សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច

Université Royale de Droit et des Sciences Economiques

Royal University of Law and Economics

សារណាបញ្ចប់ការសិក្សា

ការប្រៀបធៀបអាជ្ញាប័ណ្ណនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ក្រោមច្បាប់ជាតិ និងអន្តរជាតិ

ស្រាវជ្រាវចាប់ពីថ្ងៃទី២៧ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០២១ ដល់ថ្ងៃទី២៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ ២០២១

រៀបរៀងដោយ

និស្សិតឈ្មោះ ៖**ស្រេង យូគីម**

ជុំ អូវីស្សា

សាស្ត្រាចារ្យណែនាំ៖

លោក ទេព សុខ

ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ **នីតិសាស្ត្រ**

ជំនាន់ទី ២១ (សិក្សាបង់ថ្លៃ)

ឆ្នាំចូលសិក្សា ២០១៧

ឆ្នាំសរសេរសារណា ២០២១

សេចក្ដីថ្លែងអំណរគុណ

យើងខ្ញុំឈ្មោះ **ស្រេខ យូគីម** និង **ជុំ អូវីសា** ជានិស្សិតថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រផ្នែកនីតិសាស្ត្រ នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច ជំនាន់ទី២១ ឆ្នាំសិក្សា២០១៧-២០២១។

សូមសម្ដែងនូវកត្តញ្ញូតធម៌ និងសេចក្ដីថ្លែងអំណារអរគុណចំពោះ

លោកអ្នកមានគុណ និងបងប្អូនប្រុស-ស្រី បានផ្ដល់កំណើត ចិញ្ចឹមបីបាច់ថែរក្សាប្រកបដោយក្ដីស្រលាញ់ ផ្ដល់ការអប់រំទូន្មានប្រៀនប្រដៅប្រកបដោយព្រហ្មវិហារធម៌ មិនតែប៉ុណ្ណោះបានជម្រុញនិងលើកទឹកចិត្តបញ្ជូនយើងខ្ញុំមកសាលារៀនដើម្បីទទួលបានការអប់រំ និងបានផ្គត់ផ្គង់ទាំងសម្ភារៈក្នុងការសិក្សានិងសតិស្មារតីដើម្បីបន្តដំណើឆ្ពោះទៅរកអនាគតដ៏រុងរឿង។

រាជរដ្ឋាភិបាល ក្រសួងអប់រំ និង ឯកឧត្ដមសកលវិទ្យាធិការ ឯកឧត្ដមវិទ្យាធិការរង ព្រមទាំងសាស្ត្រាចារ្យគ្រប់រូប និងបុគ្គលិកគ្រប់ជាន់ថ្នាក់នៃសាកលវិទ្យាល័យដែលបានបង្ហាត់បង្រៀន និងបង្កនូវភាពងាយស្រួលក្នុងការសិក្សា។

សាស្ត្រាចារ្យ **ទេព សុខ** ដែលបានបង្ហាត់បង្រៀន និងណែនាំរៀបចំក្នុងការស្រាវជ្រាវនេះឲ្យលេញចេញជារូបរាងឡើង។

លោកគ្រូ-អ្នកគ្រូ សិស្សច្បង-សិស្សប្អូន ក្រុមការងារ និងមិត្តភក្ដិទាំងអស់ ដែលបានជួយកែសម្រួលដល់យើងខ្ញុំក្នុងការស្រាវជ្រាវប្រធានបទនេះតាមរយៈការផ្ដល់ជាគំនិតយោបល់ និងឯកសារជាដើម។

ជាចុងក្រោយសូមគោរពជូនពរដល់ លោកអ្នកមានគុណ បងប្អូនប្រុស-ស្រី សាស្ត្រាចារ្យគ្រប់រូបនិងបុគ្គលិកគ្រប់ជាន់ថ្នាក់នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច លោកគ្រូ-អ្នកគ្រូ សិស្សច្បង-សិស្សប្អូន ក្រុមការងារ និងមិត្តភក្ដិទាំងអស់ សូមជួបតែសេចក្ដីសុខចម្រើននិងពុទ្ធពរទាំងបួនប្រការគឺ អាយុ វណ្ណៈ សុខៈ ពលៈ កុំបីឃ្លៀងឃ្លាតឡើយ។

អារម្ភកថា

បន្ទាប់ពីប្រទេសកម្ពុជាចូលជាសមាជិកនៃអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោកនៅថ្ងៃទី១៣ តុលា ២០០៤ មក ភាគីកម្ពុជាព្យាយាមយ៉ាងខ្លាំងក្នុងការអនុម័តច្បាប់ដែលគោរពតាមច្បាប់អន្តរជាតិដើម្បីមកអភិវឌ្ឍន៍វិស័យសេដ្ឋកិច្ចប្រទេសកម្ពុជា។ ជាពិសេសជាងនេះទៅទៀតគឺ គោរពនូវវិធានច្បាប់របស់អង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោកដែលបានដាក់បន្ទុកកាតព្វកិច្ចដល់រដ្ឋជាសមាជិកត្រូវតែគោរពតាម។ ការចូលខ្លួនជាសមាជិកនៃអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោកគឺជា ការបង្ហាញឆន្ទៈរបស់ប្រទេសកម្ពុជាក្នុងការទាញខ្លួនចេញពីប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍មកជាប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍ តាមរយៈវិស័យពាណិជ្ជកម្មដោយមានចង្វវិស័យវែងឆ្ងាយដើម្បីទាក់ទាញអ្នកវិនិយោគពីបរទេសដោយការអនុម័តច្បាប់និងការចូលជាសមាជិករបស់អង្គការពិភពលោក។

បន្ទាប់ពីក្លាយជាសមាជិកនៃអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក កម្ពុជាយើងបានអនុម័តច្បាប់ជាច្រើនជាពិសេសគឺ ច្បាប់ដែលមានគោលដៅក្នុងការគ្រប់គ្រងវិស័យពាណិជ្ជកម្ម និងកម្មសិទ្ធិបញ្ញា។ យ៉ាងណាមិញមុនពេលដែលកម្ពុជាក្លាយជាសមាជិករបស់អង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោកកម្ពុជាក៏បានអនុម័ត និងប្រកាសឱ្យប្រើប្រាស់នូវច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម វិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍និងគំរូឧស្សាហកម្មនៅថ្ងៃទី ២២ ខែមករា ឆ្នាំ ២០០៣ ដែលមានគោលដៅការពារនូវសិទ្ធិ និងកំណត់នូវកាតព្វកិច្ចនៃតក្កកម្មដែលបានចុះបញ្ជីស្របតាមច្បាប់ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។

បន្ថែមលើនេះទៅទៀត កិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីទិដ្ឋភាពពាណិជ្ជកម្មពាក់ព័ន្ធនឹងកម្មសិទ្ធិបញ្ញាដែលបានបង្កើតដោយអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក និងបានប្រកាសឱ្យប្រើប្រាស់នៅថ្ងៃទី០១ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៩៥ គឺជាកិច្ចព្រមព្រៀងកំណត់អំពីប្រភេទនៃកម្មសិទ្ធិបញ្ញាទាំងឡាយដែលបានកំណត់ពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់រដ្ឋជាសមាជិកដែលត្រូវគោរពតាម ហើយក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងនេះក៏បានចែងអំពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មដែរ។

ការសម្រេចចិត្តជ្រើសរើសស្រាវជ្រាវលើប្រធានបទទាក់ទងនឹង «**ការប្រៀបធៀបអាជ្ញាប័ណ្ណនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មក្រោមច្បាប់ជាតិ និងអន្តរជាតិ**» ពីព្រោះយើងខ្ញុំគិតថា ការយល់ដឹងឱ្យច្បាស់អំពីការអនុវត្តសិទ្ធិនិងកាតព្វកិច្ចដែលទទួលបានក្រោមច្បាប់ជាតិ និងអន្តរជាតិមានសារៈសំខាន់ណាស់ជាពិសេសក្នុងបរិបទនៃសម័យកូវីដ១៩នេះ ព្រោះថាក្នុងករណីអាចមានក្រុមហ៊ុនផលិតឱសថបានរកឃើញថ្នាំដែលអាចព្យាបាលជំងឺកូវីដនេះរដ្ឋាភិបាលអាចយកតក្កកម្មនោះមកប្រើប្រាស់ ឬអនុញ្ញាតឱ្យក្រុមហ៊ុនផ្សេងទៀតមានសិទ្ធិក្នុងការផលិតឱសថតាមរយៈតក្កកម្មនោះ ដោយទទួលមកវិញនូវផលចំណេញដែលកំណត់ដោយរដ្ឋាភិបាល។

ជាចុងក្រោយនាងខ្ញុំទាំងពីរនាក់សង្ឃឹមយ៉ាងមុតមាំថាសារណានេះនឹងក្លាយជាឯកសារ និងអាចជាការផ្តល់នូវចំណេះដឹងខ្លះៗ ឬអាចជាអត្ថបទជំនួយស្មារតីដល់បុគ្គលពាក់ព័ន្ធដែលពួកគាត់មានបំណងធ្វើការ

ស្រាវជ្រាវអំពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ពិសេសសិស្សប្អូនជំនាន់ក្រោយ ឬម្ចាស់តក្កកម្មទាំងឡាយឱ្យយល់ច្បាស់ពីសិទ្ធិនិងកាតព្វកិច្ចដែលត្រូវគោរពតាមបន្ទាប់ពីចុះបញ្ជីនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម។ ម៉្យាងទៀតដែរនេះក្នុងករណីមានកំហុសខុសឆ្គងលើខ្លឹមសារ ឬអក្ខរាវិរុទ្ធ សូមខន្តីអភ័យទោស ហើយនាងខ្ញុំទាំងពីរនាក់រីករាយនឹងទទួលយកការរិះគន់ស្ថាបនាក្នុងគោលបំណងធានាថាការងារនេះនឹងកាន់តែល្អប្រសើរ និងក្នុងកម្រិតដែលអាចទទួលយកបានពីសំណាក់សាស្ត្រាចារ្យ សិស្សនិស្សិត និងមិត្តអ្នកអានទាំងអស់គ្នា។

អំណះអំណាង

យើងខ្ញុំទាំងពីរឈ្មោះ **ស្រេង យូគីម** និង **ជុំ អូទីស្សា** ជានិស្សិតថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រផ្នែកនីតិសាស្ត្រជំនាន់ទី២១ ឆ្នាំសិក្សា២០១៧ ដល់ ឆ្នាំ ២០២១នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច យើងខ្ញុំទាំងពីរសូមធ្វើការអះអាងថាចំពោះខ្លឹមសារនៃសារណាបញ្ចប់ការសិក្សានេះ គឺមិនបានចំលងពីសារណា ឬរបាយការណ៍របស់បុគ្គលណាមួយ ឬក៏មានបុគ្គលណាមួយមកសរសេរជំនួសនោះឡើយ។ រាល់ខ្លឹមសារទាំងឡាយដែលមានសរសេរក្នុងនេះ រាល់អក្ខរាវិរុទ្ធនីមួយៗគឺកើតចេញពីគំនិតរបស់ពួកយើងទាំងពីរនាក់ដោយមានការជួយជ្រោមជ្រែង និងការបង្ហាត់បង្ហាញតាមរយៈការណែនាំរបស់លោកសាស្ត្រចារ្យ **ខេព សុខ** ទើបពួកយើងទាំងពីរអ្នកបានបញ្ចប់សារណានេះយ៉ាងរលូនប្រកបដោយជោគជ័យ។

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ៣១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២១

ហត្ថលេខា

ស្រេង យូគីម **ជុំ អូទីស្សា**

មាតិកា

សេចក្ដីផ្ដើម.. ១

ជំពូកទី១
សញ្ញាណទូទៅនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម

១.១. ប្រភពនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម.. ៣
១.១.១. ប្រភពអន្តរជាតិ.. ៣
១.១.២. ប្រភពតាមតំបន់.. ៤
១.១.៣. ប្រភពជាតិ.. ៥
១.២. សញ្ញាណគតិយុត្តិនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម.. ៦
១.២.១. ប្រវត្តិនៃការវិវត្តរបស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម.. ៦
១.២.២. និយមន័យ.. ៧
១.២.៣. អត្ថប្រយោជន៍ដែលទទួលបានពីការការពារដោយច្បាប់.. ១០

ជំពូកទី២
ការចុះបញ្ជីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មក្រោមច្បាប់ជាតិនិងច្បាប់អន្តរជាតិ

២.១. នីតិវិធីការចុះបញ្ជីនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មក្រោមច្បាប់ជាតិ.. ១៣
២.១.១. លក្ខខណ្ឌគ្រឹះនៃការចុះបញ្ជី.. ១៣
២.១.២. លក្ខខណ្ឌទម្រង់ចុះបញ្ជី.. ១៥
២.២. ការចុះបញ្ជីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មក្រោមច្បាប់អន្តរជាតិ.. ២១
២.២.១. ការដាក់ពាក្យ.. ២១
២.២.២.ការស្រាវជ្រាវជាអន្តរជាតិ.. ២៣
២.២.៣.ការផ្សព្វផ្សាយជាអន្តរជាតិ.. ២៤
២.២.៤. ការស្រាវជ្រាវអន្តរជាតិបន្ថែម(មិនតម្រូវនោះទេ).. ២៤
២.២.៥. ការត្រួតពិនិត្យបឋមអន្តរជាតិ (មិនតម្រូវនោះទេ).. ២៥
២.២.៦.ដំណាក់កាលអនុវត្តក្នុងប្រទេស.. ២៥
២.២.៧. តម្លៃសេវា.. ២៥

២.៣. ការទទួលស្គាល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មរបស់បរទេស ២៦
២.៣.១. ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មកម្ពុជាជាមួយនឹងការិយាល័យប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មជប៉ុន ២៦
២.៣.២. ការទទួលស្គាល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មសិង្ហបុរី ២៦
២.៣.៣. ការទទួលស្គាល់នៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មអឺរ៉ុប ២៧

ជំពូកទី៣
សិទ្ធិនិងភាតព្វកិច្ចដែលទទួលបានបន្ទាប់ពីការចុះបញ្ជី

៣.១. អាជ្ញាប័ណ្ណនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មក្រោមច្បាប់ជាតិ ២៩
៣.១.១. ប្រភេទអាជ្ញាប័ណ្ណនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មក្រោមច្បាប់ជាតិ ២៩
៣.១.២. លក្ខខណ្ឌនៃការចេញអាជ្ញាប័ណ្ណបញ្ជា ៣៣
៣.១.៣. ការរំលោភសិទ្ធិ និង ដំណោះស្រាយវិវាទ ៣៥
៣.២. អាជ្ញាប័ណ្ណនៃប្រកាសសនីយបត្រតក្កកម្មក្រោមច្បាប់អន្តរជាតិ ៣៨
៣.២.១. ប្រភេទនៃអាជ្ញាប័ណ្ណប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ៣៨
៣.២.២. សិទ្ធិដែលទទួលបាន ៤៥
៣.២.៣. ការដោះស្រាយវិវាទ ៤៥
សេចក្តីសន្និដ្ឋាន ៤៨
អនុសាសន៍ ៥០
ឯកសារយោង
ឧបសម្ព័ន្ធ

សេចក្តីផ្តើម

ជារឿយៗនៅរាល់ពេលដែលយើងទិញទំនិញតាមរយៈការដោះដូរជាប្រាក់នោះគឺមានន័យថា យើងបានសងត្រលប់ទៅម្ចាស់ដើមវិញដោយសារពួកគាត់បានចំណាយពេលវេលា ថវិការ ការប្រឹងប្រែង ក៏ដូចជាគំនិតច្នៃប្រឌិតក្នុងការបង្កើតនូវស្នាដៃមក។ ជាងនេះទៀតនោះ វាជាការជម្រុញលើកទឹកចិត្តក្នុងការបង្កើតផលិតផលថ្មីៗ និងគំនិតច្នៃប្រឌិតក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍ឧស្សាហកម្មពិភពលោក។ ទន្ទឹមនឹងសេដ្ឋកិច្ចរបស់ពិភពលោកមានការរីកចម្រើន បច្ចេកវិទ្យាក៏មានការរីកលូតលាស់ណាស់ដែរដែលបច្ចេកទេសទាំងនោះកើតឡើងពីគំនិតច្នៃប្រឌិត និងការប្រកួតប្រជែងរបស់មនុស្ស។ ដូច្នេះរឿងដែលគួរតែយកចិត្តទុកដាក់មួយទៀតគឺ បញ្ហានៃការការពារកម្មសិទ្ធិបញ្ញាក្នុងពិភពលោករួមមានទាំងកម្ពុជាផងដែរ។ នេះក៏ដោយសារតែប្រទេសកម្ពុជា ប្រកាន់យកនូវប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារសេរីដូចប្រទេសជាច្រើនក្នុងសកលលោក ស្របពេលដែលកម្ពុជាចូលជាសមាជិកនៃអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក និងការចូលទៅក្នុងសហគមន៍សេដ្ឋកិច្ចអាស៊ាន (ឆ្នាំ ២០១៥) យើងបានចាប់ផ្តើមយកចិត្តទុកដាក់អំពីបញ្ហានេះ។

ច្បាប់កម្មសិទ្ធិបញ្ញាបានបង្កើតឡើង គឺក្នុងគោលបំណងការពារម្ចាស់កម្មសិទ្ធិដែលបានចំណាយសមត្ថភាពច្នៃប្រឌិតក្នុងការបង្កើតនូវអ្វីថ្មីៗ។ កម្មសិទ្ធិបញ្ញាចែកចេញជាច្រើនប្រភេទផ្សេងគ្នាដូចជា សិទ្ធិអ្នកនិពន្ធ និងសិទ្ធិប្រហាក់ប្រហែល ម៉ាក ពាណិជ្ជនាម ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម វិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ និងគំរូឧស្សាហកម្ម។ យ៉ាងណាមិញការការពារសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចចំពោះកម្មសិទ្ធិបញ្ញាមានលក្ខណៈខុសៗទៅតាមប្រភេទរបស់កម្មសិទ្ធិបញ្ញានីមួយៗ។ នៅក្នុងចំណោម ប្រភេទនៃកម្មសិទ្ធិបញ្ញាទាំងឡាយដែលបានរៀបរាប់ខាងលើនេះ ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មមានលក្ខណៈគួរឱ្យកំណត់សម្គាល់មួយគឺ វាពាក់ព័ន្ធនឹងការរកនូវដំណោះស្រាយថ្មីសម្រាប់បញ្ហាណាមួយ។ តាមរយៈតក្កកម្មដែលគេបានកំណត់និយមន័យ គឺជាគំនិតរកឃើញរបស់តក្កករដែលអាចយកទៅអនុវត្តបាន នៅក្នុងដំណោះស្រាយបញ្ហាជាក់លាក់ណាមួយក្នុងវិស័យបច្ចេកវិជ្ជា ឬអាចជាការរកឃើញផលិតផល ឬដំណើរការផលិតកម្ម ឬអាចជាការឃើញអ្វីមួយដែលទាក់ទងទៅនឹងផលិតផល ឬដំណើរការផលិត[1]។ ប៉ុន្តែទោះបីជាយ៉ាងនេះក្តីដើម្បីទទួលបានការការពារទៅលើតក្កកម្មរបស់ខ្លួន លុះត្រាតែតក្កករធ្វើការស្នើសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មតាមរយៈការចុះបញ្ជីតក្កកម្ម។ ក្រោយពេលដែលទទួលបានប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម គឺបានបង្កើតឱ្យមានសិទ្ធិនិងកាតព្វកិច្ចទៅលើម្ចាស់តក្កកម្ម។ បន្ថែមលើពីនេះទៅទៀត ម្ចាស់តក្កកម្មមានសិទ្ធិផ្តាច់មុខលើតក្កកម្មដែលបានចុះបញ្ជីនោះ ពោលសិទ្ធិផ្តាច់មុខនេះគឺបានហាមឃាត់ដល់បុគ្គលដទៃទៀត ដែលបានធ្វើការផលិតនូវផលិតផលណាមួយប្រើប្រាស់នូវតក្កកម្មនោះដើម្បីទទួលបានផលិតផលដូចគ្នាតែយកជាប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន។ ទន្ទឹមគ្នានេះម្ចាស់តក្កកម្មអាចធ្វើអាជីវកម្មបន្តទៅលើតក្កកម្មរបស់ខ្លួនបាន ដើម្បីស្វែងរកប្រាក់ចំណេញដែលនេះគឺជាចំណុចយ៉ាង

[1] មាត្រា៣ ច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣

សំខាន់និងជាផលប្រយោជន៍ដែលម្ចាស់តក្កកម្មអាចធ្វើបាន បន្ទាប់ពីចុះបញ្ជីតក្កកម្មនោះដោយសារវាជាផ្នែកមួយនៃសិទ្ធិដែលម្ចាស់តក្កកម្មទទួលបាន។

ផ្ទុយទៅវិញដើម្បីជាការការពារ បង្កើតឱ្យមានតុល្យភាពក្នុងការប្រើប្រាស់សិទ្ធិរបស់ម្ចាស់តក្កកម្ម និងដើម្បីកុំឱ្យម្ចាស់អាជីវកម្មប្រើប្រាស់សិទ្ធិរបស់ខ្លួនហួសហេតុ ចំពោះករណីដែលតក្កកម្មនោះក្លាយជាប្រធានយ៉ាងសំខាន់ក្នុងពេលដែលប្រទេសត្រូវការជាចំបាច់ ជាពិសេសក្នុងករណីដើម្បីបម្រើដល់សេវាសុខភាពសារធារណៈរដ្ឋាភិបាលអាចធ្វើការអនុញ្ញាតឱ្យតតិយជនណាមួយធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្មនោះតាមរយៈ«ការផ្តល់អាជ្ញាប័ណ្ណ»។ ការណ៍នេះបានបញ្ជាក់ឱ្យឃើញថា បន្ទាប់ពីធ្វើការចុះបញ្ជីស្នើសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មរួចរាល់ហើយ ម្ចាស់អាជីវកម្មអាចធ្វើអាជីវកម្មស្វែងរកប្រាក់ចំណេញចេញពីតក្កកម្មរបស់ខ្លួន ឬក្នុងករណីមួយវិញផ្សេងទៀតរដ្ឋាភិបាលអាចធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្មបានកាលណាក្នុងករណីចាំបាច់។ ចំពោះការនេះអាចធ្វើទៅបាន លុះត្រាតែការអនុវត្តនោះត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ដែលមានអនុវត្តជាធរមានរបស់ប្រទេស។ ជាឧទាហរណ៍នៅប្រទេសកម្ពុជាយើងមានច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម វិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានប្រយោជន៍ និងគំរូឧស្សាហកម្ម។ ការអនុវត្តច្បាប់របស់ប្រទេសនីមួយៗក៏ត្រូវមើលទៅលើច្បាប់អន្តរជាតិដែលប្រទេសនោះជាសមាជិកដែរ។ ប្រសិនបើប្រទេសមួយ ចូលជាសមាជិករបស់អង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោកយើងអាចមើលលើកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីទិដ្ឋភាពពាណិជ្ជកម្មពាក់ព័ន្ធនឹងកម្មសិទ្ធិបញ្ញា។

ក្នុងកិច្ចការស្រាវជ្រាវសារណានេះយើងខ្ញុំទាំងពីរនាក់ នឹងធ្វើការបកស្រាយអំពីអាជ្ញាប័ណ្ណប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មក្រោមច្បាប់ជាតិ និងក្រោមច្បាប់អន្តរជាតិដែលបានធ្វើការបែងចែកជា៣ជំពូកៈ

-ជំពូកទី១ ធ្វើការបកស្រាយអំពី «សញ្ញាណទូទៅនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម» ដោយរួមបញ្ចូលដោយប្រភពនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ប្រវត្តិនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម និងនីតិវិធីក្នុងការចុះបញ្ជីក្រោមច្បាប់ជាតិ និងច្បាប់អន្តរជាតិ។

-ជំពូកទី២ ធ្វើការបកស្រាយអំពី «អាជ្ញាប័ណ្ណនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មស្ថិតក្រោមច្បាប់ជាតិ»។

-ជំពូកទី៣ នឹងផ្តោតទៅលើ «អាជ្ញាប័ណ្ណនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មដែលស្ថិតក្រោមច្បាប់អន្តរជាតិ»។

ការបកស្រាយទាំងមូលមានខ្លឹមសារដូចតទៅនេះៈ

ជំពូកទី១
សញ្ញាណទូទៅនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម

១.១. ប្រភពនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម

១.១.១. ប្រភពអន្តរជាតិ

ប្រភពអន្តរជាតិគឺសំដៅដល់កិច្ចព្រមព្រៀងទាំងឡាយណា ដែលបានកំណត់ដោយអង្គការកម្មសិទ្ធិបញ្ញាពិភពលោក និងអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោកក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងស្ដីពីទិដ្ឋភាពពាណិជ្ជកម្មទាក់ទងនឹងកម្មសិទ្ធិបញ្ញា វាគឺជាកិច្ចព្រមព្រៀងមួយដែលក្នុងក្របខណ្ឌនេះមានគោលបំណងធ្វើការការពារកម្មសិទ្ធិបញ្ញានៅរាល់បណ្ដាប្រទេសទាំងឡាយដែលជាសមាជិកនៃអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក។ ក្នុងនោះផងដែរប្រភពក្នុងក្របខណ្ឌអន្តរជាតិមានដូចជាអនុសញ្ញាទីក្រុងប៉ារីសស្ដីពីកិច្ចការពារកម្មសិទ្ធិឧស្សាហកម្មឆ្នាំ ១៨៨៣ និងអនុសញ្ញាទីក្រុងប៊ែនស្ដីពីកិច្ចការពារកម្មសិទ្ធិឧស្សាហកម្ម និងសិល្បៈឆ្នាំ ១៨៨៦។

ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មដែលជាផ្នែកមួយនៃកម្មសិទ្ធិបញ្ញា ទទួលបានការអភិវឌ្ឍន៍ជាយូរណាស់មកហើយ មិនមែនទើបតែកើតមានបច្ចុប្បន្ននោះទេ។ ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនេះចាប់ផ្ដើមទទួលបានការទទួលស្គាល់គឺចាប់តាំងពីមុនសម័យនៃបដិវត្តន៍ឧស្សាហកម្មទៅទៀត។ ដោយច្បាប់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនេះគឺរកឃើញដំបូងបំផុតនៅប្រទេសអ៊ីតាលីនៅក្នុងឆ្នាំ ១៤២១។

ការណ៍នេះបានសរបញ្ជាក់ឱ្យឃើញថា ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មគឺបានកកើតឡើងតាំងពីមុនសម័យកាលបដិវត្តន៍ឧស្សាហកម្មទៅទៀត ដែលនាពេលនោះការផ្ដល់នូវប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មដំបូងបំផុតរបស់ការរកឃើញថ្មីនៃឧស្សាហកម្មទៅស្ថាបត្យករ និងវិស្វករអគ្គសនីលោក Fillippo Brunelleschi ដោយគេឱ្យរយៈពេលគាត់ចំនួនបីឆ្នាំក្នុងការប្រើប្រាស់សិទ្ធិផ្ដាច់មុខក្នុងការផលិតជណ្ដើរយន្ត ដែលមានឧបករណ៍លើកស្ទូចប្រើសម្រាប់ដឹកថ្មម៉ាប។[2] ការផ្ដល់នូវសិទ្ធិពិសេសជូនទៅម្ចាស់ដែលបានរកឃើញនូវបច្ចេកទេសថ្មីនេះបានរីកសាយភាយក្នុងប្រទេសអ៊ីតាលី និងរីករាលដាលក្នុងតំបន់អឺរ៉ុបតែក្នុងរយៈពេល២សតវត្សន៍តែប៉ុណ្ណោះ។

ក. កិច្ចព្រមព្រៀងដែលមានគោលការណ៍ការពារកម្មសិទ្ធិបញ្ញា

- អនុសញ្ញាទីក្រុងប៊ែនស្ដីពីកិច្ចការពារសិទ្ធិឧស្សាហកម្ម និងសិល្បៈឆ្នាំ ១៨៨៦
- អនុសញ្ញាទីក្រុងប៉ារីសស្ដីពីកិច្ចការពារកម្មសិទ្ធិឧស្សាហកម្មឆ្នាំ ១៨៨៣
- អនុសញ្ញាទីក្រុងរ៉ូមស្ដីពីកិច្ចការពារអ្នកសម្ដែង ផលិតករហ្វូណូក្រាម និងអង្គភាពទូរផ្សាយឆ្នាំ ១៩៦១
- អនុសញ្ញាទីក្រុងម៉ាឌ្រីតឆ្នាំ ១៨៩១ ស្ដីពីបទទប់ស្កាត់ការចង្អុលបង្ហាញបន្លំ ឬមិនពិតនៃប្រភេទទំនិញ

[2] Fisher, William Weston. "Patent". Encyclopedia Britannica, 27 May. 2019, https://www.britannica.com/topic/patent

- កិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីច្បាប់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មឆ្នាំ២០០៦

ខ. កិច្ចព្រមព្រៀងទាក់ទងនឹងប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងកម្មសិទ្ធិបញ្ញា

- កិច្ចព្រមព្រៀង Budabest ស្តីពីការទទួលស្គាល់ជាអន្តរជាតិនៃការដាក់ពាក្យមីក្រូសរីរាង្គសម្រាប់នីតិវិធីចុះបញ្ជីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មឆ្នាំ ១៩៧៧
- កិច្ចព្រមព្រៀងទីក្រុងឡាអេស្តីពីការចុះបញ្ជីអន្តរជាតិនូវគំរូឧស្សាហកម្មឆ្នាំ ១៩២៥
- កិច្ចព្រមព្រៀងទីក្រុងម៉ាឌ្រីតស្តីពីបញ្ជីម៉ាកជាអន្តរជាតិ និងពិធីសារនៃកិច្ចព្រមព្រៀងនេះឆ្នាំ១៨៩១
- កិច្ចព្រមព្រៀងទីក្រុងលីសបិនស្តីពីកិច្ចការពារ និងការចុះបញ្ជីជាអន្តរជាតិនៃការហៅឈ្មោះដើមឆ្នាំ១៩៥៨
- កិច្ចព្រមព្រៀងសហប្រតិបត្តិការប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មឆ្នាំ១៩៧០។

គ. កិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីចំណាត់ថ្នាក់អន្តរជាតិ

- អនុសញ្ញាទីក្រុងឡូកាណូស្តីពីការបង្កើតចំណាត់ថ្នាក់អន្តរជាតិនៃគំរូឧស្សាហកម្មឆ្នាំ១៩៦៨
- អនុសញ្ញាទីក្រុងស្រ្តាសប៊ូស្តីពីចំណាត់ថ្នាក់អន្តរជាតិប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មឆ្នាំ ១៩៧១
- អនុសញ្ញាទីក្រុងនីសស្តីពីចំណាត់ថ្នាក់អន្តរជាតិនៃទំនិញ និងសេវាសម្រាប់ចុះបញ្ជីម៉ាកឆ្នាំ ១៩៥៧
- អនុសញ្ញាទីក្រុងវៀនស្តីពីចំណាត់ថ្នាក់អន្តរជាតិសម្រាប់ម៉ាកបង្កើតឡើងដោយរូបភាពឆ្នាំ ១៩៧៣។

១.១.២. ប្រភពតាមតំបន់

ក. ប្រភពក្នុងក្របខណ្ឌសមាគមន៍អាស៊ាន

ក្នុងក្របខណ្ឌអាស៊ាន មានកិច្ចព្រមព្រៀងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការកម្មសិទ្ធិបញ្ញាក្នុងសមាគមន៍អាស៊ានដើម្បីគ្រប់គ្រងរាល់សកម្មភាពនៃវិស័យកម្មសិទ្ធិបញ្ញា។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ដើម្បីជាការធានាថាការអនុវត្តកិច្ចព្រមព្រៀងនេះប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាពនោះ រាល់សកម្មភាពទាំងឡាយគឺត្រូវគោរពលើគោលបំណងទាំងប្រាំដែលមានដូចជា៖

- កិច្ចការពារ និងការអនុវត្តកម្មសិទ្ធិបញ្ញា
- ការគ្រប់គ្រងកម្មសិទ្ធិបញ្ញា
- ការបង្កើតច្បាប់ទាក់ទងកម្មសិទ្ធិបញ្ញា និងការផ្សព្វផ្សាយចំណេះដឹងអំពីកម្មសិទ្ធិបញ្ញាដល់សាធារណៈជន
- ការពង្រឹងធនធានមនុស្ស និងសហប្រតិបត្តិការជាមួយវិស័យឯកជន
- សំណើបង្កើតប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រង ម៉ាក និងប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មរួមក្នុងក្របខណ្ឌអាស៊ាន

ខ. សមាគមន៍អាស៊ាន និង WIPO ក្នុងវិស័យកម្មសិទ្ធិបញ្ញា

នៅដើមទស្សវត្សន៍ទី៩០ គឺជាពន្លកនៃការចាប់ផ្តើមនូវទំនាក់ទំនងរបស់សមាគមន៍អាស៊ាននិងអង្គការកម្មសិទ្ធិបញ្ញាពិភពលោកក្នុងវិស័យកម្មសិទ្ធិបញ្ញា។ សមាគមន៍អាស៊ានបានធ្វើការស្នើសុំការបង្កើតឱ្យមាននូវកិច្ចព្រម

ព្រៀងសហប្រតិបត្តិការក្នុងវិស័យកម្មសិទ្ធិបញ្ញាសម្រាប់សមាគមន៍អាស៊ាន។ តាមរយៈការស្នើសុំនេះផងដែរអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោកនិង សមាគមន៍អាស៊ានបានបង្កើតឱ្យមាននូវកិច្ចព្រមព្រៀងមួយស្តីពីសហប្រតិបត្តិការកម្មសិទ្ធិបញ្ញានៅក្នុងឆ្នាំ១៩៩៣ និងបានដាក់អនុម័តនៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៥។

ក្រោយពីកិច្ចព្រមព្រៀងនេះបានកកើតឡើង សមាគមន៍អាស៊ានបានបង្កើតឱ្យមាននូវកិច្ចប្រជុំមួយនៅទីក្រុងហាណូយនៅឆ្នាំ១៩៩៧ ដើម្បីកំណត់គោលដៅនិងដាក់ផែនការរហូតដល់ឆ្នាំ២០២០ ដើម្បីធានាការអនុវត្តទទួលបានជោគជ័យដោយមានភាពច្បាស់លាស់សម្រាប់ការពារកម្មសិទ្ធិបញ្ញានៅក្នុងក្របខណ្ឌអាស៊ាន គឺត្រូវគោរពតាមគោលការណ៍ដូចជា៖

- កំណត់តំបន់នៃស្ថាប័នតាមរយៈទំនើបកម្មនៃការគ្រប់គ្រង
- ការបង្កើតច្បាប់ និងការគ្រប់គ្រងដោយស្វ័យប្រវត្តិ
- ការអភិវឌ្ឍន៍ធនធានមនុស្ស និងបណ្តុះបណ្តាលផ្នែកគ្រប់គ្រងកម្មសិទ្ធិបញ្ញា
- កិច្ចការពារ និងអនុវត្តសិទ្ធិ
- ការកសាងចំណេះដឹង ជាពិសេសទាក់ទងនឹងបញ្ហាវិវឌ្ឍន៍ថ្មីៗដូចជាចំណេះដឹងដែលមានលក្ខណៈប្រពៃណីឬប្រភពដែលមានលក្ខណៈដូចគ្នា ភាពពេញនិយម ប្រព័ន្ធអ៊ីនធើណែត និង ពាណិជ្ជកម្មតាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិច។
- ការពិភាក្សាគោលនយោបាយស្តីពីវិស័យទាំងអស់នេះ ជាមួយនឹងកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីទិដ្ឋភាពពាណិជ្ជកម្មទាក់ទងនឹងកម្មសិទ្ធិបញ្ញា និងលទ្ធកម្មនៃផលិតផលឱសថ។ល។

១.១.៣. ប្រភពជាតិ

ក. ប្រភពច្បាប់ជាតិ

- ច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម វិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ និងគំរូឧស្សាហកម្មបានអនុម័តនិងចូលជាធរមានអនុវត្តនៅថ្ងៃទី២២ ខែមេសា ឆ្នាំ២០០៣ មានគោលដៅការពារតក្កកម្មដែលបានទទួលប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ម៉ូដែលមានប្រយោជន៍ដែលបានទទួលវិញ្ញាបនបត្រ និងការពារគំរូឧស្សាហកម្មដែលបានចុះបញ្ជីស្របច្បាប់នៅប្រទេសកម្ពុជា។
- ប្រកាសលេខ ៧០៦ ស្តីពីនីតិវិធីផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម និងវិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានប្រយោជន៍ចុះថ្ងៃទី២៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៦ ចេញដោយក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែនិងថាមពលដែលបានកំណត់អំពីនីតិវិធីក្នុងសុំចុះបញ្ជីនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។

- ប្រកាសលេខ ១៨១ ស្តីពីកាពន្លឿនផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មស្ថិតក្រោមកិច្ចសហប្រតិបត្តិការសម្រប សម្រួលការផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មរបស់កម្ពុជាទាក់ទងទៅនឹងពាក្យស្នើសុំ ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ជាមួយអង្គភាពប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មជប៉ុនចុះថ្ងៃទី២៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ ២០១៦។
- ប្រកាសលេខ ១៨២ ស្តីពីការចុះបញ្ជីទទួលស្គាល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មសិង្ហបុរីនៅកម្ពុជា ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៦។
- ប្រកាសលេខ ២៨២ ស្តីពីការកំណត់គោលការណ៍និងកំណត់នីតិវិធីនៃសុំការទទួលស្គាល់សុពលភាពនៃ ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មអ៊ឺរ៉ុបនៅកម្ពុជាចុះថ្ងៃទី៨ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៧។
- ប្រកាសលេខ ០៨០ ស្តីពីការចុះបញ្ជីទទួលស្គាល់ប្រកាសនីយបត្រក្កកម្មសាធារណៈរដ្ឋប្រជាមានិតចិននៅ កម្ពុជា ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែមិនា ឆ្នាំ២០១៨។

ខ. កិច្ចព្រមព្រៀងទ្វេភាគីទាក់ទងនឹងវិស័យកម្មសិទ្ធិបញ្ញា

- កិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីកិច្ចសហប្រតិបត្តិការការពារពាណិជ្ជកម្មនិងកម្មសិទ្ធិបញ្ញាទៅវិញទៅមករវាងកម្ពុជា និង សហរដ្ឋអាមេរិកឆ្នាំ ១៩៩៦
- កិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីកិច្ចសហប្រតិបត្តិការការពារពាណិជ្ជកម្ម និងកម្មសិទ្ធិបញ្ញាទៅវិញទៅមករវាងកម្ពុជានិង ប្រទេសថៃឆ្នាំ ១៩៩៧
- កិច្ចព្រមព្រៀងរវាងប្រទេសកម្ពុជា និងប្រទេសចិនឆ្នាំ ២០១១

១.២. សញ្ញាណគតិយុត្តិនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម

១.២.១. ប្រវត្តិនៃការវិវត្តរបស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម

ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មបានចាប់កំណើត និងមានការវិវត្តន៍អស់រយៈពេលជាច្រើនឆ្នាំកន្លងមកហើយ ប៉ុន្តែគេ សង្កេតឃើញមានទ្រង់ទ្រាយច្បាស់លាស់ក្នុងការប្រគល់នូវប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនៅក្នុងឆ្នាំ១៧៩០ ដោយមាន ចែងនៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញរបស់សហរដ្ឋអាមេរិកដែលបានផ្តល់អំណាចដល់សភា Congress ឱ្យអនុម័តច្បាប់ស្តីពីការពារ ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម និងស្នាដៃតែងនិពន្ធ។ សព្វថ្ងៃនេះ ប្រព័ន្ធប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មត្រូវបានអភិវឌ្ឍន៍ឱ្យក្លាយ ទៅជាប្រព័ន្ធអន្តរជាតិមួយយ៉ាងទំនើបជឿនលឿន ដោយសារប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនេះត្រូវបានការពារតាមរយៈ សន្ធិសញ្ញាប្រតិបត្តិការប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនិងអនុសញ្ញាទីក្រុងប៉ារីស។

ចំណែកការចាប់កំណើតប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនៅកម្ពុជាវិញគឺទើបតែមានការយកចិត្តទុកដាក់ អំពីបញ្ហា នេះនៅក្នុងអំឡុងពេលដែលប្រទេសកម្ពុជាត្រៀមចូលជាសមាជិកអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោកតែប៉ុណ្ណោះ ហើយ ជាសមិទ្ធផលព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបានបង្កើត «ច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម វិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថ

ប្រយោជន៍ និងគំនូរឧស្សាហកម្ម» ដែលសភាបានអនុម័តនៅថ្ងៃទី២៣ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៣ ហើយច្បាប់នេះផងដែរពាក់ព័ន្ធយ៉ាងជិតស្និតទៅនឹងអ្វីដែលគេហៅថា «កម្មសិទ្ធិបញ្ញាផ្នែកឧស្សាហកម្ម»។

១.២.២. និយមន័យ

ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ជាវិញ្ញាបនបត្រដែលបានផ្តល់ដើម្បីការពារតក្កកម្ម។[3]

ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម គឺជាការផ្តល់ឱ្យនូវសិទ្ធិដែលចេញឱ្យដោយរដ្ឋាភិបាលនៃប្រជាជាតិមួយដល់អ្នកកាន់កាប់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនោះដោយត្រូវធ្វើយ៉ាងណា ដើម្បីរារាំងកុំឱ្យអ្នកដទៃប្រើប្រាស់ឬលក់ផលិតផលដែលទទួលបានប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនោះក្នុងដែនដីណាមួយជាក់លាក់ក្នុងរយៈពេលកំណត់ណាមួយ។[4]

ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម គឺវាអាស្រ័យទៅលើពាក្យសុំឬការិយាល័យប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មរបស់រដ្ឋាភិបាល។ ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មគឺជាឯកសារដែលពណ៌នាអំពីតក្កកម្ម និងការបង្កើតថ្មីក្នុងស្ថានភាពស្របច្បាប់ដែលតក្កកម្មនោះអាចត្រូវបានគេធ្វើអាជីវកម្មដោយមានការអនុញ្ញាតពីម្ចាស់។ ម៉្យាងវិញទៀត ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មការពារតក្កកម្ម និងផ្តល់សិទ្ធិដល់ម្ចាស់សិទ្ធិនូវសិទ្ធិផ្តាច់មុខដើម្បីប្រើប្រាស់នូវតក្កកម្មរបស់ខ្លួនក្នុងរយៈពេលកំណត់ហើយតក្កកម្មនោះអាចមានដំណោះស្រាយថ្មីលើបញ្ហាបច្ចេកទេស។[5]

ច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម មានគោលបំណង៖[6]

- លើកទឹកចិត្តចំពោះការច្នៃប្រឌិតថ្មី ឬចំពោះការស្រាវជ្រាវ ឬការអភិវឌ្ឍន៍វិទ្យាសាស្ត្រ និងបច្ចេកវិទ្យា។
- ជម្រុញ និង លើកទឹកចិត្តការធ្វើពាណិជ្ជកម្ម ឬការវិនិយោគក្នុងនិងក្រៅប្រទេស។
- លើកទឹកចិត្តចំពោះការផ្ទេរបច្ចេកវិជ្ជាមកក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដើម្បីជួយសម្រួលសកម្មភាពឧស្សាហកម្ម និងការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ច។
- ផ្តល់ការការពារចំពោះសិទ្ធិនៃកម្មសិទ្ធិឧស្សាហកម្ម និងប្រឆាំងចំពោះការរំលោភសិទ្ធិខាងលើក៏ដូចជា ការប្រឆាំងនឹងការធ្វើជំនួញមិនស្របច្បាប់។

ជារួមគោលបំណងនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ជាកាផ្តល់ទម្រង់ការពារបច្ចេកវិទ្យាថ្មីទំនើប។ តាមទ្រឹស្តីកិច្ចការពារប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម គឺផ្តល់ការលើកទឹកចិត្តមិនមែនត្រឹមតែបង្កើតថ្មីនោះទេ ថែមទាំងការអភិវឌ្ឍន៍តក្កកម្មដែលជាចំណុចបច្ចេកទេស និងទីផ្សារជម្រុញបន្ថែមលើសកម្មភាពលើកទឹកចិត្តដល់ក្រុមហ៊ុនដើម្បីបន្តអភិវឌ្ឍបច្ចេកវិទ្យាថ្មីដល់ទីផ្សារនិងមានប្រយោជន៍ដល់សាធារណៈជន។ សរុបមកតាមរយៈប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មអាចធ្វើឲ្យ

---

[3] មាត្រា៣ នៃច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣

[4] សាស្ត្រាចារ្យ ទេព សុខ សៀវភៅនីតិកម្មសិទ្ធិបញ្ញា ឆ្នាំ២០២០-២០២១, ទំព័រ១៧

[5] សាស្ត្រាចារ្យអនុបណ្ឌិត លឹម យូសួ សៀវភៅសេចក្តីផ្តើមនីតិកម្មសិទ្ធិបញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៣, ទំព័រ៥១,៥២

[6] មាត្រា២ នៃច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣

មានការផ្លាស់ប្តូរបច្ចេកវិទ្យាល្អដើម្បីភាពរីកចម្រើន។

តក្កកម្ម គឺជាគំនិតរបស់តក្កករដែលអាចយកទៅអនុវត្តបាននៅក្នុងដំណោះស្រាយបញ្ហាជាក់លាក់ណាមួយ ក្នុងវិស័យបច្ចេកវិជ្ជា ឬអាចជាការរកឃើញផលិតផល ឬដំណើរការផលិតកម្ម ឬអាចជាការរកឃើញអ្វីមួយដែលទាក់ទងទៅនឹងផលិតផល ឬដំណើរការផលិត។[7] តាមន័យនេះ តក្កកម្មគឺត្រូវតែជាផលិតផលនៃគំនិតប្រាជ្ញាផ្ទាល់របស់តក្កករជាអ្នកបង្កើតវា។ គួរបញ្ជាក់ផងដែរថាតក្កកម្មដែលត្រូវការពារដោយ «ច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម វិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ និងគំនូរឧស្សាហកម្ម ឆ្នាំ២០០៣» ដែលកំពុងអនុវត្តជាធរមាននៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជានេះ ត្រូវតែជាតក្កកម្មដែលអាចយកមកអនុវត្តបានក្នុងវិស័យឧស្សាហកម្ម[8] ឬតក្កកម្មដែលមិនពាក់ព័ន្ធនឹងវិស័យឧស្សាហកម្មត្រូវការពារដោយច្បាប់ដោយឡែក។[9]

តក្កករ សំដៅលើអ្នកបង្កើតស្នាដៃ។[10] ប៉ុន្តែនៅក្នុងវិស័យកម្មសិទ្ធិបញ្ញា «គោលការណ៍ចុះបញ្ជីមុន» ត្រូវយកមកអនុវត្ត នោះមានន័យថាប្រសិនបើបុគ្គលណាមួយបានយកតក្កកម្មទៅចុះបញ្ជីបានមុន បុគ្គលនោះត្រូវទទួលបានសិទ្ធិជាម្ចាស់តក្កកម្មនៃតក្កកម្មដែលត្រូវបានចុះបញ្ជីនោះ។

ចំពោះករណីនេះ តើច្បាប់អាចធានាបានទេថាបុគ្គលដែលបានទៅចុះបញ្ជីមុនជាម្ចាស់តក្កកម្មពិតប្រាកដ? ប្រសិនបើបុគ្គលទុច្ចរិតបានលួចយកតក្កកម្មរបស់អ្នកបង្កើតស្នាដៃពិតប្រាដកទៅចុះបញ្ជី នោះមានន័យថាទុច្ចរិតជននឹងក្លាយជាម្ចាស់ស្នាដៃរីឯម្ចាស់ស្នាដៃពិតប្រាកដពុំមានសិទ្ធិក្នុងការធ្វើអាជីវកម្មលើស្នាដៃរបស់ខ្លួនបានឡើយ។

តើច្បាប់នៃប្រទេសកម្ពុជាមានដំណោះស្រាយលើបញ្ហានេះដែរ ឬទេ?

បទបញ្ញត្តិនៃច្បាប់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មកម្ពុជាពុំមានចែងដំណោះស្រាយលើបញ្ហានេះឡើយ។ លើសពីនេះក្នុងនីតិកម្ពុជាក៏ពុំទាន់មានយុត្តិសាស្ត្រជាដំណោះស្រាយណាមួយនៅឡើយ តែក្នុងករណីនេះយើងអាចសិក្សាពីច្បាប់បរទេសដើម្បីរកដំណោះស្រាយ៖

The First Inventor Concept: ច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មសហរដ្ឋអាមេរិកឆ្នាំ ១៧៩០ បានអនុវត្តគោលការណ៍ First to invent ដោយតម្រូវឲ្យម្ចាស់សិទ្ធិនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មត្រូវតែជាតក្កករមុនគេ និងពិតប្រាកដ (The First and True Inventor) និយាយរួមគឺជា អ្នកទីមួយដែលបានបង្កើតស្នាដៃ និងរបស់ពួក Romano Germanic មានបារាំងអាឡឺម៉ង់ដែលតាមនោះ «គឺជាអ្នកទីមួយដែលបានចុះបញ្ជីស្នាដៃ (First to File)»។ ក្នុងន័យនៃទ្រឹស្តីទាំងពីរនេះ អ្នកដែលបានយកតក្កកម្មទៅចុះបញ្ជីសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មមុនគេនឹងត្រូវបានសន្មតដូចជា

[7] មាត្រា៣ នៃច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣

[8] មាត្រា៥ និង ៦ នៃច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣

[9] មាត្រា៤ នៃច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣

[10] មាត្រា១០ នៃច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣

អ្នកបង្កើតតក្កកម្ម ឬជាតក្កករ)។ លើសពីនេះទៅទៀត ប្រសិនបើមានបុគ្គលពីរនាក់ ឬច្រើននាក់រួមគ្នាបង្កើតតក្កកម្មមួយ សិទ្ធិជាម្ចាស់នៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនេះត្រូវជាកម្មសិទ្ធិរួមគ្នានៃបុគ្គលទាំងឡាយនោះ។[11] ផ្ទុយទៅវិញ ប្រសិនបើមានបុគ្គលពីរនាក់ឬច្រើននាក់បានរកឃើញដាច់ដោយឡែកៗពីគ្នានូវតក្កកម្មមួយដូចគ្នា បុគ្គលណាបានដាក់សំណុំលិខិតស្នើសុំដែលមានកាលបរិច្ឆេទសុំចុះបញ្ជីមុនគេបង្អស់ ព្រមទាំងបានប្រកាសសុពលភាពនៃកាលបរិច្ឆេទមានអាទិភាពនោះត្រូវទទួលសិទ្ធិជាម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ប្រសិនបើសំណុំលិខិតស្នើសុំនោះមិនត្រូវបានដកហូត ឬបោះបង់ចោល ឬក៏ត្រូវបដិសេធចោល[12]។ តក្កករជាបុគ្គលដែលផលិតស្នាដៃដូចជា និយោជិករបស់សហគ្រាស កម្មសិក្សាការីនៃសហគ្រាស ឬអាចជាមន្ត្រីនៅក្នុងជំនាញផលិតកម្មនៃស្ថាប័នរដ្ឋ។

តក្កកម្មរបស់និយោជិក៖ តាមរយៈកិច្ចសន្យាការងារនិយោជិកទាំងឡាយ មានចំណងក្រោមបង្គាប់បញ្ជារបស់និយោជក។ មានន័យថានិយោជិក មានកាតព្វកិច្ចបំពេញការងារដែលនិយោជកបានប្រគល់ឲ្យស្របតាមកិច្ចសន្យានិងច្បាប់ការងារ។ ក្នុងករណីនេះ ជាគោលការណ៍តក្កកម្មដែលកើតចេញពីបេសកកម្ម ឬសេវាក្នុងក្របខណ្ឌនៃកិច្ចសន្យាការងារតក្កកម្មនោះជាកម្មសិទ្ធិរបស់និយោជក[13]។ ផ្អែកតាមបទប្បញ្ញត្តិខាងលើ យើងអាចទាញចេញជាគោលការណ៍នៃសច្ចធារណ៍តាមច្បាប់បានថារាល់តក្កកម្មទាំងអស់ត្រូវចាត់ទុកជាកម្មសិទ្ធិរបស់និយោជក ប្រសិនបើតក្កកម្មនោះត្រូវបានបង្កើតឡើង ក្នុងម៉ោងការងារ ក្នុងក្របខណ្ឌសកម្មភាពការងារ និងដោយការប្រើប្រាស់មធ្យោបាយរបស់សហគ្រាស។

តក្កកម្មរបស់កម្មសិក្សាការី៖ ជាគោលការណ៍កម្មសិក្សាការីមិនស្ថិតនៅក្រោមរបបគតិយុត្តិដូចនិយោជិកនោះទេ។ ច្បាប់ស្តីពីការងារឆ្នាំ១៩៩៧ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាពុំបានកំណត់អំពីរបបគតិយុត្តិនៃកិច្ចសន្យាកម្មសិក្សានោះទេពោលគឺកំណត់តែអំពីលក្ខខណ្ឌនៃការបញ្ចប់កម្មសិក្សាតែប៉ុណ្ណោះ។[14] ក្នុងការអនុវត្តនៅកម្ពុជាក៏ពុំទាន់ឃើញដំណោះស្រាយនៅឡើយទេ។ ក្នុងករណីនេះ ប្រសិនបើច្បាប់អវត្តមានក្នុងការកំណត់បញ្ញត្តិពាក់ព័ន្ធ វាជាសេរីភាពរបស់គូភាគីដែលត្រូវកំណត់លក្ខខណ្ឌជាក់លាក់នៅក្នុងកិច្ចសន្យារវាងអ្នកដឹកនាំកម្មសិក្សា និងកម្មសិក្សាការី។

តក្កកម្មរបស់មន្ត្រី៖ ក្នុងក្របខណ្ឌគតិយុត្តិនៃកម្ពុជាពុំមានបទបញ្ញត្តិណាមួយកំណត់អំពីម្ចាស់កម្មសិទ្ធិលើតក្កកម្មដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយមន្ត្រីសាធារណៈដែលមានជំនាញ និងគ្រប់គ្រងបច្ចេកវិទ្យាណាមួយនោះទេ។ ប៉ុន្តែនីតិរបស់ប្រទេសបារាំង គឺបានបញ្ញត្តិអំពីភាពជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិលើតក្កកម្មដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយមន្ត្រី

---

[11] មាត្រា១១ នៃច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣

[12] មាត្រា១២ នៃច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣

[13] មាត្រា១៤ នៃច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣

[14] មាត្រា៨២(១) នៃច្បាប់ស្តីពីការងារ ឆ្នាំ១៩៩៧ «កម្មសិក្សាការីមិនចាំបាច់ជូនដំណឹងជាមុនដល់និយោជកក្នុងករណីបញ្ចប់កម្មសិក្សាឡើយ»

សាធារណៈ។ តក្កកម្មដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយមន្ត្រីសាធារណៈក្នុងក្របខណ្ឌការងាររបស់គាត់ត្រូវអនុវត្តរបប គតិយុត្តិដូចគ្នានឹងនិយោជិក[15] មានន័យថា វាគឺជាកម្មសិទ្ធិរបស់រដ្ឋ(ស្ថាប័ន)។

១.២.៣. អត្ថប្រយោជន៍ដែលទទួលបានការការពារដោយច្បាប់

គំនិតច្នៃប្រឌិត និងការបង្កើតថ្មីគឺជាបេះដូងដែលនាំឱ្យអាជីវកម្មឆ្ពោះទៅរកភាពជោគជ័យ។ ចំណែកឯគំនិតតែឯកឯង ទោះបីជាយ៉ាងណាក្តីក៏នៅតែមានតម្លៃជាលទ្ធផលតិចតួចប៉ុណ្ណោះ។ គំនិតទាំងនោះចាំបាច់ត្រូវធ្វើការអភិវឌ្ឍន៍ដោយធ្វើការប្រែក្លាយវាទៅជាផលិតផលឬសេវាកម្មប្រកបដោយការច្នៃប្រឌិតថ្មី ហើយធ្វើពាណិជ្ជកម្មទំនិញឬសេវាកម្មទាំងនោះប្រកបដោយជោគជ័យ ដើម្បីធ្វើឱ្យអាជីវកម្មរបស់លោកអ្នកអាចច្បាមយកបាននូវផលប្រយោជន៍ពីគំនិតច្នៃប្រឌិត និងការបង្កើតថ្មីរបស់លោកអ្នក។ កម្មសិទ្ធិបញ្ញា ជាពិសេសប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មអាចជាកត្តាសំខាន់បំផុតក្នុងការធ្វើឱ្យគំនិតនៃការច្នៃប្រឌិត និងការបង្កើតថ្មីក្លាយទៅជាផលិតផលប្រកបដោយការប្រកួតប្រជែងដែលបង្កើនប្រាក់ចំណេញបានយ៉ាងច្រើន។

ម៉្យាងទៀតអាជីវកម្មរបស់លោកអ្នកក៏អាចប្រើប្រាស់នូវប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ដើម្បីទទួលបានចំណូលជាលាភសក្ការៈ តាមរយៈការផ្តល់អាជ្ញាប័ណ្ណប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មប្រកបដោយការច្នៃប្រឌិតទៅឱ្យសហគ្រាដទៃដែលមានសមត្ថភាពក្នុងការធ្វើពាណិជ្ជកម្មនូវគំនិតច្នៃប្រឌិតទាំងនោះ។ ទីផ្សារផលិតផលទើបណែនាំថ្មីរបស់លោកអ្នកត្រូវបានការពារប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាព តាមរយៈការទទួលបាននូវការការពារប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម។

ក្នុងនាមជាម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មមួយរូប លោកអ្នកអាចបើកផ្លូវផ្សេងទៀតដូចជា ការធ្វើអាជ្ញាប័ណ្ណឬការចងសម្ព័ន្ធជាយុទ្ធសាស្ត្រជាដើម។ ហើយក៏នៅមានអត្ថប្រយោជន៍ជាច្រើនផ្សេងទៀតដែលម្ចាស់តក្កកម្មអាចទទួលបានពីការស្នើសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនេះពីរដ្ឋដូចជា៖

១.២.៣.១. ជម្រុញការបង្កើតថ្មី និងអភិវឌ្ឍន៍បច្ចេកវិទ្យា

ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ត្រូវបានចាត់ទុកដូចជាការធានារបស់រដ្ឋដើម្បីប្រឆាំងទល់នឹងអំពើនៃការក្លែងបន្លំទាំងឡាយចំពោះតក្កកម្មដែលជាកម្មវត្ថុនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មឲ្យដល់តក្ករ។ តាមរយៈវត្តមានរបស់ច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម នោះអំពើនៃការក្លែងបន្លំតក្កកម្មនឹងត្រូវផ្តន្ទាទោសតាមច្បាប់ស្តីពី«ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មវិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ និងគំនូរឧស្សាហកម្ម» នេះជាមិនខានឡើយ។ ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនេះជម្រុញការលើកទឹកចិត្តដល់ការលើកកំពស់ការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចរបស់សហគ្រាស ពីព្រោះតែវិញ្ញាបនបត្រគតិយុត្តិប្រភេទនេះនឹងត្រូវបានចាត់ទុកថាជាធាតុផ្សំមួយនៃទ្រព្យសកម្មរបស់សហគ្រាស ហើយក៏ជាប្រភពនៃការទាក់ទាញ

[15] មាត្រា L611-14 alinee1 នៃក្រមកម្មសិទ្ធិបញ្ញាបារាំង

អ្នកបណ្ដាក់ទុនដើម្បីបង្កើតនូវមូលនិធិវិនិយោគរបស់សហគ្រាសផងដែរ។ មូលហេតុធំៗបួនយ៉ាងដែលគាំទ្រដល់សារៈប្រយោជន៍ខាងសេដ្ឋកិច្ចរបស់សហគ្រាសជាម្ចាស់នៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មមាន៖

- ទី១ ពត៌មានស្ដីពីតក្កកម្ម ដែលបានរៀបរាប់នៅក្នុងប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនឹងជួយសម្រួលដល់ការផ្ទេរបច្ចេកវិជ្ជានិងដល់ការវិនិយោគរបស់សហគ្រាស។
- ទី២ ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនឹងជួយលើកទឹកចិត្តដល់ការស្រាវជ្រាវ និងអភិវឌ្ឍន៍ជាបន្តបន្ទាប់ទៀតរបស់សហគ្រាស។
- ទី៣ ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនឹងជួយពន្លឿនដល់ការបង្កើតបច្ចេកវិជ្ជាថ្មីៗក៏ដូចជាការបង្កើតមុខជំនួញថ្មីៗដល់សហគ្រាស។
- ទី៤ ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មគឺជាកូនសោរដល់សំខាន់បំផុតក្នុងការសហការគ្នាក្នុងវិស័យជំនួញ (ដូចជាការរួមផ្សំបញ្ចូលបច្ចេកវិជ្ជាគ្នា) ដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍សហគ្រាសរៀងៗខ្លួននិងអាចជាប្រភពចំណូលបន្ថែមរបស់សហគ្រាសតាមរយៈការផ្ដល់អាជ្ញាប័ណ្ណអាជីវកម្មលើតក្កកម្មនោះផងដែ។

ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ក៏អាចត្រូវបានចាត់ទុកដូចជាយុទ្ធសាស្ត្រមួយដ៏ល្អប្រសើរបំផុតក្នុងការផ្សព្វផ្សាយកេរ្តិ៍ឈ្មោះ និងពង្រឹងនីត្យានុភាពរបស់សហគ្រាសដែលជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មទៅដល់បណ្ដាសាធារណជនក៏ដូចជាអតិថិជននិងដៃគូប្រកួតប្រជែងរបស់សហគ្រាសនោះផងដែរ។ ស្ថិតនៅក្នុងភាពជាម្ចាស់នៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនេះ សហគ្រាសទាំងឡាយរមែងមានឥទ្ធិពលខ្ពស់ជាងគេនៅក្នុងទំនាក់ទំនងពាណិជ្ជកម្មជាមួយនឹងដៃគូនានារបស់ខ្លួនជានិច្ច។

១.២.៣.២.សិទ្ធិផ្ដាច់មុខនិងឧត្តមភាពទីផ្សារ

ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម អាចត្រូវបានចាត់ទុកថាជាកម្មសិទ្ធិផ្ដាច់មុខដោយសារតែម្ចាស់នៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនោះមានការគ្រប់គ្រងពេញលេញទៅលើ ការផលិត ការលក់ និងការប្រើប្រាស់គំនិតច្នៃប្រឌិតនោះ។ ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មអនុញ្ញាតឱ្យម្ចាស់វាទាញយកផលប្រយោជន៍ជាសម្ភារៈដែលជារង្វាន់សម្រាប់កិច្ចការ និងការប្រឹងប្រែងខាងបញ្ញាញាណរបស់ខ្លួន។ តក្កកម្មនេះអាចនឹងត្រូវបានយកទៅធ្វើអាជីវកម្មបាន លុះត្រាណាតែមានការអនុញ្ញាតពីម្ចាស់របស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនោះជាមុនសិន។ ហេតុផលសម្រាប់ការចុះបញ្ជីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មលើតក្កកម្មរបស់លោកអ្នកវានឹងនាំឲ្យតក្កករមានឋានៈជា៖

- សិទ្ធិផ្ដាច់មុខ៖ ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មផ្ដល់នូវសិទ្ធិផ្ដាច់មុខដែលជាធម្មតាអាចអនុញ្ញាតឱ្យអាជីវកម្មរបស់លោកអ្នកប្រើប្រាស់ និងធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្មនោះរយៈពេល២០ឆ្នាំ គិតចាប់តាំងពីកាលបរិច្ឆេទនៃការដាក់ពាក្យសុំចុះបញ្ជីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម។

- ផ្តល់នូវទីតាំងដ៏រឹងមាំលើទីផ្សារៈ តាមរយៈសិទ្ធិផ្តាច់មុខទាំងនេះ លោកអ្នកដែលបានចុះបញ្ជីរួចហើយអាចកាត់បន្ថយបាននូវការប្រកួតប្រជែង ហើយបង្កើតឡើងនូវទីតាំងរឹងមាំប្រកបដោយឧត្តមភាពសម្រាប់ទីផ្សារដោយលោកអ្នកមានតួនាទីលេចធ្លោមុនគេ។
- ផ្តល់ផលចំណូលត្រឡប់មកវិញខ្ពស់ចំពោះការវិនិយោគៈ ដោយបានបោះទុនវិនិយោគជាប្រាក់ និងពេលវេលាមួយចំនួនធំក្នុងការខិតខំបង្កើតផលិតផលប្រកបដោយគំនិតច្នៃប្រឌិត អាជីវកម្មរបស់លោកអ្នកអាចធ្វើពាណិជ្ជកម្មលើគំនិតច្នៃប្រឌិតនោះក្រោមផ្លាកសញ្ញាផ្តាច់មុខទាំងនេះ ហើយអាចឱ្យអាជីវកម្មរបស់លោកអ្នកទទួលបាននូវផលចំណូលខ្ពស់ជាងមុនអំពីការធ្វើវិនិយោគនេះ។
- ឱកាសក្នុងការផ្តល់អាជ្ញាប័ណ្ណឬលក់តក្កកម្មនោះវិញបាន ប្រសិនបើអស់លោកអ្នកសម្រេចមិនធ្វើអាជីវកម្មប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មដោយខ្លួនឯងទេលោកអ្នកអាចលក់ ឬផ្តល់អាជ្ញាប័ណ្ណចំពោះសិទ្ធិនៃការប្រើប្រាស់វាដើម្បីឲ្យក្រុមហ៊ុនដទៃធ្វើពាណិជ្ជកម្មតក្កកម្មនេះ ហើយវាក៏ជាប្រភពមួយនៃប្រាក់ចំណូលសម្រាប់អាជីវកម្មរបស់លោកអ្នកដែរ។
- បង្កើតថាមពលក្នុងការចចារៈ ប្រសិនបើអាវជីវកម្មរបស់លោកអ្នកស្ថិតក្នុងដំណាក់កាលនៃការទទួលបាននូវសិទ្ធិដើម្បីប្រើប្រាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មរបស់សហគ្រាសដទៃមួយទៀត តាមរយៈកិច្ចសន្យាអាជ្ញាប័ណ្ណ នោះរូបភាពនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មរបស់លោកអ្នកនឹងជួយលើកកម្ពស់ថាមពលសម្រាប់ការតថ្លៃរបស់លោកអ្នកជាមួយសហគ្រាសនោះ។ មានន័យថាប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មរបស់លោកអ្នកជាចំណុចចាប់អារម្មណ៍របស់សហគ្រាសមួយផ្សេងទៀតដែលកំពុងចចារជាមួយ ហើយលោកអ្នកនឹងឈានទៅក្នុងការរៀបចំចាត់ចែងឱ្យមានការផ្តល់នូវអាជ្ញាប័ណ្ណទៅវិញទៅមក រវាងសហគ្រាសរបស់លោកអ្នកជាមួយនឹងសហគ្រាសរបស់អ្នកដទៃ។
- រូបភាពវិជ្ជមានរបស់សហគ្រាសរបស់លោកអ្នកៈ ដៃគូអាជីវកម្ម ឬអ្នកបណ្តាក់ទុនវិនិយោគ និងម្ចាស់ភាគហ៊ុនអាចយល់ឃើញថា រូបភាពប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មគឺជាការបង្ហាញនូវកម្រិតខ្ពស់នៃជំនាញឯកទេស និងសមត្ថភាពខាងបច្ចេកវិទ្យាដែលមាននៅក្នុងក្រុមហ៊ុនរបស់លោកអ្នក។ ប្រការនេះបានបង្ហាញនូវភាពមានប្រយោជន៍សម្រាប់ការអំពាវនាវមូលនិធិ ឬការស្វែងរកដៃគូអាជីវកម្ម និងការបង្កើតតម្លៃទីផ្សារក្រុមហ៊ុនរបស់លោកអ្នក។
- ជាពិសេសម្ចាស់កម្មសិទ្ធិនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម(តក្កករ) មានសិទ្ធិក្នុងការហាមឃាត់តតិយជនមិនឱ្យផលិត ប្រើប្រាស់ ដាក់លក់ ធ្វើសំណើរដាក់លក់ ឬនាំចូលផលិតផលដោយពុំមានការអនុញ្ញាតពីម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម។

ជំពូកទី២
ការចុះបញ្ជីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មក្រោមច្បាប់ជាតិនិងច្បាប់អន្តរជាតិ

២.១. នីតិវិធីនៃការចុះបញ្ជីនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មក្រោមច្បាប់ជាតិ

២.១.១. លក្ខខណ្ឌគ្រឹះនៃការចុះបញ្ជី

តក្កកម្មមួយអាចនឹងទទួលបាននូវប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ប្រសិនបើស្នាដៃបង្កើតនេះឆ្លើយតបបានទៅនឹងលក្ខណៈសម្បត្តិបីយ៉ាងដូចជា

២.១.១.១. ភាពថ្មីនៃស្នាដៃ

«ថ្មី» គឺជាលក្ខណៈដំបូងបំផុតសម្រាប់ទទួលបានប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មដែលតម្រូវឱ្យតក្កកម្មចាំបាច់ត្រូវតែថ្មី។ តក្កកម្មដែលបានចាត់ទុកថាថ្មី ប្រសិនបើវាពុំទាន់ត្រូវបានរកឃើញដោយស្នាដៃសិប្បកម្មណាមួយពីមុនមក។ ស្នាដៃសិប្បកម្មពីមុនមកមានន័យថា ជាចំណេះដឹងដែលបាននិងស្គាល់រួចមកហើយដោយសាធារណៈជនតាមរយៈការផ្សព្វផ្សាយ ឬតាមរយៈការប្រើប្រាស់ ឬតាមវិធីផ្សេងៗទៀតមុនពេលដាក់ពាក្យសុំចុះបញ្ជី (ឬមុនកាលបរិច្ឆេទអាទិភាព) តក្កកម្មនោះ។ ស្នាដៃសិប្បកម្មពីមុនមកដែលមាន តាមរយៈការបោះផ្សាយជារូបភាពរូបិយ ដែលពាំនាំនូវព័ត៌មានដូចជាតាមរយៈ ការសរសេរ ការគូរ ហ្វីល ខ្សែរអាត់ ឬប្រព័ន្ធអ៊ីនធើណេត។ ការបើកចំហរតាមរយៈការប្រើប្រាស់ គឺជាការបើកចំហរជាសាធារណៈ និងជាការបើកចំហរដែលអាចមើលឃើញ ឧទាហរណ៍ៈ ការដាក់តាំងបង្ហាញ ការលក់ ការបង្ហាញជាសាធារណៈ ការផ្សាយតាមទូរទស្សន៍ និងការប្រើជាក់ស្តែងតាមសាធារណៈ។

២.១.១.២.មានជំហានច្នៃប្រឌិត

តក្កកម្ម គឺត្រូវតែមានជំហានច្នៃប្រឌិត។ តក្កកម្មមួយត្រូវបានគេចាត់ទុកថាពាក់ព័ន្ធនឹងជំហានច្នៃប្រឌិតប្រសិនបើស្នាដៃនោះពិតប្រាកដច្បាស់ពេកចំពោះបុគ្គលណាម្នាក់ដែលមានជំនាញសាមញ្ញធម្មតា។ ប្រសិនបើបុគ្គលម្នាក់ដែលមានជំនាញសាមញ្ញធម្មតាអាចយល់បាននូវជំហានទាំងនេះបាន តក្កកម្មនោះគឺវាប្រាកដច្បាស់ងាយពេកហើយមិនអាចទទួលបាននូវប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មបានទេ។ ក្នុងច្បាប់កម្ពុជា ជំហានរកឃើញថ្មីត្រូវបានកំណត់ដូចះ «តក្កកម្ម» មួយត្រូវបានចាត់ទុកថាមានជំហានរកឃើញថ្មី នៅពេលដែលតក្កកម្មនោះមិនអាចឲ្យបុគ្គលណាដែលមានកម្រិតធម្មតាក្នុងជំនាញយល់ដឹងបាន។[16] មានន័យថាបើគ្រាន់តែមើលនឹងភ្នែកអ្នកជំនាញធម្មតាមិនអាចយល់បានថាជាតក្កកម្មអ្វី ឬយន្តការនៃការផលិតរបស់វាត្រូវបានផលិតយ៉ាងដូចម្តេចបានឡើយ លុះត្រាតែមានការពន្យល់ពីតក្កករ។

[16] មាត្រា៧ នៃច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣

២.១.១.៣.តក្កកម្មដែលអាចអនុវត្តបាននៅក្នុងឧស្សាហកម្ម

តក្កកម្ម មួយដែលអាចចាត់ទុកថាអាចអនុវត្តបាននៅក្នុងវិស័យឧស្សាហកម្ម ប្រសិនបើតក្កកម្មនោះអាចត្រូវបានធ្វើ ឬប្រើប្រាស់សម្រាប់វិស័យឧស្សាហកម្មណាមួយ។ តក្កកម្មនេះត្រូវតែមានលក្ខណៈអាចអនុវត្តបានដោយមិនមែនគ្រាន់តែជាទ្រឹស្តីទេ។ ប្រសិនបើតក្កកម្មនោះជាផលិតផល វាត្រូវមានលទ្ធភាពអាចផលិតរបស់នោះបាន។ បើជាដំណើរការផលិតកម្មវាត្រូវតែមានលទ្ធភាពអនុវត្តផលិតកម្មនោះបាន។

ឧទាហរណ៍ទី១៖ គំនូរនៃតក្កកម្មរបស់សិស្សថ្នាក់បឋមសិក្សាដែលទទួលបានពានរង្វាន់ពីរដ្ឋមន្ត្រីសេដ្ឋកិច្ចពាណិជ្ជកម្ម និងឧស្សាហកម្មនៃប្រទេសជប៉ុន។ គំនូរនេះបង្ហាញអំពីឧបករណ៍នៅពេលអនាគតសម្រាប់សំអាតទឹកសមុទ្រដែលមានគោលដៅការពារបរិស្ថាន។

ឧទាហរណ៍ទី២៖ គំនូរនៃតក្កកម្មមួយរបស់សិស្សម្នាក់ថ្នាក់ទី៨ នៃប្រទេសជប៉ុនដែលទទួលបានពានរង្វាន់ថ្ងៃប្រឌិតថ្មី ជាឧបរកណ៍ស្រូបសំលេងដែលបំពុលបរិស្ថាននិងបម្លែងសំលេងទៅជាថាមពលអគ្គិសនីដើម្បីចែកចាយក្នុងទីក្រុង។

ដូចនេះហើយពុំមែនគ្រប់ តក្កកម្ម ទាំងអស់សុទ្ធតែអាចត្រូវការពារដោយប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនោះឡើយ ពោលក៏មានតក្កកម្មមួយចំនួនផងដែរ ដែលច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនេះ បានបដិសេធក្នុងការផ្តល់វិញ្ញាបនបត្រប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មដើម្បីការពារដល់តក្កកម្មនោះ។ យោងតាមបញ្ញត្តិច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម គេអាចរាប់បាននូវតក្កកម្មដែលពុំមានសំណាងទទួលបានការការពារពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មរួមមាន៖[17]

- ការរកឃើញទ្រឹស្តីវិទ្យាសាស្ត្រ និងវិធីសាស្ត្រគណិតវិទ្យា។
- គម្រោងការ ក្បួន ឬវិធីសាស្ត្រសម្រាប់ធ្វើជំនួញ សម្រាប់ធ្វើសកម្មភាពហ្វឹកហ្វឺនខាងប្រាជ្ញាសុទ្ធសាធ ឬសម្រាប់លេងល្បែងកំសាន្ត។
- វិធីសាស្ត្រសម្រាប់ព្យាបាលរាងកាយមនុស្ស ឬជាសត្វដោយការវះកាត់ ឬដោយការព្យាបាល ក៏ដូចជាវិធីសាស្ត្រវិនិច្ឆ័យរោគដែលបានអនុវត្តចំពោះផលិតផលទាំងឡាយណា ដែលអាចយកមកប្រើប្រាស់ក្នុងវិធីសាស្ត្រខាងលើ។
- ផលិតផលឱសថដូចមានចែកក្នុងមាត្រា ១៣៦នៃច្បាប់នេះ។
- រុក្ខជាតិ ឬសត្វដែលមិនមែនជាមីក្រូសរីរាង្គនិងដំណើរការកកើតតាមលក្ខណៈជីវសាស្ត្រសំខាន់ៗសម្រាប់ផលិតកម្មរុក្ខជាតិ ឬសត្វ។
- ប្រភេទផ្សេងៗនៃពូជរុក្ខជាតិណាមួយ។

[17] មាត្រា៤ នៃច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣

តក្កកម្មណាដែលការធ្វើអាជីវកម្ម ឬពាណិជ្ជកម្មនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជារបស់វាផ្ទុយទៅនឹងសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ឬសីលធម៌ ឬមិនការពារជីវិត ឬសុខភាពរបស់មនុស្ស សត្វ ឬរុក្ខជាតិ ឬធ្វើឲ្យខូចខាតបរិស្ថានធ្ងន់ធ្ងរនោះនឹងត្រូវច្បាប់ហាមឃាត់និងមិនត្រូវផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មឲ្យនោះទេ។[18]

២.១.២. លក្ខខណ្ឌទម្រង់ចុះបញ្ជី

នីតិវិធីនៃការសុំចុះបញ្ជីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មមានដូចខាងក្រោម៖

២.១.២.១. ការដាក់ពាក្យសុំ

តក្កកម្ម ត្រូវតែចុះបញ្ជីនៅនាយកដ្ឋានកម្មសិទ្ធិឧស្សាហកម្មនៃក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពល ដើម្បីទទួលបាននូវកិច្ចការពារស្របច្បាប់ក៏ដូចជាទទួលបាននូវសិទ្ធិផ្តាច់មុខលើតក្កកម្មនោះ។ ការដាក់ពាក្យស្នើសុំចុះបញ្ជីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មត្រូវធ្វើឡើងដោយម្ចាស់តក្កកម្ម ឬអ្នកតំណាងដោយស្របច្បាប់របស់ម្ចាស់តក្កកម្មដោយបំពេញតាមទម្រង់ដែលកំណត់ដោយច្បាប់និងបញ្ញត្តិពាក់ព័ន្ធរបស់ក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពល។ អាទិភាពនៃការដាក់ពាក្យស្នើសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនេះ ត្រូវបានផ្តល់ឲ្យអ្នកដែលបានសុំចុះបញ្ជីជាផ្លូវការមុនគេ ឬអ្នកដែលបានអះអាងថាមានអាទិភាពនោះ។

ក. សមត្ថកិច្ចទទួលបន្ទុកពាក្យសុំ

រាល់ការស្នើសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ត្រូវធ្វើនៅក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពល។[19] ពាក្យស្នើសុំចុះបញ្ជីនេះត្រូវដាក់ជូនទៅនាយកដ្ឋានកម្មសិទ្ធិឧស្សាហកម្មនៃអគ្គនាយកដ្ឋានឧស្សាហកម្មរបស់ក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពល។ នាយកដ្ឋាននេះត្រូវដឹកនាំដោយប្រធាននាយកដ្ឋាន១រូបដែលមានតួនាទីតាមច្បាប់នេះគឺជាមន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីសម្រាប់រាល់ការស្នើសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មទាំងអស់។[20]

ចំពោះការស្នើសុំអ្នកដាក់ពាក្យសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម (តក្ករ) ត្រូវដាក់ឈ្មោះរបស់ខ្លួនគាត់ផ្ទាល់លើកលែងតែមានការប្រកាសជាលាយលក្ខណ៍អក្សរជាពិសេសណាមួយ ហើយផ្ញើទៅមន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីដោយបញ្ជាក់ថាគាត់ពុំមានបំណងនឹងបញ្ចេញឈ្មោះទេ។ ការដាក់សំណុំលិខិតស្នើសុំចុះបញ្ជីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មគឺជាការដាក់សំណុំបែបបទដែលត្រូវបង់កម្រៃជាមុន ហើយដែលសំណុំលិខិតស្នើសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មត្រូវការពិនិត្យជាចាំបាច់។

ខ. សំណុំឯកសារចាំបាច់សម្រាប់ដាក់ពាក្យសុំ

---

[18] មាត្រា៩ នៃច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣

[19] មាត្រា១៦ នៃច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣

[20] ប្រការ២ នៃប្រកាសលេខ ៧០៦ ឧរថ កសឧ ប្រកចុះថ្ងៃទី២៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៦ របស់ក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពល ស្តីអំពីនីតិវិធីផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម និងវិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍

សំណុំលិខិតចាំបាច់បំផុតដែលតម្រូវសម្រាប់ការស្នើសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មមួយរួមមាន[21]៖ ពាក្យសុំ សេចក្តីអធិប្បាយអំពីតក្កកម្ម សេចក្តីអះអាង គំនូសបង្ហាញ និងខ្លឹមសារសង្ខេបនៃតក្កកម្មនោះជាដើម។ ការដាក់សំណុំលិខិតស្នើសុំចុះប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មគឺជាការដាក់សំណុំលិខិតបែបបទដែលត្រូវបង់កម្រៃជាមុន ហើយសំណុំលិខិតស្នើសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មត្រូវការពិនិត្យជាចាំបាច់ចំពោះទម្រង់ និងខ្លឹមសារសង្ខេបពីតក្កកម្មនោះ។ ក្រោយពីការសំណុំលិខិតស្នើសុំជាលើកដំបូងនេះ តក្កករមានរយៈពេលរហូតដល់១២ខែដើម្បីជ្រើសរើសយកប្រទេសណាមួយដែលគាត់ចង់បានទទួលការការពារក្នុងប្រទេសទាំងនោះ។ លើសពីនេះទៅទៀត រាល់ការដាក់ពាក្យស្នើសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មត្រូវតែគោរពឱ្យបាននូវ «វិធានឯកភាពនៃតក្កកម្ម»។ វិធានឯកភាពនៃតក្កកម្មសំដៅដល់ការហាមឃាត់ចំពោះលទ្ធភាពផ្តល់ដល់តក្កកម្មច្រើននូវប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មតែមួយ។[22]

គ. ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មជាតិ

សំណុំលិខិតស្នើសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មជាតិមានន័យថា ជាតក្កកម្មទាំងឡាយណាដែលបានរកឃើញនៅក្នុងប្រទេសស្នើសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម។ ការស្នើសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មជាតិដែលបែបបទក្នុងការស្នើសុំចុះបញ្ជីត្រូវអនុលោមតាមច្បាប់ជាកំណត់។ ជាធម្មតានៅពេលដែលរកឃើញតក្កកម្មណាមួយចាំបាច់ត្រូវស្នើសុំការការពារដោយបែបបទនៃការស្នើសុំនេះមានដូចតទៅ៖

ឃ. ពាក្យសុំ

អ្នកដាក់ពាក្យស្នើសុំ ត្រូវបញ្ជាក់ក្នុងពាក្យសុំឱ្យបានច្បាស់លាស់ពីអ្វីដែលអាចឈានទៅដល់ការផ្តល់ជូននូវប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មបានរួមទាំងទិន្នន័យដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងតក្កករ និងភ្ជាប់មកជាមួយផងដែរនូវចំណងជើងរបស់តក្កកម្ម។ ប្រសិនបើអ្នកដាក់ពាក្យសុំមិនមែនជាតក្កករ អ្នកដាក់ពាក្យសុំត្រូវបន្ថែមនូវឯកសារបញ្ជាក់ពីការផ្ទេរសិទ្ធិភ្ជាប់មកជាមួយផង។ ពាក្យសុំត្រូវបង្ហាញពីព័ត៌មានដែលទាក់ទងទៅនឹងឈ្មោះ អាស័យដ្ឋាន សញ្ជាតិ និងលំនៅឋានរបស់អ្នកដាក់ពាក្យសុំ។ ប្រសិនបើអ្នកដាក់ពាក្យសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនេះ ត្រូវធ្វើឡើងតាមរយៈអ្នកតំណាងរបស់តក្កករនោះអត្តសញ្ញាណរបស់អ្នកតំណាងស្របច្បាប់ក៏ត្រូវដាក់ក្នុងពាក្យសុំផងដែរ។ ករណីដែលតក្កករ មិនមានលំនៅឋានអចិន្ត្រៃយ៍ ឬទីតាំងប្រកបអាជីវកម្មសំខាន់ក្នុងប្រទេសកម្ពុជាទេការដាក់ពាក្យសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មត្រូវធ្វើឡើង តាមរយៈអ្នកតំណាងដោយស្របច្បាប់ជាភ្នាក់ងារដែលគាត់ត្រូវតែមានលំនៅឋានពិតប្រាកដ និងកំពុងប្រកបវិជ្ជាជីវៈនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា[23]និង ដែលមិនបានបំពេញលក្ខខណ្ឌទាំងឡាយដែល

[21] ប្រការ១៦ នៃប្រកាសលេខ ៧០៦ ឧរថ កសឧ ប្រក ចុះថ្ងៃទី២៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៦ របស់ក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពល ស្តីពីនីតិវិធីផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម និងវិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍

[22] មាត្រា២៣ នៃច្បាប់ស្តីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣

[23] មាត្រា១១៦ នៃច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣

បានកំណត់ដោយបញ្ញត្តិដោយឡែករបស់ក្រសួងឧស្សាហកម្មរ៉ែនិងថាមពល។[24]

-សេចក្តីអធិប្បាយ៖ សេចក្តីអធិប្បាយនៃតក្កកម្ម មានគោលដៅបញ្ជាក់អំពីពត៍មានទាក់ទងនឹងបច្ចេកទេស ឬដំណើរការនៃការផលិតដែលត្រូវបានប្រើប្រាស់ដើម្បីបង្កើតតក្កកម្មនោះ។ អត្ថន័យនៃសេចក្តីអធិប្បាយនៃតក្កកម្ម នេះត្រូវបានកំណត់ដោយប្រកាសរបស់ស្ថាប័នរដ្ឋ។[25] ក្នុងសេចក្តីអធិប្បាយនេះត្រូវបញ្ជាក់អំពីឈ្មោះ ឬចំណងជើង នៃតក្កកម្ម និងបញ្ជាក់អំពីលក្ខណៈបច្ចេកទេសដែលពាក់ព័ន្ធនឹងស្នាដៃក្នុងលក្ខខណ្ឌណាមួយដែលអាចយល់បាន ដោយមន្ត្រីចុះបញ្ជី។ សេចក្តីអធិប្បាយត្រូវពណ៌នាអំពីផលប្រយោជន៍នៃតក្កកម្មដែលអាចយកទៅផលិត និងប្រើ ប្រាស់បានក្នុងវិស័យឧស្សាហកម្មណាមួយជាក់លាក់។

- សេចក្តីអះអាង៖ កម្មវត្ថុនៃសេចក្តីអះអាងមានគោលដៅបញ្ជាក់នូវលក្ខណៈបច្ចេកទេសសុទ្ធសាធរបស់ តក្កកម្មដើម្បីបញ្ជាក់ថាតក្កកម្មដែលត្រូវបានដាក់ពាក្យសុំនេះមិនស្ថិតនៅក្នុងវិស័យណាមួយ ដែលត្រូវបានការពារ ដោយប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មរួចហើយ ឬក៏វិស័យសាធារណៈ ឬដែលបម្រុងទុកការពារឲ្យតក្កកម្មដែលនៅមាន សុពលភាពនៅឡើយដោយសេចក្តីអះអាងនេះត្រូវមានលក្ខណៈច្បាស់លាស់និងសមស្រប។[26]

- ខ្លឹមសារសង្ខេបនៃតក្កកម្ម៖ ខ្លឹមសារសង្ខេប គឺជាអត្ថន័យសង្ខេបនៃលក្ខណៈបច្ចេកទេសរបស់តក្កកម្មដែល ជាកម្មវត្ថុនៃការដាក់ពាក្យសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មសម្រាប់តម្កល់ជាឯកសារ។ ខ្លឹមសារសង្ខេបត្រូវធ្វើឡើងដោយ ខ្លី ងាយយល់ និងភ្ជាប់ជាមួយដោយគំរូពន្យល់អំពីតក្កកម្មដែលត្រូវដាក់ពាក្យស្នើសុំចុះបញ្ជីនោះ។[27]

ង. ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មបរទេស

ទាក់ទងនឹងសំណុំលិខិតពាក្យស្នើសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មមានន័យថា តក្កកម្មដែលបានរកឃើញនោះ មិនមែនមានតែនៅក្នុងប្រទេសដែលបានស្នើសុំចុះបញ្ជីនោះទេ។ ជាទូទៅប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មមានអនុភាពពាស ពេញពិភពលោកនោះទេ។ ជាដំបូងប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មមួយមានអានុភាពត្រឹមតែមួយដែនដីដែលបានចុះបញ្ជី ប៉ុណ្ណោះមិនមានវិសាលភាពអនុវត្តនៅគ្រប់ប្រទេសដែលជាសមាជិកនៃសន្ធិសញ្ញាទេ។ ប៉ុន្តែប្រសិនបើចង់ឲ្យមាន អានុភាពនៅកន្លែងណាមួយគេត្រូវសុំចុះបញ្ជីនៅទីនោះ។ សម្រាប់តក្កកម្មដែលធ្លាប់បានទទួលនូវប្រកាសនីយបត្រ

[24] ប្រការ៣៣ នៃប្រកាសលេខ ៧០៦ ឧរថ កសឧ ប្រក ចុះថ្ងៃទី២៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៦ របស់ក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពល ស្តីពីនីតិ វិធីផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម និងវិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍

[25] ប្រការ៧ នៃប្រកាសលេខ ៧០៦ ឧរថ កសឧ ប្រក ចុះថ្ងៃទី២៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៦ របស់ក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពល ស្តីពីនីតិវិធី ផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម និងវិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍

[26] ប្រការ៨ នៃប្រកាសលេខ ៧០៦ ឧរថ កសឧ ប្រក ចុះថ្ងៃទី២៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៦ របស់ក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពល ស្តីពីនីតិវិធី ផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម និងវិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍

[27] ប្រការ១០ នៃប្រកាសលេខ ៧០៦ ឧរថ កសឧ ប្រក ចុះថ្ងៃទី២៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៦ របស់ក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពល ស្តីពីនីតិវិធី ផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម និងវិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍

តក្កកម្មនៅបរទេសរួចហើយអ្នកស្នើសុំត្រូវបន្ថែមនូវឯកសារមួយចំនួនផ្សេងទៀតដូចជា៖ សេចក្តីអះអាងអំពីសិទ្ធិអាទិភាពស្របតាមអនុសញ្ញាទីក្រុងប៉ារីសដើម្បីអាចទទួលបានសិទ្ធិជាអាទិភាពក្នុងរយៈពេល១២ខែ គិតចាប់ពីកាលបរិច្ឆេទចុះបញ្ជីលើកទី១ ព្រមទាំងសំណុំលិខិតដែលបានស្នើសុំចុះបញ្ជីនៅបរទេសនោះនិងប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មបរទេសដែលបានចុះបញ្ជីរួចរាល់ស្រាប់ហើយនោះ ស្របតាមកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីទិដ្ឋភាពពាណិជ្ជកម្មទាក់ទងនឹងកម្មសិទ្ធិបញ្ញា។

តាមច្បាប់ប្រទេសកម្ពុជាបុគ្គលដាក់ពាក្យសុំត្រូវបំពេញបែបបទមួយចំនួនដូចជា៖[28]

-ត្រូវដាក់ពាក្យសុំរបស់ខ្លួនទៅមន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីដោយរួមមានទាំងកាលបរិច្ឆេទ និងលេខនៃសំណុំលិខិតស្នើសុំទាំងឡាយដែលខ្លួនបានដាក់ពាក្យស្នើសុំនៅបរទេស និងមានជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងតក្កកម្មដែលបានអះអាងនូវសំណុំលិខិតស្នើសុំ។

-ភ្ជាប់មកជាមួយនូវឯកសារចម្លងនៃលិខិតឆ្លងឆ្លើយដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងលទ្ធផលការស្រាវជ្រាវឬលទ្ធផលនៃការពិនិត្យសំណុំលិខិតស្នើសុំបរទេសដែលដាក់ពាក្យសុំបានទទួល។

-ឯកសារចម្លងនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មដែលបរទេសបានផ្តល់ជូនតាមរយៈសំណុំលិខិតស្នើសុំបរទេស។

-ឯកសារចម្លងសេចក្តីសម្រេចចុងក្រោយដែលបដិសេធ មិនទទួលសំណុំលិខិតស្នើសុំបរទេស ឬបដិសេធមិនផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មតាមសំណើរបស់អ្នកដាក់ពាក្យសុំ។ រាល់ការចុះបញ្ជីឬតម្កល់ឯកសារផ្សេងៗត្រូវបង់កម្រៃតាមការកំណត់របស់ច្បាប់។

២.១.២.២. ការត្រួតពិនិត្យលិខិតស្នើសុំចុះបញ្ជី

ការដាក់ពាក្យសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ត្រូវបញ្ជាក់អំពីជំពូកនៃតក្កកម្មដែលជាកម្មវត្ថុនៃកិច្ចការពារដោយអនុលោមតាមចំណាត់ថ្នាក់អន្តរជាតិនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មដែលនៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងទីក្រុងស្ពាសបួ ចុះថ្ងៃទី២៥ខែមីនាឆ្នាំ១៩៧១។

ការត្រួតពិនិត្យរបស់មន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជី គឺត្រូវធ្វើឡើងជាពីរដំណាក់កាលមុនពេលចេញប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មជូនអ្នកដាក់ពាក្យសុំគឺ ការពិនិត្យលើការដាក់ពាក្យស្នើសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម និងការត្រួតពិនិត្យលំអិត។

ទី១. ការពិនិត្យលិខិតស្នើសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម៖

នៅក្នុងចំណាត់ការនៃការត្រួតពិនិត្យនេះ យើងអាចហៅបានថា ជាការត្រួតពិនិត្យបឋម។ កម្មវត្ថុនៃការត្រួតពិនិត្យបឋមនេះ គឺជាការត្រួតពិនិត្យមើលលើទម្រង់នៃឯកសារដាក់ពាក្យសុំ ថាតើត្រូវបានបំពេញតាមការកំណត់របស់ច្បាប់ និងមានពត៌មានគ្រប់គ្រាន់ដែរ ឬទេ? ដែលរួមមានជាអាទ៍៖

[28] មាត្រា៣០ នៃច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣

-លិខិតផ្ទេរសិទ្ធិជាតំណាងស្របច្បាប់(ប្រសិនបើមានអ្នកតំណាង)

- ពាក្យស្នើសុំ

-ហត្ថលេខា

-គំរូនៃតក្កកម្ម

-សេចក្ដីអធិប្បាយនៃតក្កកម្ម

-សេចក្ដីអះអាងនៃសេចក្ដីស្នើសុំ

-គំនូសបង្ហាញតក្កកម្ម

-ខ្លឹមសារសង្ខេបនៃតក្កកម្ម

-ឈ្មោះ អាស័យដ្ឋាន និងលំនៅឋានរបស់តក្កករ ឬអ្នកតំណាង

-បានបង់ប្រាក់កម្រៃរដ្ឋបាលកំណត់។

ទី២. ការត្រួតពិនិត្យលំអិត៖ ការត្រួតពិនិត្យលំអិតគឺជា ការពិនិត្យមើលលក្ខខណ្ឌគ្រឹះនៃតក្កកម្ម ភាពថ្មី ជំហានរកឃើញថ្មី និងអាចអនុវត្តបាននៅក្នុងវិស័យឧស្សាហកម្ម។ ដំណាក់កាលនេះមន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីត្រួតពិនិត្យលើអត្ថន័យនៃតក្កកម្មដែលបានដាក់ពាក្យស្នើសុំមកនោះ បានបំពេញលក្ខខណ្ឌនៃតក្កកម្មដែលអាចចុះបញ្ជីបានតាមច្បាប់ដែរឬទេ? ប្រសិនបើតក្កកម្មដែលបានដាក់ពាក្យស្នើសុំចុះបញ្ជីមិនអាចបំពេញតាមលក្ខខណ្ឌណាមួយ មន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីត្រូវជូនដំណឹងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរមកកាន់អ្នកដាក់ពាក្យស្នើសុំ ឲ្យបំពេញចំណុចខ្វះខាតនៃពាក្យសុំតាមច្បាប់។[29]

២.១.២.៣. ការសម្រេចលើប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម

បើក្រោយពេលមន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីបានពិនិត្យខ្លឹមសារនៃសំណុំពាក្យស្នើសុំរួចហើយថា លក្ខខណ្ឌដែលតម្រូវនៅមាត្រា ៣៥និង៣៦ មិនបានបំពេញត្រឹមត្រូវទេ និងមិនអាចត្រូវបានកែតម្រូវទេ នោះមន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីនឹងសម្រេចបដិសេធការផ្ដល់ជូននូវប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម។[30] ផ្ទុយទៅវិញ បើគេពិនិត្យឃើញថាត្រឹមត្រូវរួចរាល់អស់ហើយនឹងសម្រេចផ្ដល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មដល់អ្នកដាក់ពាក្យស្នើសុំ។ នៅរាល់គ្រប់សេចក្ដីសម្រេចទាំងឡាយរបស់ក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពលទាក់ទងនឹងប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនេះគឺសុទ្ធតែអាចធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃការប្ដឹងតវ៉ាដោយភាគីពាក់ព័ន្ធទៅតុលាការមានសមត្ថកិច្ចក្នុងរយៈពេល៣ខែ គិតចាប់ពីចេញសេចក្ដីសម្រេចនោះមក[31]។

---

[29] ប្រការ២៥ នៃប្រកាសលេខ ៧០៦ ឧរថ កសឧ ប្រក ចុះថ្ងៃទី២៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៦ របស់ក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពល ស្ដីពីនីតិវិធីផ្ដល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម និងវិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍

[30] មាត្រា ៣៥ និង ៣៦ នៃច្បាប់ស្ដីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣

[31] មាត្រា១២៤ នៃច្បាប់ស្ដីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣

២.១.២.៤.ការសម្រេចបដិសេធការផ្ដល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម

មូលហេតុនៃការបដិសេធជាគោលការណ៍ ការបដិសេធផ្ដល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មជូនដល់អ្នកដាក់ពាក្យសុំណាម្នាក់ត្រូវចាត់ទុកថាជាទណ្ឌកម្មរដ្ឋបាលក្នុងករណីដែលសំណុំនៃពាក្យស្នើសុំពុំគោរពទៅតាមខ និងលក្ខខណ្ឌតម្រូវរបស់ច្បាប់។

មូលហេតុពីរយ៉ាងដែលនាំឱ្យមន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីត្រូវធ្វើការបដិសេធគឺ ការដាក់ពាក្យប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មមិនគោរពតាមលក្ខខណ្ឌគ្រឹះ និងលក្ខខណ្ឌទម្រង់។

-ការមិនគោរពលក្ខខណ្ឌគ្រឹះ៖ បើមន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីបានពិនិត្យឃើញថាតក្កកម្មដែលបានប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនោះពុំបានបំពេញនូវលក្ខខណ្ឌវិនិច្ឆ័យតាមខ្លឹមសារនៃតក្កកម្មដែលបានតម្រូវទេនោះ មន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីត្រូវបដិសេធនូវពាក្យស្នើសុំចុះបញ្ជីជាដាច់ខាតដោយមិនអាចអនុញ្ញាតឲ្យមានការកែតម្រូវអ្វីឡើយ។ ដូចនេះកង្វះខាតនៃលក្ខខណ្ឌទាក់ទងទៅនឹងខ្លឹមសាររបស់តក្កកម្មនេះ ក៏ជាមូលដ្ឋាននៃការបដិសេធដាច់ខាតនៅក្នុងការទទួលបាននូវប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនេះដែរ។[32]

-ការមិនគោរពលក្ខខណ្ឌទម្រង់៖ កាលណាមន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីបានរកឃើញថា សំណុំលិខិតទាំងនោះពុំបានគោរពទៅតាមលក្ខខណ្ឌទម្រង់ដែលបានកំណត់ទេនោះ មន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីនឹងណែនាំឱ្យអ្នកដាក់ពាក្យស្នើសុំធ្វើការកែតម្រូវជាថ្មីឡើងវិញ។ ប៉ុន្តែប្រសិនបើសំណុំលិខិតទាំងនោះមិនត្រូវបានកែតម្រូវតាមការណែនាំទេ មន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីនឹងបដិសេធពាក្យស្នើសុំនោះចោលដោយចាត់ទុកថាដូចជាមិនបានសុំចុះបញ្ជី។[33]

២.១.២.៥. ការសម្រេចផ្ដល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម

កាលបើទាំងលក្ខខណ្ឌគ្រឹះ និងលក្ខខណ្ឌទម្រង់បានគោរពតាមគ្រប់គ្រាន់អស់ហើយ មន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីត្រូវសម្រេចផ្ដល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មជូនដល់អ្នកស្នើសុំ។ ករណីនេះការសម្រេចផ្ដល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មដល់អ្នកដាក់ពាក្យស្នើសុំតម្រូវឱ្យអ្នកកាន់កាប់បញ្ជីចេញលិខិតបញ្ជាក់អំពីការផ្ដល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មមួយច្បាប់ និងផ្ដល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មចម្លងមួយច្បាប់ជូនដល់អ្នកដាក់ពាក្យស្នើសុំនោះ[34]។ បន្ទាប់មកមន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីត្រូវកក់ត្រាប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មដែលបានផ្ដល់ជូននោះចូលក្នុងបញ្ជីសម្រាប់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម។ សេចក្ដីចម្លងនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនេះអាចនឹងត្រូវបានផ្ដល់ជូនទៅបុគ្គលណាម្នាក់(ជាសាធារណៈជន) មានប្រយោជន៍ក្រោមរូបភាពជាការជាវពីរដ្ឋទៅតាមតម្លៃដែលបានកំណត់។

[32] ប្រការ២៦ ចំណុចទី២នៃប្រកាសលេខ ៧០៦ ឧរថ កសឧ ប្រក ចុះថ្ងៃទី២៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៦ របស់ក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពល ស្ដីពីនីតិវិធីផ្ដល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម និងវិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ «ក្នុងករណីការសម្រេចបដិសេធ ការផ្ដល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម មន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីត្រូវបញ្ជាក់អំពីមូលហេតុនៃការបដិសេធនោះ»

[33] មាត្រា៣៤ ចំណុច២នៃច្បាប់ស្ដីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣

[34] មាត្រា៣៩ នៃច្បាប់ស្ដីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣

ជាងនេះទៅទៀត ក្រោយទទួលបានប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនេះម្ចាស់នៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មអាចស្នើសុំឱ្យមន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីធ្វើការកែសម្រួលក្នុងអត្ថបទ ឬគំនូសបង្ហាញរបស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនោះដើម្បីកំណត់ពីទំហំនៃការការពារប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនោះបាន វៀរលែងតែការកែសម្រួលនោះនាំឱ្យប្រែប្រួលលើខ្លឹមសារដូចមានចែងនៅក្នុងសំណុំលិខិតស្នើសុំពីដំបូង[35]។

២.១.២.៥. តម្លៃសេវា

តម្លៃសេវាដែលត្រូវបង់ជូនរដ្ឋាភិបាលសម្រាប់បន្តនូវសុពលភាព គឺមានលក្ខខណៈកើនពីមួយឆ្នាំទៅមួយឆ្នាំដែលវាគឺជាចំនុចមួយធ្វើឱ្យប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មមានលក្ខណៈថ្លៃ ដើម្បីការពារតក្កកម្មនោះពីការរំលោភបំពាន។[36]

ជាចុងក្រោយយើងកត់សម្គាល់ឃើញថា នីតិខ្មែរពុំមានមាត្រាណាមួយដែលតម្រូវឲ្យមន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីមានកាតព្វកិច្ចអាចចុះផ្សាយនូវពាក្យស្នើសុំនោះ ដើម្បីអាចអនុញ្ញាតឱ្យតតិយជនមានប្រយោជន៍ចូលខ្លួនមកអះអាងសិទ្ធិប្រឆាំងនឹងការសុំចុះបញ្ជីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនោះសោះឡើយ។ ថ្វីត្បិតតែមាត្រា១១៩ នៃច្បាប់នេះបានតម្រូវឱ្យក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពលចុះផ្សាយនៅក្នុងព្រឹត្តិបត្រផ្លូវការនូវរាល់ពត៌មានដែលត្រូវចុះផ្សាយជាសាធារណៈក៏ដោយ។

២.២. ការចុះបញ្ជីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មក្រោមច្បាប់អន្តរជាតិ

ក្នុងចំណុចនេះដែរយើងនឹងសិក្សាពីការចុះបញ្ជីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មក្រោមច្បាប់អន្តរជាតិ ដោយនឹងមានលើកយកច្បាប់ស្តីពីសហប្រតិបត្តិការប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម យកមកធ្វើការបកស្រាយស្តីពីនីតិវិធីនៃការចុះបញ្ជីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មតាមច្បាប់អន្តរជាតិនេះ។

២.២.១. ការដាក់ពាក្យ

២.២.១.១. ពាក្យស្នើសុំអន្តរជាតិ

ពាក្យស្នើសុំសម្រាប់ការការពារប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មអន្តរជាតិ អាចធ្វើទៅបានតាមរយៈការដាក់ពាក្យសុំជាអន្តរជាតិស្របតាមសន្ធិសញ្ញានេះ។ ពាក្យស្នើសុំជាអន្តរជាតិត្រូវមានភ្ជាប់ជាមួយការស្នើ ការអត្ថាធិប្បាយ[37] អំណះអំណាងមួយឬច្រើន[38] គំរូបង្ហាញពីតក្កកម្មនោះ[39] (ក្នុងករណីតម្រូវ)និងឧបសម្ព័ន្ធ។[40] ចំពោះឧបសម្ព័ន្ធនេះទៀត

[35] មាត្រា៤០ នៃច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣

[36] ប្រកាសរួមស្តីពីការផ្តល់សេវាសាធារណៈ ចុះថ្ងៃទី៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៥

[37] មាត្រា៥ នៃសន្ធិសញ្ញាសហប្រត្តិបត្តិការប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម

[38] មាត្រា៦ នៃសន្ធិសញ្ញាសហប្រត្តិបត្តិការប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម

[39] មាត្រា៧ នៃសន្ធិសញ្ញាសហប្រត្តិបត្តិការប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម

[40] មាត្រា៣ នៃសន្ធិសញ្ញាសហប្រត្តិបត្តិការប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ចុះនៅថ្ងៃទី១៩ មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៧០

សោធគឺត្រូវភ្ជាប់មកជាមួយក្នុងគោលបំណងដើម្បីពត៌មានបច្ចេកទេសតែប៉ុណ្ណោះ ដោយមិនអាចយកមកប្រើប្រាស់ក្នុងគោលបំណងផ្សេងឡើយជាពិសេសនោះគឺបកស្រាយអំពីការការពារនៃតក្កកម្ម។

ការដាក់ពាក្យស្នើសុំការពារជាអន្តរជាតិត្រូវគោរពតាមខ្លឹមសារនៃមាត្រា៤ របស់សន្ធិសញ្ញាស្តីពីសហប្រតិបត្តិការប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ដោយនៅក្នុងពាក្យស្នើសុំនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មត្រូវមានដូចជា៖

- ការអះអាងដែលបញ្ជាក់ថាពាក្យស្នើសុំអន្តរជាតិបានគោរពតាមលក្ខខណ្ឌនៃសន្ធិសញ្ញានេះ
- មានបំណងនៅក្នុងការដាក់ពាក្យស្របតាមពាក្យស្នើសុំអន្តរជាតិនេះ
- ឈ្មោះ និងទិន្នន័យដែលពាក់ព័ន្ធនឹងពាក្យស្នើសុំ និងភ្នាក់ងារ
- ឈ្មោះរបស់តក្កកម្ម
- ឈ្មោះ និងទិន្នន័យផ្សេងៗទៀតពាក់ព័ន្ធនឹងតក្កកម្មដែលតម្រូវដោយច្បាប់ជាតិក្នុងនៅពេលដែលដាក់ពាក្យស្របតាមច្បាប់ជាតិ

២.២.១.២. ការិយាល័យទទួលពាក្យ

ពាក្យស្នើសុំអន្តរជាតិត្រូវដាក់នៅការិយាល័យទទួលពាក្យដើម្បីពិនិត្យពីភាពត្រឹមត្រូវ និងបន្តដំណើរនៃនីតិវិធីស្របតាមសន្ធិសញ្ញា និងបទប្បញ្ញត្តិដទៃទៀត។[41] នៅពេលដែលបានដាក់ពាក្យស្នើសុំនៅការិយាល័យទទួលពាក្យកាលបរិច្ឆេទនោះត្រូវចាត់ទុកជាកាលបរិច្ឆេទនៃការដាក់ពាក្យអន្តរជាតិដោយការិយាល័យទទួលពាក្យត្រូវបង្ហាញ៖[42]

- អ្នកដាក់ពាក្យស្នើសុំមានសិទ្ធិគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការដាក់ពាក្យស្នើសុំការពារជាអន្តរជាតិ ដោយមិនមានបញ្ហារាំងស្ទះដោយសារកត្តាតំបន់ ឬសញ្ជាតិឡើយ
- ពាក្យស្នើសុំគឺនៅក្នុងភាសាដែលបានតម្រូវ
- ពាក្យស្នើសុំអន្តរជាតិមានធាតុផ្សំដូចដែលបានរៀបរាប់ខាងក្រោមនេះយ៉ាងហោចណាស់មួយ៖
    - ការរៀបរាប់ទាំងឡាយណាដែលនៅក្នុងបំណងជាពាក្យស្នើសុំអន្តរជាតិ
    - ជាការចាត់តាំងរបស់រដ្ឋសមាជិកយ៉ាងហោចណាស់មួយ
    - ឈ្មោះរបស់អ្នកដាក់ពាក្យដូចដែលបានកំណត់
    - ផ្នែកណាមួយដែលបានចាត់ទុកជាការអត្ថាធិប្បាយ
    - ផ្នែកណាមួយដែលបានចាត់ទុកជាអំណះអំណាង

[41] មាត្រា១០ នៃសន្ធិសញ្ញាសហប្រត្តិបត្តិការប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម

[42] មាត្រា១១ នៃសន្ធិសញ្ញាសហប្រត្តិបត្តិការប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម

ក្នុងករណីដែលការិយាល័យទទួលពាក្យរកឃើញថាពាក្យស្នើសុំអន្តរជាតិមានកំហុសឆ្គង ដែលផ្ទុយពីការរៀបរាប់ខាងលើពេលដែលមកដាក់ពាក្យសុំ នោះការិយាល័យទទួលពាក្យត្រូវចេញលិខិតអញ្ជើញអ្នកដាក់ពាក្យមកបំពេញចំនុចដែលខ្វះខាតនោះ។

នៅក្នុងករណីដែលអ្នកដាក់ពាក្យ បានមកតាមការអញ្ជើញរបស់មន្ត្រីការិយាល័យទទួលពាក្យដើម្បីធ្វើការកែតម្រូវនូវចំនុចដែលខុសនោះ ដូចនេះកាលបរិច្ឆេទនៃការទទួលពាក្យនោះត្រូវផ្លាស់ប្តូរមកថ្ងៃដែលអ្នកដាក់ពាក្យមកកែតម្រូវតក្កកម្មវិញ។ បន្ទាប់ពីបានដាក់ពាក្យរួចរាល់ពាក្យស្នើសុំអន្តរជាតិត្រូវថតចម្លងទុកចំនួនបីច្បាប់ដោយមួយច្បាប់រក្សាទុកនៅការិយាល័យទទួលពាក្យ មួយច្បាប់ត្រូវបញ្ជូនទៅការិយាល័យអន្តរជាតិ និងមួយច្បាប់ចុងក្រោយត្រូវផ្ញើទៅអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចក្នុងការស្រាវជ្រាវអន្តរជាតិ។[43]

២.២.២. ការស្រាវជ្រាវអន្តរជាតិ

ពាក្យស្នើសុំអន្តរជាតិទាំងឡាយត្រូវធ្វើការស្រាវជ្រាវជាអន្តរជាតិ ដោយនៅក្នុងគោលបំណងដើម្បីធានាថាតក្កកម្មនោះមិនមានចុះបញ្ជីពីមុនមក។ ការស្រាវជ្រាវជាអន្តរជាតិអាចធ្វើទៅបានគឺអាស្រ័យលើ ចំណុចអត្ថាធិប្បាយ អំណះអំណាង និងគំរូបង្ហាញរបស់តក្កកម្ម។[44]

ការស្រាវជ្រាវអន្តរជាតិត្រូវធ្វើឡើងដោយអាជ្ញាធរស្រាវជ្រាវអន្តរជាតិដែលអាជ្ញាធរស្រាវជ្រាវអន្តរជាតិនេះអាចជាការិយាល័យជាតិ ឬ ជាអង្គការអន្តររដ្ឋាភិបាលដែលមានដូចជាវិទ្យាស្ថានប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មអន្តរជាតិដែលមានតួនាទីក្នុងការបង្កើតរបាយការណ៍ស្រាវជ្រាវទៅលើតក្កកម្មដែលបានស្នើសុំចុះបញ្ជី។ អាជ្ញាធរស្រាវជ្រាវអន្តរជាតិត្រូវបានតែងតាំងដោយសភានៃសន្ធិសញ្ញាប្រតិបត្តិការមានកិច្ចធានានៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម។[45]

អាជ្ញាធរដែលមានសមត្ថកិច្ចត្រូវប្រកាសនិងត្រូវជូនដំណឹងទៅ អ្នកដាក់ពាក្យនិងការិយាល័យអន្តរជាតិថាមិនមានរបាយណ៍ស្រាវជ្រាវអន្តរជាតិនោះទេ ក្នុងករណីអាជ្ញាធរស្រាវជ្រាវអន្តរជាតិបានពិចារណាលើចំណុចដូចបានរៀបរាប់ខាងក្រោមនេះដូចជា៖[46]

- ពាក្យស្នើសុំអន្តរជាតិដែលពាក្យពាក់ព័ន្ធនឹងកម្មវត្ថុដែលមិនបានតម្រូវដោយអាជ្ញាធរស្រាវជ្រាវអន្តរជាតិដើម្បីធ្វើការស្រាវជ្រាវ និងក្នុងករណីមួយចំនួនគឺសម្រេចមិនធ្វើការស្រាវជ្រាវតែម្តង ឬ
- ការអត្ថាធិប្បាយ អំណះអំណាង ឬគំរូតក្កកម្មមិនត្រឹមត្រូវតាមលក្ខខណ្ឌដែលកំណត់ដែលបណ្តាលឱ្យការស្រាវជ្រាវមិនអាចធ្វើទៅបាន។

---

[43] មាត្រា១២ នៃសន្ធិសញ្ញាសហប្រតិបត្តិការប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម

[44] មាត្រា១៥ នៃសន្ធិសញ្ញាប្រតិបត្តិការប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម

[45] មាត្រា១៦ នៃសន្ធិសញ្ញាប្រតិបត្តិការប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម

[46] មាត្រា១៦(២) នៃសន្ធិសញ្ញាប្រត្តិបត្តិការនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម

ក្នុងករណីអាជ្ញាធរស្រាវជ្រាវអន្តរជាតិ ពិនិត្យឃើញថាពាក្យស្នើសុំអន្តរជាតិមិនបានបំពេញតាមលក្ខខណ្ឌនៃតក្កកម្មនោះទេ អាជ្ញាធរស្រាវជ្រាវអន្តរជាតិត្រូវអញ្ជើញអ្នកដាក់ពាក្យសុំអន្តរជាតិរូបនោះមកធ្វើការបង់ប្រាក់បន្ថែម។ អាជ្ញាធរស្រាវជ្រាវអន្តរជាតិត្រូវបង្កើតឱ្យមានរបាយការណ៍ស្រាវជ្រាវអន្តរជាតិ[47]សម្រាប់ធ្វើការស្រាវជ្រាវលើតក្កកម្មដូចអំណះអំណាងដែលបានភ្ជាប់យកមកជាមួយ ហើយនិងត្រូវកំណត់ពីចំនួនប្រាក់ដែលត្រូវបង់បន្ថែមតាមកាលបរិច្ឆេទកំណត់ជាក់លាក់មួយ។

២.២.៣. ការផ្សព្វផ្សាយជាអន្តរជាតិ

ការិយាល័យអន្តរជាតិត្រូវផ្សព្វផ្សាយអំពីពាក្យស្នើសុំអន្តរជាតិនោះ អ្វីដែលពិសេសនោះអ្នកដាក់ពាក្យស្នើសុំអន្តរជាតិត្រូវស្នើសុំទៅការិយាល័យអន្តរជាតិឱ្យធ្វើការផ្សព្វផ្សាយពាក្យស្នើសុំអន្តរជាតិនោះក្នុងរយៈពេល១៨ខែ ដើម្បីឱ្យពាក្យស្នើសុំមានសិទ្ធិអាទិភាព។[48] ជាមួយគ្នានេះផងដែររបាយការណ៍ស្រាវជ្រាវអន្តរជាតិ ឬសេចក្តីប្រកាសអន្តរជាតិត្រូវធ្វើការផ្សព្វផ្សាយផងដែរ។ ប៉ុន្តែផ្ទុយទៅវិញបើការិយាល័យអន្តរជាតិមិនចាំបាច់ធ្វើការផ្សព្វផ្សាយជាអន្តរជាតិទេនោះ គឺកាលណាពាក្យស្នើសុំអន្តរជាតិត្រូវបានដកចេញ ឬត្រូវបានចាត់ទុកថាដកចេញមុខពេលការរៀបចំផ្នែកបច្ចេកទេសនៃការផ្សព្វផ្សាយអន្តរជាតិ។ ក្នុងករណីដែលពាក្យស្នើសុំអន្តរជាតិមានចំនុចមួយចំនួនដែលពាក្យពេចន៍ឬគំរូបង្ហាញមានលក្ខណៈមិនសមរម្យដែលវាធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់សីលធម៌ឬសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ដូចនេះចំណុចដែលមានពាក្យពេចន៍ ឬគំរូបង្ហាញមិនសមរម្យនោះត្រូវលុបចេញពីការផ្សព្វផ្សាយជាអន្តរជាតិនោះ ប៉ុន្តែត្រូវមានការថតចំលងទុកបញ្ជាក់ពីចំណុចនិងទំព័រដែលពុំអាចផ្សព្វផ្សាយបាននោះ។[49]

២.២.៤. ការស្រាវជ្រាវអន្តរជាតិបន្ថែម(មិនតម្រូវនោះទេ)

តាមរយៈការស្នើសុំរបស់អ្នកដាក់ពាក្យសុំជាអន្តរជាតិ ដើម្បីឱ្យអាជ្ញាធរស្រាវជ្រាវអន្តរជាតិធ្វើការត្រួតពិនិត្យជាលើកទីពីរដើម្បីជៀសវាងពាក្យស្នើសុំអន្តរជាតិដែលដូចគ្នាធ្លាប់បានផ្សព្វផ្សាយ ហើយអាជ្ញាធរស្រាវជ្រាវអន្តរជាតិបានមើលរំលងអំឡុងពេលនៃការស្រាវជ្រាវលើកដំបូងនោះ ដោយសារតែពាក្យស្នើសុំអាចធ្វើឡើងដោយភាសាខុសៗគ្នា និងស្ថានភាពបច្ចេកទេសខុសៗគ្នា។ ការត្រួតពិនិត្យបន្ថែមនេះអាចធ្វើឡើងដោយអាជ្ញាធរស្រាវជ្រាវអន្តរជាតិផ្សេងទៀត។ ការស្រាវជ្រាវបន្ថែមជាអន្តរជាតិនេះ គឺធ្វើឡើងក្នុងគោលបំណងដើម្បីកាត់បន្ថយហានិភ័យពីការចុះបញ្ជីតក្កកម្មដែលធ្លាប់បានចុះបញ្ជីពីមុខមក ហើយអ្វីដែលពិសេសជាងនេះទៅទៀតគឺតាមរយៈការស្នើសុំដើម្បីឱ្យមានការ

[47] មាត្រា១៨ នៃសន្ធិសញ្ញាប្រត្តិបត្តិការនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម

[48] មាត្រា២១(១) និង(២) នៃសន្ធិសញ្ញាប្រត្តិបត្តិការនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម

[49] មាត្រា២១(៦) នៃសន្ធិសញ្ញាប្រត្តិបត្តិការនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម

ស្រាវជ្រាវបន្ថែមអន្តរជាតិទៅពាក្យស្នើសុំនេះគឺអាចពង្រីកភាសានិង/ឬ វិសាលភាពបច្ចេកទេសនៃឯកសារដែលបានស្រាវជ្រាវ។[50]

២.២.៥. ការត្រួតពិនិត្យបឋមអន្តរជាតិ (មិនតម្រូវនោះទេ)

ការត្រួតពិនិត្យបឋមអន្តរជាតិ ជាការវាយតម្លៃជាលើកទី២ដើម្បីបញ្ជាក់ថាតក្កកម្មណាមួយដែលអាចទទួលបានប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម តាមការយល់ឃើញដែលសរសេរជាលាយលក្ខណ៍អក្សររបស់អាជ្ញាធរស្រាវជ្រាវអន្តរជាតិក្នុងស្តង់មួយដែលបានកំណត់។ ក្នុងករណីដែលអ្នកដាក់ពាក្យមានបំណងក្នុងការផ្លាស់ប្តូរពាក្យស្នើសុំអន្តរជាតិរបស់ខ្លួនក្នុងគោលបំណងដើម្បីឱ្យសមស្របតាមឯកសារដែលបញ្ជាក់ក្នុងរបាយការណ៍ស្រាវជ្រាវអន្តរជាតិ និងការសរុបសេចក្តីនៃការយល់ឃើញរបស់អាជ្ញាធរស្រាវជ្រាវអន្តរជាតិ ដោយការត្រួតពិនិត្យបឋមអន្តរជាតិគឺជានីតិវិធីតែមួយគត់ដែលដើរតួយ៉ាងសំខាន់ក្នុងតំណាក់កាលនៃការត្រួតពិនិត្យ និងជាចំណែកមួយដើម្បីឱ្យអ្នកត្រួតពិនិត្យធ្វើការសម្រេចចិត្តមុនពេលដល់តំណាក់កាលអនុវត្តក្នុងប្រទេស។[51]

២.២.៦. ដំណាក់កាលអនុវត្តក្នុងប្រទេស

អ្នកដាក់ពាក្យត្រូវធ្វើការសម្រេចចិត្តថាខ្លួនចង់ឱ្យតក្កកម្មខ្លួន ត្រូវបានការពារដោយប្រទេសណាមុខពេលបន្តដំណើរនីតិវិធីទៅតំណាក់កាលបន្ទាប់ដោយត្រូវគោរពតាមលក្ខខណ្ឌរបស់ប្រទេសនោះជាមុនសិន។ លក្ខខណ្ឌទាំងនោះមានដូចជាការបង់កម្រៃទៅតាមការកំណត់របស់ប្រទេសនោះ និងនៅក្នុងករណីខ្លះត្រូវដាក់ស្នើសុំឯកសារបកប្រែផងដែរ។ ក្នុងនីតិវិធីទាំងនេះត្រូវចាប់អនុវត្តមុនពេលចូលដល់ខែទី៣០នៃកាលបរិច្ឆេទអាទិភាពទៅតាមការិយាល័យប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មទៅតាមប្រទេសទាំងនោះ។

២.២.៧. តម្លៃសេវា

ជាទូទៅអ្នកដាក់ពាក្យស្នើសុំអន្តរជាតិត្រូវបង់សេវាចំនួនបីប្រភេទនៅពេលដែលដាក់ពាក្យស្នើសុំអន្តរជាតិ៖

- ថ្លៃដាក់ពាក្យអន្តរជាតិមានតម្លៃ ១៣៣០ដុល្លារស្វីស
- ថ្លៃស្រាវជ្រាវដែលមានតម្លៃពី១៥០ ទៅ២០០០ដុល្លារស្វីស អាស្រ័យតាមការជ្រើសរើសអាជ្ញាធរស្រាវជ្រាវអន្តរជាតិ
- ថ្លៃបញ្ជូនឯកសារអាស្រ័យលើការកំណត់ការិយាល័យទទួល[52]

---

[50] WIPO, Protecting your Invention Abroad, ខែមេសា ឆ្នាំ២០២១ PCT FAQs (wipo.int)

[51] មាត្រា ៣១ ៣២ ៣៣ នៃសន្ធិសញ្ញាប្រត្តិបត្តិការនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម

[52] WIPO, Protecting your Invention Abroad, ខែមេសា ឆ្នាំ២០២១ PCT FAQs (wipo.int)

២.៣. ការទទួលស្គាល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មរបស់បរទេស

២.៣.១. ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនៃកម្ពុជាជាមួយនឹងការិយាល័យប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មជប៉ុន

យោងតាមប្រកាសលេខ១៨១ ស្តីពីការពន្លឿនប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មស្ថិតនៅក្រោមកិច្ចសហប្រតិបត្តិការសម្របសម្រួលការផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មកម្ពុជា ទាក់ទងនឹងពាក្យស្នើសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មជាមួយអង្គភាពប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មជប៉ុនចុះថ្ងៃទី២៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៦ អ្នកដែលដាក់ពាក្យស្នើសុំផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនៅប្រទេសកម្ពុជា អាចស្នើសុំពន្លឿននីតិវិធីនៃការផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មដែលបានដាក់បានក្រោមកិច្ចសហប្រតិបត្តិកាសម្របសម្រួលផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនេះ។

យោងតាមប្រកាសលេខ១៨១ ស្តីពីការអនុវត្តកិច្ចសហប្រតិបត្តិការសម្របសម្រួលការផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មកម្ពុជាពាក្យស្នើសុំពន្លឿននីតិវិធីនៃការផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មកម្ពុជា ត្រូវដាក់ទៅនាយកដ្ឋានកម្មសិទ្ធិឧស្សាហកម្មនៃក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពល ដោយភ្ជាប់មកជាមួយនូវច្បាប់ចម្លងនៃពាក្យសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មជប៉ុនដែលបានបោះពុម្ពផ្សាយក្នុងព្រឹត្តបត្រប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម និងមានការបញ្ជាក់អោយដោយអង្គភាពប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មជប៉ុនព្រមទាំងអត្ថបទបកប្រែ។ អត្ថបទត្រូវបកប្រែជាភាសាអង់គ្លេស និងជាភាសាខ្មែរមានដូចជា សេចក្តីអះអាងតក្កកម្ម លក្ខណៈបច្ចេកទេស និងតារាងសេចក្តីអះអាង។ អ្នកដាក់ពាក្យសុំត្រូវផ្តល់អត្ថបទបកប្រែជាភាសាខ្មែរជូនដល់នាយកដ្ឋានកម្មសិទ្ធិឧស្សាហកម្មក្នុងរយៈពេល ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ គិតចាប់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការដាក់ពាក្យស្នើសុំពន្លឿនផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម។

២.៣.២. ការទទួលស្គាល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មសិង្ហបុរី

ក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពលកម្ពុជា និងអង្គភាពកម្មសិទ្ធិបញ្ញារបស់ប្រទេសសិង្ហបុរីបានចុះអនុស្សរណៈនៃការយោគយល់គ្នាដោយអនុញ្ញាតអោយមាន ការដាក់ពាក្យស្នើសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាតាមរយៈអាជ្ញាធរនៃប្រទេសសិង្ហបុរី ឬក៏ដាក់ពាក្យស្នើសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មប្រទេសសិង្ហបុរីតាមរយៈអាជ្ញាធរកម្ពុជាបាន។ ក្រោយមកសម្រាប់អនុវត្តអនុស្សរណៈនោះ ក្រសួងឧស្សាហកម្មក៏បានចេញនូវប្រកាសលេខ ១៨២ ស្តីពីការចុះបញ្ជីទទួលស្គាល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មសិង្ហបុរីនៅកម្ពុជាចុះថ្ងៃទី២៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៦ ហើយអ្នកដាក់ពាក្យសុំផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មកម្ពុជា ក៏អាចធ្វើបានតាមរយៈអង្គភាពកម្មសិទ្ធិបញ្ញានៅប្រទេសសិង្ហបុរីដែរ។ អនុស្សរណៈនៃការយោគយល់គ្នារវាងប្រទេសទាំងពីរមានសុពលភាព ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ចាប់ពីថ្ងៃទី ២០ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៥ និងអាចត្រូវបន្តជាថ្មីបានដោយមានការព្រមព្រៀងគ្នាពីភាគីទាំងពីរ។

ដើម្បីអាចដាក់ពាក្យសុំចុះបញ្ជីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ជាដំបូងអ្នកដាក់ពាក្យសុំត្រូវមានប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មទទួលបានពីប្រទេសសិង្ហបុរីជាមុនសិន។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មសិង្ហបុរីដែលទទួលបាននោះ ត្រូវតែមានសុពលភាពការពារក្នុងអំឡុងពេលនៃការដាក់ពាក្យស្នើសុំចុះបញ្ជីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនៅកម្ពុជា ហើយប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មត្រូវមានកាលបរិច្ឆេទសុំចុះបញ្ជីនៅថ្ងៃ ឬក្រោយថ្ងៃទី១១ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៣។ ពាក្យស្នើសុំចុះបញ្ជីទទួលស្គាល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មសិង្ហបុរី ត្រូវធ្វើឡើងនៅនាយកដ្ឋានកម្មសិទ្ធិឧស្សាហកម្មនៃក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែនិងថាមពលដោយភ្ជាប់មកជាមួយដូចជា កម្រៃនៃការដាក់ពាក្យ ច្បាប់ថតចម្លងវិញ្ញាបនបត្រប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មសិង្ហបុរី ភ្ជាប់ឯកសារថតចម្លងសេចក្តីពណ៌នាលម្អិតនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ថតចម្លងខ្លឹមសារតក្កកម្មសង្ខេបដោយមានការបញ្ជាក់ថាបានថតចម្លងត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ដើម ច្បាប់ដើមនៃលិខិតផ្ទេរសិទ្ធិតំណាងដោយមានបញ្ជាក់ពីមន្ទីសាការីសាធារណៈ (ប្រសិនបើអ្នកដាក់ពាក្យសុំត្រូវតំណាងដោយភ្នាក់ងារ)។ ទោះបីជា ច្បាប់ថតចម្លងវិញ្ញាបនបត្រប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មសិង្ហបុរីដោយមានការបញ្ជាក់ថាបានថតចម្លងត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ដើមតម្រូវអោយមានក៏ដោយ ក៏មន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីនៅតែត្រួតពិនិត្យដោយផ្អែកទៅលើច្បាប់ដើមនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មរបស់ខ្លួន និងបទបញ្ញាត្តិទូទៅផ្សេងទៀតរបស់កម្ពុជាដែរ។ ឯកសារបកប្រែជាភាសាខ្មែរ ត្រូវដាក់ជូនទៅការិយាល័យនាយកដ្ឋានកម្មសិទ្ធិឧស្សាហកម្មប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មរបស់ក្រសួងឧស្សាហកម្មក្នុងរយៈពេល៦ (ប្រាំមួយ)ខែ ដោយរាប់គិតចាប់ពីកាលបរិច្ឆេទដាក់ពាក្យសុំចុះបញ្ជីទទួលស្គាល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម។ កម្រៃចុះបញ្ជី និងកម្រៃប្រចាំឆ្នាំសម្រាប់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មសិង្ហបុរីនៅកម្ពុជាត្រូវបង់ក្នុងរយៈពេល ៣ (បី) ខែគិតចាប់ពីកាលបរិច្ឆេទជូនដំណឹងបង់ប្រាក់។ សិទ្ធិទទួលបានពីការចុះបញ្ជីទទួលស្គាល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មសិង្ហបុរីនៅកម្ពុជា មិនត្រូវអនុវត្តមុនកាលបរិច្ឆេទសុំចុះបញ្ជីទទួលស្គាល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មសិង្ហបុរីនៅប្រទេសកម្ពុជាឡើយ។ បុគ្គលដែលប្រើប្រាស់តក្កកម្ម ឬធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្មនោះគឺមានសិទ្ធិបន្តធ្វើសកម្មភាពនោះដដែល។ សេចក្តីសម្រេចរបស់ក្រសួងឧស្សាហកម្មពាក់ព័ន្ធនឹងការចុះញ្ជីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មអាចជាកម្មវត្ថុប្តឹងតវ៉ាទៅតុលាការសមត្ថកិច្ចបានក្នុងរយៈពេល ៣ (បី) ខែ ចាប់ពីថ្ងៃចេញសេចក្តីសម្រេច។

២.៣.៣. ការទទួលស្គាល់នៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មអឺរ៉ុប

ក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីការទទួលស្គាល់សុពលភាពនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មអឺរ៉ុប ដែលត្រូវបានចុះហត្ថលេខានៅថ្ងៃទី២៣ ខែ មករា ឆ្នាំ២០១៧ ដោយប្រធានអង្គភាពប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មអឺរ៉ុប និងទេសរដ្ឋមន្ត្រីនៃក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែនិងថាមពលបានអនុញ្ញាតអោយម្ចាស់សំណុំលិខិតស្នើសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មអឺរ៉ុបអាចស្នើសុំទទួលស្គាល់សុពលភាពប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មអឺរ៉ុប និងពង្រីកវិសាលភាពសិទ្ធិរបស់ខ្លួននៅក្នុងដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបាន។ ក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីការទទួលស្គាល់សុពលភាពប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មអឺរ៉ុប

ត្រូវបានអនុម័តយល់ព្រមដោយទ្វេភាគីព្រះរាជក្រមចុះនៅថ្ងៃទី២៤ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៧ និងប្រកាសរបស់ក្រសួងឧស្សាហកម្មលេខ២៨២ ស្តីពីការកំណត់គោលការណ៍ និងនីតិវិធីនៃការទទួលស្គាល់សុពលភាពនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មអឺរ៉ុបនៅកម្ពុជាចុះថ្ងៃទី៨ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៧។

ចំពោះការទទួលស្គាល់សុពលភាពនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មអឺរ៉ុបនៅកម្ពុជា អាចធ្វើតាមការដាក់ពាក្យស្នើសុំ។ រាល់សំណុំលិខិតស្នើសុំដែលបានដាក់នៅអង្គភាពប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មអឺរ៉ុបក៏ដូចសំណុំលិខិតស្នើសុំដែលបានដាក់នៅក្រោមសន្ធិសញ្ញាកិច្ចសហប្រតិបត្តិការប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មដែរ។ សំណុំលិខិតស្នើសុំទទួលស្គាល់សុពលភាពប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មអឺរ៉ុបត្រូវមានថ្ងៃដាក់ពាក្យនៅថ្ងៃ ឬក្រោយថ្ងៃទី០១ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៨ ជាថ្ងៃដែលកិច្ចព្រមព្រៀងទទួលស្គាល់សុពលភាពចូលជាធរមាន។ ប៉ុន្តែប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មលើផលិតផលឱសថមិនបានរាប់បញ្ចូលក្នុងការការពារក្រោមច្បាប់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មរបស់កម្ពុជាឡើយ ហើយដូចនេះសំណុំលិខិតស្នើសុំសម្រាប់ផលិតផលឱសថមិនអាចធ្វើការស្នើសុំទទួលស្គាល់សុពលភាពបានទេ។

ជំហានដំបូងក្នុងដំណើរការស្នើសុំទទួលស្គាល់សុពលភាព គឺត្រូវបង់កម្រៃនៃការទទួលស្គាល់សុពលភាពជាមុននៅក្នុងរយៈពេល៦ (ប្រាំមួយ) ខែ បន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការបោះពុម្ពផ្សាយរបាយការណ៍ការស្រាវជ្រាវក្នុងព្រឹត្តិបត្រប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មអឺរ៉ុប ឬនៅអំឡុងពេលអនុវត្តការងារដែលបានតម្រូវសម្រាប់ចូលទៅក្នុងដំណាក់កាលអឺរ៉ុបនៃសំណុំលិខិតស្នើសុំអន្តរជាតិ។ សម្រាប់ការបង់កម្រៃនៃការទទួលស្គាល់សុពលភាពនេះអាចធ្វើឡើងដោយភ្នាក់ងារតំណាងនៅអង្គភាពប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មអឺរ៉ុប។ កម្រៃនៃការទទួលស្គាល់សុពលភាពនៅតែអាចអនុញ្ញាតអោយបង់នៅក្នុងរយៈពេលបន្ថែមចំនួន២ (ពីរ) ខែបន្ទាប់ពីផុតរយៈពេល៦ (ប្រាំមួយ) ខែដំបូង ប៉ុន្តែតម្រូវអោយបង់កម្រៃបន្ថែមចំនួន៥០%នៅក្នុងរយៈពេលបន្ថែមនេះ។ ជំហានបន្ទាប់មក សន្មតថាកម្រៃនៃការទទួលស្គាល់សុពលភាពត្រូវបានបង់ក្នុងរយៈពេល៣ (បី) ខែ បន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទដែលបញ្ជាក់អំពីការផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មអឺរ៉ុបពាក្យស្នើសុំទទួលស្គាល់សុពលភាពត្រូវដាក់ជូនក្រសួងឧស្សាហកម្ម។ រាល់ឯកសាត្រូវការចាំបាច់មានដូចជា ចំណងជើងតក្កកម្ម ខ្លឹមសារសង្ខេប និងសេចក្តីអះអាង ត្រូវបកប្រែជាភាសាអង់គ្លេសទៅភាសាខ្មែរដែលជាភាសាជាតិរបស់កម្ពុជាត្រូវដាក់ទៅនាយកដ្ឋានកម្មសិទ្ធិឧស្សាហកម្មនៃក្រសួងឧស្សាហកម្ម។ កម្រៃនៃការបោះពុម្ព និងកម្រៃការផ្តល់វិញ្ញាបនបត្រនឹងត្រូវបង់បន្ទាប់ពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មត្រូវបានផ្តល់ នៅក្រោយពីការចុះបញ្ជីទទួលស្គាល់សុពលភាពបានជោគជ័យ ម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនឹងត្រូវផ្តល់ជូននូវវិញ្ញាបនបត្រចុះបញ្ជីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មដោយក្រសួងឧស្សាហកម្ម។

ជំពូកទី៣
សិទ្ធិនិងភាតព្វកិច្ចដែលទទួលបានបន្ទាប់ពីការចុះបញ្ជី

៣.១. អាជ្ញាប័ណ្ណនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មក្រោមច្បាប់ជាតិ

៣.១.១. ប្រភេទអាជ្ញាប័ណ្ណនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មក្រោមច្បាប់ជាតិ

ម្ចាស់ដើមនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មទទួលបាននូវសិទ្ធិផ្ដាច់មុខ នៅក្នុងការធ្វើអាជីកម្មលើតក្កកម្មដែលខ្លួនបានសុំចុះបញ្ជីរួច។ ដូច្នេះតក្កករមានសិទ្ធិក្នុងការអនុញ្ញាត ឬមិនអនុញ្ញាតឲ្យតតិយជនណាម្នាក់ធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្មដែលខ្លួនបានចុះបញ្ជីរួចហើយនោះបាន។

៣.១.១.១. ការអនុញ្ញាតដោយឆន្ទៈនៃម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម

ការអនុញ្ញាតនេះអាចស្ដែងឡើងក្រោមទម្រង់ពីរយ៉ាងពោលគឺអាចជា តាមការលក់សិទ្ធិនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មទៅឱ្យតតិយជនតែម្ដងដែលហៅថាអនុប្បទានឬអាចគ្រាន់តែជាការជួលសិទ្ធិនោះប៉ុណ្ណោះ។ តាមរយៈយន្តការនៃកិច្ចសន្យាដែលឲ្យឈ្មោះថា «អាជ្ញាប័ណ្ណ» រាល់ការអនុញ្ញាតរបស់ម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មឲ្យតតិយជន (ជនទី៣ធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្មដែលខ្លួនបានចុះបញ្ជីនោះត្រូវមានកាតព្វកិច្ចជូនដំណឹងទៅអាជ្ញាធររដ្ឋ)។ រាល់គ្រប់កិច្ចសន្យាពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្លាស់ប្ដូរម្ចាស់កម្មសិទ្ធិនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មឬវិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ ឬការចុះបញ្ជីគំនូរ-ឧស្សាហកម្ម ប្រកាសប្ដូរម្ចាស់កម្មសិទ្ធិនៃសំណុំលិខិតស្នើសុំត្រូវធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរហើយកត់ត្រាចូលបញ្ជីនិងចុះផ្សាយជាសាធារណៈដោយមន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជី លើកលែងតែករណីនៃលិខិតស្នើសុំដែលមិនត្រូវធ្វើការចុះផ្សាយ។[53] ចំពោះការប្ដូរម្ចាស់កម្មសិទ្ធិនេះនឹងមិនមានអានុភាពចំពោះភាគីទី៣ឡើយរហូតដល់កត់ត្រាចូលបញ្ជីត្រូវបានធ្វើរួចជាស្ថាពរ។

៣.១.១.២. ការធ្វើអនុប្បទានសិទ្ធិលើប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម

ក្នុងកិច្ចសន្យាលក់សិទ្ធិហៅម៉្យាងទៀតថា ការធ្វើអនុប្បទានសិទ្ធិគឺជាកិច្ចសន្យាដែលតាមនោះអនុប្បទាយី (អ្នកធ្វើអនុប្បទានដែលជាម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម) សម្រេចផ្ទេរនូវសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិលើប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មដែលខ្លួនមានទៅឲ្យអនុប្បទានិក(តតិយជនដែលត្រូវទទួលសិទ្ធិ)ជាថ្នូរនឹងកម្រៃណាមួយ។ យើងពុំទាន់មានរបបគតិយុត្តដោយឡែកណាមួយដែលច្បាប់ស្ដីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនេះបានកំណត់ឲ្យឡើយ។ ដូចនេះត្រូវអនុវត្តរបបគតិយុត្តនៃវិធានរួមជាពិសេសគឺវិធាននៃកិច្ចសន្យាទិញ-លក់។

ម៉្យាងទៀតបើប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មគឺជាសិទ្ធិរួមគ្នារបស់បុគ្គលពីរនាក់ ឬច្រើននាក់នោះការផ្ទេរនោះអាចធ្វើទៅបានតែទៅតាមចំណែកនៃសិទ្ធិដែលបុគ្គលម្នាក់ៗមានប៉ុណ្ណោះ។ តាមរយៈយន្តការនៃកិច្ចសន្យាទៅតាមប្រភេទ

[53] មាត្រា១១៤ នៃច្បាប់ស្ដីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣

កាតព្វកិច្ចមួយចំនួនដែលអនុប្បទាយីត្រូវធានាដល់អនុប្បទានិកគឺ ត្រូវតែមានជាពិសេសគឺការធានាអំពីសុពលភាពនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មដែលជាកម្មវត្ថុនៃកិច្ចសន្យានេះតែម្តង។

៣.១.១.៣.ការផ្តល់អាជ្ញាប័ណ្ណសិទ្ធិចំពោះប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម

សម្រាប់កិច្ចសន្យាជួលសិទ្ធិ ឬហៅម៉្យាងទៀតថាការផ្តល់អាជ្ញាប័ណ្ណគឺជាកិច្ចសន្យាដែលមិនសំដៅផ្ទេរសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិលើប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនោះឡើយ។ តាមយន្តការនេះម្ចាស់នៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មដែលនៅក្រោយការបង្កើតកិច្ចសន្យានេះនៅតែជាម្ចាស់សិទ្ធិលើប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មដដែលនោះ បានសម្រេចអនុញ្ញាតផ្តល់សិទ្ធិលើការអាជីវកម្មលើតក្កកម្មរបស់ខ្លួនទាំងមូលឬមួយផ្នែកទៅដល់បុគ្គលម្នាក់ហៅថា«អ្នកទទួលអាជ្ញាប័ណ្ណ» គឺជាថ្នូរនឹងកម្រៃណាមួយ។ ជាទូទៅកិច្ចសន្យាប្រភេទនេះអាចត្រូវបានប្រដូចនឹងកិច្ចសន្យាជួលទូទៅផងដែរពោលគឺអាចធ្វើឡើងដោយមានការកម្រិតសិទ្ធិដែលត្រូវអនុញ្ញាតនោះ ឬដោយគ្មានកម្រិតសិទ្ធិ។ ក្នុងករណីដែលកិច្ចសន្យាពុំបានហាមឃាត់អ្នកទទួលអាជ្ញាប័ណ្ណអាចសម្រេចជួលសិទ្ធិនេះបន្តឲ្យទៅបុគ្គលផ្សេងទៀតផងដែរហៅថាអាជ្ញាប័ណ្ណបន្ត។ កិច្ចសន្យាអាជ្ញាប័ណ្ណនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឬវិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ ឬគំនូសឧស្សាហកម្មដែលបានចុះបញ្ជីរួចហើយ ឬសំណុំលិខិត ករណីខាងលើនេះត្រូវដាក់ជូនមន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជី។[54] មន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីត្រូវរក្សាការសម្ងាត់ដែលមាននៅក្នុងកិច្ចសន្យាអាជ្ញាប័ណ្ណ ប៉ុន្តែត្រូវកត់ត្រាចូលបញ្ជី និងត្រូវចុះផ្សាយជាសាធារណៈនូវចំណុចគោលមួយចំនួន។ កិច្ចសន្យអាជ្ញាប័ណ្ណនេះមិនមានអានុភាពចំពោះភាគីទី៣ឡើយ រហូតដល់ការកត់ត្រាចូលបញ្ជីត្រូវធ្វើរួចជាស្ថាពរ។

៣.១.១.៤. ការអនុញ្ញាតដោយបង្ខំឆន្ទៈនៃម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម

ក្នុងករណីមួយចំនួន អាជ្ញាធរដែលតំណាងដោយរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពល អាចសម្រេចឲ្យមានការធ្វើអាវកម្មលើតក្កកម្ម បើទោះបីជាម្ចាស់នៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មរូបនោះពុំផ្តល់ឆន្ទៈយល់ព្រមក៏ដោយ។ ការអនុញ្ញាតនេះអាចស្តែងឡើងក្រោមរូបភាពពីរយ៉ាងផ្សេងៗគ្នាគឺការអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើអាជីវកម្មដោយរដ្ឋាភិបាល ឬដោយបុគ្គលដែលបានទទួលការអនុញ្ញាតពីរដ្ឋាភិបាល ឬក៏អាចជាអាជ្ញាប័ណ្ណបញ្ជា។ ដោយសារតែការអនុញ្ញាតក្រោមទម្រង់ទាំងពីរនេះសុទ្ធសឹងតែត្រូវបានសម្រេចដោយអាជ្ញាធររដ្ឋ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពលដូចគ្នា។ ដូចនេះហើយ អ្នកដែលទទួលបានការអនុញ្ញាតទាំងនេះសុទ្ធតែពុំអាចផ្ទេរបន្តតាមឆន្ទៈរបស់ខ្លួន (ធ្វើអាជ្ញាប័ណ្ណបន្តទៀត) ទៅបុគ្គលផ្សេងទៀតបានដោយសេរីដូចករណីនៃអាជ្ញាប័ណ្ណទូទៅឡើយ លើកលែងតែមានការយល់ព្រមពីអាជ្ញាធររដ្ឋនោះ។ ប៉ុន្តែដោយសារវាជាសិទ្ធិបេតិកភ័ណ្ឌ វាក៏ជាផ្នែកមួយនៃទ្រព្យសកម្មរបស់អ្នកទទួលបានអាជ្ញាប័ណ្ណជារូបវន្តបុគ្គលឬជាមូលនិធិពាណិជ្ជកម្មរបស់សហគ្រាសដែរ និងអាចផ្ទេរបាននៅក្នុងករណីពិសេសមួយ

[54] មាត្រា១១៥ នៃច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣

ចំនួនដូចជាការផ្ទេរជាមួយទ្រព្យ ឬមូលនិធិពាណិជ្ជកម្មទាំងមូលដោយមូលហេតុសងបំណុលក្ស័យធន ទទួលមរណភាពឬដោយលក់មូលនិធិពាណិជ្ជកម្មនោះ។ល។

៣.១.១.៥. ការអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើអាជីវកម្មតក្កកម្មដោយរដ្ឋាភិបាល ឬដោយបុគ្គលទទួលបានការអនុញ្ញាតពីរដ្ឋាភិបាល

ការសម្រេចអនុញ្ញាតត្រូវតែឈរលើមូលដ្ឋាននៃការបម្រើផលប្រយោជន៍សាធារណៈ ឬមូលហេតុនៃការធានាឲ្យមានការប្រកួតប្រជែងមួយដោយស្មោះត្រង់។[55] ដើម្បីជាការលះបង់ចំពោះបុព្វហេតុទាំងពីរខាងលើនេះរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពលអាចជ្រើសរើសតតិយជនណាម្នាក់ដែលអាចជាអង្គភាពចំណុះរដ្ឋ ឬឯកជនសុទ្ធសាធឲ្យធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្មបានទោះបីជាគ្មានការយល់ព្រមពីម្ចាស់នៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មក៏ដោយ។ ការពិតទៅការសម្រេចនេះអាចត្រូវបានចាត់ទុកដូចជាការបង្ខំឲ្យម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឱ្យធ្វើអាជ្ញាប័ណ្ណលើតក្កកម្មរបស់ខ្លួនដែលគ្រាន់តែតាមរយៈយន្តការនេះ ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនឹងបាត់បង់សេរីភាពក្នុងការចុះកិច្ចសន្យាពីព្រោះការសម្រេចចិត្តជ្រើសរើសដៃគូនៃកិច្ចសន្យាប្រភេទអាជ្ញាប័ណ្ណនេះ និងការកំណត់អំពីខ្លឹមសារនៃកិច្ចសន្យាត្រូវធ្វើឡើងដោយរដ្ឋមន្ត្រី។ ប៉ុន្តែម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម នៅតែជាម្ចាស់នៃអាជ្ញាប័ណ្ណដែលមានសិទ្ធិទទួលបានផលប្រយោជន៍សមរម្យដូចករណីអាជ្ញាប័ណ្ណទូទៅដដែល។

លើសពីនេះទៅទៀត យន្តការនៃអាជ្ញាប័ណ្ណដោយការសម្រេចរបស់រដ្ឋនេះផ្តល់អំណាចធំធេងណាស់ដល់រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពលនេះ។[56] រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពល អាចសម្រេចកែប្រែលើខ្លឹមសារនៃអាជ្ញាប័ណ្ណ ឬក៏សម្រេចបញ្ចប់អាជ្ញាប័ណ្ណនៅក្នុងសុពលភាពនៃអាជ្ញាប័ណ្ណនោះក៏បាន។ តែទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ការសម្រេចនេះគឺគ្រាន់តែជាអាជ្ញាប័ណ្ណមិនទាន់ដាច់ខាតមួយដោយសារតែច្បាប់នៅតែទទួលស្គាល់សិទ្ធិរបស់ម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនៅក្នុងកិច្ចសន្យាអាជ្ញាប័ណ្ណនេះតាមឆន្ទៈរបស់ខ្លួន និងក្នុងករណីអាជ្ញាប័ណ្ណមានបញ្ហាគឺនៅតែអាចធ្វើបានជាដដែល។[57] ជាចុងក្រោយការអនុញ្ញាតនេះគឺគ្រាន់តែជាសេចក្តីសម្រេចរដ្ឋបាលដែលនៅក្នុងករណីមិនពេញចិត្តនឹងសេចក្តីសម្រេចនេះម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម នៅតែមានសិទ្ធិប្តឹងប្រឆាំងតវ៉ាទៅតុលាការមានសមត្ថកិច្ចជានិច្ច។[58]

[55] មាត្រា៤៧ (១) នៃច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣
[56] មាត្រា៤៨ និង ៤៩ នៃច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣
[57] មាត្រា៥១ នៃច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣
[58] មាត្រា៥៥ នៃច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣

៣.១.១.៦. អាជ្ញាប័ណ្ណបញ្ជា

អាជ្ញាប័ណ្ណប្រភេទនេះភងដែរ វាគឺជាកិច្ចសន្យាដែលតាមនោះរដ្ឋបង្ខំឲ្យម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មបង្កើតកិច្ចព្រមព្រៀងមួយជាមួយនឹងតតិយជនណាម្នាក់តាមការស្នើសុំរបស់តតិយជននោះនៅក្រោមរូបភាពជា ទណ្ឌកម្មនៃការមិនធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្មដែលបានចុះបញ្ជីរួចហើយរបស់ម្ចាស់នៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនោះ។ ប្រការខុសនេះពីច្បាប់ពីច្បាប់បារាំងដែលអាជ្ញាប័ណ្ណនេះគឺត្រូវតែជាលទ្ធផលនៃសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការ ឯច្បាប់ខ្មែរផ្តល់អំណាចសម្រេចនេះទៅឲ្យរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពលតែប៉ុណ្ណោះ។ សេចក្តីសម្រេចអំពីអាជ្ញាប័ណ្ណបញ្ជានេះត្រូវតែមានចែងអំពីលក្ខខណ្ឌក្នុងការធ្វើអាជីវកម្មដែលអ្នកទទួលអាជ្ញាប័ណ្ណ និងរួមមានទាំងចែងអំពីវិសាលភាព មុខងារនៃអាជ្ញាប័ណ្ណ ពេលវេលាកំណត់ដែលអ្នកទទួលអាជ្ញាប័ណ្ណត្រូវចាប់ផ្តើមធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្មនោះ ចំនួនទឹកប្រាក់ និងលក្ខខណ្ឌទូទាត់កម្រៃសមរម្យដែលត្រូវផ្តល់ជូនទៅម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មទៀតផង[59]។ ប៉ុន្តែដើម្បីទទួលបាននូវសិទ្ធិធ្វើអាជីវកម្មតាមរយៈអាជ្ញាប័ណ្ណបញ្ជានេះ ក៏បានតម្រូវឲ្យតតិយជនដែលជាអ្នកស្នើសុំត្រូវតែបង្ហាញភស្តុតាងអំពីលក្ខខណ្ឌដូចច្បាប់កំណត់។ យើងធ្វើការបែងចែកលក្ខខណ្ឌទាំងនោះជាពីរ គឺជួលកាលដោយសារតែការមិនធ្វើអាជីវកម្ម ឫការធ្វើអាជីវកម្មមិនពេញលេញនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាដែលក្នុងករណីនេះអ្នកទទួលអាជ្ញាប័ណ្ណត្រូវមានកាតព្វកិច្ចអនុវត្តការធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្មឲ្យបានពេញលេញតាមច្បាប់[60] ពុំនោះទេរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពលអាចបញ្ចប់អាជ្ញាប័ណ្ណនោះបានដូចជានៅក្នុងករណីនៃការធ្វើអាជីវកម្មដោយរដ្ឋាភិបាលឫដោយមានការអនុញ្ញាតពីរដ្ឋាភិបាលផងដែរ[61]។

ជួនកាលទៀត វាគឺដោយសារតែមានវត្តមាននៃជម្លោះលើការធ្វើអាជីវកម្មប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មពីរដែលមានកម្មវត្ថុជាតក្កកម្មទាក់ទងគ្នា។ ក្នុងន័យនេះប្រសិនបើមានតក្កកម្មពីរស្ថិតក្រោម ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មពីរដាច់ដោយឡែកពីគ្នាដែលតក្កកម្មជាកម្មវត្ថុនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មក្រោយ(ទី២) មានកម្រិតនៃបច្ចេកទេសជឿនលឿន និងមានសារៈសំខាន់ចំពោះសេដ្ឋកិច្ចជាងបើប្រៀបធៀបនឹងតក្កកម្មដែលជាកម្មវត្ថុនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មមុន (ទី១) ហើយប្រសិនបើតក្កកម្មទី២នេះមិនអាចនឹងធ្វើអាជីវកម្មបានដោយមិនប៉ះពាល់ដល់ការធ្វើអាជីវកម្មនៃតក្កកម្មទី១ នោះអាជ្ញាប័ណ្ណនោះអាចស្នើសុំទៅរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពលដោយម្ចាស់នៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មក្រោ(ទី២)នេះ ដើម្បីអាចបញ្ចៀសឱ្យផុតនូវការរំលោភសិទ្ធិរបស់ម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មមុន(ទី១)នោះ។[62] ក្នុងករណីនេះផ្អែកទៅតាមមាត្រា៦០ នៃច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មឆ្នាំ២០០៣នៅពេលមានការស្នើសុំរបស់ម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មមុន(ទី១) រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងឧស្សាហកម្មត្រូវសម្រេចឲ្យមានអាជ្ញាប័ណ្ណបញ្ជាត្រលប់ទៅ

---

[59] មាត្រា៥៧ និង ៥៨ នៃច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣

[60] មាត្រា៥៨ នៃច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣

[61] មាត្រា៦៥ នៃច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣

[62] មាត្រា៥៩ នៃច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣

លើប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មក្រោយ(ទី២) វិញ។ ដូច្នេះករណីនេះត្រូវមានអាជ្ញាប័ណ្ណបញ្ជាចំនួនពីរដែលទំនាក់ទំនងនឹងគ្នា។ របបគតិយុត្តិដែលត្រូវអនុវត្តលើអាជ្ញាប័ណ្ណបញ្ជាទាំងពីគឺដូចគ្នានឹងរបបគតិយុត្តិនៃអាជ្ញាប័ណ្ណទូទៅផងដែរ លើកលែងតែការផ្ទេរដែលកើតចេញពីអាជ្ញាប័ណ្ណប្រភេទនេះអាចធ្វើបានតែដោយមានការផ្ទេរប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនីមួយៗប៉ុណ្ណោះ ពីព្រោះតែបុព្វហេតុនៃការបង្កើតអាជ្ញាប័ណ្ណប្រភេទនេះគឺដើម្បីបញ្ចៀសនូវជម្លោះក្នុងការរំលោភសិទ្ធិគ្នានៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនីមួយៗនៅពេលធ្វើអាជីវកម្ម។

៣.១.២. លក្ខខណ្ឌនៃការចេញអាជ្ញាប័ណ្ណបញ្ជា

៣.១.១.១. សេចក្តីសម្រេចចេញអាជ្ញាប័ណ្ណបញ្ជា

ការសម្រេចចេញអាជ្ញាប័ណ្ណបញ្ជាគឺត្រូវបានបែងចែកជាវិសាលភាព និងមុខងារនៃអាជ្ញាប័ណ្ណហើយពេលវេលាកំណត់ដែលអ្នកទទួលអាជ្ញាប័ណ្ណ ត្រូវកំណត់ចាប់ផ្តើមធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្មដែលទទួលបានប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម។ចំនួនប្រាក់សមរម្យត្រូវជូននិងទូទាត់តាមលក្ខខណ្ឌទៅម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម។[63]

៣.១.១.២. សិទ្ធិរបស់អ្នកទទួលបានអាជ្ញាប័ណ្ណបញ្ជា

អ្នកទទួលបានអាជ្ញាប័ណ្ណបញ្ជា មានសិទ្ធិធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្មដែលទទួលបានប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មរួចនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទៅតាមលក្ខខណ្ឌដូចដែលមានចែង នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចនៃការចេញអាជ្ញាប័ណ្ណបញ្ជានោះ។ អ្នកទទួលបានអាជ្ញាប័ណ្ណបញ្ជា ត្រូវចាប់ផ្តើមធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្មនោះទៅតាមពេលវេលាដែលបានកំណត់នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចខាងលើ និងត្រូវធ្វើអាជីវកម្មឲ្យបានពេញលេញលើតក្កកម្មនោះ។[64]

៣.១.២.៣. សិទ្ធិនិងភាតព្វកិច្ចដែលបានពីអាជ្ញាប័ណ្ណនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម

ក. ទំហំនៃសិទ្ធិ

សិទ្ធិផ្តាច់មុខនៃម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម គឺការធ្វើអាជីវកម្មនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជានូវតក្កកម្មដែលទទួលបានប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មរួច។ ឯចំពោះបុគ្គលដទៃទៀតនោះចាំបាច់ត្រូវតែមានការយល់ព្រមពីម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនោះ។[65] ក្រៅពីគោរពនៃគោលការណ៍ពេលវេលា(អាជ្ញាយុកាលនៃសិទ្ធិ) និងគោលការណ៍ដែនដីនៃសិទ្ធិ ម្ចាស់សិទ្ធិនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មមានសិទ្ធិផ្តាច់មុខទៅលើតក្កកម្មនោះក្នុងរបៀបស្រដៀងគ្នាទៅនឹងសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិទូទៅដែរពោលគឺសិទ្ធិប្រើប្រាស់ អាស្រ័យផល និងសិទ្ធិចាត់ចែង។

ការធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្មដែលទទួលបានប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មរួចហើយ ចង់សំដៅដល់សកម្មភាពពីរប្រភេទគឺ ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មសម្រាប់អាជីវកម្មចំពោះផលិតផល និងប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មចំពោះដំណើរការ

---

[63] មាត្រា៥៧ នៃច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣

[64] មាត្រា៥៨ នៃច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣

[65] មាត្រា៤១ នៃច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣

ផលិតតក្កកម្ម។ ទាក់ទងនឹងសិទ្ធិរបស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មលើផលិតផលនេះរួមមានទាំងទៅលើការផលិត ការនាំចូល ការផ្គត់ផ្គង់សម្រាប់ការលក់ និងសម្រាប់ការប្រើប្រាស់ផលិតផលនោះ និងទាំងការស្តុកទុកផលិតផលនោះក្នុងគោលបំណងផ្គត់ផ្គង់សម្រាប់លក់ ឫសម្រាប់ប្រើប្រាស់ផងដែរ។

ខ. កាតព្វកិច្ច

ថ្វីត្បិតតែប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម អាចចាត់ទុកជាប្រភពនៃសិទ្ធិផ្តាច់មុខនៅក្នុងការធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្មដែលរដ្ឋយល់ព្រមផ្តល់ដល់ម្ចាស់នៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនេះក៏ដោយ ក៏ភាពជាម្ចាស់នៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនេះនឹងត្រូវប្រឈមមុខនឹងបន្ទុកនៃកាតព្វកិច្ចដែលតម្រូវមួយចំនួនជាថ្នូរនិងសិទ្ធិដែលផ្តល់ឲ្យនេះ និងហានិភ័យនៃការប្រកាសមោឃភាពនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនោះចោលទៅវិញដែរ នៅក្នុងករណីដែលមានបណ្តឹងពីវិការៈមួយចំនួនក្រោយពេលសម្រេចផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម។

ម្ចាស់នៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មមានកាតព្វកិច្ចពីរគឺៈ ទី១ ត្រូវបង់កម្រៃប្រចាំឆ្នាំសម្រាប់ជាថ្នូរនឹងការទទួលស្គាល់សិទ្ធិប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ដើម្បីជាការធានាឱ្យបាននូវសុពលភាពនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនិងសំណុំលិខិតនៃពាក្យស្នើសុំទាំងអស់ផងដែរជូនមន្រ្តីកាន់កាប់បញ្ជី។ នៅក្នុងអំឡុងពេលសុពលភាពរបស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម កម្រៃនេះនឹងត្រូវបង់ជូនទៅមន្រ្តីកាន់កាប់បញ្ជី១ឆ្នាំម្តងៗជារៀងរាល់ឆ្នាំ គិតរាប់ពីពេលមួយឆ្នាំក្រោយកាលបរិច្ឆេទសុំចុះបញ្ជីស្នើសុំពោលគឺក្នុងរយៈពេល៣ខែ គិតចាប់ពីពេលជូនដំណឹងអំពីការផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនេះរួចមក។[66] រយៈពេលអនុគ្រោះអាចនឹងត្រូវបានផ្តល់ឲ្យចំពោះរាល់ការយឺតយ៉ាវក្នុងការបង់កម្រៃប្រចាំឆ្នាំជាថ្នូរនឹងការបង់កម្រៃបន្ថែមលើការយឺតយ៉ាវនេះទៅតាមតម្លៃកំណត់ដោយប្រកាសអន្តរក្រសួងរវាងក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពល និង ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ។[67] ករណីដែលពុំបានបង់កម្រៃប្រចាំឆ្នាំនេះនឹងអាចក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃការលុបចោលប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មដែលផ្តល់ជូននោះ។ ទី២ ត្រូវធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្ម បើទោះបីជាកាតព្វកិច្ចក្នុងការធ្វើអាជីវកម្មពុំបានបញ្ញត្តិដោយជាក់ស្តែងនៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនេះក៏ដោយ ក៏កាតព្វកិច្ចក្នុងការធ្វើអាជីវកម្មនេះហាក់ស្តែងឡើងទន្ទឹមគ្នានឹងសិទ្ធិផ្តាច់មុខក្នុងការធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្ម ដែលច្បាប់នេះបានប្រគល់ជូនដល់ម្ចាស់នៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មទាំងឡាយផងដែរ។ ដោយផ្អែកលើការបកស្រាយប្រាស ឫផ្ទុយទៅលើអត្ថន័យនៃមាត្រា៥៦នៃច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មចែងថាៈ នៅរាល់ពេលដែលមានការស្នើសុំទៅរដ្ឋមន្រ្តីក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពលរយៈពេល ៤ឆ្នាំ គិតពីកាលបរិច្ឆេទសុំចុះបញ្ជីនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឫ៣ឆ្នាំគិតពីកាលបរិច្ឆេទផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មដោយយកកាលបរិច្ឆេទមួយណាដែលផុតកំណត់ក្រោយគេ នោះរដ្ឋមន្រ្តីអាចចេញអាជ្ញាប័ណ្ណបញ្ចាបានបើពិនិត្យឃើញថាតក្កកម្មដែលបានផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មរួចហើយ មិន

[66] មាត្រា៤៦ នៃច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣

[67] មាត្រា៤៦ និង ១៣០ នៃច្បាប់ស្តីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣

ត្រូវបានធ្វើអាជីវកម្ម ឬក៏ធ្វើអាជីវកម្មមិនពេញលេញ។ នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាយើងអាចកំណត់បានថា ច្បាប់នេះបានបង្ខំឲ្យម្ចាស់នៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ត្រូវតែមានកាតព្វកិច្ចធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្មដែលខ្លួនបានសុំរួចរាល់ហើយនោះ។ ទណ្ឌកម្មនៃការមិនគោរពកាតព្វកិច្ចនេះពុំមែនជាការលុបចេញពីបញ្ជីដែលបានចុះរួចរាល់ហើយដូចក្នុងករណីសិទ្ធិលើម៉ាក់ទេ ប៉ុន្តែជាការតម្រូវឲ្យមានអាជ្ញាប័ណ្ណបញ្ញាដើម្បីធានាឲ្យបាននូវការធ្វើអាជីវកម្មពិតប្រាកដ និងគ្រប់គ្រាន់មួយលើតក្កកម្មនោះទៅវិញពោលគឺជាការបង្ខំឲ្យធ្វើអាជីវកម្មដោយរដ្ឋតែម្តង។

ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មដែលបានចុះបញ្ជីរួចរាល់ហើយក៏អាចក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃការប្រកាសមោឃភាពបានដែរ។[68] គ្រប់បុគ្គលដែលមានការពាក់ព័ន្ធ ឬមានផលប្រយោជន៍ទាំងឡាយអាចស្នើសុំទៅតុលាការមានសមត្ថកិច្ចឲ្យសម្រេចទុកជាមោឃៈនូវប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មបាន។ ការមោឃភាពនេះត្រូវផ្អែកលើមូលដ្ឋានដូចមានចែងក្នុងមាត្រា៦៦នៃច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មដែទាក់ទងផ្ទាល់ជាមួយនឹងតក្កកម្ម ឬតក្កករដូចជាតក្កកម្មនោះផ្ទុយនឹងលក្ខខណ្ឌតម្រូវណាមួយនៃវាក្យខ័ណ្ឌទី២ និងទី៣នៃមាត្រា៣ ទាក់ទងនឹងនិយមន័យនៃតក្កកម្មមាត្រា៤ ទាក់ទងនឹងតក្កកម្មដែលមិនអាចជាកម្មវត្ថុនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មបានមាត្រា៥ ដល់មាត្រា៩ ទាក់ទងនឹងលក្ខខណ្ឌគ្រឹះនៃតក្កកម្ម និងតក្កកម្មដែលត្រូវបានហាមឃាត់ដាច់ខាត់ ឬករណីប្រសិនបើម្ចាស់នៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មមិនមែនជាតក្កករ ឬមិនមែនជាអ្នកស្នងបន្តរបស់តក្កករទេនោះ។ ក្នុងករណីបណ្តឹងសុំមោឃភាពនេះបន្ទុកនៃភស្តុតាងអំពីហេតុនៃមោឃភាពត្រូវធ្លាក់ទៅលើបុគ្គលដែលជាអ្នកប្តឹងអំពីមោឃភាពនោះ។

កាលបើមោឃភាពនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មត្រូវបានប្រកាសដោយតុលាការ នោះអានុភាពប្រតិសកម្មនៃមោឃភាពនេះនឹងបណ្តាលឲ្យរាល់សំណុំលិខិត និងឯកសារគតិយុត្តិទាំងឡាយដែលទាក់ទងនឹងប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មរួមទាំងសេចក្តីអះអាង ឬផ្នែកនៃសេចក្តីអះអាងនោះផងត្រូវទុកជាមិនបានការនិងអស់សុពលភាពចាប់ពីថ្ងៃដែលប្រកាសផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនោះមក។[69] សេចក្តីសម្រេចជាស្ថាពររបស់តុលាការអំពីមោឃភាពនេះត្រូវតែជូនដំណឹងដល់មន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីដើម្បីកត់ត្រានិងចុះផ្សាយឲ្យបានឆាប់រហ័សតាមលទ្ធភាពដែលអាចធ្វើទៅបាន។[70]

៣.១.៣. ការរំលោភសិទ្ធិ និង ដំណោះស្រាយវិវាទ

ដូចទៅនឹងករណីពីសិទ្ធិអ្នកនិពន្ធ និងសិទ្ធិលើម៉ាក់ផងដែរសិទ្ធិដែលប្រគល់ឲ្យតាមរយៈប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនេះ នឹងអាចក្លាយទៅជាកម្មវត្ថុនៃការរំលោភបំពានសិទ្ធិដ៏ស្រួចស្រាលមួយផងដែរ។ ដូច្នេះហើយក្នុងទិសដៅ

---

[68] មាត្រា៦៥ ដល់ ៦៨ នៃច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣

[69] មាត្រា៦៧ នៃច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣

[70] មាត្រា៦៨ នៃច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣

នៃការធានាឲ្យមានប្រសិទ្ធិភាពនូវការការពារសិទ្ធិស្របច្បាប់របស់ម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ច្បាប់បានបង្កើតនូវយន្តការដោះស្រាយប្រឆាំងនឹងអំពើរំលោភបំពានទាំងនេះ ដើម្បីលើកទឹកចិត្តដល់ការសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនេះផងដែរ។

៣.១.៣.១. ការរំលោភសិទ្ធិលើប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម

ការរំលោភសិទ្ធិនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម សំដៅដល់ការអនុញ្ញាតនូវសកម្មភាពដែលបំពានដល់សិទ្ធិរបស់ម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មដូចមានចែងក្នុងផ្នែកទី៩នៃជំពូកទី២នៃច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម។ ពាក្យថាការរំលោភសិទ្ធិក្នុងន័យនេះគឺ វាស្តែងឡើងក្រោមទម្រង់ជាអំពើក្លែងបន្លំលើតក្កកម្មដែលបានចុះបញ្ជីការពារដោយប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មរួចហើយ។ ដើម្បីប្រឆាំងនឹងការរំលោភសិទ្ធិនេះគឺទាមទារនូវការរៀបចំនីតិវិធីប្តឹងទៅតុលាការមានសមត្ថកិច្ច។ ក្នុងករណីនេះ មានតែម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មតែម្នាក់គត់ដែលមានគុណភាពគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការប្តឹងនេះ។ ផ្ទុយទៅវិញម្ចាស់សិទ្ធិដែលទទួលបានតាមរយៈកិច្ចសន្យាអនុប្បទាន ឬតាមរយៈអាជ្ញាប័ណ្ណទាំងឡាយពុំអាចស្នើសុំទៅតុលាការដោយផ្ទាល់បានទេពោលគឺត្រូវស្នើសុំឲ្យម្ចាស់ដើមនៃគឺប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មជាអ្នកប្តឹង។ តែទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយដើម្បីបង្ការសិទ្ធិក្នុងគោលបំណងបំពានដល់ការធ្វើអាជីវកម្មស្របច្បាប់ ឬស៊ើបពត៌មានអំពីតក្កកម្មណាមួយតាមរយៈការប្តឹងនេះច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មបានបញ្ញត្តិថា «ការចោទប្រកាន់អំពីបទរំលោភសិទ្ធិនេះមិនអាចធ្វើបានទេប្រសិនបើផលិតផលថ្មី ហើយអ្នកដែលត្រូវចោទប្រកាន់នោះទៀតសោតបានលើកភស្តុតាងមកបញ្ជាក់ថា ផលិតផលនោះមិនត្រូវបានផលិតតាមដំណើរផលិតកម្មដែលចោទប្រកាន់ថារំលោភសិទ្ធិនោះ។ នៅក្នុងករណីនេះផងដែរ តុលាការមានសមត្ថកិច្ចត្រូវតែគិតគូដល់ផលប្រយោជន៍ស្របច្បាប់របស់បុគ្គលដែលត្រូវចោទប្រកាន់ថារំលោភនោះដោយមិនធ្វើឲ្យលេចឮខ្ចរខ្ចាយអំពីការសម្ងាត់នៃការផលិត និងរបរជំនួញរបស់បុគ្គលដែលត្រូវចោទប្រកាន់នោះឡើយ»។

៣.១.៣.២. យន្តការដោះស្រាយវិវាទ

ក. ដំណោះស្រាយក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ

ដំណោះស្រាយវិវាទក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ ក៏ជាផ្នែកមួយក្នុងការការពារការរំលោភលើអាជីវកម្មតក្កកម្មដែរ។ អំពើនៃការរំលោភសិទ្ធិលើអាជីវកម្មតក្កកម្ម គឺជាបណ្តឹងអាជ្ញាដែលបណ្តឹងអាជ្ញាគឺគ្មានការសម្របសម្រួលឡើយ។ យោងតាមច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម អំពើរំលោភបំពានលើតក្កកម្មគឺជាកម្មវត្ថុនៃបណ្តឹងទៅតុលាការដើម្បីចាត់វិធានកាប្រឆាំងនឹអំពើរំលោភបំពាននោះ ក្នុងករណីដែលរកឃើញថាមានអំពើរំលោភបំពានលើតក្កកម្មកើតមានពិតប្រាកដ នោះទណ្ឌកម្មព្រហ្មទណ្ឌនិងរដ្ឋប្បវេណីនឹងត្រូវយកមកអនុវត្តតានអំណាចឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់តុលាការ។ តែបញ្ហានៅត្រង់ថាតើទណ្ឌកម្មព្រហ្មអាចយកមកអនុវត្តបានទេ ប្រសិនបើគ្មានបណ្តឹង? អនុលោមតាមច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម បណ្តឹងប្រឆាំងនឹងការរំលោភបំពានលើតក្កកម្មត្រូវធ្វើឡើងដោយបុគ្គលដែលមានសិទ្ធិស្រប

ច្បាប់លើតក្កកម្មអាចជាម្ចាស់ដើមនៃតក្កកម្ម ឫអាចជាបុគ្គលដែលទទួលសិទ្ធិតាមអាជ្ញាប័ណ្ណ ឫកិច្ចសន្យាផ្សេងទៀត នោះតុលាការនឹងចាត់វិធានការបានតាមការទាមទាររបស់ម្ចាស់បណ្តឹង ហើយឈានទៅដល់ការសម្រេចលើអង្គសេចក្តីបណ្តឹងរំលោភសិទ្ធិលើអាជីវកម្មតក្កកម្ម។[71] សរុបសេចក្តីមកវិញ ចំពោះទណ្ឌកម្មព្រហ្មទណ្ឌគឺកើតឡើងដោយបណ្តឹងរបស់ម្ចាស់សិទ្ធិនេះមានន័យថា វាជាចំណាត់ការរបស់ម្ចាស់សិទ្ធិក្នុងការជ្រើសរើសវិធានការតាមផ្លូវតុលាការ។ ក្រៅពីចំណាត់ការតាមនីតិវិធីតុលាការ វិធានក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការក៏ជាជម្រើសមួយមានប្រសិទ្ធិភាពដែរដែលវិធាននេះស្តែងឡើងតាមសកម្មភាពមួយចំនួនដូចជា ការចរចារ សន្ទានកម្ម និងមជ្ឈត្តការ ហើយឈានទៅរកការបង្កើតកិច្ចព្រមព្រៀងថ្មីជាមួយគ្នា។

តើមានកត្តាណាខ្លះដែលជាមូលហេតុជ្រើសរើសយកនូវវិធានក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការមកអនុវត្ត ចំពោះអំពើនៃការរំលោភបំពានលើសិទ្ធិអាជីវកម្មតក្កកម្ម? ក្នុងកិច្ចការពាណិជ្ជកម្មបណ្តឹងទៅស្ថាប័នតុលាការអាចធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់កិត្តិយសក្រុមហ៊ុនក៏ដូចជាសេដ្ឋកិច្ចរបស់ក្រុមហ៊ុនផង មិនតែប៉ុណ្ណោះតាមរយៈវិធាននេះគឺមិនផ្តល់ឲ្យមានភាគីចាញ់ឫឈ្នះឡើយ។ ភាគីទាំងពីរធ្វើការចរចារសម្រុះសម្រួលគ្នាដែលនឹងបង្កើតឲ្យមានជាកិច្ចសន្យាព្រមព្រៀងមិនធ្វើការប្រកួតប្រជែងគ្នា ឫបែងចែកតំបន់អាជីវកម្មជាដើម។

ខ. ដំណោះស្រាយតាមប្រព័ន្ធតុលាការ

ទាក់ទងនឹងយន្តការ ដំណោះស្រាយវិវាទចំពោះការរំលោភសិទ្ធិរបស់ម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនេះ តាមច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មគ្រាន់តែបានបញ្ញត្តិអំពីយន្តការតុលាការតែមួយមុខគត់។ តាមរយៈនេះតុលាការសម្រេចឲ្យមានយន្តការជាបណ្តោះអាសន្ននៅមុនពេលរកឃើញអំពីអត្ថិភាពនៃការរំលោភសិទ្ធិ ឫអាចជាស្ថាពរតែម្តងបន្ទាប់ពីរកឃើញការរំលោភសិទ្ធិយ៉ាងពិតប្រាកដ។ ចំពោះយន្តការបណ្តោះអាសន្ន តុលាការមានសមត្ថកិច្ចអាចនឹងចេញសេចក្តីសម្រេចបណ្តោះអាសន្នដើម្បីទប់ស្កាត់ការរំលោភសិទ្ធិ ឫការរំលោភដែលប្រុងនឹងកើតមាននោះបាន។ ប៉ុន្តែអ្វីដែលជាបញ្ហាចោទចំពោះខ្លឹមសារនៃមាត្រា១២៦នេះគឺ ទី១ យន្តការបណ្តោះអាសន្នហាក់អាចធ្វើទៅបាន លុះត្រាតែម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មបានបដិសេធក្នុងការប្តឹងប្រឆាំងការក្លែងបន្លំ បន្ទាប់ពីមានសំណើពីម្ចាស់ដែលទទួលបានសិទ្ធិ ឫអ្នកទទួលអាជ្ញាប័ណ្ណរួចហើយ។ ទី២ តាមរយៈយន្តការនេះថ្វីត្បិតតែជាយន្តការបណ្តោះអាសន្ន ប៉ុន្តែតុលាការអាចសម្រេចឲ្យមានការសងការខូចខាត ដែលក្នុងករណីនេះនឹងនាំឲ្យផ្ទុយនឹងគោលការណ៍យុត្តិធម៌ក្នុងការដាក់ទណ្ឌកម្មតាមរយៈដាក់សវនកាដ៏ត្រឹមត្រូវមួយមិនខាន។ ប៉ុន្តែទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយមាត្រានេះហាក់បានបើកផ្លូវឲ្យចៅក្រមអាចយកវិធានគតិយុត្តិផ្សេងទៀត ក្រៅអំពីច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មមកប្រើចំពោះការរំលោភសិទ្ធិនេះដូចជាច្បាប់ស្តីពីអ្នកនិពន្ធក៏ដូចជាច្បាប់ស្តីពីម៉ាក់ជាដើម ដែលក្នុងនោះរួមមានទាំងយន្តការរដ្ឋបាលដូចជាយន្តការតាមមាត់ច្រកព្រំដែនជាដើម។

[71] មាត្រា១២៦ នៃច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឆ្នាំ២០០៣

ដោយឡែក ក្នុងករណីដែលការរំលោភសិទ្ធិបានកំណត់ច្បាស់ហើយតុលាការត្រូវកំណត់អំពីទោសទណ្ឌដល់បុគ្គលដែលបានបប្រព្រឹត្តអំពើរំលោភសិទ្ធិនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនេះអាចនឹងត្រូវផ្តន្ទាទោស ដោយផាពិន័យជាប្រាក់ពី ៥,000,000 (ប្រាំលានរៀល) ដល់២0,000,000 (ម្ភៃលានរៀល) ឬត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគាពី១ (មួយ) ឆ្នាំ ទៅ ៥(ប្រាំ) ឆ្នាំ ឬត្រូវផ្តន្ទាទោសទាំងពីរខាងលើតែម្តង។ កាលបើមានករណីមិនរាងចាលក្នុងរយៈពេលប្រាំឆ្នាំ គិតចាប់ពីពេលត្រូវបានផ្តន្ទទោសនោះមកនឹងត្រូវផ្តន្ទាទោសទ្វេដង (ទុកជាស្ថានទម្ងន់ទោស)។ លើសពីនេះទៅទៀត តុលាការអាចសម្រេចបញ្ជាឲ្យធ្វើការរឹបអូសទុកជាទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ ឬឲ្យបំផ្លាញចោលនូវទំនិញនិងឧបករណ៍សម្ភារៈដែលយកមកប្រើប្រាស់ក្នុងការប្រព្រឹត្តិអំពើរំលោភទៀតផង។

៣.២. អាជ្ញាប័ណ្ណនៃប្រកាសសនីយបត្រតក្កកម្មក្រោមច្បាប់អន្តរជាតិ

ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មបានកំណត់និយមន័យថា ជាផលិតផលឬដំណើរការផលិតក្នុងគ្រប់វិស័យបច្ចេកទេសឱ្យតែតក្កកម្មនោះថ្មីស្រឡាង មានជំហានរកឃើញថ្មី និងអាចយកទៅអនុវត្តបានក្នុងវិស័យឧស្សាហកម្ម។ សិទ្ធិប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មអាចផ្តល់ឱ្យដោយគ្មានការរើសអើង ចំពោះទីកន្លែងតក្កកម្មចំពោះវិស័យបច្ចេកទេសហើយទោះបីជាផលិតផលដែលនាំចូល ឬផលិតផលក្នុងស្រុកក៏ដោយ។[72]

ក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលម្ចាស់តក្កកម្មចង់ដាក់ពាក្យសុំប្រកាសនីបត្រតក្កកម្ម អ្នកដាក់ពាក្យសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មបង្ហាញ អំពីតក្កកម្មក្នុងលក្ខណៈច្បាស់លាស់និងពេញលេញដើម្បីឱ្យបុគ្គលដែលមានកម្រិតជំនាញធម្មតាក្នុងជំនាញអាចអនុវត្តបាននូវតក្កកម្មនោះ និងអាចតម្រូវឱ្យអ្នកដាក់ពាក្យសុំចង្អុលបង្ហាញពីនីតិវិធីដែលល្អជាងគេដើម្បីអនុវត្តតក្កកម្មដែលបានដឹងដោយតក្កករនៅពេលចុះកាលបរិច្ឆេទសុំចុះបញ្ជី ឬនៅពេលចុះកាលបរិច្ឆេទអាទិភាពនៃសំណុំលិខិតស្នើសុំ ក្នុងករណីអាទិភាពត្រូវបានអះអាង។

យ៉ាងណាមិញក្នុងករណីដែលម្ចាស់តក្កកម្មជាជនបរទេសអាចតម្រូវឱ្យអ្នកដាក់ពាក្យប្រកាសនីយបត្រត្តក្កម្មផ្តល់ពត៌មានដែលទាក់ទងនឹងការដាក់ និងការផ្តល់សំណុំលិខិតស្នើសុំបរទេស។

៣.២.១. ប្រភេទនៃអាជ្ញាប័ណ្ណប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម

៣.២.១.១. ការធ្វើអាជីវកម្មលើប្រកាសសនីយបត្រតក្កកម្មដោយម្ចាស់

ដោយបន្ទាប់ពីម្ចាស់តក្កកម្មធ្វើការស្នើសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ម្ចាស់អាជីវកម្មមានសិទ្ធិផ្តាច់មុខក្នុងការធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្មនោះ។ ដោយម្ចាស់តក្កកម្មអាចធ្វើការសម្រេចបង្កើតកិច្ចព្រមព្រៀងរបស់ខ្លួនតាមរយៈសំណើនិងស៊ីការដើម្បីបង្កើតឱ្យកិច្ចព្រមព្រៀងរបស់ខ្លួនមានសុពលភាព។

[72] មាត្រា ២៧(១) នៃ Trip Agreement.

ម្ចាស់តក្កកម្មអាចសម្រេចក្នុងការកំណត់អំពីសិទ្ធិ និងការកាតព្វកិច្ចរបស់អ្នកទទួលសិទ្ធិក្នុងធ្វើអាជីវកម្មបន្ត ប៉ុន្តែយ៉ាងណាមិញម្ចាស់តក្កកម្មត្រូវធានាខ្លួនមិនប្រើប្រាស់សិទ្ធិផ្តាច់មុខរបស់ខ្លួនដើម្បីរំលោភបំពានសិទ្ធិអ្នកដទៃ ឬប្រើប្រាស់ក្នុងគោលបំណងនៃការប្រកួតប្រជែងមិនស្មោះត្រង់។

ខាងក្រោមនេះគឺករណីសិក្សា ដែលបានកើតមាននៅសហរដ្ឋអាមេរិកដែលម្ចាស់តក្កកម្មបានប្រើប្រាស់សិទ្ធិរបស់ខ្លួនជាម្ចាស់តក្កកម្មហួសហេតុទើបរដ្ឋាភិបាលអាមេរិក បានធ្វើការប្តឹងទៅលើម្ចាស់តក្កកម្មអំពីអំពើដែលប្រឆាំងនឹងសេចក្តីទុកចិត្ត។ ដោយនៅខាងក្រោមនេះមានបែងចែកជា [១]អង្គហេតុ [២]ចំណោទបញ្ហាគតិយុត្តិ [៣]ការបកស្រាយ និងចុងក្រោយគឺ [៤]សេចក្តីសម្រេច។[73]

១. អង្គហេតុ

ក្រុមហ៊ុន Imperial Chemical Industries Ltd (ICI) និង ក្រុមហ៊ុន Glaxo Ltd គឺជាក្រុមហ៊ុនឱសថស្ថានដែលបានចុះបញ្ជីនៅអង់គ្លេសមាន តក្កកម្មជាច្រើនដែលពាក់ព័ន្ធនឹងថ្នាំក្នុងទម្រង់ជាគ្រាប់ដែលទប់ស្កាត់ការកកើតនៃផ្សិតដែលមានឈ្មោះថា Griseofulvin។ ក្រុមហ៊ុន Glaxo មានតក្កកម្មទៅលើការផលិតថ្នាំជាទម្រង់ជាម្សៅ។ ក្រុមហ៊ុនទាំងពីរបានផ្ទេរសិទ្ធិតំណាងសម្រាប់ថ្នាំដែលមានទម្រង់ជាថ្នាំគ្រាប់និងថ្នាំម្សៅជាប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម និងបានលក់សិទ្ធិបន្តទៅឱ្យ ក្រុមហ៊ុននៅសហរដ្ឋអាមេរិកធ្វើអាជីវកម្មបន្តលើតក្កកម្មនោះ។ កិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីសិទ្ធិតំណាងនេះបានភ្ជាប់ជាមួយកថាខ័ណ្ឌមួយដែលបានសរបញ្ជាក់ថាមិនឱ្យមានការលក់ និងការលក់បន្តថ្នាំដែលជាប្រភេទជាម្សៅនិងលក់សិទ្ធិបន្តទៅតតិយជនដោយគ្មានការអនុញ្ញាតពីម្ចាស់តក្កកម្ម។

សហរដ្ឋអាមេរិកបានធ្វើការប្តឹងបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី អំពីការប្រឆាំងនឹងសេចក្តីទុកចិត្តទៅតុលាការថ្នាក់ស្រុកដោយចង្អុលបង្ហាញថានៅចំណុចដែលពាក់ព័ន្ធការលក់សិទ្ធិបន្ត និងកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីសិទ្ធិតំណាងបានបំពានផ្នែកទី ១ នៃច្បាប់ស្តីពីសកម្មភាពដែលប្រឆាំងនឹងសេចក្តីទុកចិត្ត។ តុលាការថ្នាក់ស្រុកបានធ្វើការលើកឡើងថាការលក់ថ្នាំប្រភេទម្សៅបាននេះបានកម្រិតសេរីភាពរបស់អ្នកទទួលសិទ្ធិបន្តដែលវាបានផ្ទុយពីផ្នែកទី១ នៃច្បាប់ស្តីពីសកម្មភាពដែលប្រឆាំងនឹងសេចក្តីទុកចិត្ត ប៉ុន្តែបានធ្វើការបដិសេធអំពីការស្នើសុំរបស់រដ្ឋាភិបាលសម្រាប់ការលក់ផ្តាច់មុខនៃថ្នាំប្រភេទម្សៅដោយផ្តល់ទៅវិញនូវផលចំណេញដែលសមហេតុផលមួយទៅម្ចាស់តក្កកម្ម។ តុលាការថ្នាក់ស្រុកដដែលបានលើកឡើងទៀតថាបណ្តឹងដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រឆាំងនឹងសេចក្តីទុកចិត្ត ដែលមានទាក់ទងសុពលភាពរបស់តក្កកម្មនឹងអាចធ្វើការប្រឆាំងបានឡើយលុះត្រាតែតក្កកម្មនោះមិនបានយកមកប្រើប្រាស់សម្រាប់ការការពារ។ ក្រុមហ៊ុន ICI បានដាក់សំបុត្រភស្តុតាងដើម្បីធ្វើការបដិសេធថាខ្លួនមិនបានធ្វើការប្រើប្រាស់តក្កកម្មរបស់ខ្លួនសម្រាប់ការ

[73] United States Vs. Glaxo Group LTD សេចក្តីសម្រេចដោយតុលាការជាន់ខ្ពស់របស់សហរដ្ឋអាមេរិកដែលចុះថ្ងៃទី ២២ មករា ១៩៧៣
https://www.supremecourt.gov/pdfs/transcripts/1972/71-666_11-09-1972.pdf
https://supreme.justia.com/cases/federal/us/410/52/

ការពារឡើយ។ រដ្ឋាភិបាលទទួលការចាត់បង់ដោយសារការសម្រេចនេះបានធ្វើការដាក់ពាក្យបណ្តឹងទៅតុលាជាន់ខ្ពស់នៃសហរដ្ឋអាមេរិក។

២. ចំណោទបញ្ហាគតិយុត្តិ

នៅក្នុងករណីសិក្សាមានបញ្ហាគតិយុត្តិចំនួនពីរដែលបានលេចចេញ៖ [១] តើរដ្ឋាភិបាលអាមេរិកអាចធ្វើការប្រឆាំងនឹងសុពលភាពតក្កកម្មដែលបានធ្វើការកម្រិតសេរីភាពក្នុងការធ្វើអាជីវកម្មដោយខុសច្បាប់ នៅពេលដែលចុងចម្លើយមិនបានធ្វើការប្រើប្រាស់តក្កកម្មសម្រាប់ការការពារលើសកម្មភាពរបស់ខ្លួនបានដែរឬទេ [២] តើតុលាការថ្នាក់ស្រុកពិតជាមានកំហុសពិតមែនឬទេ ដែលមិនផ្តល់សិទ្ធិឱ្យរដ្ឋាភិបាលធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្មតាមការស្នើសុំរបស់រដ្ឋាភិបាល?

៣. ការបកស្រាយ

សម្រាប់ចំណោទបញ្ហាគតិយុត្តិទី១ តុលាការជាន់ខ្ពស់បានធ្វើការសម្រេចដោយផ្អែកទៅលើយុត្តិសាស្ត្រតុលាការដែលធ្លាប់បានសម្រេចពីមុនមក (Edward Katzinger Co vs. Chicago Metallic Manufacturing Co) ដោយធ្វើការបញ្ជាក់ថាម្ចាស់តក្កកម្មមិនអាចប្រើប្រាស់សិទ្ធិផ្តាច់មុខដែលខ្លួនមានក្នុងតក្កកម្មទៅរឹតបណ្តឹងសិទ្ធិរបស់អ្នកទទួលទិញអាជ្ញាប័ណ្ណបន្តនោះទេ។

សម្រាប់ចំណោទបញ្ហាគតិយុត្តិទី២ តុលាការជាន់ខ្ពស់បានរកឃើញថ្នាំដែលជាប្រភេទម្សៅបានជំរុញឱ្យមានការប្រកួតប្រជែងទីផ្សារយ៉ាងខ្លាំងក្លា ដោយសារកត្តានេះហើយបានជាចុងចម្លើយបានកម្រឹតការធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្មរបស់ខ្លួន។ តុលាការជាន់ខ្ពស់ក៏បានធ្វើការបង្ហាញការយល់ឃើញរបស់ខ្លួនថានៅពេលដែលក្រុមហ៊ុនថ្នាំផ្សេងបាននាំចូលទីផ្សារវាបានធ្វើឱ្យថ្នាំតម្លៃដុំធ្លាក់ចុះ ហើយវានឹងក្លាយជាអង្គហេតុមួយដែលអាចនឹងបង្ខំឱ្យចុងចម្លើយត្រូវលក់ថ្នាំរបស់ខ្លួនក្នុងតម្លៃថោក។ ដោយសារកត្តានោះហើយតុលាការជាន់ខ្ពស់បានរកឃើញថា លុះត្រាតែមានក្រុមហ៊ុនផ្សេងបានធ្វើការផលិតថ្នាំ Griseofulvin ដែលនេះវាអាស្រ័យលើការសម្រេចចិត្តរបស់ចុងចម្លើយក្នុងការលក់សិទ្ធិអាជ្ញាប័ណ្ណរបស់ខ្លួនដែលវាគឺបំពានក្នុងការប្រើប្រាស់សិទ្ធិផ្តាច់មុខរបស់ខ្លួន។

៤. សេចក្តីសម្រេច

តុលាការជាន់ខ្ពស់នៃសហរដ្ឋអាមេរិក បានធ្វើការសម្រេចដោយឱ្យរដ្ឋាភិបាលអាមេរិកមានសិទ្ធិក្នុងការធ្វើអាជីវកម្មលើថ្នាំ Griseofulvin។

៣.២.១.២. ការធ្វើអាជីវកម្មដោយរដ្ឋាភិបាល ឬបុគ្គលដែលទទួលបានការអនុញ្ញាត

ក. ការធ្វើអាជីវកម្មដោយរដ្ឋាភិបាល

យ៉ាងណាមិញ ទោះជាម្ចាស់អាជីវកម្មមានសិទ្ធិផ្តាច់មុខទៅលើតក្កកម្មរបស់ខ្លួនក៏ដោយក៏ត្រូវមានករណីលើលែងដែលជាចាំបាច់ជាពិសេសនៅពេលដែលតក្កកម្មបានក្លាយទៅជាកម្មវត្ថុនៃសេចក្តីត្រូវដែល យើងអាចហៅម្យ៉ាងទៀតថាដើម្បីប្រយោជន៍សាធារណៈ ចំណែកឯករណីលើកលែងក៏មិនបានបណ្តាលឱ្យមានការប៉ះពាល់មិនសមហេតុផលដល់ប្រយោជន៍ស្របច្បាប់របស់ម្ចាស់តក្កកម្មផងដែរ។

រដ្ឋាភិបាលទៀតសោធអាចធ្វើអាជីវកម្មលើប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនោះបានកាលណា តក្កកម្មនោះគឺជាសេចក្តីត្រូវការយ៉ាងចាំបាច់ និងក្នុងករណីប្រទេសជាតិមានភាពអាសន្ន ឬកាលៈទេសៈដទៃទៀតដែលកើតឡើងជាបន្ទាន់បំផុតៗ ឬក្នុងករណីនៃការប្រើប្រាស់ជាសាធារណៈមិនមានលក្ខណៈពាណិជ្ជកម្ម។

ប៉ុន្តែផ្ទុយទៅវិញ ប្រសិនបើក្នុងករណីនៃការប្រើប្រាស់ជាសាធារណៈមិនមានលក្ខណៈជាពាណិជ្ជកម្មដែលរដ្ឋាភិបាល ឬអ្នកចុះកិច្ចសន្យាដោយគ្មានការស្រាវជ្រាវប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម បានដឹង ឬមានមូលដ្ឋានបង្ហាញថាបានដឹងថាប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មដែលមានសុពលភាពកំពុងប្រើប្រាស់ដោយ ឬនឹងប្រើប្រាស់ដោយឬសម្រាប់រដ្ឋាភិបាល ម្ចាស់សិទ្ធិត្រូវបានជូនដំណឹងភ្លាម។[74]

ខ. ការអនុញ្ញាតឱ្យតតិយធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្មដោយរដ្ឋាភិបាល

ក្នុងករណីការអនុញ្ញាតឱ្យតតិយធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្មដោយរដ្ឋាភិបាល កាលណាតក្កកម្មនោះមានតម្រូវការប្រើប្រាស់ខ្ពស់សម្រាប់សាធារណៈជន និងមុនមានអនុញ្ញាតក្នុងការប្រើប្រាស់អ្នកស្នើសុំប្រើប្រាស់បានព្យាយាមសុំការអនុញ្ញាតពីម្ចាស់សិទ្ធិលើបែបបទនិងលក្ខខណ្ឌពាណិជ្ជកម្មសមរម្យ ហើយការព្យាយាមមិនបានសម្រេចក្នុងពេលវេលាដែលសមរម្យ។[75]

ដើម្បីជាការងាយស្រួលក្នុងការយល់ ឱ្យបានស៊ីជម្រៅនូវអ្វីដែលមានចែងក្នុងច្បាប់យើងមកមើលអ្វីដែលមានអនុវត្ត។ ហើយខាងក្រោមនេះគឺជាករណីសិក្សាដែលបានកើតមានក្នុងប្រទេសឥណ្ឌាដែលរដ្ឋាភិបាលបានផ្តល់សិទ្ធិក្នុងការធ្វើអាជីវកម្មទៅតតិយជនដែលគាត់បានធ្វើការស្នើសុំទៅរដ្ឋាភិបាល។[76] ក្នុងករណីសិក្សានេះបានបែងចែកជា [១]អង្គហេតុ [២]ចំណោទបញ្ហាគតិយុត្តិ [៣]ការបកស្រាយ និងចុងក្រោយគឺ [៤]សេចក្តីសម្រេច។

១. អង្គហេតុ

Sorafenib គឺជា Pharmaceutical Compound សម្រាប់ព្យាបាលជម្ងឺមហារីកថ្លើមនិងតម្រង់នោមដែលបានផលិតដោយក្រុមហ៊ុន Bayer របស់ប្រទេសអាល្លឺម៉ង់ដែលដំណើរការរកស៊ីនៅប្រទេសឥណ្ឌា Pharmaceutical

[74] មាត្រា ៣១ (ខ) នៃកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីទិដ្ឋភាពពាណិជ្ជកម្មទាក់ទងនឹងកម្មសិទ្ធិបញ្ញា

[75] មាត្រា ៣១ (ខ) នៃកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីទិដ្ឋភាពពាណិជ្ជកម្មទាក់ទងនឹងកម្មសិទ្ធិបញ្ញា

[76] ករណីសិក្សា Bayer Corporation vs. Union of India and Others (Bayer v. Natco) សេចក្តីសម្រេចចុះនៅថ្ងៃទី ០៤ ខែមីនា ឆ្នាំ ២០១៣ https://spicyip.com/wp-content/uploads/2018/02/Natco-v.-Bayer-INTELLECTUAL-PROPERTY-APPELLATE-BOARD-CHENNAI-%E2%80%93-4th-March-2013.pdf.

Compound បានចរាចរណ៍លក់ទូទាំងពិភពលោក។ ក្រុមហ៊ុនក្នុងស្រុកឈ្មោះ CIPLA បានចាប់ផ្តើមផលិត និងចរាចរណ៍ដែលផលិតតាម Sorafenib កាលពីឆ្នាំ២០០៨ និងដាក់ឈ្មោះថា Soranib ។ ក្រុមហ៊ុន Bayer បានដាក់ពាក្យបណ្តឹងប្តឹង CIPLA ពីការរំលោភសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិបញ្ញាពាក់ព័ន្ធនឹងតក្កកម្មទៅតុលាការឥណ្ឌា។

ក្នុងពេលនោះ Sorafenib របស់ក្រុមហ៊ុនអាល្លឺម៉ង់មានតម្លៃដល់USD ៥២៨០ ក្នុងមួយខែ ប៉ុន្តែ CIPLA លក់ត្រឹមតែ USD ៥២៥ ក្នុងបរិមាណដូចគ្នា។ កំឡុងពេលនៃជម្លោះរវាង CIPLA និង Bayer មានក្រុមហ៊ុនឈ្មោះ Natco បានដាក់ស្នើសុំធ្វើអាជីវកម្មលើថ្នាំ Sorafenib ពីអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចដែលគ្រប់គ្រងប្រកាសសនីយបត្រតក្កកម្មរបស់ប្រទេសឥណ្ឌា។ Natco បានស្នើសុំធ្វើអាជីវកម្មលើថ្នាំ Sorafenib ដោយផ្អែកលើផ្នែកទី៨៤ កថាខណ្ឌ១ នៃច្បាប់ស្តីពីសកម្មភាពលើប្រកាសសនីយបត្រតក្កកម្មរបស់ប្រទេសឥណ្ឌា១៩៧០ ដែលបានធ្វើវិសោធនកម្មកាលពី ២០០៥។

ក្នុងផ្នែកទី៨៤ កថាខណ្ឌទី១នៃច្បាប់ស្តីពីសកម្មភាព លើប្រកាសសនីយបត្រតក្កកម្មរបស់ប្រទេសឥណ្ឌា ដែលបានធ្វើវិសោធនកម្មដោយបានចែងថាក្នុងរយៈពេល៣ឆ្នាំបន្ទាប់ពីថ្ងៃ បានផ្តល់ប្រកាសសនីយបត្រតក្កកម្មការស្នើសុំធ្វើអាជីវកម្មទៅលើតក្កកម្មនោះអាចធ្វើទៅបានកាលណាស្ថិតក្នុងប្រការណាមួយនៃផ្នែកនេះ៖

- សាធារណៈជនមិនទទួលបានផលិតផលពីតក្កកម្មនោះក្នុងលក្ខខណ្ឌសមរម្យមួយ
- សាធារណៈជនមិនអាចប្រើប្រាស់ផលិតផលពីតក្កកម្មនោះក្នុងព្រោះតម្លៃ
- ផលិតផលពីតក្កកម្មមិនបានផលិតក្នុងដែនដីប្រទេសឥណ្ឌា

អាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចដែលគ្រប់គ្រងប្រកាសសនីយបត្រតក្កកម្ម របស់ប្រទេសឥណ្ឌាបានសម្រេចផ្តល់សិទ្ធិធ្វើអាជីវកម្មជូនក្រុមហ៊ុន Natco ដោយវាត្រឹមត្រូវតាមផ្នែកទី៨៤នៃច្បាប់ស្តីពីសកម្មភាពលើប្រកាសសនីយបត្រតក្កកម្មរបស់ប្រទេសឥណ្ឌា។ អាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចដែលគ្រប់គ្រងប្រកាសសនីយបត្រតក្កកម្មរបស់ប្រទេសឥណ្ឌាបានចេញលិខិតដែលចែងពីខនិងលក្ខខណ្ឌនៃការអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើអាជីវកម្មដោយរដ្ឋាភិបាល និងផ្តល់តម្លៃតមស្នងជូន ៦ភាគរយដែលបានមកពីផលចំណេញជូន Bayer។ Bayer ក៏បានដាក់ពាក្យបណ្តឹងជំទាស់ចំពោះការសម្រេចចិត្តនេះទៅក្រុមប្រឹក្សាទទួលពាក្យបណ្តឹងនៃកម្មសិទ្ធិបញ្ញា។

២. ចំណោទបញ្ហាគតិយុត្តិ

ក្រុមប្រឹក្សាទទួលពាក្យបណ្តឹងនៃកម្មសិទ្ធិបញ្ញាបានបញ្ជាក់ថាការស្នើសុំធ្វើអាជីវកម្មលើប្រកាសសនីយបត្រតក្កកម្មដោយរដ្ឋាភិបាលអាស្រ័យទៅតាមករណីខុសៗគ្នា។ យ៉ាងណាមិញការសម្រេចចិត្តរបស់ក្រុមប្រឹក្សាទទួលពាក្យបណ្តឹងនៃកម្មសិទ្ធិបញ្ញាដោយផ្អែកផលប្រយោជន៍របស់សាធារណៈជាធំ ចៀសជាងគិតពីប្រយោជន៍ឯកជនរបស់បុគ្គល។

ម្យ៉ាងវិញទៀតមុនពេលដែល Natco ធ្វើការស្នើសុំធ្វើអាជីវកម្មលើប្រកាសសនីយបត្រតក្កកម្មដោយរដ្ឋាភិបាល Natco ក៏បានទាក់ទងទៅ Bayer ដើម្បីសុំទិញសិទ្ធិក្នុងការធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្ម ប៉ុន្តែខាង Bayer បានបដិសេធ។ នេះបានបញ្ជាក់ថា Natco បានអនុវត្តតាមផ្នែក ៨៦(៦)(ក) ដែលតម្រូវឱ្យអ្នកស្នើធ្វើការស្នើសុំធ្វើអាជីវកម្មពីម្ចាស់តក្កករជាមុនសិនមុនពេលធ្វើការស្នើសុំធ្វើអាជីវកម្មលើប្រកាសសនីយបត្រតក្កកម្មដោយ រដ្ឋាភិបាលបន្ទាប់ពីម្ចាស់តក្កកម្មបានធ្វើការបដិសេធក្នុងការស្នើនោះ។

ក្រុមប្រឹក្សាទទួលពាក្យបណ្តឹងនៃកម្មសិទ្ធិបញ្ញាទទួលស្គាល់ថាការអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើអាជីវកម្មប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មដោយរដ្ឋាភិបាលអាចធ្វើទៅបានកាលណាត្រឹមត្រូវតាម ប្រការណាមួយនៃផ្នែក៨៤នៃច្បាប់ស្តីពីសកម្មភាពលើប្រកាសសនីយបត្រតក្កកម្មរបស់ប្រទេសឥណ្ឌា។

៣. ការបកស្រាយ

មូលហេតុដែលក្រុមប្រឹក្សាទទួលពាក្យបណ្តឹងនៃកម្មសិទ្ធិបញ្ញាទទួលស្គាល់ថា ការអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើអាជីវកម្មលើប្រកាសសនីយបត្រតក្កកម្មដោយរដ្ឋាភិបាលអាចធ្វើទៅបានព្រោះ៖

- *លក្ខខណ្ឌសមរម្យសម្រាប់សាធារណៈជន*

ក្រុមប្រឹក្សាទទួលពាក្យបណ្តឹងនៃកម្មសិទ្ធិបញ្ញា រកឃើញថាតក្កករមិនទាន់បានផ្តល់ជូនលក្ខខណ្ឌដ៏សមរម្យសម្រាប់សាធារណៈជន។ ក្រុមប្រឹក្សាទទួលពាក្យបណ្តឹងនៃកម្មសិទ្ធិបញ្ញាបានបញ្ជាក់ថាតក្កករមិនបានផ្តល់ជូនលក្ខខណ្ឌដ៏សមរម្យសម្រាប់សាធារណៈជនដោយសារកត្តាដូចជា៖ ចំណុចទីមួយគ្មានការចរាចរណ៍តក្កកម្ម ចំណុចទីពីរតម្លៃមិនអាចទទួលយកបាន ចំណុចទី៣ការចរាចរណ៍តក្កកម្មមិនស្ថិតនៅលើ Commercial Scale។ នៅក្នុងករណីនេះដោយសារអង្គហេតុមិនសមស្របតាមធាតុផ្សំដែលមានចែងក្នុងផ្នែក ៨៤ (១) ទាំងចំណុច ក ខ និងគ ព្រោះ ក្រុមប្រឹក្សាទទួលពាក្យបណ្តឹងនៃកម្មសិទ្ធិបញ្ញារកឃើញថាតម្លៃនៃថ្នាំមានតម្លៃខ្ពស់ពេកដែលសាធារណៈជនភាគច្រើនមិនអាចធ្វើការជាវបាន។ ម្យ៉ាងវិញទៀត នៅពេលដែលតម្រូវការមិនសមស្របទៅនឹងការផ្គត់ផ្គង់វាជាអង្គហេតុដែលបញ្ជាក់បានថាសាធារណៈមិនបានទទួលបានការប្រើប្រាស់លើថ្នាំនោះ។

- *តម្លៃសមរម្យ*

ចំណោទបញ្ហាគតិយុត្តិដែលសំខាន់សម្រាប់អង្គហេតុទាំងមូលគឺពាក់ព័ន្ធនឹង ទៅការសម្រេចចិត្តក្នុងចំនុចនេះ។ ក្រុមប្រឹក្សាទទួលពាក្យបណ្តឹងនៃកម្មសិទ្ធិបញ្ញាយល់ថាបញ្ហាគតិយុត្តិដែលពាក់ព័ន្ធនឹង តម្លៃសមរម្យ គឺមានភាពសំខាន់ប្រសិនបើថ្នាំគឺជាសេចក្តីការរបស់សាធារណៈជន ដើម្បីធានាសាធារណៈគ្រប់ៗអាចទទួលយកបាន។ ក្រុមប្រឹក្សាទទួលពាក្យបណ្តឹងនៃកម្មសិទ្ធិបញ្ញា ក៏យល់ស្របជាមួយអាជ្ញាធរគ្រប់គ្រងប្រកាសសនីយបត្រតក្កកម្មចំពោះចំណុចពាក់ព័ន្ធនឹងតម្លៃរបស់ថ្នាំ ដែលវាមានតម្លៃខ្ពស់ពេកដែលសាធារណៈជនមួយចំនួនធំមិនអាចទទួលយកបាន។ ដូចនេះហើយបានបញ្ជាក់ឱ្យឃើញថាថ្នាំមានតម្លៃមិនសមរម្យ។

- *ការផលិតនៃតក្កកម្ម*

ក្រុមប្រឹក្សាទទួលពាក្យបណ្ដឹងនៃកម្មសិទ្ធិបញ្ញា មិនបានបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ថាតើការផលិតនៃតក្កកម្មចង់សំដៅដល់ការនាំចូល ឬផលិតផ្ទាល់នៅប្រទេសឥណ្ឌា ប៉ុន្តែបានរកឃើញថាតក្កកម្មមិនបានផលិតនៅក្នុងប្រទេសឥណ្ឌានោះទេ។ ក្រុមប្រឹក្សាទទួលពាក្យបណ្ដឹងនៃកម្មសិទ្ធិបញ្ញាយល់ស្របថាថ្នាំទាំងនោះបាននាំចូលមកចៀសជាងផលិតនៅក្នុងប្រទេសហើយការនាំចូលនេះគឺដើម្បីចរាចរណ៍លក់នៅក្នុងប្រទេសឥណ្ឌា។ យ៉ាងណាមិញខាងក្រុមប្រឹក្សាទទួលពាក្យបណ្ដឹងនៃកម្មសិទ្ធិបញ្ញា បានលើកឡើងថាការនាំចូលបែបនេះដើម្បីក្នុងគោលដៅពាណិជ្ជកម្មនិងគួរតែលក់ក្នុងតម្លៃដែលសមរម្យ។ ដូចនេះខាងក្រុមប្រឹក្សាទទួលពាក្យបណ្ដឹងនៃកម្មសិទ្ធិបញ្ញាបានសម្រេចថាថ្នាំនោះមិនអាចនិយាយថាផលិតនៅក្នុងប្រទេសឡើយ។

- *ប្រយោជន៍សាធារណៈ*

ក្រុមប្រឹក្សាទទួលពាក្យបណ្ដឹងនៃកម្មសិទ្ធិបញ្ញា បានលើកឡើងថាត្រូវទុកប្រយោជន៍សាធារណៈជាការសំខាន់ និងការស្នើសុំរបស់ Natco ដើម្បីធ្វើយ៉ាងណាឱ្យថ្នាំនោះបានទៅសាធារណៈជនគ្រប់ៗគ្នាគឺមានហេតុផលគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ Natco គួរទទួលបានសិទ្ធិក្នុងការធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្មដែលអនុញ្ញាតដោយរដ្ឋាភិបាល។

ក្រុមប្រឹក្សាទទួលពាក្យបណ្ដឹងនៃកម្មសិទ្ធិបញ្ញាបានបន្ថែមទៀតថាធាតុផ្សំដែលមានចែងក្នុងផ្នែក ៨៤ (៦) មិនត្រូវក្លាយជាមូលហេតុដែលច្រានចោលការស្នើសុំរបស់ភាគីម្ខាងទៀត ដែលមានបំណងក្នុងការធ្វើយ៉ាងណាឱ្យអ្វីដែលបានរកឃើញអាចប្រើជាប្រយោជន៍ដល់សាធារណៈជន។ ក្នុងច្បាប់បានចែងយ៉ាងច្បាស់ថាតក្ករត្រូវផ្ដល់ជូននូវព័ត៌មានសំខាន់ៗពាក់ព័ន្ធតក្កកម្ម ដែលនេះសបញ្ជាក់ថាចំណុចនេះគឺផ្ដោតយ៉ាងសំខាន់ទៅលើផលប្រយោជន៍សាធារណៈចៀសជាងប្រយោជន៍របស់បុគ្គលមិនថាម្ចាស់តក្កកម្មឬអ្នកស្នើសុំធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្ម ដែលអនុញ្ញាតដោយរដ្ឋាភិបាល។ ក្រុមប្រឹក្សាទទួលពាក្យបណ្ដឹងនៃកម្មសិទ្ធិបញ្ញាលើកឡើងទៀតថាតក្កកម្មបានផ្ដល់ឱ្យសម្រាប់ប្រយោជន៍សាធារណៈដូចនេះមានន័យថា តក្កកម្មគួរតែអាចទទួលបានដោយងាយស្រួលនិងចំណាយក្នុងតម្លៃដែលសមរម្យ។

៤. សេចក្ដីសម្រេច

ក្រុមប្រឹក្សាទទួលពាក្យបណ្ដឹងនៃកម្មសិទ្ធិបញ្ញា សុំធ្វើការបដិសេធក្នុងការលុកដៃក្នុងសេចក្ដីសម្រេចដែលបានចេញដោយអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចដែលគ្រប់គ្រងប្រកាសសនីយបត្រតក្កកម្មទាំងផ្នែក ផ្នែកលក្ខខណ្ឌច្បាប់និងនីតិវិធី។ ក្រុមប្រឹក្សាទទួលពាក្យបណ្ដឹងនៃកម្មសិទ្ធិបញ្ញាអនុញ្ញាតក្នុងការបង្កើនតម្លៃតបស្នងដែលខាង Natco ត្រូវផ្ដល់ជូន Bayer ចំនួន ៧ ភាគរយពីផលចំណេញដែលរកបាន។

៣.២.២. សិទ្ធិដែលទទួលបាន

៣.២.២.១. សិទ្ធិផ្តាច់មុខ

បន្ទាប់ពីបានធ្វើការចុះបញ្ជីនូវប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មរបស់ខ្លួនម្ចាស់អាជីវកម្ម ទទួលបាននូវសិទ្ធិសំខាន់ជាច្រើនដើម្បីជាការតបស្នងនូវតម្លៃពលកម្ម គំនិតដែលបានប្រើប្រាស់ក្នុងការបង្កើតតក្កកម្មដែលថ្មីនេះដូចនេះសិទ្ធិទាំងនោះមានដូចជាសិទ្ធិដែលទប់ស្កាត់តតិយជនប្រើប្រាស់តក្កកម្ម ដោយគ្មានការយល់ព្រមពីម្ចាស់តក្កកម្មក្នុងការអនុវត្តសកម្មភាពដូចជាការផលិត ការប្រើប្រាស់ ការផ្គត់ផ្គង់សម្រាប់លក់ ការលក់ ឬការនាំចូលផលិតផលនេះក្នុងគោលបំណងដូចរៀបរាប់ខាងលើ។ ដោយយើងដឹងហើយថាទោះជាតក្កកម្មនៅពេលដែលចុះបញ្ជីត្រូវធ្វើការផ្សព្វផ្សាយជាសារធារណៈនូវរូបមន្តរបស់ខ្លួនក៏ដោយ ប៉ុន្តែគ្មានបុគ្គលណាម្នាក់អាចយកតក្កកម្មដែលបានចុះបញ្ជីមកផលិតបានឡើយហើយនេះគឺជាសិទ្ធិផ្តាច់មុខក្នុងការប្រើប្រាស់សិទ្ធិរបស់ម្ចាស់តក្កកម្ម។

ម្យ៉ាងវិញទោះជាកម្មវត្ថុនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ជាដំណើរការផលិតផលគឺម្ចាស់តក្កកម្មទទួលបានសិទ្ធិដែលហាមឃាត់តតិយជនធ្វើការប្រើប្រាស់ដំណើរការផលិតនិងសកម្មភាពដូចជា ការប្រើប្រាស់ ការផ្គត់ផ្គង់សម្រាប់លក់ ការលក់ ឬការនាំចូលក្នុងគោលបំណងដូចបានរៀបរាប់ខាងលើដែលនឹងទទួលបានផលិតផលតាមរយៈដំណើរការផលិតនោះដោយគ្មានការយល់ព្រមពីម្ចាស់។

៣.២.២.២. សិទ្ធិក្នុងការធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្ម

ជាពិសេសជាងនេះទៅទៀតសិទ្ធិដែលម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម អាចអនុវត្តទៅបានគឺសិទ្ធិប្រគល់ក្នុងការ ឬផ្ទេរដោយសន្តតិកម្មប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម និងមានសិទ្ធិចុះកិច្ចសន្យាអាជ្ញាប័ណ្ណ។ ដោយសារម្ចាស់តក្កកម្មមានកម្មសិទ្ធិលើតក្កកម្មដែលបានចុះបញ្ជី នោះដូចគាត់គឺមានសិទ្ធិក្នុងការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិលើតក្កកម្មនោះទៅបុគ្គលដទៃបាន ឬអាចឱ្យសិទ្ធិទៅបុគ្គលដទៃធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្មនោះដោយផ្តល់មកវិញនូវតម្លៃតបស្នងដែលសមរម្យមួយ។

៣.២.៣. ការដោះស្រាយវិវាទ

៣.២.៣.១. វិធីក្នុងការដោះស្រាយវិវាទ

នៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីទិដ្ឋភាពពាណិជ្ជកម្មទាក់ទងនឹងកម្មសិទ្ធិបញ្ញានិតិវិធីក្នុងការដោះស្រាយវិវាទមានលក្ខណៈទន់ភ្លន់ព្រោះវាទាក់ទងនឹងទំនាក់ទំនងរវាងប្រទេសនឹងប្រទេសដែលជាសមាជិក WTO រាល់វិវាទដែលកើតមានត្រូវដោះស្រាយតាមរយៈអនុស្សរណៈនៃដោះស្រាយវិវាទដើម្បី ធ្វើការប្រឹក្សាយោបល់និងដោះស្រាយជម្លោះ។[77] ដំណោះស្រាយបែបនេះគឺដើម្បីស្វែងរកនូវចំនុចរួមនៃវិវាទ និងអ្វីទៅដែលជាការចង់បានរបស់ភាគីទាំងសងខាង។

[77] មាត្រា ៦៤ (១) នៃកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីទិដ្ឋភាពពាណិជ្ជកម្មទាក់ទងនឹងកម្មសិទ្ធិបញ្ញា

ការធ្វើបែបនេះផលដែរគឺដើម្បីធានាទំនាក់ទំនងរបស់ភាគីនៅពេលដែលដោះស្រាយវិវាទរួចរាល់ភាគីនៅតែបន្តទំនាក់ទំនងពាណិជ្ជកម្មជាមួយគ្នាដោយមិនបណ្តោយឱ្យទំនាក់ទំនងរង្គោះរង្គើឡើយ។

៣.២.៣.២. បន្ទុកនៃភស្តុតាង

ករណីមានការរំលោភបំពានសិទ្ធិរបស់ម្ចាស់តក្កកម្មដូចមានចែងក្នុងមាត្រា២៨ កថាខណ្ឌ១(ខ) ប្រសិនបើកម្មវត្ថុនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មជាដំណើរផលិត អាជ្ញាធរតុលាការមានសិទ្ធិក្នុងការទាមទារឱ្យផលិតករធ្វើកាបកស្រាយការពារថាអ្វីដែលកំពុងនោះមិនបានប្រើប្រាស់វិធីក្នុងការផលិតដូចតក្កកម្មឡើយ។

ដូចនេះម្ចាស់តក្កកម្មត្រូវធ្វើការបង្ហាញថាយ៉ាងហោចណាស់មួយករណី ដូចជាតុណាមួយខាងក្រោមក្នុងករណីដែលផលិតផលនោះដូចនឹងផលិតផលដែលផលិតដោយតក្កកម្មៈ

- ផលិតផលនោះនៅថ្មីដែលបានទទួលដោយតក្កកម្ម
- វាអាចទៅរួចដែលផលិតផលនោះត្រូវបានផលិតដោយវិធីរបស់តក្កកម្ម និងម្ចាស់តក្កកម្មជឿថាមិនអាចរកឃើញថាតក្កកម្មរបស់ខ្លួនត្រូវបានលួចយកទៅប្រើប្រាស់ទោះបានប្រើគ្រប់វិធីក៏ដោយ។

សមាជិកត្រូវទទួលបានសិទ្ធិក្នុងការផ្តល់ភស្តុតាងដើម្បីដាក់បន្ទុក ទៅលើជនដែលបានរំលោភលើតក្កកម្មកាលណាក្នុងករណីដែលលក្ខខណ្ឌខាងលើណាមួយបានបំពេញ។ ក្នុងករណីដើម្បីបញ្ជាក់ពីភស្តុតាងដែលផ្ទុយផលប្រយោជន៍របស់ចុងចម្លើយដើម្បីការពារការសម្ងាត់ផលិតកម្ម និងការសម្ងាត់ពាណិជ្ជកម្មនឹងត្រូវលើកយកមកពិចារណា។

៣.២.៣.៣. ការលុបចោល/ការបាត់បង់សិទ្ធិ

បន្ទាប់ពីមានការរកឃើញអំពីការរំលោភបំពានណាមួយ តុលាការអាចធ្វើការត្រួតពិនិត្យឡើងវិញតាមផ្លូវតុលាការនិងអាចធ្វើសេចក្តីសម្រេចណាមួយក្នុងការលុបចោល ឬធ្វើឱ្យបាត់បង់សិទ្ធិប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មណាមួយ។[78] ដូចដែលមានចែងក្នុងមាត្រានៃច្បាប់ តុលាការគឺមានសិទ្ធិក្នុងការសម្រេចក្នុងការស្វែងរកឃើញអំពីការរំលោភបំពានណាមួយ។ ពិសេសនោះក្នុងមាត្រានេះគឺផ្តល់ដែនសមត្ថកិច្ចជូនទៅតុលាការរបស់រដ្ឋដែលជាសមាជិកដើម្បីធ្វើការដោះស្រាយវិវាទរបស់ម្ចាស់អាជីវកម្មដែលមានក្នុងប្រទេសខ្លួនពាក់ព័ន្ធនឹងប្រកាសសនីយបត្រតក្កកម្ម។

៣.២.៣.៤.ស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ច

យោងតាមកិច្ចព្រមព្រៀង ស្តីពីទិដ្ឋភាពពាណិជ្ជកម្មទាក់ទងនឹងកម្មសិទ្ធិបញ្ញាបានកំណត់ថាក្រុមប្រឹក្សាសម្រាប់ទិដ្ឋភាពពាណិជ្ជកម្មដែលទាក់ទងនឹងកម្មសិទ្ធិបញ្ញា គឺជាមានតួនាទីត្រួតពិនិត្យពីការអនុវត្តកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ និងជាពិសេសការគោរពកាតព្វកិច្ចរបស់សមាជិកទាំងតាមកិច្ចព្រមព្រៀងចៀសវៀងមានការរំលោភបំពានដោយ

[78] មាត្រា៣២ នៃកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីទិដ្ឋភាពពាណិជ្ជកម្មទាក់ទងនឹងកម្មសិទ្ធិបញ្ញា

សមាជិក។ ក្រុមប្រឹក្សាសម្រាប់ទិដ្ឋភាពពាណិជ្ជកម្មដែលទាក់ទងនឹងកម្មសិទ្ធិបញ្ញា ក៏មានតួនាទីក្នុងការប្រឹក្សាយោបល់ជូនសមាជិក នៅពេលដែលសមាជិកមានបញ្ហាពាក់ព័ន្ធទិដ្ឋភាពពាណិជ្ជកម្មទាំងឡាយដែលពាក់ព័ន្ធនឹងកម្មសិទ្ធិបញ្ញា។

លើសពីនេះទៅទៀតក្រុមប្រឹក្សាសម្រាប់ទិដ្ឋភាពពាណិជ្ជកម្ម ដែលទាក់ទងនឹងកម្មសិទ្ធិបញ្ញាមានតួនាទីក្នុងផ្តល់ជំនួយអំពីនីតិវិធីក្នុងការដោះស្រាយវិវាទជូនសមាជិក។ រាល់ការផ្តល់នូវមតិយោបល់រាល់ពត៌មានទាំងឡាយត្រូវតែជាពត៌មានដែលមានប្រភពច្បាស់លាស់ ដើម្បីធានានូវសុក្រិតភាពនៅពេលសមាជិកយកទៅអនុវត្ត។ម្យ៉ាងវិញទៀតក្រុមប្រឹក្សាសម្រាប់ទិដ្ឋភាពពាណិជ្ជកម្មដែលទាក់ទងនឹងកម្មសិទ្ធិបញ្ញា ត្រូវខិតខំបង្កើតបទប្បញ្ញត្តិសមស្របក្នុងរយៈពេលមួយឆ្នាំបន្ទាប់ពីកិច្ចប្រជុំទីមួយរបស់ខ្លួន ដោយទទួលបានការប្រឹក្សាយោបល់ជាមួយអង្គការកម្មសិទ្ធិបញ្ញាពិភពលោក ដើម្បីធ្វើកិច្ចសហប្រតិបត្តិការប្រកបដោយចេរភាព។[79]

[79] មាត្រា៦៨ នៃកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីទិដ្ឋភាពពាណិជ្ជកម្មទាក់ទងនឹងកម្មសិទ្ធិបញ្ញា

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

តាមការបកស្រាយខាងលើអំពីអាជ្ញាប័ណ្ណនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម តាមច្បាប់ជាតិនិងច្បាប់អន្តរជាតិ ឃើញថាមានចំណុចដូចគ្នាមួយចំនួន។ អាជ្ញាប័ណ្ណនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មក្រោមច្បាប់ជាតិនិងអន្តរជាតិសុទ្ធតែបានផ្តល់នូវសិទ្ធិនិងកាតព្វកិច្ចជូនម្ចាស់តក្កកម្មក្នុ ងការប្រើប្រាស់ក្នុងដែលកំណត់មួយដែលសមរម្យ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត អាជ្ញាប័ណ្ណនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម បានដើរតួរយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការកម្រិតនូវការប្រើប្រាស់របស់ម្ចាស់សិទ្ធិដែលម្ចាស់សិទ្ធិមិនអាចប្រើសិទ្ធិ ដែលទទួលបានមកធ្វើជាលេសនៃការប្រកួតប្រជែងមិនស្មោះត្រង់។ តួយ៉ាងអាចកំណត់បានថាអាជ្ញាប័ណ្ណនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម គឺផ្នែកមួយដែលជួយកំណត់តុល្យភាពនៃការប្រើប្រាស់សិទ្ធិរបស់ម្ចាស់តក្កកម្ម។ អ្វីដែលសំខាន់នោះក្នុងករណីដែលជាលក្ខខណ្ឌចាំបាច់ឧទាហរណ៍ដូចជាប្រទេសមានអាសន្នដោយសារជម្ងឺរាតត្បាត ឬជាតម្រូវការចាំបាច់សម្រាប់ការថែទាំសុខភាព ដូចនេះនៅក្នុងករណីទាំងនេះរដ្ឋាភិបាលអាចលូកដៃក្នុងការផ្តល់នូវអាជ្ញាប័ណ្ណចាំបាច់សម្រាប់ធ្វើការផលិតដោយផ្ទាល់ ឬអនុញ្ញាតឱ្យតតិយជនអាចមានសិទ្ធិក្នុងការផលិតតាមរយៈតក្កកម្មនោះបាន ប៉ុន្តែម្ចាស់តក្កកម្មនូវតែមានសិទ្ធិលើតក្កកម្មរបស់ខ្លួនដូចដើម។ ម្យ៉ាងវិញទៀតទាំងក្នុងច្បាប់ជាតិនិងច្បាប់អន្តរជាតិអាជ្ញាប័ណ្ណនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មមានដូចជា អាជ្ញាប័ណ្ណដែលធ្វើឡើងដោយម្ចាស់សិទ្ធិ អាជ្ញាប័ណ្ណដែលធ្វើឡើងដោយរដ្ឋាភិបាល អាជ្ញាប័ណ្ណដែលអនុញ្ញាតដោយរដ្ឋាភិបាលជាដើម។

រួមជាមួយគ្នានេះផងដែរទោះជាប្រទេសកម្ពុជាជាផ្នែកមួយនៃ WTO ប៉ុន្តែការអនុវត្តច្បាប់ក៏ត្រូវមើលលើស្ថានភាពនៃប្រទេសផងដែរ។ អាជ្ញាប័ណ្ណនៃប្រកាសនីយតក្កកម្មក្រោមច្បាប់ជាតិនិងអន្តរជាតិក៏មានចំនុចខុសគ្នាយ៉ាងគួរឱ្យកត់សម្គាល់ផងដែរ។ តួយ៉ាងដូចជាការប្រើប្រាស់ពាក្យពេចន៍ដើម្បីកំណត់ពីប្រភេទនៃអាជ្ញាប័ណ្ណប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ដោយនៅក្នុងច្បាប់ជាតិមានប្រើប្រាស់នូវពាក្យ «អាជ្ញាប័ណ្ណបញ្ជា» សម្រាប់កំណត់ពីប្រភេទនៃអាជ្ញាប័ណ្ណ។ ប៉ុន្តែទោះជាក្នុងច្បាប់អន្តរជាតិមិនធ្វើកំណត់នូវពាក្យឱ្យចំសម្រាប់អាជ្ញាប័ណ្ណក៏ដោយក៏យើងអាចកំណត់ពីភាពដូចគ្នាតាមរយៈនិយមន័យនៃអាជ្ញាប័ណ្ណនិងលក្ខខណ្ឌលក្នុងការទទួលបាននូវអាជ្ញាប័ណ្ណនោះ។ ម្យ៉ាងវិញទៀតដោយសារប្រទេសកម្ពុជាយកចិត្តទុកដាក់យ៉ាងសំខាន់សម្រាប់វិស័យសុខាភិបាល ដូចនេះប្រទេសកម្ពុជាមានច្បាប់ដោយឡែកមួយដែលជាច្បាប់ស្តីអំពីអាជ្ញាប័ណ្ណបញ្ជាសម្រាប់សុខភាពសាធារណៈត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងថ្ងៃទី ២៧ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៨ ដែលមានគោលបំណងធ្វើយ៉ាងណាធានាថាប្រជាជនក្នុងប្រទេសកម្ពុជាទទួលបានឱសថសម្រាប់សុខភាពតាមរយៈការផ្តល់អាជ្ញាប័ណ្ណបញ្ជាឱ្យផលិត នាំចេញ និងនាំចូលផលិតផលឱសថក្នុងកាលៈទេសៈប្រទេសជាតិមានអាសន្នដែលកំណត់ដោយក្រសួងសុខាភិបាល។

ដូចនេះហើយតាមរយៈការបកស្រាយខាងលើនេះ យើងឃើញថាក្នុងករណីដែលមានការរកឃើញនូវឱសថសម្រាប់ព្យាបាលនូវជម្ងឺណាមួយ ហើយឱសថនោះបានក្លាយជាឱសថដែលចាំបាច់សម្រាប់បុគ្គលជាច្រើនដូចនេះ

ម្ចាស់តក្កកម្មមិនអាចប្រើប្រាស់សិទ្ធិរបស់ខ្លួនក្នុងការតម្លើងថ្លៃឱសថនោះឱ្យមានតម្លៃថ្លៃខ្លាំងនោះទេ ព្រោះរដ្ឋាភិបាលមានសិទ្ធិក្នុងផ្ដល់អាជ្ញាប័ណ្ណ ទៅលើតក្កកម្មនោះដោយរដ្ឋាភិបាលអាចធ្វើការផលិតដោយខ្លួនឯង ឬក៏អនុញ្ញាតទៅឱ្យតតិយជនធ្វើការផលិតលើតក្កកម្មនោះ ដោយផ្ដល់មកវិញនូវតម្លៃតបស្នងមួយចំនួន។ ឧទាហរណ៍ស្រួលយល់បំផុតគឺដូចជាយើងសព្វថ្ងៃនេះជម្ងឺកូវីត១៩ បានវាយលុកទូទាំងពិភពលោក ដូចនេះក្នុងករណីមានក្រុមហ៊ុនឱសថស្ថានណាមួយរកឃើញថ្នាំដែលព្យាបាលជម្ងឺកូវីត១៩ បើនៅក្នុងករណីដែលចាំបាច់រដ្ឋាភិបាលនៃប្រទេសនោះអាចធ្វើការផ្ដល់អាជ្ញាប័ណ្ណបាន។ ប៉ុន្តែសម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជាយើង ទោះយើងជាសមាជិកនៃសន្ធិសញ្ញាទាំងឡាយនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មក៏អាជ្ញាធរកម្ពុជាពុំធ្លាប់ប្រើប្រាស់សិទ្ធិនេះពីមុនមកឡើយ។

ដូចនេះបានសបញ្ជាក់ឱ្យឃើញថាវិស័យប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនៅមានកម្រិតនៅឡើយ ដោយប្រជាជនច្រើនពុំសូវយល់ដឹងឱ្យបានច្បាស់លាស់ពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនេះ។ ជាមួយគ្នានេះផងដែរ រដ្ឋាភិបាលប្រទេសកម្ពុជាគួរតែជម្រុញឱ្យមានការយល់ដឹងឱ្យកាន់តែស៊ីជម្រៅផ្នែកប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនេះ ព្រោះពិភពលោកកំពុងដើរឆ្ពោះទៅកាន់ឧស្សាហកម្ម៤.០ ដែលជាការប្រកួតប្រជែងផ្នែកបច្ចេកវិទ្យាឧស្សាហកម្មកាន់តែកើនឡើងខ្ពស់។ អ្វីដែលពិសេសជាងនេះទៀតនោះ គឺធ្វើយ៉ាងធានាថាការអនុវត្តច្បាប់ប្រកបសុក្រិតភាពដើម្បីទាក់ទាញប្រទេសដែលមានភាពជឿនលឿនផ្នែកឧស្សាហកម្មដើម្បីមកវិនិយោគនៅកម្ពុជា។

អនុសាសន៍

ឆ្លងតាមការសិក្សាស្រាវជ្រាវកន្លងមកយើងបានកត់សម្គាល់ឃើញថា ចាប់តាំងពីពេលដែលប្រទេសកម្ពុជាបានត្រៀមខ្លួន និងបានចូលជាសមាជិកអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោកនៅថ្ងៃទី១៣ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៤មក រាជរដ្ឋាភិបាល ព្រមទាំងក្រសួងពាក់ព័ន្ធនានារបស់កម្ពុជា បានខិតខំប្រឹងប្រែងក្នុងការអនុមត័ច្បាប់ទាក់ទងវិស័យកម្មសិទ្ធិបញ្ញា និង បង្កើតទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងអន្តរជាតិក្រោមកិច្ចសហប្រតិបត្តិការក្នុងវិស័យកម្មសិទ្ធិឧស្សាហកម្ម ក្នុងគោលបំណងធ្វើយ៉ាងណាដើម្បីទទួលបាននូវលទ្ធផលគាប់ប្រសើរ និងប្រសិទ្ធិភាពខ្ពស់ក្នុងការការពារគំនិតច្នៃប្រឌិត ការបង្កើតថ្មីនៃតក្កកម្ម រួមទាំងអាជីវកម្មរបស់ប្រជាជនកម្ពុជា ឬជនបរទេសដែលមានឆន្ទៈចង់ពង្រីកស្នាដៃតក្កកម្មខ្លួនក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ ប៉ុន្តែទន្ទឹមនឹងនេះវាក៏ជាបញ្ហាដែលគួឱ្យបារម្ភផងដែរ ដោយសារតែកម្ពុជាធ្លាប់ជួបនឹងភ្លើងសង្គ្រាមអស់រយៈពេលជាច្រើនឆ្នាំ បណ្តាលឱ្យបាត់បង់នូវរាល់ឯកសាដែលបន្សល់ទុក ក៏ដូចជាបុគ្គលដែលមានចំណេះជំនាញអស់ជាច្រើននាក់។ បច្ចុប្បន្នកម្ពុជាជាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ យើងកំពុងតែបណ្តុះបណ្តាលយុវជន ក៏ព្រោះពុំទាន់សំបូរធនធានមនុស្ស ហើយជាមួយគ្នានេះសេដ្ឋកិច្ចជាតិរបស់យើងក៏នៅមានកម្រិត ខ្វះនូវឧបករណ៍សម្ភារៈគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីធ្វើការដកពិសោធន៍អំពីវិទ្យាសាស្ត្រដែលមានក្នុងឧស្សាហកម្មកម្មសិទ្ធិនៅឡើយ ដែលជាហេតុនាំឲ្យប្រទេសយើងដើរក្រោយគេក្នុងជំនាញវិទ្យាសាស្រ្ត-បច្ចេកទេសតក្កកម្ម ហើយប្រសិទ្ធិភាពរបស់ច្បាប់ក៏ពុំបានប្រើឲ្យអស់ពីលទ្ធភាពផងដែរ។ ជាក់ស្តែងបច្ចុប្បន្ននេះ សង្គមយើងបាននាំចូលនូវផលិតផល និងសម្ភារៈប្រើប្រាស់ទំនើបៗជាច្រើនពីក្រៅប្រទេសមានដូចជា វៀតណាម ថៃ កូរ៉េ ជប៉ុន ចិន ហុងកុង អ៊ឺរ៉ុបជាដើម ធ្វើឱ្យជញ្ជីងពាណិជ្ជកម្មកម្ពុជាមានឱនភាព។ ដើម្បីជាដំណោះស្រាយក្នុងការជំរុញការរីកចម្រើននៃកម្មសិទ្ធិឧស្សាហកម្ម-តក្កកម្មក្នុងប្រទេស ជាមតិយោបល់គប្បីយើងទាំងអស់គ្នាជាប្រជាជនគួរតែចេះឈឺឆ្អាលត្រូវរួមសាមគ្គីគ្នាជាមួយរដ្ឋាភិបាល និងអាជ្ញាធរពាក់ព័ន្ធពីគ្រប់មជ្ឈដ្ឋាន ជម្រុញលើកទឹកចិត្តដល់ប្រជាជនដើម្បីឱ្យគាត់មានគំនិតធ្វើការស្រាវជ្រាវច្នៃប្រឌិតបង្កើតស្នាដៃផលិតផលថ្មីៗ ធ្វើការឧបត្ថម្ភគាំទ្រដល់តក្ករដែលគាត់សម្រេចបាននូវតក្កកម្មមុនដំបូងគេ បណ្តុះស្មារតីប្រជាពលរដ្ឋឱ្យងាកមកប្រើប្រាស់ និងឱ្យតម្លៃផលិតផលដែលផលិតបាននៅក្នុងស្រុក ពន្យល់ និងផ្សព្វផ្សាយពីសារៈសំខាន់របស់ច្បាប់ទៅដល់ពលរដ្ឋគ្រប់រូប អប់រំមន្ត្រីទទួលបន្ទុកគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ដោយផ្អែកលើចំណេះ និងសមត្ថភាព។ ម៉្យាងទៀត ការរៀបចំឱ្យមានការដោះស្រាយវិវាទទាំងក្រៅ និងក្នុងប្រព័ន្ធតុលាការដាច់ដោយឡែក មានភាពច្បាស់លាស់ឈរលើគោលការណ៍សុចរិតត្រឹមត្រូវ ក៏ជាមូលដ្ឋាននាំឱ្យមានការជឿទុកចិត្តពីសំណាក់ប្រជាជន និងវិនិយោគិនបរទេសដែលមានបំណងចង់ធ្វើវិនិយោគក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាដែរ។

ឯកសារយោង

❖ ច្បាប់ និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិ

- កិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីទិដ្ឋភាពពាណិជ្ជកម្មទាក់ទងនឹងកម្មសិទ្ធិបញ្ញា
- សន្ធិសញ្ញាស្តីពីសហប្រតិបត្តិការប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម
- ក្រមកម្មសិទ្ធិបញ្ញាបារាំង
- ច្បាប់ស្តីពីប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម វិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ និងគំរូឧស្សាហកម្ម ឆ្នាំ២០០៣។
- ច្បាប់ស្តីការងារ
- ប្រកាសរួមស្តីពីការផ្តល់សេវាសាធារណៈ
- ប្រកាសស្តីពីនីតិវិធីផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម និងវិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍

❖ សៀវភៅដែលបានបោះពុម្ពផ្សាយ

- សាស្ត្រាចារ្យ ទេព សុខ សៀវភៅនីតិកម្មសិទ្ធិបញ្ញា ឆ្នាំ២០២០-២០២១
- សាស្ត្រាចារ្យអនុបណ្ឌិត លឹម យូសួ សៀវភៅសេចក្តីផ្តើមនីតិកម្មសិទ្ធិបញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៣
- ឯកឧត្តម តន យឿន, សាស្ត្រចារ្យ អ៊ុក វណ្ណាវ័ត្ន សៀវភៅនីតិកម្មសិទ្ធិបញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៣
- សាស្ត្រចារ្យ នី វិចិត្រ សៀវភៅនីតិកម្មសិទ្ធិបញ្ញាកម្ពុជា ឆ្នាំ ២០១៣
- សាស្ត្រចារ្យ កាន់ សុទ្ធប៉ូលីន សៀវភៅនីតិកម្មសិទ្ធិបញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៣

❖ គេហទំព័រ

- ករណីសិក្សា Bayer Corporation vs. Union of India and Others (Bayer v. Natco) សេចក្តីសម្រេចចុះនៅថ្ងៃទី ០៤ ខែមីនា ឆ្នាំ ២០១៣ https://spicyip.com/wp-content/uploads/2018/02/Natco-v.-Bayer-INTELLECTUAL-PROPERTY-APPELLATE-BOARD-CHENNAI-%E2%80%93-4th-March-2013.pdf (ចូលទស្សនាថ្ងៃទី០៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២១)
- ករណីសិក្សា United States Vs. Glaxo Group LTD សេចក្តីសម្រេចដោយតុលាការជាន់ខ្ពស់របស់សហរដ្ឋអាមេរិកដែលចុះថ្ងៃទី២២ខែមករាឆ្នាំ១៩៧៣ https://www.supremecourt.gov/pdfs/transcripts/1972/71-666_11-09-1972.pdf

https://supreme.justia.com/cases/federal/us/410/52/ (ចូលទស្សនាថ្ងៃទី០៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២១)

- Fisher, William Weston. "Patent". Encyclopedia Britannica, 27 May. 2019, https://www.britannica.com/topic/patent (ចូលទស្សនាថ្ងៃទី០៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២១)

ឧបសម្ព័ន្ធ

ច្បាប់

ស្តីពី

ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម

វិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍

និងគំនូរឧស្សាហកម្ម

ជំពូកទី ១
បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

មាត្រា ១.-

ច្បាប់នេះមានគោលដៅការពារតក្កកម្មដែលបានទទួលប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ដែលបានទទួលវិញ្ញាបនបត្រ និងការពារគំនូរឧស្សាហកម្ម ដែលបានចុះបញ្ជីនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ស្របតាមច្បាប់នេះ និងសន្ធិសញ្ញាសហប្រតិបត្តិការប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ។

មាត្រា ២.-

ច្បាប់នេះមានគោលបំណង :

១-លើកទឹកចិត្តចំពោះការច្នៃប្រឌិតថ្មី និង ចំពោះការស្រាវជ្រាវ និង ការអភិវឌ្ឍន៍វិទ្យាសាស្ត្រ និង បច្ចេកវិជ្ជា

២-ជំរុញ និងលើកទឹកចិត្តការធ្វើពាណិជ្ជកម្ម ក្នុង និងក្រៅប្រទេស និងការវិនិយោគ

៣-លើកទឹកចិត្តចំពោះការផ្ទេរបច្ចេកវិជ្ជាមកក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដើម្បីជួយសម្រួលសកម្មភាពឧស្សាហកម្ម និងការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ច

៤-ផ្តល់ការការពារចំពោះសិទ្ធិនៃកម្មសិទ្ធិឧស្សាហកម្ម និងប្រឆាំងចំពោះការរំលោភសិទ្ធិខាងលើ ក៏ដូចជាប្រឆាំងនឹងការធ្វើជំនួញមិនស្របច្បាប់ ។

ជំពូកទី ២
ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម
ផ្នែកទី ១
តក្កកម្មដែលអាចផ្ដល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មបាន

មាត្រា ៣.-

ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ក្នុងន័យនៃច្បាប់នេះ គឺជាវិញ្ញាបនបត្រដែលបានផ្ដល់ដើម្បីការពារតក្កកម្ម ។

តក្កកម្មក្នុងន័យនៃច្បាប់នេះ គឺជាគំនិតរបស់តក្កករដែលអាចយកទៅអនុវត្តបាន នៅក្នុងដំណោះស្រាយបញ្ហាជាក់លាក់ណាមួយក្នុងវិស័យបច្ចេកវិជ្ជា ។

តក្កកម្មអាចជាការរកឃើញផលិតផល ឬដំណើរការផលិតកម្ម ឬអាចជាការរកឃើញអ្វីមួយ ដែលទាក់ទងទៅនឹងផលិតផល ឬដំណើរការផលិតកម្ម ។

មាត្រា ៤.-

តក្កកម្មខាងក្រោមនេះ មិនត្រូវការពារដោយប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនៃច្បាប់នេះទេ :

១-ការរកឃើញ ទ្រឹស្ដីវិទ្យាសាស្ត្រ និងវិធីសាស្ត្រគណិតវិទ្យា

២-គម្រោងការ ក្បួន ឬវិធីសាស្ត្រសម្រាប់ធ្វើជំនួញសម្រាប់ធ្វើសកម្មភាពហ្វឹកហ្វឺនខាងប្រាជ្ញាសុទ្ធសាធ ឬសម្រាប់លេងល្បែងកំសាន្ត

៣-វិធីសាស្ត្រសម្រាប់ព្យាបាលរាងកាយមនុស្ស ឬសត្វដោយការវះកាត់ ឬដោយការព្យាបាល ក៏ដូចជាវិធីសាស្ត្រវិនិច្ឆ័យរោគ ដែលបានអនុវត្តលើរាងកាយមនុស្ស ឬសត្វ ។ បទប្បញ្ញត្តិនេះមិនយកមកអនុវត្តចំពោះផលិតផលទាំងឡាយដែលយកមកប្រើប្រាស់ក្នុងវិធីសាស្ត្រខាងលើនេះទេ

៤-ផលិតផលឱសថដូចមានចែងក្នុង មាត្រា ១៣៦ នៃច្បាប់នេះ

៥-រុក្ខជាតិ ឬសត្វដែលមិនមែនជាមីក្រូសរីរាង្គ និងដំណើរការកកើតតាមលក្ខណៈជីវសាស្ត្រសំខាន់ៗសំរាប់ផលិតកម្មរុក្ខជាតិ ឬសត្វ

៦-ប្រភេទផ្សេងៗនៃពូជរុក្ខជាតិណាមួយ ។

មាត្រា ៥.-

តក្កកម្មដែលអាចទទួលប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មបាន លុះត្រាតែតក្កកម្មនោះ :

១-ថ្មី

២-មានជំហានរកឃើញថ្មី និង

៣-អាចយកទៅអនុវត្តបាននៅក្នុងវិស័យឧស្សាហកម្ម ។

មាត្រា ៦.-

តក្កកម្មដែលអាចចាត់ទុកថាថ្មីបាន លុះត្រាតែតក្កកម្មនោះពុំទាន់មានអ្នកណាបានរកឃើញពីមុន ។

ការរកឃើញពីមុន គឺតក្កកម្មដែលសាធារណជន នៅកន្លែងណាមួយនៅលើពិភពលោកបានដឹងមុនកាលបរិច្ឆេទសុំចុះបញ្ជីសំណុំលិខិតស្នើសុំ ឬកាលបរិច្ឆេទអាទិភាពនៃសំណុំលិខិតស្នើសុំនោះ តាមរយៈការផ្សព្វផ្សាយ ដោយប្រើរូបភាពជាក់ស្តែង ឬដោយផ្ទាល់មាត់ តាមរយៈការប្រើប្រាស់តក្កកម្មនោះ ឬតាមរយៈមធ្យោបាយផ្សព្វផ្សាយផ្សេងៗទៀត ។

ក្នុងន័យនៃវាក្យខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ មិនត្រូវចាត់ទុកថាជាការដឹងដល់សាធារណជន ចំពោះករណីដូចខាងក្រោម :

ក-ការដឹងដល់សាធារណជននូវតក្កកម្ម ដែលបានកើតឡើងក្នុងអំឡុងពេលដប់ពីរ(១២)ខែ មុនកាលបរិច្ឆេទសុំចុះបញ្ជីសំណុំលិខិតស្នើសុំ ឬកាលបរិច្ឆេទអាទិភាពនៃសំណុំលិខិតស្នើសុំនោះ ។

ខ-ការធ្វើឱ្យលេចឮខ្ចរខ្ចាយពតិមានស្តីអំពីតក្កកម្ម តាមរយៈអ្នកដាក់ពាក្យសុំ តាមរយៈអ្នកស្នងរបស់បុព្វជន ឬតាមរយៈការរំលោភរបស់ភាគីទីបីទៅលើអ្នកដាក់ពាក្យសុំ ឬអ្នកស្នងរបស់បុព្វជនដែលបណ្តាលឱ្យលេចឮខ្ចរខ្ចាយពតិមាននេះ ។

មាត្រា ៧.-

ដោយពិនិត្យទៅលើការរកឃើញពីមុន ផ្អែកតាមសំណុំលិខិតស្នើសុំដែលអះអាងអំពីតក្កកម្មនោះ និងដូចដែលបានចែងនៅក្នុងវាក្យខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ៦ នៃច្បាប់នេះ តក្កកម្មត្រូវចាត់ទុកថាមានជំហានរកឃើញថ្មី ប្រសិនបើតក្កកម្មនោះមិនអាចឱ្យបុគ្គលណាដែលមានកម្រិតធម្មតាក្នុងជំនាញយល់ដឹងបាន ។

មាត្រា ៨.-

តក្កកម្មមួយត្រូវចាត់ទុកថាអាចអនុវត្តបាននៅក្នុងវិស័យឧស្សាហកម្ម ប្រសិនបើតក្កកម្មនោះអាចត្រូវផលិត ឬត្រូវប្រើប្រាស់នៅក្នុងប្រភេទណាមួយនៃឧស្សាហកម្មបាន ។

មាត្រា ៩.-

តក្កកម្មណាដែលការធ្វើអាជីវកម្មពាណិជ្ជកម្មនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

-ផ្ទុយ និងសណ្តាប់ធ្នាប់សធារណៈ ឬសីលធម៌

-មិនការពារជីវិត ឬសុខភាពរបស់មនុស្ស សត្វ ឬរុក្ខជាតិ

-ធ្វើឱ្យខូចបរិស្ថានធ្ងន់ធ្ងរ ឬ

-ត្រូវបានច្បាប់ហាមឃាត់មិនត្រូវផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មឱ្យទេ ។

ជំពូកទី ៣
សិទ្ធិជាម្ចាស់នៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម
និងការដាក់ឈ្មោះតក្កករ

មាត្រា ១០.-

សិទ្ធិជាម្ចាស់នៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម គឺជាកម្មសិទ្ធិរបស់តក្កករ ។

មាត្រា ១១.-

ប្រសិនបើមានបុគ្គលពីរនាក់ ឬច្រើននាក់រួមគ្នាបង្កើតបានតក្កកម្មមួយ សិទ្ធិជាម្ចាស់នៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនេះត្រូវតែជាកម្មសិទ្ធិរួមគ្នានៃបុគ្គលទាំងឡាយនោះ ។

មាត្រា ១២.-

ប្រសិនបើមានបុគ្គលពីរនាក់ ឬច្រើននាក់ បានរកឃើញដោយឡែក១ពីគ្នានូវតក្កកម្មមួយដូចគ្នា បុគ្គលណាបានដាក់សំណុំលិខិតស្នើសុំដែលមានកាលបរិច្ឆេទសុំចុះបញ្ជីមុនគេបង្អស់ ឬមានកាលបរិច្ឆេទអាទិភាពមុនគេបង្អស់ ហើយបានប្រកាសសុពលភាពនៃកាលបរិច្ឆេទអាទិភាពនោះ ត្រូវទទួលសិទ្ធិជាម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ប្រសិនបើសំណុំលិខិតស្នើសុំខាងលើមិនត្រូវដកយកទៅវិញ ឬបោះបង់ចោល ឬក៏ត្រូវបដិសេធ ។

មាត្រា ១៣.-

សិទ្ធិជាម្ចាស់នៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម អាចប្រគល់ ឬផ្ទេរទៅឱ្យបុគ្គលដទៃដើម្បីស្នងជំនួសបាន ។

មាត្រា ១៤.-

តក្កកម្មមួយដែលធ្វើឡើងនៅក្នុងការប្រតិបត្តិទៅតាមកិច្ចសន្យាជួលធ្វើការងារ សិទ្ធិជាម្ចាស់នៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មត្រូវតែជាកម្មសិទ្ធិរបស់និយោជក ប្រសិនបើនៅក្នុងកិច្ចសន្យានោះ ពុំមានប្រការអ្វីចែងផ្ទុយអំពីនេះ ។

មាត្រា ១៥.-

តក្កករត្រូវតែដាក់ឈ្មោះរបស់ខ្លួននៅក្នុងប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មលើកលែងតែតក្កករនោះបានចុះហត្ថលេខាលើសេចក្តីប្រកាសជាលាយលក្ខណ៍អក្សរពិសេសមួយផ្ញើជូនមន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីដោយបញ្ជាក់ថាខ្លួនពុំមានបំណងឱ្យដាក់ឈ្មោះរបស់ខ្លួនឡើយ ទើបនៅលើប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនោះមិនត្រូវដាក់ឈ្មោះតក្កករ ។ ការសន្យា ឬការទទួលរ៉ាប់រងណាមួយរបស់តក្កករដោយផ្ទាល់មាត់ ធ្វើឡើងចំពោះបុគ្គលណាម្នាក់ដែលថាខ្លួន នឹងធ្វើតាមសេចក្តីប្រកាសខាងលើនឹងពុំមានប្រសិទ្ធិភាពស្របច្បាប់ឡើយ ។

ផ្នែកទី ៣
សំណុំលិខិតស្នើសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម

មាត្រា ១៦.-

សំណុំលិខិតស្នើសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មត្រូវដាក់ជូនទៅក្រសួងទទួលបន្ទុកឧស្សាហកម្មដែលក្នុងនោះត្រូវរួមមានពាក្យសុំសេចក្តីអធិប្បាយអំពីតក្កកម្ម សេចក្តីអះអាង គំនូសបង្ហាញប្រសិនបើចាំបាច់ និងខ្លឹមសារសង្ខេប ។ ការដាក់សំណុំ លិខិតស្នើសុំត្រូវតែមានការបង់កម្រៃតាមការកំណត់ដូចមានចែងក្នុង មាត្រា ១៣០ នៃច្បាប់នេះ ។

មាត្រា ១៧.-

ពាក្យសុំត្រូវមានបញ្ជាក់អំពីអ្វីដែលអាចឈានទៅដល់ការផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មបាន ដូចជានាម និងទិន្នន័យផ្សេងៗដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងអ្នកដាក់ពាក្យសុំ តក្កករ និងភ្នាក់ងារតំណាងប្រសិនបើមាន និងចំណងជើងនៃតក្កកម្មនោះ ។

ក្នុងករណីអ្នកដាក់ពាក្យសុំមិនមែនជាតក្កករទេនោះ ពាក្យសុំត្រូវតែភ្ជាប់មកជាមួយនូវឯកសារបញ្ជាក់អំពីសិទ្ធិរបស់អ្នកដាក់ពាក្យសុំចំពោះប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនោះ ។

មាត្រា ១៨.-

សេចក្តីអធិប្បាយត្រូវលើកបង្ហាញអំពីតក្កកម្មក្នុងលក្ខណៈច្បាស់លាស់ និងពេញលេញ ដើម្បីឱ្យបុគ្គលដែលមានកម្រិតជំនាញធម្មតាក្នុងជំនាញអាចអនុវត្តបាននូវតក្កកម្មនោះ ។ ដោយឡែកសេចក្តីអធិប្បានោះ ត្រូវចង្អុលបង្ហាញឱ្យដឹងនូវវិធីដែលល្អជាងគេ ដើម្បីអនុវត្តតាមបាននូវតក្កកម្មខាងលើ នៅពេលចុះកាលបរិច្ឆេទសុំចុះបញ្ជី ឬនៅពេលចុះកាលបរិច្ឆេទអាទិភាពនៃសំណុំលិខិតស្នើសុំក្នុងករណីអាទិភាពត្រូវបានអះអាង ។

មាត្រា ១៩.-

សេចក្តីអះអាងត្រូវតែកំណត់ឱ្យបានច្បាស់លាស់ អំពីចំណុចដែលសុំឱ្យមានការការពារ ។ សេចក្តីអធិប្បាយ និងគំនូសបង្ហាញអាចត្រូវយកទៅប្រើប្រាស់បានសម្រាប់ធ្វើការបកស្រាយសេចក្តីអះអាងនោះ ។

សេចក្តីអះអាងត្រូវតែច្បាស់លាស់ និង សង្ខេប ។ សេចក្តីអះអាងនោះត្រូវតែផ្អែកទាំងស្រុងលើសេចក្តីអធិប្បាយ ។

មាត្រា ២០.-

គំនូសបង្ហាញចាំបាច់ត្រូវតែមាន ដើម្បីយកមកបកស្រាយពន្យល់អំពីតក្កកម្មនោះ ។

មាត្រា ២១.-

ខ្លឹមសារសង្ខេបត្រូវបកស្រាយត្រឹមតែគោលបំណងនៃពតិមានបច្ចេកទេសប៉ុណ្ណោះ មិនត្រូវបកស្រាយអំពីវិសាលភាពនៃការការពារឡើយ ។

មាត្រា ២២.-

អ្នកដាក់ពាក្យសុំអាចដកសំណុំលិខិតស្នើសុំទៅវិញនៅពេលណាក៏បាន ក្នុងករណីដែលសំណុំលិខិតស្នើសុំនោះស្ថិតក្នុងរយៈពេលព្យួរទុកសម្រាប់ពិនិត្យ ដើម្បីផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ។

ផ្នែកទី ៤
ការរួមបញ្ចូលតែមួយនៃតក្កកម្ម
ការកែតម្រូវ និងការបំបែកសំណុំលិខិតស្នើសុំ

មាត្រា ២៣.-

សំណុំលិខិតស្នើសុំត្រូវពាក់ព័ន្ធទៅនឹងតក្កកម្មតែមួយគត់ ឬតក្កកម្មមួយក្រុមដែលទាក់ទងគ្នាបង្កើតបានជាទស្សនៈរួមមួយនៃតក្កកម្មនោះ ។

មាត្រា ២៤.-

មុនពេលផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម អ្នកដាក់ពាក្យសុំអាចកែតម្រូវសំណុំលិខិតស្នើសុំរបស់ខ្លួនបាន ប៉ុន្តែការកែតំរូវនោះមិនត្រូវបន្ថែមអ្វីឱ្យ លើសពីខ្លឹមសារដែលបានបញ្ជាក់នៅក្នុងសំណុំលិខិតស្នើសុំពីដំបូងឡើយ ។

មាត្រា ២៥.-

មុនពេលផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម អ្នកដាក់ពាក្យសុំអាចសុំបំបែកសំណុំលិខិតស្នើសុំជាពីរ ឬច្រើនបានដែលហៅថា សំណុំលិខិតស្នើសុំបំបែក ។ ប៉ុន្តែសំណុំលិខិតស្នើសុំបំបែកនោះ មិនត្រូវបន្ថែមអ្វីឱ្យលើសពីខ្លឹមសារដែលបានបញ្ជាក់នៅក្នុងសំណុំលិខិតសុំពីដំបូងឡើយ ។

សំណុំលិខិតស្នើសុំបំបែកនីមួយៗ ត្រូវទទួលបានកាលបរិច្ឆេទសុំចុះបញ្ជី និងកាលបរិច្ឆេទអាទិភាព ដូចសំណុំលិខិតស្នើសុំពីដំបូងដែរ ។

មាត្រា ២៦.-

ក្នុងករណីដែលប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មមួយត្រូវផ្តល់រួចហើយទៅតាមសំណុំលិខិតស្នើសុំដែលមិនបានបំពេញតាមល័ក្ខខ័ណ្ឌតម្រូវនៃការរួមបញ្ចូលតែមួយនៃតក្កកម្មដូចបានចែងនៅក្នុង មាត្រា ២៣ នៃច្បាប់នេះ មិនត្រូវចាត់ទុកជាមូលហេតុនៃអសុពលភាពរបស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនោះបានឡើយ ។

ផ្នែកទី ៥
សិទ្ធិអាទិភាព

មាត្រា ២៧.-

យោងតាមអនុសញ្ញាទីក្រុងប៉ារីស សំណុំលិខិតស្នើសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម អាចអមដោយសេចក្តីប្រកាសមួយដែលអះអាងអំពីអាទិភាពនៃសំណុំលិខិតស្នើសុំដែលបានសុំចុះបញ្ជីមុនគេដោយអ្នកដាក់ពាក្យសុំ ឬដោយអ្នកស្នងជំនួសឱ្យបុព្វជនរបស់គេនៅក្នុងប្រទេសមួយ ឬច្រើននៅក្នុងតំបន់ ឬនៅអន្តរជាតិ ដែលប្រទេសទាំងនោះជាសមាជិកអនុសញ្ញាខាងលើ ឬដែលជាសមាជិកនៃអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក ។

មាត្រា ២៨.-

ក្នុងករណីដែលសំណុំលិខិតស្នើសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មមានអមដោយសេចក្តីប្រកាសដូចមានចែងនៅក្នុងមាត្រា ២៧ នៃច្បាប់នេះ អ្នកដាក់ពាក្យសុំត្រូវផ្តល់ដល់មន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីតាមពេលវេលាកំណត់នូវឯកសារចំលងនៃសំណុំលិខិតស្នើសុំដែលបានដាក់មុនគេ និង ត្រូវមានការបញ្ជាក់ថា ត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ដើមដោយការិយាល័យដែលបានទទួលសំណុំលិខិតស្នើសុំនោះ ។

មាត្រា ២៩.-

អានុភាពនៃសេចក្តីប្រកាសខាងលើ ដូចមានចែងនៅក្នុង មាត្រា ២៧ នៃច្បាប់នេះ ត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងអនុ-សញ្ញាទីក្រុងប៉ារីស ។

ប្រសិនបើមន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីពិនិត្យឃើញថា ល័ក្ខខ័ណ្ឌតម្រូវនៅក្រោមផ្នែកទី៥ នៃជំពូកទី២ នៃច្បាប់នេះ និងបទបញ្ញាទាំងឡាយដែលពាក់ព័ន្ធ និងផ្នែកនេះមិនបានបំពេញត្រឹមត្រូវទេនោះ សេចក្តីប្រកាសអមខាងលើត្រូវចាត់ទុកថាមិនបានធ្វើឡើយ ។

ផ្នែកទី ៦
ពត៌មានស្តីអំពីសំណុំលិខិតស្នើសុំនៅឯបរទេស
និងប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មបរទេស

មាត្រា ៣០.-

នៅពេលមានសំណើពីមន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជី អ្នកដាក់ពាក្យសុំត្រូវតែផ្តល់ជូនមន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីនូវកាលបរិច្ឆេទ និងលេខនៃសំណុំលិខិតស្នើសុំទាំងឡាយដែលខ្លួនបានដាក់នៅឯបរទេស ដែលមានការពាក់ព័ន្ធទៅនឹងតក្កកម្មដូចគ្នា ឬស្ទើរតែដូចគ្នាដូចបានអះអាងនៅក្នុងសំណុំលិខិតស្នើសុំដែលបានដាក់នៅក្រសួងទទួលបន្ទុកឧស្សាហកម្ម ។

មាត្រា ៣១.-

យោងតាមមាត្រា ៣០នៃច្បាប់នេះ នៅពេលមានសំណើពីមន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជី អ្នកដាក់ពាក្យសុំត្រូវតែផ្តល់ជូនមន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជី នូវឯកសារដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងសំណុំលិខិតស្នើសុំនៅឯបរទេស ដែលបានដាក់នៅប្រទេសណាមួយ ឬច្រើន

ដូចខាងក្រោម ៖

ក- ឯកសារចម្លងនៃលិខិតឆ្លងឆ្លើយ ដែលពាក់ព័ន្ធទៅ និងលទ្ធផលនៃការស្រាវជ្រាវ ឬលទ្ធផលនៃការពិនិត្យសំណុំលិខិតស្នើសុំនៅឯបរទេស ដែលអ្នកដាក់ពាក្យសុំបានទទួល ។

ខ- ឯកសារចម្លងនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ដែលបរទេសបានផ្តល់ជូនតាមការដាក់សំណុំលិខិតស្នើសុំនៅឯបរទេស ។

គ- ឯកសារចម្លងនៃសេចក្តីសម្រេចចុងក្រោយដែលបដិសេធ មិនទទួលសំណុំលិខិតស្នើសុំនៅឯបរទេស ឬបដិសេធមិនផ្តល់ជូននូវប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម តាមសំណើនៃសំណុំលិខិតស្នើសុំនោះ ។

យោងតាមវាក្យខ័ណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះ នៅពេលមានសំណើពីមន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជី អ្នកដាក់ពាក្យសុំត្រូវផ្តល់នូវឯកសារចម្លងនៃសេចក្តីសម្រេចចុងក្រោយស្តីអំពីអសុពលភាពនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មដែលបានផ្តល់ជូន ផ្អែកតាមការដាក់សំណុំលិខិតស្នើសុំនៅឯបរទេស ។

មាត្រា ៣២.-

ក្នុងករណីនាយកដ្ឋានទទួលបន្ទុកចុះបញ្ជីដែលបានបង្កើតឡើងតាមមាត្រា ១១៧ នៃច្បាប់នេះ អនុវត្តតួនាទីជាការិយាល័យជ្រើសតាំង ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ៨៣ នៃច្បាប់នេះ ចំណុច **ក** និងចំណុច **គ** របស់វាក្យខ័ណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ៣១ នៃច្បាប់នេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តទេ អំពីព័ត៌មានទាក់ទងទៅនឹងការពិនិត្យរបស់ការិយាល័យជ្រើសតាំងផ្សេងៗទៀត លើសំណុំលិខិតស្នើសុំអន្តរជាតិដដែលនោះ ។

ផ្នែកទី ៧
កាលបរិច្ឆេទនៃការសុំចុះបញ្ជី និងការពិនិត្យ

មាត្រា ៣៣.-

មន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជី ត្រូវទទួលស្គាល់កាលបរិច្ឆេទនៃការទទួលសំណុំលិខិតស្នើសុំថាជាកាលបរិច្ឆេទនៃការសុំចុះបញ្ជីសំណុំលិខិតស្នើសុំបាន លុះត្រាតែនៅពេលដែលទទួលនោះ សំណុំលិខិតមានអមដោយ ឯកសារត្រឹមត្រូវដូចខាងក្រោម ៖

១-ការបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់លាស់ ឬគ្រប់គ្រាន់ អំពីបំណងនៃការសុំផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម

២-ការបញ្ជាក់អំពីអត្តសញ្ញាណនៃអ្នកស្នើសុំ

៣-ផ្នែកមួយនៃសំណុំលិខិតស្នើសុំ ដែលនៅលើផ្នែកនោះមានបញ្ជាក់នូវសេចក្តីអធិប្បាយរបស់តក្កកម្ម ។

នៅពេលបានទទួលសំណុំលិខិតស្នើសុំ ប្រសិនបើមន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីពិនិត្យឃើញថាសំណុំលិខិតស្នើសុំនោះមិនបានបំពេញត្រឹមត្រូវទៅតាមល័ក្ខខ័ណ្ឌតម្រូវរបស់វាក្យខ័ណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះទេ មន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីត្រូវស្នើឱ្យអ្នកដាក់ពាក្យសុំធ្វើការកែតម្រូវទៅតាមលក្ខខណ្ឌតម្រូវនោះ និងកត់ត្រាកាលបរិច្ឆេទសុំចុះបញ្ជីសំណុំលិខិតស្នើសុំទៅតាមកាលបរិច្ឆេទដែលបានទទួលការកែតម្រូវ ។ ប៉ុន្តែប្រសិនបើសំណុំលិខិតស្នើសុំមិនបានកែតម្រូវទៅតាមការណែនាំទេ សំណុំលិខិតស្នើសុំ

នោះត្រូវបានចាត់ទុកថាដូចជាមិនបានសុំចុះបញ្ជីឡើយ ។

មាត្រា ៣៤.-

ក្នុងករណីដែលសំណុំលិខិតស្នើសុំបានយោងទៅគំនូសបង្ហាញហើយអ្នកដាក់ពាក្យសុំមិនបានភ្ជាប់មកជាមួយទេ មន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីត្រូវឱ្យអ្នកដាក់ពាក្យសុំផ្តល់នូវគំនូសបង្ហាញដែលមិនបានភ្ជាប់មកជាមួយនោះ ។ ប្រសិនបើអ្នកដាក់ពាក្យសុំបានអនុវត្តតាមការណែនាំរួចហើយ មន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីត្រូវកត់ត្រាកាលបរិច្ឆេទនៃការសុំចុះបញ្ជីសំណុំលិខិតស្នើសុំទៅតាមកាលបរិច្ឆេទទទួលគំនូសបង្ហាញដែលពីមុនមកអ្នកដាក់ពាក្យសុំមិនបានភ្ជាប់មកជាមួយ ។ បើមិនដូច្នោះទេ មន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីត្រូវកត់ត្រាកាលបរិច្ឆេទនៃការសុំចុះបញ្ជីសំណុំលិខិតស្នើសុំទៅតាមកាលបរិច្ឆេទទទួលសំណុំលិខិតស្នើសុំ ហើយត្រូវចាត់ទុកសំណុំលិខិតស្នើសុំនោះថាពុំមានគំនូសបង្ហាញឡើយ ។

មាត្រា ៣៥.-

បន្ទាប់ពីបានយល់ព្រមលើកាលបរិច្ឆេទសុំចុះបញ្ជី មន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីត្រូវពិនិត្យមើលសំណុំលិខិតស្នើសុំនោះអោយបំពេញត្រឹមត្រូវទៅតាមល័ក្ខខ័ណ្ឌតម្រូវ ដែលបានចែងនៅក្នុងមាត្រា ១៦ និងមាត្រា ១៧ នៃច្បាប់នេះ និងល័ក្ខខ័ណ្ឌតម្រូវនានាដែលបានកំណត់ជាបទបញ្ជាចាំបាច់នៃច្បាប់នេះ ។ ក្នុងករណីដែលសំណុំលិខិតស្នើសុំ និងប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មមានទំនាក់ទំនងនឹងបរទេសមន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីត្រូវពិនិត្យមើលឱ្យគ្រប់គ្រាន់បន្ថែមទៀត អំពីព័តិមាននៃល័ក្ខខ័ណ្ឌតម្រូវដែល មានចែងនៅក្នុងមាត្រា ៣០ មាត្រា ៣១ និងមាត្រា ៣២ នៃច្បាប់នេះ ។

មាត្រា ៣៦.-

ក្នុងករណីមន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីពិនិត្យឃើញថា សំណុំលិខិតស្នើសុំបានបំពេញតាមល័ក្ខខ័ណ្ឌតម្រូវដូចបានកំណត់ក្នុងមាត្រា ៣៥ នៃច្បាប់នេះរួចហើយ មន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីត្រូវពិនិត្យបន្តទៀតនូវល័ក្ខខ័ណ្ឌតម្រូវដែលបានកំណត់នៅក្នុងវាក្យខ័ណ្ឌទី ២ និងទី ៣ នៃមាត្រា ៣ ល័ក្ខខ័ណ្ឌតម្រូវនៅក្នុងមាត្រា ៤ ដល់ មាត្រា ៩ មាត្រា ១៨ ដល់ មាត្រា ២០ មាត្រា ២៣ ដល់ មាត្រា ២៦ នៃច្បាប់នេះ និងបទបញ្ជាទាំងឡាយដែលពាក់ព័ន្ធនឹងច្បាប់នេះ ។

មាត្រា ៣៧.-

យោងតាមមាត្រា៣៦ នៃច្បាប់នេះ មន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីត្រូវពិនិត្យបន្ថែមនូវចំណុចដូចខាងក្រោមនេះ :

១-លទ្ធផលនៃរបាយការណ៍ស្រាវជ្រាវរបស់អន្តរជាតិ និងលទ្ធផលរបាយការណ៍ពិនិត្យជំហានដំបូងរបស់អន្តរជាតិ ដែលធ្វើឡើងតាមសន្ធិសញ្ញាសហប្រតិបត្តិការប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មរបស់សំណុំលិខិតស្នើសុំ

២-របាយការណ៍ស្រាវជ្រាវ និងរបាយការណ៍ពិនិត្យដែលបានចែងនៅក្នុងចំនុច **ក** របស់វាក្យខ័ណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា៣១ ឬសេចក្តីសម្រេចចុងក្រោយដែលបានចែងនៅក្នុងចំណុច **គ** របស់វាក្យខ័ណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា-៣១ នៃច្បាប់នេះស្តីអំពីការបដិសេធផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ចំពោះសំណុំលិខិតស្នើសុំនៅឯបរទេស

៣-របាយការណ៍ស្រាវជ្រាវ និងរបាយការណ៍ពិនិត្យដែលបានធ្វើឡើងដោយស្ថាប័នស្រាវជ្រាវ និងពិនិត្យនៅក្រៅប្រទេស តាមសំណើរបស់មន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជី ។

ជំពូកទី ៨
ការផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម
និងការផ្លាស់ប្តូរនៅក្នុងប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម

មាត្រា ៣៨.-

ក្នុងករណីដែលមន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីពិនិត្យឃើញថា លក្ខខ័ណ្ឌដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រា៣៥ និងមាត្រា៣៦ នៃច្បាប់នេះត្រូវបំពេញរួចហើយនោះ មន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីត្រូវដំណើរការផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មជូនអ្នកដាក់ពាក្យសុំ ។ បើមិនដូច្នោះទេ មន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីត្រូវបដិសេធសំណុំលិខិតស្នើសុំ និងជូនដំណឹងទៅអ្នកដាក់ពាក្យសុំអំពីសេចក្តីសម្រេចនេះ ។

មាត្រា ៣៩.-

នៅពេលផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម មន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីត្រូវ :

១-ចុះផ្សាយសេចក្តីបញ្ជាក់អំពីការផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម

២-ចេញលិខិតបញ្ជាក់អំពីការផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មមួយច្បាប់ និងប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មចម្លងមួយច្បាប់ជូនដល់អ្នកដាក់ពាក្យសុំ

៣-កត់ត្រាប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនៅក្នុងបញ្ជី

៤-ច្បាប់ចម្លងនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មត្រូវមានសម្រាប់សាធារណជនជាវតាមតម្លៃដែលបានកំណត់ ។

មាត្រា ៤០.-

នៅពេលមានសំណើពីម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មដែលបានផ្តល់ជូនរួចហើយ មន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីអាចធ្វើការកែសម្រួលបាននៅក្នុងអត្ថបទ ឬគំនូសបង្ហាញរបស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនោះ ដើម្បីកំណត់ទំហំនៃការការពារដែលផ្តល់ដោយប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម អោយតែការកែសម្រួលនោះមិនមានឥទ្ធិពលនាំឱ្យប្រែប្រួលលើសពីខ្លឹមសារ ដូចបានចែងនៅក្នុងសំណុំលិខិតស្នើសុំពីដំបូងដែលសម្រាប់ធ្វើជាមូលដ្ឋានឈានទៅដល់ការផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនោះ ។

ជំពូកទី ៩
សិទ្ធិដែលបានប្រគល់តាមរយៈប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម

មាត្រា ៤១.-

ការធ្វើអាជីវកម្ម នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជានូវតក្កកម្មដែលបានទទួលប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មរួចហើយ ដោយបុគ្គលដទៃទៀត ចាំបាច់ត្រូវតែមានការយល់ព្រមពីម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនោះ ។

មាត្រា ៤២.-

ក្នុងន័យនៃច្បាប់នេះ ការធ្វើអាជីវកម្មនៃតក្កកម្មដែលបានទទួលប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មរួចហើយ គឺមានន័យថា ជាសកម្មភាពណាមួយនៃសកម្មភាពទាំងឡាយខាងក្រោមនេះ :

១-ចំពោះផលិតផលមួយ ដែលបានផ្តល់ជូននូវប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មរួចហើយ ការធ្វើអាជីវកម្មគឺជា :

ក-ការផលិត ការនាំចូល ការផ្គត់ផ្គង់សម្រាប់ការលក់ និងការប្រើប្រាស់ផលិតផលនោះ

ខ-ការស្តុកទុកផលិតផលនោះ ក្នុងគោលបំណងផ្គត់ផ្គង់ សម្រាប់លក់ ឬប្រើប្រាស់

២-ចំពោះដំណើរការផលិតកម្មមួយ ដែលបានផ្តល់ជូននូវប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មរួចហើយ ការធ្វើអាជីវកម្មគឺជា :

ក-ការប្រើប្រាស់ដំណើរការផលិតកម្មនោះ

ខ-ការធ្វើសកម្មភាពណាមួយនៃសកម្មភាពទាំងឡាយដូចមានចែងក្នុងចំណុក **ក** និងចំណុច **ខ** នៃចំណុចទី ១ នៃមាត្រានេះ លើផលិតផលដែលទទួលបានដោយផ្ទាល់ពីមធ្យោបាយនៃដំណើរការផលិតកម្មនោះ ។

មាត្រា ៤៣.-

លើកលែងតែ មាត្រា ៤៤ និងមាត្រា ៤៧ ដល់ មាត្រា ៥៥ នៃច្បាប់នេះ ម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មមានសិទ្ធិប្តឹងទៅតុលាការមានសមត្ថកិច្ច ចំពោះបុគ្គលណាដែលរំលោភលើប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មរបស់ខ្លួន តាមរយៈការអនុ-វត្តន៏សកម្មភាពណាមួយដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ៤២ នៃច្បាប់នេះ ដោយគ្មានការយល់ព្រមពីម្ចាស់ ឬមានសិទ្ធិប្តឹងចំពោះបុគ្គលណាដែលអនុវត្តសកម្មភាពទាំងឡាយដែលអាចនឹងបណ្តាលឱ្យមានការរំលោភដូចគ្នានេះកើតឡើង ។

មាត្រា ៤៤.-

សិទ្ធិដែលបានប្រគល់តាមរយៈប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មមិនអនុវត្តចំពោះ :

ក-សកម្មភាពពាក់ព័ន្ធនឹងសម្ភារៈ ដែលបានដាក់តាំងនៅលើទីផ្សារនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឬនៅលើទីផ្សារក្រៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាដោយម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឬ ដោយមានការយល់ព្រមពីម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម

ខ-ការប្រើប្រាស់សម្ភារៈនៅលើអាកាសយាន យានយន្តផ្លូវគោក ឬនាវារបស់ប្រទេសដទៃ ដែលចូលចតជាបណ្តោះអាសន្ន ឬចូលចតដោយឧបទ្ទវហេតុក្នុងដែនអាកាស ដែនគោក ឬដែនទឹកនៃព្រះរាជាណា-ចក្រកម្ពុជា

គ-សកម្មភាពដែលធ្វើត្រឹមតែក្នុងគោលបំណងពិសោធន៍ដែលទាក់ទងទៅនឹងតក្កកម្មដែលបានផ្តល់ប្រ-កាសនីយបត្រតក្កកម្មរួចហើយ

ឃ-សកម្មភាពដែលប្រព្រឹត្តក្នុងគោលបំណងល្អ ដោយបុគ្គលណាម្នាក់ដោយប្រើប្រាស់តក្កកម្ម ឬក៏ធ្វើការរៀបចំឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព និងហ្មត់ចត់នូវតក្កកម្មនោះ មុនកាលបរិច្ឆេទសុំចុះបញ្ជីសំណុំលិខិតស្នើសុំ ឬមុន

កាលបរិច្ឆេទអាទិភាពនៃសំណុំលិខិតស្នើសុំដែលបានអះអាងក្នុងករណីដែលប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មបាន ផ្តល់រួចហើយ និងបានផ្តល់នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

យោងតាមចំណុច **ឃ** របស់វាក្យខណ្ឌទី១ នៃមាត្រានេះ សិទ្ធិរបស់អ្នកប្រើប្រាស់មុន អាចផ្ទេរបានជាមួយតែ សហគ្រាស ឬក្រុមហ៊ុន ឬមួយផ្នែកនៃសហគ្រាស ឬក្រុមហ៊ុនដែលបានប្រើប្រាស់ ឬបានរៀបចំការប្រើប្រាស់តក្កកម្មនោះ រួចហើយ ។

ផ្នែកទី ១០
រយៈពេលនៃការការពារ និងការបង់កម្រៃប្រចាំឆ្នាំ

មាត្រា ៤៥.-

ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម មានសុពលភាពរយៈពេលម្ភៃ(២០)ឆ្នាំ គិតចាប់ពីកាលបរិច្ឆេទសុំចុះបញ្ជីនៃការស្នើសុំ ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម លុះត្រាតែបានបំពេញតាមលក្ខខណ្ឌដូចមានចែងក្នុង មាត្រា៤៦ នៃច្បាប់នេះ ។

មាត្រា ៤៦.-

ការបង់កម្រៃប្រចាំឆ្នាំ ត្រូវបង់ជាមុនជូនមន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីសម្រាប់រយៈពេលមួយ(១)ឆ្នាំម្តងៗ ដោយគិតចាប់ពី ពេលមួយ(១)ឆ្នាំ ក្រោយកាលបរិច្ឆេទសុំចុះបញ្ជីសំណុំលិខិតស្នើសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ដើម្បីរក្សាសុពលភាពនៃប្រ កាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឬសំណុំនៃលិខិតស្នើសុំនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនោះ ។ ការយឺតយ៉ាវក្នុងការបង់កម្រៃប្រចាំឆ្នាំ ត្រូវបានអនុញ្ញាតយ៉ាងយូរប្រាំមួយ(៦)ខែ ដោយមានការបង់កម្រៃបន្ថែមលើការយឺតយ៉ាវនេះ តាមការកំណត់ដូចមាន ចែងក្នុងមាត្រា១៣០ នៃច្បាប់នេះ ។ ប្រសិនបើមិនបានបង់កម្រៃប្រចាំឆ្នាំ ទៅតាមល័ក្ខខ័ណ្ឌដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រា នេះ សំណុំលិខិតស្នើសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម នឹងត្រូវចាត់ទុកថាបានដកយកទៅវិញ ឬប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មត្រូវអស់ សុពលភាព ។

ផ្នែកទី ១១
ការធ្វើអាជីវកម្មដោយរដ្ឋាភិបាល
ឬដោយបុគ្គលដែលបានទទួលការអនុញ្ញាតពីរដ្ឋាភិបាល

មាត្រា ៤៧.-

រដ្ឋមន្ត្រីអាចសម្រេចជ្រើសរើសឱ្យអង្គភាពរដ្ឋ ឬតតិយជនធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្មបាន ទោះជាគ្មានការយល់ព្រម ពីម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មក៏ដោយ ចំពោះករណីដូចខាងក្រោម :

១-មានសេចក្តីតម្រូវចាំបាច់ ដើម្បីបម្រើផលប្រយោជន៍សាធារណៈ ជាពិសេសផ្នែកសន្តិសុខជាតិ អាហារូបត្ថម្ភ សុខាភិបាល ឬដើម្បីអភិវឌ្ឍវិស័យសេដ្ឋកិច្ចជាតិសំខាន់ៗផ្សេងទៀត ឬ

២-តុលាការមានសមត្ថកិច្ចបានវិនិច្ឆ័យថា របៀបធ្វើអាជីវកម្មដោយម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឬដោយអ្នកទទួលអាជ្ញាប័ណ្ណមានលក្ខណៈប្រឆាំងនឹងការប្រកួតប្រជែង ។

ការធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្មនោះ ត្រូវអនុវត្តតាមវត្ថុបំណងដែលបានអនុញ្ញាត និងត្រូវបង់ប្រាក់សំណងសមស្របជូនម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ដោយគិតដល់តម្លៃសេដ្ឋកិច្ច ដូចបានកំណត់នៅក្នុងសេចក្តីអនុញ្ញាតរបស់រដ្ឋមន្ត្រី ។

រដ្ឋមន្ត្រីត្រូវធ្វើការសម្រេច បន្ទាប់ពីបានស្តាប់យោបល់របស់ម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម និងបុគ្គលទាំងឡាយដែលពាក់ព័ន្ធក្នុងរឿងនេះ ។

មាត្រា ៤៨.-

ផ្អែកតាមសំណើរបស់ម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម របស់អង្គភាពរដ្ឋ ឬរបស់តតិយជន ដែលអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្មដែលបានទទួលប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មរួចហើយ រដ្ឋមន្ត្រីអាចធ្វើការផ្លាស់ប្តូរល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃសេចក្តីសម្រេចដែលអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្មខាងលើបាន ក្នុងកម្រិតដែលការផ្លាស់ប្តូរនោះ សមស្របតាមសភាពការណ៍ជាក់ស្តែង បន្ទាប់ពីបានស្តាប់យោបល់របស់ភាគីណាមួយ ឬភាគីទាំងពីរ ។

មាត្រា ៤៩.-

ផ្អែកតាមសំណើរបស់ម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម និងក្រោយពីបានស្តាប់យោបល់របស់ភាគីណាមួយ ឬភាគីទាំងពីរ រដ្ឋមន្ត្រីអាចបញ្ចប់សេចក្តីអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើអាជីវកម្មនោះបាន ក្នុងករណីដែលអង្គភាពរដ្ឋ ឬតតិយជនដែលបានជ្រើសរើសដោយរដ្ឋមន្ត្រី មិនបានបំពេញល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃសេចក្តីសម្រេច ឬថាករណីនៃចំណុចទី ១ និងចំណុចទី ២ ដូចបានចែងក្នុងវាក្យខ័ណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ៤៧ នៃច្បាប់នេះ លែងកើតមានទៀតហើយ ។

ថ្វីបើមានចែងនៅក្នុងវាក្យខ័ណ្ឌទី ១នៃមាត្រានេះក៏ដោយក៏រដ្ឋមន្ត្រីមិនត្រូវបញ្ចប់សេចក្តីអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើអាជីវកម្មនេះដែរ ប្រសិនបើពិនិត្យឃើញថាតម្រូវការសម្រាប់ការការពារផលប្រយោជន៍ស្របច្បាប់របស់អង្គភាពរដ្ឋ ឬតតិយជនដែលបានជ្រើសរើសដោយរដ្ឋមន្ត្រីត្រឹមត្រូវទៅតាមខ្លឹមសារដែលមានចែងក្នុងសេចក្តីសម្រេច ។

មាត្រា ៥០.-

តតិយជនដែលត្រូវជ្រើសរើសដោយរដ្ឋមន្ត្រីឱ្យធ្វើអាជីវកម្មអាចផ្ទេរសិទ្ធិធ្វើអាជីវកម្មបានជាមួយតែសហគ្រាស ឬក្រុមហ៊ុន ឬមួយផ្នែកនៃសហគ្រាស ឬក្រុមហ៊ុនរបស់តតិយជន ដែលកំពុងធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្មនោះ ។

មាត្រា ៥១.-

សេចក្តីអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើអាជីវកម្មត្រូវមានជាចាំបាច់ :

១-ការចុះកិច្ចសន្យាអាជ្ញាប័ណ្ណ ដែលធ្វើឡើងដោយម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឬការអនុវត្តន៍បន្តសិទ្ធិធ្វើអាជីវកម្ម ដោយម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ៤២ នៃច្បាប់នេះ

២-ការចេញអាជ្ញាប័ណ្ណបញ្ជា ដូចមានចែងក្នុងផ្នែកទី ១២ នៃជំពូកទី ២ នៃច្បាប់នេះ ។

មាត្រា ៥២.-

សំណើសុំសេចក្តីអនុញ្ញាតធ្វើអាជីវកម្មពីរដ្ឋមន្ត្រី ត្រូវតែភ្ជាប់មកជាមួយនូវភស្តុតាងបញ្ជាក់ថា ម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម បានទទួលសំណើសុំចុះកិច្ចសន្យាអាជ្ញាប័ណ្ណពីបុគ្គលដែលចង់បានសិទ្ធិធ្វើអាជីវកម្ម តែបុគ្គលនោះមិនអាចទទួលកិច្ចសន្យាអាជ្ញាប័ណ្ណនោះបាន លើបែបបទពាណិជ្ជកម្ម ល័ក្ខខ័ណ្ឌផ្សេងៗ និងពេលវេលាសមស្រប ។

វាក្យខ័ណ្ឌទី១ នៃមាត្រានេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តទេ ក្នុងករណី :

ក.-ប្រទេសជាតិមានភាពអាសន្ន ឬកាលៈទេសៈដទៃទៀតដែលកើតឡើងជាបន្ទាន់បំផុត ។ តែទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ រដ្ឋមន្ត្រីត្រូវជូនដំណឹងអំពីសេចក្តីសម្រេចនេះយ៉ាងឆាប់រហ័សដែលអាចធ្វើទៅបានដល់ម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ។

ខ.-ការប្រើប្រាស់ជាសាធារណៈ មិនមានលក្ខណៈពាណិជ្ជកម្ម ។

គ.-ការធ្វើអាជីវកម្ម មានលក្ខណៈប្រឆាំងនឹងការប្រកួតប្រជែងដូចមានចែងនៅក្នុងមាត្រា ៤៧ នៃច្បាប់នេះ ។

មាត្រា ៥៣.-

ការធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្ម ដោយអង្គភាពរដ្ឋ ឬដោយតតិយជនដែលបានជ្រើសរើសដោយរដ្ឋមន្ត្រី គឺសម្រាប់ផ្គត់ផ្គង់ឱ្យបានបរិបូរណ៍ដល់ទីផ្សារក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

មាត្រា ៥៤.-

ការផ្តល់ការអនុញ្ញាតឱ្យអង្គភាពរដ្ឋ ឬតតិយជនធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្ម ក្នុងវិស័យបច្ចេកវិជ្ជាសឺមីខុនដាក់ទ័រដែលបានទទួលប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មរួចហើយ ហើយគឺសម្រាប់តែការប្រើប្រាស់ជាសាធារណៈដែលមិនមានលក្ខណៈពាណិជ្ជកម្មតែប៉ុណ្ណោះ ។

ក្នុងករណីដែលតុលាការមានសមត្ថកិច្ចបានវិនិច្ឆ័យថា របៀបធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្មក្នុងវិស័យបច្ចេកវិជ្ជាសឺមីខុនដាក់ទ័រនោះដោយម្ចាស់ដើម ឬដោយអ្នកទទួលអាជ្ញាប័ណ្ណមានលក្ខណៈប្រឆាំងនឹងការប្រកួតប្រជែង រដ្ឋមន្ត្រីអាចចេញអាជ្ញាប័ណ្ណបញ្ជាដើម្បីកែតម្រូវរបៀបធ្វើអាជីវកម្មនេះ ។

មាត្រា ៥៥.-

សេចក្តីសម្រេចរបស់រដ្ឋមន្ត្រី នៅក្នុងផ្នែកទី ១១ នៃជំពូកទី ២ នៃច្បាប់នេះ អាចជាកម្មវត្ថុសម្រាប់ប្តឹងតវ៉ាទៅតុលាការមានសមត្ថកិច្ចបាន ។

ជំពូកទី ១២
អាជ្ញាប័ណ្ណបង្ខំ

មាត្រា ៥៦.-

នៅពេលដែលមានការស្នើសុំទៅរដ្ឋមន្ត្រី ក្រោយរយៈពេលបួន(៤)ឆ្នាំ គិតពីកាលបរិច្ឆេទសុំចុះបញ្ជីនៃការស្នើសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឬបី(៣)ឆ្នាំ គិតពីកាលបរិច្ឆេទផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មដោយយកកាលបរិច្ឆេទមួយណាដែលផុតកំណត់ក្រោយគេ រដ្ឋមន្ត្រីអាចចេញអាជ្ញាប័ណ្ណបង្ខំបាន ប្រសិនបើរដ្ឋមន្ត្រីពិនិត្យឃើញថាតក្កកម្មដែលបានផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មរួចហើយនោះ មិនត្រូវបានធ្វើអាជីវកម្ម ឬក៏ធ្វើអាជីវកម្មមិនពេញលេញនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ថ្វីបើមានចែងនៅក្នុងវាក្យខ័ណ្ឌទី១ នៃមាត្រានេះក៏ដោយ អាជ្ញាប័ណ្ណបង្ខំមិនត្រូវបានចេញទេ ប្រសិនបើម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មបានបំភ្លឺជូនរដ្ឋមន្ត្រីនូវកាលៈទេសៈសមស្របជាក់ស្តែងដែលបង្ហាញភស្តុតាងត្រឹមត្រូវពីការមិនបានធ្វើអាជីវកម្ម ឬការធ្វើអាជីវកម្មមិនពេញលេញ ។

មាត្រា ៥៧.-

ការសម្រេចចេញអាជ្ញាប័ណ្ណបង្ខំត្រូវមានចែងអំពី :

១-វិសាលភាព និងមុខងារនៃអាជ្ញាប័ណ្ណ

២-ពេលវេលាកំណត់ដែលអ្នកទទួលអាជ្ញាប័ណ្ណ ត្រូវចាប់ផ្តើមធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្ម ដែលបានទទួលប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មរួចហើយ

៣-ចំនួនប្រាក់កម្រៃសមរម្យជូនទៅម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម និងលក្ខខណ្ឌនៃការទូទាត់ ។

មាត្រា ៥៨.-

អ្នកទទួលអាជ្ញាប័ណ្ណបង្ខំមានសិទ្ធិធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្មដែលបានទទួលប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មរួចហើយ នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ទៅតាមលក្ខខណ្ឌដែលបានចែងនៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចនៃការចេញអាជ្ញាប័ណ្ណនោះ ។ អ្នកទទួលអាជ្ញាប័ណ្ណបង្ខំ ត្រូវចាប់ផ្តើមធ្វើអាជីវកម្មលើតក្កកម្មនោះ ទៅតាមពេលវេលាដែលបានកំណត់នៅក្នុងសេចក្តីសំរេចខាងលើ និងត្រូវធ្វើអាជីវកម្មឱ្យបានពេញលេញលើតក្កកម្មនោះ ។

មាត្រា ៥៩.-

នៅពេលមានសំណើពីម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មក្រោយ រដ្ឋមន្ត្រីអាចចេញអាជ្ញាប័ណ្ណបង្ខំដើម្បីបញ្ចៀសការធ្វើអាជីវកម្មនៅក្នុងប្រទេសរំលោភលើប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មមុន ក្នុងករណីតក្កកម្មដែលបានអះអាងនៅក្នុងប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មក្រោយនោះ មានការប្រើប្រាស់បច្ចេកទេសជឿនលឿនដែលបានចាត់ទុកថាមានសារៈសំខាន់ចំពោះសេដ្ឋកិច្ចធៀបទៅនឹងតក្កកម្មដែលបានអះអាងនៅក្នុងប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មមុន ។

មាត្រា ៦០.-

ក្នុងករណីដែលអាជ្ញាប័ណ្ណបញ្ជា ត្រូវបានចេញឱ្យដូចមានចែងនៅក្នុងមាត្រា ៥៩ នៃច្បាប់នេះ នៅពេលមានសំណើពីម្ចាស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មមុន រដ្ឋមន្ត្រីត្រូវចេញអាជ្ញាប័ណ្ណបញ្ជាមួយទៀតអោយប្រើប្រាស់ប្រកាសនីយបត្រ-តក្កកម្មក្រោយ ។

មាត្រា ៦១.-

ក្នុងករណីមានសំណើសុំអាជ្ញាប័ណ្ណបញ្ជា ដូចមានចែងក្នុង មាត្រា ៥៩ និងមាត្រា ៦០ នោះ មាត្រា ៥៧ នៃច្បាប់នេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តជាមួយនឹងលក្ខខណ្ឌនៃកិច្ចព្រមព្រៀងដោយមិនចាំបាច់បញ្ជាក់ពីពេលវេលាកំណត់ទេ ។

មាត្រា ៦២.-

ក្នុងករណីចេញអាជ្ញាប័ណ្ណបញ្ជា ដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ៥៩ នៃច្បាប់នេះ ការផ្ទេរសិទ្ធិធ្វើអាជីវកម្មអាចធ្វើបានតែជាមួយនឹងប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មក្រោយតែប៉ុណ្ណោះ ឬក្នុងករណីចេញអាជ្ញាប័ណ្ណបញ្ជាដែលមានចែងក្នុងមាត្រា៦០ នៃច្បាប់នេះ ការផ្ទេរសិទ្ធិធ្វើអាជីវកម្មអាចធ្វើបានតែជាមួយនឹងប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មមុនតែប៉ុណ្ណោះ ។

មាត្រា ៦៣.-

ការស្នើសុំអាជ្ញាប័ណ្ណបញ្ជាត្រូវបង់កម្រៃតាមការកំណត់ ដូចមានចែងក្នុង មាត្រា ១៣០ នៃច្បាប់នេះ ។

មាត្រា ៦៤.-

ខ្លឹមសារទាំងឡាយដែលមានចែងនៅក្នុងវាក្យខណ្ឌទី ២ នៃ មាត្រា ៤៧ ដល់ មាត្រា ៥៥ នៃច្បាប់នេះត្រូវយកមកអនុវត្តនៅក្នុង ផ្នែកទី ១២ នៃជំពូកទី ២ នៃច្បាប់នេះ ។

ផ្នែកទី ១៣

មោឃភាព

មាត្រា ៦៥.-

បុគ្គលដែលមានការពាក់ព័ន្ធ អាចស្នើសុំទៅតុលាការមានសមត្ថកិច្ច ឱ្យទុកជាមោឃៈនូវប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មបាន ។

មាត្រា ៦៦.-

តុលាការមានសមត្ថកិច្ច ត្រូវចាត់ទុកជាមោឃៈនូវប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ប្រសិនបើបុគ្គលដែលស្នើសុំនូវមោឃ-ភាពនោះ បានបង្ហាញភស្តុតាងថាល័ក្ខខ័ណ្ឌតម្រូវណាមួយនៃវាក្យខណ្ឌទី ២ និងទី ៣ នៃ មាត្រា ៣ មាត្រា ៤ ដល់ មាត្រា ៩ និង មាត្រា ១៨ ដល់មាត្រា ២០ នៃច្បាប់នេះ មិនត្រូវបានបំពេញគ្រប់គ្រាន់ ឬប្រសិនបើម្ចាស់ប្រកាសនីយ-បត្រតក្កកម្មមិនមែនជាតក្កករ ឬមិនមែនជាអ្នកស្នងរបស់តក្កករ ។

មាត្រា ៦៧.-

ចំពោះប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មដែលត្រូវបានចាត់ទុកជាមោឃៈ ឬសេចក្តីអះអាង ឬផ្នែកនៃសេចក្តីអះអាងដែលត្រូវចាត់ទុកថាមិនបានការ ត្រូវអស់សុពលភាពចាប់ពីថ្ងៃដែលផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មមក ។

មាត្រា ៦៨.-

សេចក្តីសម្រេចជាស្ថាពររបស់តុលាការមានសមត្ថកិច្ចត្រូវបានជូនដំណឹងដល់មន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជី ដើម្បីឱ្យមន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីកត់ត្រា និងចុះផ្សាយសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការឱ្យបានឆាប់រហ័សតាមលទ្ធភាពដែលអាចធ្វើទៅបាន ។

ជំពូកទី ៣
វិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍
ផ្នែកទី ១
វិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ដែលអាចការពារបាន

មាត្រា ៦៩.-

ក្នុងន័យនៃច្បាប់នេះ វិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ គឺជាវិញ្ញាបនបត្រដែលបានផ្តល់ដើម្បីការពារម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ ។ ម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ គឺជាតក្កកម្មណាមួយដែលថ្មី និងអាចយកទៅអនុវត្តបានក្នុងវិស័យឧស្សាហកម្ម និងដែលអាចជាផលិតផល ឬដំណើរការផលិតកម្ម ឬដែលអាចទាក់ទងទៅនឹងផលិតផល ឬដំណើរការផលិតកម្ម ។

ផ្នែកទី ២
ការអនុវត្តន៍បទប្បញ្ញត្តិ
ពាក់ព័ន្ធនឹងប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម

មាត្រា ៧០.-

បទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយនៃជំពូកទី ២ នៃច្បាប់នេះត្រូវយកមកអនុវត្តចំពោះ វិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ ឬចំពោះសំណុំលិខិតស្នើសុំវិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ លើកលែងតែ មាត្រា ៧១ ដល់មាត្រា ៧៤ នៃច្បាប់នេះ ។

ក្នុងករណីមានទំនាស់រវាងសិទ្ធិលើប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម និងសិទ្ធិលើវិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ ដូចបានចែងនៅក្នុងផ្នែកទី ២ នៃជំពូកទី ២ នៃច្បាប់នេះ បទប្បញ្ញត្តិចែងក្នុងវាក្យខណ្ឌខាងលើត្រូវយកមកអនុវត្ត ដោយគ្រាន់តែជំនួសពាក្យប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ដោយពាក្យប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មវិញ ឬពាក្យវិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ ។

ផ្នែកទី ៣
បទប្បញ្ញត្តិពិសេស
ពាក់ព័ន្ធនឹងវិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍

មាត្រា ៧១.-

មាត្រា ៥ និងមាត្រា ៧ នៃច្បាប់នេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តទេក្នុងករណីដែលតក្កកម្មត្រូវបានស្នើសុំផ្ដល់វិញ្ញា-បនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ ។

មាត្រា ៧២.-

មាត្រា៣៦ និងមាត្រា ៤៥ នៃច្បាប់នេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តទេ ចំពោះសំណុំលិខិតស្នើសុំផ្ដល់វិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ ។

មាត្រា ៧៣.-

វិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ មានសុពលភាពរយៈពេលប្រាំពីរ(៧)ឆ្នាំ គិតចាប់ពីកាលបរិច្ឆេទសុំចុះបញ្ជីស្នើសុំវិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ដោយមិនមានការផ្ដល់ជាថ្មីឡើងវិញឡើយ ។

មាត្រា ៧៤.-

អនុលោមតាមមាត្រា ៦៥ ដល់មាត្រា ៦៧ នៃច្បាប់នេះ តុលាការមានសមត្ថកិច្ច ត្រូវចាត់ទុកជាមោឃៈនូវវិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ ដោយមូលហេតុណាមួយដូចខាងក្រោម :

១-តក្កកម្មដែលអះអាងនោះ មិនបំពេញតាមល័ក្ខខ័ណ្ឌតម្រូវរបស់វិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ ដោយយោងតាមមាត្រា ៦ មាត្រា ៨ មាត្រា ៩ និងមាត្រា ៦៩ នៃច្បាប់នេះ ។

២-សេចក្ដីអធិប្បាយ និងសេចក្ដីអះអាងមិនបានបំពេញតាមលក្ខខណ្ឌតម្រូវដែលមានចែងក្នុងមាត្រា១៨ និងមាត្រា១៩ នៃច្បាប់នេះ និងបទបញ្ញាដែលពាក់ព័ន្ធនឹងមាត្រាទាំងនោះ ។

៣-គំនូសបង្ហាញដែលត្រូវការចាំបាច់សំរាប់ពន្យល់អំពីតក្កកម្មមិនត្រូវបានផ្ដល់ឱ្យតាមល័ក្ខខ័ណ្ឌតម្រូវ ។

៤-ម្ចាស់វិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍មិនមែនជាតក្កករ ឬមិនមែនជាអ្នកស្នងរបស់តក្កករ ។

ផ្នែកទី ៤
ការផ្លាស់ប្តូរសំណុំលិខិតស្នើសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម
ឬសំណុំលិខិតស្នើសុំវិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍

មាត្រា ៧៥.-

មុនពេលផ្តល់ ឬបដិសេធការផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម អ្នកដាក់ពាក្យសុំអាចផ្លាស់ប្តូរសំណុំលិខិតស្នើសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មរបស់ខ្លួន ទៅជាសំណុំលិខិតស្នើសុំវិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍បាន ដោយត្រូវបង់កម្រៃតាមការកំណត់ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ១៣០ នៃច្បាប់នេះ ។ កាលបរិច្ឆេទសុំចុះបញ្ជីស្នើសុំវិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍នោះ ត្រូវបានកត់ត្រាទៅតាមកាលបរិច្ឆេទសុំចុះបញ្ជីស្នើសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ។

មុនពេលផ្តល់ ឬបដិសេធការផ្តល់វិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ អ្នកដាក់ពាក្យសុំអាចផ្លាស់ប្តូរសំណុំលិខិតស្នើសុំវិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ទៅជាសំណុំលិខិតស្នើសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មបានដោយត្រូវបង់កម្រៃតាមការកំណត់ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ១៣០ នៃច្បាប់នេះ ។ កាលបរិច្ឆេទសុំចុះបញ្ជីស្នើសុំប្រកាសនីយ-បត្រតក្កកម្មនោះ ត្រូវបានកត់ត្រាទៅតាមកាលបរិច្ឆេទសុំចុះបញ្ជីស្នើសុំវិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ ។

មាត្រា ៧៦.-

អនុលោមតាម មាត្រា៧៥ នៃច្បាប់នេះ ការផ្លាស់ប្តូរសំណុំលិខិតស្នើសុំធ្វើបានតែមួយដងប៉ុណ្ណោះ ។

ជំពូកទី ៤
សំណុំលិខិតស្នើសុំអន្តរជាតិ ក្រោមសន្ធិសញ្ញា
សហប្រតិបត្តិការប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម
ផ្នែកទី ១
ការបកស្រាយនៃវាក្យស័ព្ទពាក់ព័ន្ធនឹង
សន្ធិសញ្ញាសហប្រតិបត្តិការប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម

មាត្រា ៧៧.-

ក្នុងន័យនៃច្បាប់នេះ :

១-សន្ធិសញ្ញាសហប្រតិបត្តិការប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មមានន័យថា ជាសន្ធិសញ្ញាស្តីពីកិច្ចសហប្រតិបត្តិការលើវិស័យប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ដែលបានចុះហត្ថលេខានៅថ្ងៃទី ១៩ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៧០ នៅទីក្រុងវ៉ាស៊ីនតោន

២-ពាក្យ : ជ្រើសរើស ការិយាល័យជ្រើសរើស ជ្រើសតាំង ការិយាល័យជ្រើសតាំង សំណុំលិខិតស្នើសុំអន្តរជាតិកាលបរិច្ឆេទសុំចុះបញ្ជីសំណុំលិខិតស្នើសុំអន្តរជាតិ ការពិនិត្យជំហានដំបូងអន្តរជាតិ និងការិយាល័យទទួលសំណុំ-

លិខិតស្នើសុំ មានន័យដូចមានចែងនៅក្នុងសន្ធិសញ្ញាសហប្រតិបត្តិការប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ។

ផ្នែកទី ២
កាលបរិច្ឆេទសុំចុះបញ្ជី
និងអានុភាពនៃសំណុំលិខិតស្នើសុំអន្តរជាតិ
ដែលព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ជាប្រទេសដែលត្រូវបានជ្រើសរើស

មាត្រា ៧៨.-

យោងតាមជំពូកនេះ សំណុំលិខិតស្នើសុំអន្តរជាតិដែលព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាជាប្រទេសដែលត្រូវបានជ្រើសរើស ត្រូវចាត់ទុកថាជាសំណុំលិខិតស្នើសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឬវិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ដែលបានសុំចុះបញ្ជី នៅក្រោមច្បាប់នេះ ដោយមានកាលបរិច្ឆេទសុំចុះបញ្ជីដូចគ្នា ទៅនឹងកាលបរិច្ឆេទសុំចុះបញ្ជីអន្តរជាតិដូចបានចែងនៅក្នុង សន្ធិសញ្ញាសហប្រតិបត្តិការប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ។

ផ្នែកទី ៣
នាយកដ្ឋានទទួលបន្ទុកចុះបញ្ជីដែលអនុវត្តតួនាទី
ជាការិយាល័យទទួលសំណុំលិខិតស្នើសុំ

មាត្រា ៧៩.-

នាយកដ្ឋានទទួលបន្ទុកចុះបញ្ជី ត្រូវអនុវត្តតួនាទីជាការិយាល័យទទួលសំណុំលិខិតស្នើសុំ ចំពោះសំណុំលិខិតស្នើសុំ អន្តរជាតិ ដែលបានដាក់នៅនាយកដ្ឋានទទួលបន្ទុកចុះបញ្ជីដោយជនដែលមានទីលំនៅនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឬ ជនដែលមានសញ្ជាតិខ្មែរ ។

មាត្រា ៨០.-

រដ្ឋមន្ត្រីអាចចុះកិច្ចព្រមព្រៀងបាន ដោយយោងទៅតាមវិធាន ១៩.១(ខ) នៃបទប្បញ្ញត្តិរបស់សន្ធិសញ្ញាសហ-ប្រតិបត្តិការប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ដែលតាមរយៈនោះ អង្គការអន្តររដ្ឋាភិបាល ឬការិយាល័យជាតិនៃរដ្ឋ ដែលជាសមាជិកសន្ធិសញ្ញា សហប្រតិបត្តិការប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ត្រូវអនុវត្តតួនាទីជាការិយាល័យទទួលសំណុំលិខិតស្នើសុំ ជំនួសនាយកដ្ឋានទទួលបន្ទុកចុះបញ្ជី សម្រាប់អ្នកដាក់ពាក្យសុំជាជនដែលមានទីលំនៅ នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឬជនដែលមាន សញ្ជាតិខ្មែរ ។

ផ្នែកទី ៤
ការដាក់សំណុំលិខិតស្នើសុំអន្តរជាតិ
នៅនាយកដ្ឋានទទួលបន្ទុកចុះបញ្ជី

មាត្រា ៨១.-

សំណុំលិខិតស្នើសុំអន្តរជាតិដែលត្រូវដាក់នៅនាយកដ្ឋានទទួលបន្ទុកចុះបញ្ជីក្នុងតួនាទីជាការិយាល័យទទួលសំណុំលិខិតស្នើសុំនោះ ត្រូវធ្វើជាភាសាណាមួយដែលបានកំណត់ ។ កម្រៃក្នុងការបញ្ជូនឯកសារត្រូវបង់នៅនាយកដ្ឋានទទួលបន្ទុកចុះបញ្ជីតាមការកំណត់ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ១៣០ នៃច្បាប់នេះ ។

ផ្នែកទី ៥
នាយកដ្ឋានទទួលបន្ទុកចុះបញ្ជី
ដែលអនុវត្តតួនាទីជាការិយាល័យជ្រើសរើស

មាត្រា ៨២.-

នាយកដ្ឋានទទួលបន្ទុកចុះបញ្ជីត្រូវបំពេញតួនាទីជាការិយាល័យជ្រើសរើសចំពោះសំណុំលិខិតស្នើសុំអន្តរជាតិដែលព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ត្រូវបានជ្រើសរើសដោយយោងតាមជំពូកទី ១ នៃសន្ធិសញ្ញាសហប្រតិបត្តិការប្រកាសនីយបត្រ-តក្កកម្ម ក្នុងគោលបំណងទទួលបាននូវប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឬវិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍កម្រិតជាតិនៅក្រោមច្បាប់នេះ ។

ផ្នែកទី ៦
នាយកដ្ឋានទទួលបន្ទុកចុះបញ្ជី
ដែលអនុវត្តតួនាទីជាការិយាល័យជ្រើសតាំង

មាត្រា ៨៣.-

នាយកដ្ឋានទទួលបន្ទុកចុះបញ្ជីត្រូវបំពេញតួនាទីជាការិយាល័យជ្រើសតាំងចំពោះសំណុំលិខិតស្នើសុំអន្តរជាតិដែលព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ត្រូវបានជ្រើសរើសយោងតាមមាត្រា ៨២ នៃច្បាប់នេះ ប្រសិនបើអ្នកដាក់ពាក្យសុំជ្រើសតាំងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដោយយោងតាមជំពូកទី ២ នៃសន្ធិសញ្ញាសហប្រតិបត្តិការប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មក្នុងគោលបំណងទទួលបាននូវប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឬ វិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍កម្រិតជាតិនៅក្រោមច្បាប់នេះ ។

ផ្នែកទី ៧
កិច្ចដំណើរការពិនិត្យកម្រិតជាតិ

មាត្រា ៨៤.-

នាយកដ្ឋានទទួលបន្ទុកចុះបញ្ជី ដែលជាការិយាល័យជ្រើសរើស ឬការិយាល័យជ្រើសតាំង មិនត្រូវចាប់ដំណើរការពិនិត្យសំណុំលិខិតស្នើសុំអន្តរជាតិដែលបានជ្រើសរើសព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា មុនរយៈពេលផុតកំណត់ដូចបានចែងក្នុងមាត្រា ៨៥ នៃច្បាប់នេះទេ លើកលែងតែអ្នកដាក់ពាក្យសុំបានបំពេញតាមល័ក្ខខ័ណ្ឌតម្រូវនៃមាត្រានោះហើយដាក់នូវសំណើជាការប្រញាប់មកនាយកដ្ឋានទទួលបន្ទុកចុះបញ្ជី ដើម្បីឱ្យចាប់ផ្ដើមពិនិត្យសំណុំលិខិតស្នើសុំមុនរយៈពេលកំណត់ ។

ផ្នែកទី ៨
ការឈានចូលដំណាក់ការពិនិត្យកម្រិតជាតិ

មាត្រា ៨៥.-

មុនផុតរយៈពេលកំណត់ ដែលមានចែងក្នុង មាត្រា ២២ ឬមាត្រា ៣៩ នៃសន្ធិសញ្ញាសហប្រតិបត្តិការប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឬរយៈពេលកំណត់ចុងក្រោយដែលមានចែងនៅក្នុងបទបញ្ជានៃច្បាប់នេះ អ្នកដាក់សំណុំលិខិតស្នើសុំអន្តរជាតិនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាត្រូវ :

១-បង់កម្រៃតាមការកំណត់ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ១៣០ នៃច្បាប់នេះ នៅនាយកដ្ឋានទទួលបន្ទុកចុះបញ្ជី

២-ដាក់ជូននាយកដ្ឋានទទួលបន្ទុកចុះបញ្ជីនូវសេចក្ដីបកប្រែនៃសំណុំលិខិតស្នើសុំអន្តរជាតិជាភាសាណាមួយតាមការកំណត់ ប្រសិនបើសំណុំលិខិតស្នើសុំអន្តរជាតិនោះមិនបានដាក់ជូនជាភាសាដែលបានកំណត់ ឬមិនបានចុះផ្សាយក្រោមសន្ធិសញ្ញាសហប្រតិបត្តិការប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនូវការបកប្រែជាភាសាដែលបានកំណត់នោះ ។

ផ្នែកទី ៩
ការខកខានមិនបានឈានចូល
ដំណាក់ការពិនិត្យកម្រិតជាតិ

មាត្រា ៨៦.-

ក្នុងន័យនៃច្បាប់នេះ ប្រសិនបើអ្នកដាក់ពាក្យសុំមិនបានបំពេញតាមល័ក្ខខ័ណ្ឌតម្រូវ និងតាមរយៈពេលកំណត់ នៃមាត្រា ៨៥ នៃច្បាប់នេះទេ សំណុំលិខិតស្នើសុំអន្តរជាតិនោះនឹងត្រូវបានចាត់ទុកថាបានដកយកទៅវិញ ។

ផ្នែកទី ១០
កិច្ចដំណើរការពិនិត្យ
សំណុំលិខិតស្នើសុំអន្តរជាតិអនុលោមតាម
សន្ធិសញ្ញាសហប្រតិបត្តិការប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម

មាត្រា ៨៧.-

នាយកដ្ឋានទទួលបន្ទុកចុះបញ្ជីត្រូវដំណើរការពិនិត្យសំណុំលិខិតស្នើសុំអន្តរជាតិ ដោយអនុលោមតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃសន្ធិសញ្ញាសហប្រតិបត្តិការប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ព្រមទាំងអនុលោមតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃច្បាប់នេះ ។ នៅពេលមានទំនាស់កើតឡើង ត្រូវយកបទប្បញ្ញត្តិនៃសន្ធិសញ្ញាសហប្រតិបត្តិការប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មមកអនុវត្ត ។ បទបញ្ជាទាំងឡាយដែលបង្កើតឡើងនៅក្រោមច្បាប់នេះត្រូវបានចែងឡើងសម្រាប់កិច្ចដំណើរការពិនិត្យសំណុំលិខិតស្នើសុំអន្តរជាតិ ។

មាត្រា ៨៨.-

ការពិនិត្យសំណុំលិខិតស្នើសុំអន្តរជាតិ ដោយនាយកដ្ឋានទទួលបន្ទុកចុះបញ្ជី និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃនាយកដ្ឋាននេះ ដែលទាក់ទងជាមួយនឹងសន្ធិសញ្ញាសហប្រតិបត្តិការប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម រួមទាំងកម្រៃដែលត្រូវបង់ ការកំណត់ពេលវេលា និង ល័ក្ខខ័ណ្ឌតម្រូវផ្សេងៗដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងសំណុំលិខិតស្នើសុំអន្តរជាតិ ត្រូវកំណត់ដោយបទបញ្ជា និង ត្រូវអនុវត្តតាមមាត្រា ១៣០ នៃច្បាប់នេះ ។

ជំពូកទី ៥

គំនូរឧស្សាហកម្ម

ផ្នែកទី១

គំនូរឧស្សាហកម្មដែលអាចការពារបាន

មាត្រា ៨៩.-

គំនូរឧស្សាហកម្ម ក្នុងន័យនៃច្បាប់នេះ គឺជាការផ្គុំនៃបន្ទាត់ ឬពណ៌ ឬទម្រង់បីខ្នាត ឬសម្ភារៈណាមួយ ទោះបីជាមានឬពុំមានការផ្គុំរួមជាមួយបន្ទាត់ ឬពណ៌ក៏ដោយឱ្យតែការផ្គុំទម្រង់ ឬសម្ភារៈទាំងនោះរំលេចឡើងជារូបរាងពិសេសរបស់ផលិតផលឧស្សាហកម្ម ឬសិប្បកម្ម និងដែលអាចធ្វើជាគំរូផលិតផលឧស្សាហកម្ម ឬសិប្បកម្ម និងអាចសម្គាល់បានដោយចក្ខុ ។

មាត្រា ៩០.-

ច្បាប់នេះមិនការពារផ្នែកណាមួយនៃគំនូរឧស្សាហកម្ម ដែលបម្រើឱ្យគោលបំណងសម្រាប់តែទទួលបាននូវលទ្ធផលបច្ចេកទេស និងដែលផ្នែកនោះមិនមានរូបរាងច្បាស់លាស់ ។

ផ្នែកទី ២

គំនូរឧស្សាហកម្មដែលអាចចុះបញ្ជីបាន

មាត្រា ៩១.-

គំនូរឧស្សាហកម្មអាចចុះបញ្ជីបាន ប្រសិនបើថ្មី ។

មាត្រា ៩២.-

គំនូរឧស្សាហកម្មត្រូវចាត់ថាថ្មី ប្រសិនបើគំនូរឧស្សាហកម្មនោះមិនទាន់បានបញ្ចេញឱ្យដឹងដល់សាធារណជននៅទីកន្លែងណាមួយនៅលើពិភពលោក មុនកាលបរិច្ឆេទសុំចុះបញ្ជី ឬមុនកាលបរិច្ឆេទអាទិភាពនៃសំណុំលិខិតស្នើសុំតាមរយៈការផ្សព្វផ្សាយដោយប្រើរូបភាពជាក់ស្តែង ឬតាមរយៈការប្រើប្រាស់ ឬតាមរយៈមធ្យោបាយផ្សព្វផ្សាយផ្សេងៗទៀត ។

ក្នុងន័យនៃវាក្យខ័ណ្ឌទី១ នៃមាត្រានេះ មិនបានចាត់ទុកថាជាការដឹងដល់សាធារណជនចំពោះករណីដូចខាងក្រោម :

ក-ការដឹងដល់សាធារណជននូវគំនូរឧស្សាហកម្មដែលបានកើតឡើងក្នុងអំឡុងពេលដប់ពីរ (១២)ខែ មុនកាលបរិច្ឆេទសុំចុះបញ្ជីសំណុំលិខិតស្នើសុំ ឬកាលបរិច្ឆេទអាទិភាពនៃសំណុំលិខិតស្នើសុំនោះ

ខ-ការធ្វើឱ្យលេចឮខ្ទរខ្ទាយព័ត៌មានអំពីគំនូរឧស្សាហកម្ម តាមរយៈអ្នកដាក់ពាក្យសុំ តាមរយៈអ្នកស្នងរបស់បុព្វជន ឬតាមរយៈការរំលោភរបស់ភាគីទីបីទៅលើអ្នកដាក់ពាក្យសុំ ឬអ្នកស្នងរបស់បុព្វជនដែល

បណ្ដាលឱ្យលេចឮខ្ទរខ្ទាយព័ត៌មាននេះ ។

មាត្រា ៩៣.-

គំនូរឧស្សាហកម្ម ដែលផ្ទុយនឹងសណ្ដាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ឬសីលធម៌មិនអាចចុះបញ្ជីបានឡើយ ។

ផ្នែកទី ៣
សិទ្ធិក្នុងការចុះបញ្ជីគំនូរឧស្សាហកម្ម
និងការដាក់ឈ្មោះអ្នកបង្កើតស្នាដៃ

មាត្រា ៩៤.-

ខ្លឹមសារទាំងឡាយ ដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រា១០ ដល់ មាត្រា១៥ នៃច្បាប់នេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តនៅផ្នែកទី ៣ នៃជំពូកទី ៥ នៃច្បាប់នេះ ។

ផ្នែកទី ៤
សំណុំលិខិតស្នើសុំចុះបញ្ជីគំនូរឧស្សាហកម្ម

មាត្រា ៩៥.-

សំណុំលិខិតស្នើសុំចុះបញ្ជីគំនូរឧស្សាហកម្មត្រូវដាក់ជូនទៅក្រសួងទទួលបន្ទុកឧស្សាហកម្ម ដែលក្នុងនោះត្រូវរួមមានពាក្យសុំ គំនូសបង្ហាញ រូបថត ឬគំនូសតាងផ្សេងៗទៀត ជាតំណាងនៃវត្ថុដែលបង្កើតឡើងពីគំនូរឧស្សាហកម្ម និងការចង្អុលបង្ហាញប្រភេទផលិតផល ដែលគំនូរឧស្សាហកម្មត្រូវយកមកប្រើប្រាស់ ។ ក្នុងករណីដែលគំនូរឧស្សាហកម្មនោះមានទម្រង់ពីរខ្នាត សំណុំលិខិតស្នើសុំនេះត្រូវភ្ជាប់ដោយរូបសំណាកវត្ថុដែលតាងឱ្យរូបរាងពិតរបស់គំនូរឧស្សាហកម្ម ។ ការដាក់សំណុំលិខិតស្នើសុំត្រូវតែមានការបង់កម្រៃតាមការកំណត់ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ១៣០នៃច្បាប់នេះ ។

មាត្រា ៩៦.-

ក្នុងករណីអ្នកដាក់ពាក្យសុំមិនមែនជាអ្នកបង្កើតស្នាដៃ ពាក្យសុំចុះបញ្ជីគំនូរឧស្សាហកម្មនោះត្រូវតែភ្ជាប់មកជាមួយនូវឯកសារបញ្ជាក់អំពីសិទ្ធិរបស់អ្នកដាក់ពាក្យសុំ ក្នុងការសុំចុះបញ្ជីគំនូរឧស្សាហកម្មនោះ ។

មាត្រា ៩៧.-

គំនូរឧស្សាហកម្មពីរ ឬច្រើននៃវត្ថុដែលស្ថិតនៅក្នុងក្រុមជាមួយគ្នានៃចំណាត់ថ្នាក់អន្តរជាតិ ឬក្នុងឈុតជាមួយគ្នា ឬក៏ការផ្គុំដូចគ្នា អាចជាកម្មវត្ថុដើម្បីធ្វើសំណុំលិខិតស្នើសុំតែមួយបាន ។

មាត្រា ៩៨.-

ក្នុងករណីសំណុំលិខិតស្នើសុំចុះបញ្ជីគំនូរឧស្សាហកម្មមានភ្ជាប់ពាក្យសុំពន្យារការធ្វើការចុះផ្សាយគំនូរឧស្សាហកម្មនោះ អាចត្រូវពន្យារធ្វើការចុះផ្សាយបានតែមិនត្រូវលើសពីដប់ពីរ(១២)ខែ គិតពីកាលបរិច្ឆេទសុំចុះបញ្ជី ឬកាលបរិច្ឆេទ

អាទិភាព ។

មាត្រា ៩៩.-

អ្នកដាក់ពាក្យសុំចុះបញ្ជីគំនូរឧស្សាហកម្ម អាចដកសំណុំលិខិតស្នើសុំទៅវិញនៅពេលណាក៏បាន ក្នុងករណីដែលសំណុំលិខិតស្នើសុំនោះ ស្ថិតក្នុងរយៈពេលព្យួរទុកសម្រាប់ពិនិត្យដើម្បីសម្រេចឱ្យចុះបញ្ជី ។

ផ្នែកទី ៥
សិទ្ធិអាទិភាព

មាត្រា ១០០.-

ខ្លឹមសារទាំងឡាយដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រា ២៧ ដល់ មាត្រា ២៩ នៃច្បាប់នេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តនៅផ្នែកទី ៥ នៃជំពូកទី ៥ នៃច្បាប់នេះ ។

ផ្នែកទី ៦
ការពិនិត្យ ការចុះបញ្ជី និងការចុះផ្សាយគំនូរឧស្សាហកម្ម

មាត្រា ១០១.-

មន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីអាចទទួលស្គាល់កាលបរិច្ឆេទទទួលសំណុំលិខិតស្នើសុំថាជាកាលបរិច្ឆេទសុំចុះបញ្ជីបាន លុះត្រាតែនៅពេលទទួលនោះ សំណុំលិខិតមានអមដោយសេចក្តីបញ្ជាក់ពីអត្តសញ្ញាណរបស់អ្នកដាក់ពាក្យសុំ និងមានបង្ហាញគំនូសតាងជាតំណាងនៃវត្ថុដែលបង្កើតដោយគំនូរឧស្សាហកម្មនោះ ។

នៅពេលបានទទួលសំណុំលិខិតស្នើសុំ ប្រសិនបើមន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីពិនិត្យឃើញថាសំណុំលិខិតស្នើសុំនោះមិនបានបំពេញត្រឹមត្រូវទៅតាមលក្ខខណ្ឌតម្រូវរបស់វាក្យខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះទេ មន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីត្រូវស្នើឱ្យអ្នកដាក់ពាក្យសុំធ្វើការកែតម្រូវទៅតាមលក្ខខណ្ឌតម្រូវនោះ និង កត់ត្រាកាលបរិច្ឆេទសុំចុះបញ្ជីទៅតាមកាលបរិច្ឆេទដែលបានទទួលការកែតម្រូវ ។ ប៉ុន្តែប្រសិនបើសំណុំលិខិតស្នើសុំមិនបានកែតម្រូវទៅតាមការណែនាំទេ សំណុំលិខិតស្នើសុំនោះមិនត្រូវទទួលចុះបញ្ជីឡើយ ។

មាត្រា ១០២.-

បន្ទាប់ពីការកត់ត្រាកាលបរិច្ឆេទសុំចុះបញ្ជី មន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីត្រូវពិនិត្យលើ :

១-សំណុំលិខិតស្នើសុំចុះបញ្ជីបំពេញឱ្យបានត្រឹមត្រូវតាមលក្ខខណ្ឌតម្រូវនៃមាត្រា ៩៥ និងមាត្រា ៩៦ នៃច្បាប់នេះ និងបទបញ្ញាដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងមាត្រាទាំងនេះ ។

២-ការបង់កម្រៃក្នុងការដាក់សំណុំលិខិតស្នើសុំ ឱ្យបានត្រឹមត្រូវទៅតាមការកំណត់ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ១៣០ នៃច្បាប់នេះ ។

៣-គំនូរឧស្សាហកម្មបំពេញឱ្យ បានត្រឹមត្រូវតាមលក្ខខណ្ឌតម្រូវនៃ មាត្រា ៨៩ មាត្រា ៩០ មាត្រា ៩៣ នៃច្បាប់នេះ និងបទបញ្ញាដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងមាត្រាទាំងនេះ ។

មាត្រា ១០៣.-

មន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីត្រូវចុះបញ្ជីគំនូរឧស្សាហកម្ម ចុះផ្សាយសេចក្តីបញ្ជាក់អំពីការចុះបញ្ជី និងត្រូវដំណើរការចេញវិញ្ញាបនបត្រចុះបញ្ជីឱ្យអ្នកដាក់ពាក្យសុំ ប្រសិនបើពិនិត្យឃើញថាលក្ខខណ្ឌទាំងឡាយដូចមានចែងនៅក្នុងមាត្រា ១០២ នៃច្បាប់នេះ បានបំពេញត្រឹមត្រូវ ។ ក្នុងករណីសំណុំលិខិតស្នើសុំមិនបានបំពេញត្រឹមត្រូវមន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីត្រូវធ្វើការបដិសេធសំណុំលិខិតស្នើសុំនោះ ។

មាត្រា ១០៤.-

មន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីមិនត្រូវបើកបង្ហាញជាសាធារណៈនូវគំនូរ ឬឯកសារណាមួយដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងសំណុំលិខិតស្នើសុំក្នុងករណីមានពាក្យសុំពន្យារការធ្វើការចុះផ្សាយគំនូរឧស្សាហកម្ម ដូចមានចែងនៅក្នុង មាត្រា៩៨ នៃច្បាប់នេះ ។ ក្នុងករណីខាងលើនេះ មន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីត្រូវចុះផ្សាយការបញ្ជាក់អំពីការសុំពន្យារការធ្វើការចុះផ្សាយគំនូរឧស្សាហកម្ម និង ព័ត៌មានដែលបញ្ជាក់អំពីអត្តសញ្ញាណរបស់ម្ចាស់គំនូរឧស្សាហកម្ម ព្រមទាំងបញ្ជាក់អំពីកាលបរិច្ឆេទសុំចុះបញ្ជីសំណុំលិខិត ស្នើសុំរយៈពេលនៃការសុំពន្យារ និងចំណុចសំខាន់ៗផ្សេងទៀតដែលបានកំណត់ ។

នៅពេលផុតកំណត់ការពន្យារការធ្វើការចុះផ្សាយ មន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីត្រូវតែចុះផ្សាយគំនូរឧស្សាហកម្មដែលបានចុះបញ្ជីរួចហើយនោះ ។

នៅក្នុងអំឡុងពេលពន្យារការធ្វើការចុះផ្សាយ ការប្តឹងអំពីការរំលោភលើគំនូរឧស្សាហកម្មដែលបានចុះបញ្ជីរួចហើយអាចធ្វើទៅបាន លុះត្រាតែអាចកំណត់បានថា បុគ្គលដែលត្រូវបានចោទថារំលោភនោះបានដឹងអំពីព័ត៌មានដែលមាននៅក្នុងបញ្ជី និងនៅក្នុងឯកសារពាក់ព័ន្ធនឹងសំណុំលិខិតស្នើសុំចុះបញ្ជីគំនូរឧស្សាហកម្មនោះ ។

ផ្នែកទី ៧
សិទ្ធិដែលទទួលបានពីការចុះបញ្ជី
រយៈពេលការពារ និងការចុះបញ្ជីសាឡើងវិញ

មាត្រា ១០៥.-

ការធ្វើអាជីវកម្មដោយបុគ្គលដទៃទៀត ដែលមិនមែនជាម្ចាស់លើគំនូរឧស្សាហកម្ម ដែលបានចុះបញ្ជីរួចហើយនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ត្រូវតែមានការយល់ព្រមពីម្ចាស់ដើម ។

មាត្រា ១០៦.-

ក្នុងន័យនៃច្បាប់នេះ ការធ្វើអាជីវកម្មលើគំនូរឧស្សាហកម្មដែលបានចុះបញ្ជីរួចហើយ គឺការផលិត ការលក់ ឬការនាំចូលវត្ថុទាំងឡាយ ដែលបង្កើតឡើងដោយគំនូរឧស្សាហកម្មនោះ ។

មាត្រា ១០៧.-

សិទ្ធិទទួលបានពីការចុះបញ្ជីគំនូរឧស្សាហកម្ម មិនអនុវត្តទៅលើសម្ភារៈដែលបានដាក់តាំងនៅលើទីផ្សារនៃព្រះ-រាជាណាចក្រកម្ពុជា ឬនៅលើទីផ្សារក្រៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាដោយម្ចាស់ ឬដោយមានការយល់ព្រមពីម្ចាស់គំនូរឧស្សាហកម្មនោះទេ ។

មាត្រា ១០៨.-

ម្ចាស់គំនូរឧស្សាហកម្មអាចមានសិទ្ធិប្ដឹងទៅតុលាការមានសមត្ថកិច្ច ចំពោះបុគ្គលណាដែលរំលោភលើគំនូរឧស្សា-ហកម្មរបស់ខ្លួនបាន តាមរយៈការអនុវត្តន៍សកម្មភាពទាំងឡាយ ដូចមានចែងនៅក្នុងមាត្រា ១០៦ នៃច្បាប់នេះដោយគ្មានការយល់ព្រមពីម្ចាស់ ឬតាមរយៈការអនុវត្តន៍សកម្មភាពដែលបណ្ដាលអោយមានការរំលោភកើតឡើង ។

មាត្រា ១០៩.-

ការចុះបញ្ជីគំនូរឧស្សាហកម្មមានសុពលភាពប្រាំ(៥)ឆ្នាំ ចាប់ពីកាលបរិច្ឆេទសុំចុះបញ្ជីសំណុំលិខិតស្នើសុំ ។ ការចុះបញ្ជីអាចធ្វើសាឡើងវិញបានចំនួនពីរ(២)ដងជាប់ៗគ្នា ដែលម្ដងៗមានសុពលភាពប្រាំ (៥)ឆ្នាំ ដោយម្ចាស់គំនូរឧស្សាហ-កម្មត្រូវបង់កម្រៃបន្តសុពលភាពតាមការកំណត់ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ១៣០ នៃច្បាប់នេះ ។ ការយឺតយ៉ាវក្នុងការបង់កម្រៃបន្តសុពលភាពនេះ ត្រូវអនុញ្ញាតយ៉ាងយូរត្រឹមប្រាំមួយ(៦)ខែ ដោយត្រូវមានការបង់កម្រៃបន្ថែមលើការយឺតយ៉ាវនោះ ទៅតាមការកំណត់ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ១៣០ នៃច្បាប់នេះ ។

ផ្នែកទី ៨

មោឃភាព

មាត្រា ១១០.-

បុគ្គលដែលមានការពាក់ព័ន្ធអាចស្នើសុំទៅតុលាការមានសមត្ថកិច្ចឱ្យទុកជាមោឃៈ នូវការចុះបញ្ជីគំនូរឧស្សាហកម្មបាន ។

មាត្រា ១១១.-

តុលាការមានសមត្ថកិច្ចត្រូវចាត់ទុកជាមោឃៈ នូវការចុះបញ្ជីគំនូរឧស្សាហកម្ម ប្រសិនបើបុគ្គលដែលស្នើសុំនោះបង្ហាញភស្តុតាងថា ល័ក្ខខ័ណ្ឌតម្រូវណាមួយនៃផ្នែកទី ១ និងផ្នែកទី ២ នៃជំពូកនេះមិនបានបំពេញត្រឹមត្រូវ ឬប្រសិនបើអ្នកសុំចុះបញ្ជីមិនមែនជាអ្នកបង្កើតស្នាដៃ ឬមិនមែនជាអ្នកស្នងរបស់អ្នកបង្កើតស្នាដៃ ។

មាត្រា ១១២.-

ចំពោះគំនូរឧស្សាហកម្មដែលតុលាការមានសមត្ថកិច្ចសម្រេចចាត់ទុកជាមោឃៈ ការអស់សុពលភាពនោះត្រូវគិតចាប់ពីថ្ងៃចុះបញ្ជីគំនូរឧស្សាហកម្មមក ។

មាត្រា ១១៣ ៖

សេចក្តីសម្រេចជាស្ថាពររបស់តុលាការមានសមត្ថកិច្ចត្រូវជូនដំណឹងដល់មន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជី ដើម្បីឱ្យមន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីកត់ត្រា និងចុះផ្សាយសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការឱ្យបានឆាប់រហ័សតាមលទ្ធភាពដែលធ្វើទៅបាន ។

ជំពូកទី ៦

បទប្បញ្ញត្តិរួម

ផ្នែកទី ១

ការប្តូរម្ចាស់កម្មសិទ្ធិ និងកិច្ចសន្យាអាជ្ញាប័ណ្ណ

មាត្រា ១១៤.-

យោងតាមសំណើរបស់ភាគីដែលពាក់ព័ន្ធមកមន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជី ការប្តូរម្ចាស់កម្មសិទ្ធិនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឬវិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ ឬការចុះបញ្ជីគំនូរឧស្សាហកម្ម ឬការប្តូរម្ចាស់កម្មសិទ្ធិនៃសំណុំលិខិតស្នើសុំខាងលើ ត្រូវធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ហើយត្រូវកត់ត្រាចូលបញ្ជី និងចុះផ្សាយជាសាធារណៈដោយមន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជី លើកលែងតែករណីនៃសំណុំលិខិតស្នើសុំដែលមិនត្រូវធ្វើការចុះផ្សាយ ។ ការប្តូរម្ចាស់កម្មសិទ្ធិនេះនឹងមិនមានអានុភាពចំពោះភាគីទីបីឡើយ រហូតដល់ការកត់ត្រាចូលបញ្ជីត្រូវបានធ្វើរួចជាស្ថាពរ ។

មាត្រា ១១៥.-

កិច្ចសន្យាអាជ្ញាប័ណ្ណនៃប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ឬវិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ ឬគំនូរឧស្សាហកម្មដែលបានចុះបញ្ជីរួចហើយ ឬសំណុំលិខិតស្នើសុំនៃករណីខាងលើនេះ ត្រូវដាក់ជូនទៅមន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជី ។ មន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីត្រូវរក្សាការសម្ងាត់ដែលមាននៅក្នុងកិច្ចសន្យាអាជ្ញាប័ណ្ណ ប៉ុន្តែត្រូវកត់ត្រាចូលបញ្ជី និងត្រូវចុះផ្សាយជាសាធារណៈនូវចំណុចគោលមួយចំនួន ។ កិច្ចសន្យាអាជ្ញាប័ណ្ណនេះមិនមានអានុភាពចំពោះភាគីទីបីឡើយ រហូតដល់ការកត់ត្រាចូលបញ្ជីត្រូវធ្វើរួចជាស្ថាពរ ។

ផ្នែកទី ២

តំណាងការ

មាត្រា ១១៦.-

ក្នុងករណីអ្នកដាក់ពាក្យសុំមានទីលំនៅអចិន្ត្រៃយ៍ ឬទីតាំងប្រកបអាជីវកម្មសំខាន់ស្ថិតនៅក្រៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា អ្នកស្នើសុំនោះត្រូវតែមានតំណាងជាភ្នាក់ងារដែលមានទីលំនៅ និងកំពុងប្រកបវិជ្ជាជីវៈនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រ-កម្ពុជា និងដែលបានបំពេញតាមលក្ខខណ្ឌតម្រូវទាំងឡាយដែលបានកំណត់ ។

ផ្នែកទី ៣
ការរៀបចំនាយកដ្ឋានទទួលបន្ទុកចុះបញ្ជី

មាត្រា ១១៧.-

ក្រសួងទទួលបន្ទុកឧស្សាហកម្ម ត្រូវបង្កើតនាយកដ្ឋានទទួលបន្ទុកចុះបញ្ជីដែលមានតួនាទីទាក់ទងទៅនឹងនីតិវិធីសម្រាប់ :

១-ការផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ការផ្តល់វិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ និងការចុះបញ្ជីគំនូរឧស្សាហកម្ម

២-ការគ្រប់គ្រងប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម និងវិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ដែលបានផ្តល់ និងគំនូរឧស្សាហកម្មដែលបានចុះបញ្ជីដូចមានចែងនៅក្នុងច្បាប់នេះ និងនៅក្នុងបទបញ្ជាទាំងឡាយ ។

ផ្នែកទី ៤
បញ្ជី និងព្រឹត្តិបត្រផ្លូវការ

មាត្រា ១១៨.-

ក្រសួងទទួលបន្ទុកឧស្សាហកម្ម ត្រូវមានបញ្ជីពីរដាច់ដោយឡែកពីគ្នា គឺមួយសម្រាប់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម និងវិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ និងមួយទៀតសម្រាប់គំនូរឧស្សាហកម្ម ។ រាល់ការកត់ត្រាដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់នេះត្រូវធ្វើនៅក្នុងបញ្ជីខាងលើ ។

បុគ្គលណាក៏ដោយក៏អាចពិនិត្យមើលបញ្ជីខាងលើបាន ហើយអាចដកស្រង់ពត៌មានផ្សេងៗបានស្របទៅតាមលក្ខខណ្ឌដែលបានកំណត់ក្នុងបទបញ្ជាទាំងឡាយ ។

មាត្រា ១១៩.-

ក្រសួងទទួលបន្ទុកឧស្សាហកម្ម ត្រូវចុះផ្សាយនៅក្នុងព្រឹត្តិបត្រផ្លូវការនូវរាល់ពត៌មានដែលត្រូវចុះផ្សាយជាសាធារណៈដូចមានចែងនៅក្នុងច្បាប់នេះ ។

ផ្នែកទី ៥
ការកែកំហុស និងការពន្យារពេល

មាត្រា ១២០.-

មន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីអាចកែតម្រូវរាល់កំហុសក្នុងការបកប្រែ ការកត់ត្រាកំហុសដែលមាននៅក្នុងសំណុំលិខិតស្នើសុំឯកសារដែលបានដាក់នៅនាយកដ្ឋានទទួលបន្ទុកចុះបញ្ជី ឬនៅក្នុងការកត់ត្រាផ្សេងៗ បានដោយអនុលោមតាមច្បាប់នេះ និងបទបញ្ជាទាំងឡាយ ។

មាត្រា ១២១.-

នៅពេលបានទទួលសំណើសុំជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ប្រសិនបើមន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីពិនិត្យឃើញថាជាការសមស្រប មន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីអាចពន្យារពេលបានសម្រាប់អនុវត្តសកម្មភាពណាមួយ ឬប្រកាន់យកចំណាត់ការណាមួយក្រោមច្បាប់នេះ និងក្រោមបទបញ្ញាទាំងឡាយដោយជូនដំណឹងដល់ភាគីពាក់ព័ន្ធ និងតាមលក្ខខណ្ឌដែលមន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីណែនាំ ។ ការពន្យារនេះ អាចត្រូវយល់ព្រមបានទោះបីរយៈពេលអនុវត្តនូវសកម្មភាព ឬប្រកាន់យកនូវចំណាត់ការត្រូវផុតកំណត់ហើយក៏ដោយ ។

ផ្នែកទី ៦

ការអនុវត្តន៍អំណាចឆន្ទានុសិទ្ធិ

មាត្រា ១២២.-

មន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជីត្រូវផ្តល់ឱកាសសម្រាប់សវនាការដល់ភាគីណាមួយនៃបណ្តឹងនៅចំពោះមុខខ្លួន មុនពេលអនុវត្តអំណាចឆន្ទានុសិទ្ធិដែលបានប្រគល់ឱ្យដោយច្បាប់នេះ និងដោយបទបញ្ញាទាំងឡាយចំពោះភាគីនោះ ។

ផ្នែកទី ៧

សមត្ថកិច្ចរបស់តុលាការ និងការប្តឹងតវ៉ា

មាត្រា ១២៣.-

រាល់វិវាទដែលបានកើតឡើងពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការអនុវត្តន៍ច្បាប់នេះ និងបទបញ្ញាទាំងឡាយ ត្រូវប្តឹងទៅតុលាការមានសមត្ថកិច្ច ។

មាត្រា ១២៤.-

សេចក្តីសម្រេចរបស់ក្រសួងទទួលបន្ទុកឧស្សាហកម្ម នៅក្រោមច្បាប់នេះជាពិសេសការផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ការផ្តល់វិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ ការចុះបញ្ជីគំនូរឧស្សាហកម្ម ការបដិសេធសំណុំលិខិតស្នើសុំផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម ការបដិសេធសំណុំលិខិតស្នើសុំផ្តល់វិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ ឬការបដិសេធសំណុំលិខិតស្នើសុំចុះបញ្ជីគំនូរឧស្សាហកម្មអាចជាកម្មវត្ថុនៃការប្តឹងតវ៉ាដោយភាគីពាក់ព័ន្ធទៅតុលាការមានសមត្ថកិច្ចបាន ។ បណ្តឹងតវ៉ានោះត្រូវតែដាក់ក្នុងរយៈពេលបី(៣)ខែចាប់ពីថ្ងៃចេញសេចក្តីសម្រេច ។

ផ្នែកទី ៨
ការរំលោភ និងសកម្មភាពមិនស្របច្បាប់

មាត្រា ១២៥.-

ការរំលោភ គឺជាការអនុវត្តនីសកម្មភាពរំលោភសិទ្ធិទាំងឡាយនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដូចមានចែងក្នុងផ្នែកទី ៩ នៃជំពូកទី ២ និងផ្នែកទី ៧ នៃជំពូកទី ៥ នៃច្បាប់នេះ ដោយបុគ្គលដទៃ និងដោយគ្មានការព្រមព្រៀងពីម្ចាស់ដែលបានទទួលសិទ្ធិការពារ ។

មាត្រា ១២៦.-

តាមបណ្តឹងរបស់ម្ចាស់ដែលបានទទួលសិទ្ធិការពារ ឬរបស់អ្នកទទួលអាជ្ញាប័ណ្ណ ក្រោយពីបានស្នើសុំទៅម្ចាស់ឱ្យប្តឹងទៅតុលាការមានសមត្ថកិច្ចដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាជាក់លាក់អ្វីមួយ ប៉ុន្តែម្ចាស់នោះបានបដិសេធ ឬខកខានមិនបានធ្វើតាមសំណើនោះទេ តុលាការមានសមត្ថកិច្ចអាចចេញសេចក្តីសម្រេចបណ្តោះអាសន្នដើម្បីទប់ស្កាត់ការរំលោភ ឬការរំលោភដែលប្រុងនឹងកើតមានឡើង សម្រេចឱ្យសងការខូចខាត និងផ្តល់នូវដំណោះស្រាយផ្សេងៗដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ផ្សេងទៀតជាធរមាន ។

មាត្រា ១២៧.-

ក្នុងករណីកម្មវត្ថុប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មឬវិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ជាដំណើរការផលិតកម្មហើយត្រូវចោទប្រកាន់ថា បានប្រព្រឹត្តរំលោភដោយបង្កើតជាផលិតផលតាមរយៈការប្រើប្រាស់ដំណើរការផលិតកម្មរបស់អ្នកចោទប្រកាន់នោះ គឺមិនត្រូវចោទប្រកាន់ទេ ប្រសិនបើផលិតផលនោះ គឺជាផលិតផលថ្មីហើយអ្នកដែលត្រូវចោទប្រកាន់ថារំលោភនោះ បានលើកភស្តុតាងមកបញ្ជាក់ថា ផលិតផលនោះមិនត្រូវបានផលិតតាមដំណើរការផលិតកម្មដែលបានចោទប្រកាន់ថារំលោភនោះទេ ។

មាត្រា ១២៨.-

ក្នុងការទាមទាររកភស្តុតាងមុនដំណាក់ការជម្រះក្តី ដោយអនុលោមតាមមាត្រា ១២៧ នៃច្បាប់នេះ តុលាការមានសមត្ថកិច្ចត្រូវតែគិតគូរដល់ផលប្រយោជន៍ស្របច្បាប់របស់បុគ្គលដែលត្រូវចោទប្រកាន់ថារំលោភ ដោយមិនធ្វើឱ្យលេចឮខ្ចរខ្ចាយអំពីការសម្ងាត់នៃការផលិត និងការសម្ងាត់នៃរបរជំនួញរបស់បុគ្គលដែលត្រូវចោទប្រកាន់នោះឡើយ ។

ផ្នែកទី ៩
ការអនុវត្តន៍សន្ធិសញ្ញាអន្តរជាតិ

មាត្រា ១២៩.-

បទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយនៃសន្ធិសញ្ញាអន្តរជាតិ អំពីកម្មសិទ្ធិឧស្សាហកម្មដែលព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាជាភាគីមួយនៃសន្ធិសញ្ញានោះត្រូវយកមកអនុវត្ត ចំពោះបញ្ហាដែលទាក់ទងជាមួយនឹងច្បាប់នេះបានផងដែរ ។ ក្នុងករណីមានទំនាស់

ជាមួយបទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយនៃច្បាប់នេះ បទប្បញ្ញត្តិនៃសន្ធិសញ្ញាអន្តរជាតិនោះត្រូវចាត់ទុកជាបទប្បញ្ញត្តិគោល ។

ជំពូកទី ១០

បទបញ្ជា និងសេចក្តីណែនាំរដ្ឋបាល

មាត្រា ១៣០.-

រដ្ឋមន្ត្រីត្រូវចេញបទបញ្ជាចាំបាច់ណែនាំលំអិត អំពីការអនុវត្តន៍ច្បាប់នេះ ។

ចំពោះការបង់កម្រៃដែលទាក់ទងទៅនឹងការដាក់សំណុំលិខិតស្នើសុំផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម វិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ និង សុំចុះបញ្ជីគំនូរឧស្សាហកម្មត្រូវកំណត់ដោយសេចក្តីប្រកាសរួមរបស់ក្រសួងទទួលបន្ទុកឧស្សាហកម្ម និងក្រសួងទទួលបន្ទុកហិរញ្ញវត្ថុ ។

ជំពូកទី ១១

ការបកស្រាយ

មាត្រា ១៣១.-

នៅក្នុងច្បាប់នេះ :

-**ចំណាត់ថ្នាក់អន្តរជាតិ** មានន័យថាចំណាត់ថ្នាក់ដែលអនុលោមតាមកិច្ចព្រមព្រៀងទីក្រុងឡូការណូដែលបង្កើតឡើងនូវចំណាត់ថ្នាក់អន្តរជាតិនៃគំនូរឧស្សាហកម្មដែលបានកែសម្រួលចុងក្រោយ ។

-**រដ្ឋមន្ត្រី** មានន័យថារដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកឧស្សាហកម្ម ។

-**អនុសញ្ញាទីក្រុងប៉ារីស** មានន័យថាអនុសញ្ញាដែលបានចុះហត្ថលេខានៅទីក្រុងប៉ារីស ស្តីពីការការពារកម្មសិទ្ធិឧស្សាហកម្ម ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ១៨៨៣ ដែលបានកែសម្រួលចុងក្រោយ ។

-**កាលបរិច្ឆេទអាទិភាព** មានន័យថាជាកាលបរិច្ឆេទដែលបានដាក់សំណុំលិខិតស្នើសុំមុនគេបង្អស់ដែលប្រើប្រាស់ធ្វើជាមូលដ្ឋានដើម្បីទទួលសិទ្ធិអាទិភាពដូចបានចែងនៅក្នុងអនុសញ្ញាទីក្រុងប៉ារីស ។

-**មន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជី** មានន័យថាប្រធាននាយកដ្ឋានទទួលបន្ទុកចុះបញ្ជី ។

-**នាយកដ្ឋានទទួលបន្ទុកចុះបញ្ជី** មានន័យថានាយកដ្ឋានកម្មសិទ្ធិឧស្សាហកម្មដែលត្រូវបង្កើតឡើងនៅក្រសួងទទួលបន្ទុកឧស្សាហកម្ម ។

ជំពូកទី ៧
ទោសប្បញ្ញត្តិ

មាត្រា ១៣២.-

បុគ្គលណាមួយដែលផ្តល់ពត៌មានមិនពិតនៅក្នុងឯកសារដែលបានដាក់ជូនមន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជី ត្រូវផ្តន្ទាទោសពិន័យជាប្រាក់ពីមួយលាន(១.000.000)រៀល ដល់ប្រាំលាន(៥.000.000)រៀល ឬត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពីមួយ (១)ខែ ទៅប្រាំមួយ(៦)ខែ ឬត្រូវផ្តន្ទាទោសទាំងពីរខាងលើ ។ ក្នុងករណីមិនរាងចាលក្នុងរយៈពេលប្រាំ(៥)ឆ្នាំ គិតចាប់ពីពេលផ្តន្ទាទោសលើកមុន ត្រូវផ្តន្ទាទោសទ្វេដង ។

១៣៣ .-

បុគ្គលណាមួយដែលរំលោភដោយចេតនា ដូចមានចែងក្នុង មាត្រា១២៥ ត្រូវផ្តន្ទាទោស ពិន័យជាប្រាក់ពីប្រាំលាន (៥.000.000)រៀល ដល់ម្ភៃលាន(២0.000.000)រៀល ឬត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ ពីមួយ(១)ឆ្នាំ ទៅប្រាំ(៥) ឆ្នាំ ឬត្រូវផ្តន្ទាទោសទាំងពីរខាងលើ ។ ក្នុងករណីមិនរាងចាល ក្នុងរយៈពេលប្រាំ(៥)ឆ្នាំ គិតចាប់ពីពេលផ្តន្ទាទោសលើកមុន ត្រូវផ្តន្ទាទោសទ្វេដង ។

មាត្រា ១៣៤.-

ក្នុងករណីបុគ្គលណាមួយត្រូវបានផ្តន្ទាទោស តុលាការមានសមត្ថកិច្ចអាចបញ្ជាឱ្យធ្វើការរឹបអូសទុកជាសម្បត្តិរដ្ឋ ឬបំផ្លាញចោលនូវទំនិញដែលរំលោភ និងសម្ភារៈឧបករណ៍ដែលយកមកប្រើប្រាស់ក្នុងការប្រព្រឹត្តរំលោភ ។

មាត្រា ១៣៥.-

មន្ត្រីមានសមត្ថកិច្ចណាដែលបានខុសឆ្គងក្នុងការអនុវត្តនីភារកិច្ចរបស់ខ្លួនដែលបានផ្តល់អោយស្របតាមច្បាប់នេះត្រូវទទួលទោសរដ្ឋបាលដោយពុំទាន់គិតដល់បទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌផ្សេងទៀត ។

ជំពូកទី ៨
អន្តរប្បញ្ញត្តិ

មាត្រា ១៣៦.-

ផលិតផលឱសថ ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ៤ នៃច្បាប់នេះ មិនត្រូវការពារដោយប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មរហូតដល់ ថ្ងៃទី ០១ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៦ យោងតាមសេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានស្តីពីកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មពាក់ព័ន្ធកម្មសិទ្ធិបញ្ញា និងសុខភាពសាធារណៈនៃសន្និសីទថ្នាក់រដ្ឋមន្ត្រីរបស់អង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក ចុះថ្ងៃទី ១៤ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០១ នៅទីក្រុងដូហានៃប្រទេសកាតា ។

ជំពូកទី ៩
អវសានប្បញ្ញត្តិ

មាត្រា ១៣៧.-

បទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយណាដែលផ្ទុយនឹងច្បាប់នេះ ត្រូវទុកជានិរាករណ៍ ។

ច្បាប់នេះត្រូវបានរដ្ឋសភានៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា អនុម័តនៅថ្ងៃទី ២៨ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០២ នាសម័យប្រជុំលើកទី ៩ នីតិកាលទី ២ ។

ភ្នំពេញ.ថ្ងៃទី ......ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០២

ប្រធានរដ្ឋសភា

ហត្ថលេខា និងត្រា

នរោត្តម រណឫទ្ធិ

ANNEX 1C

AGREEMENT ON TRADE-RELATED ASPECTS OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS

PART I GENERAL PROVISIONS AND BASIC PRINCIPLES

PART II STANDARDS CONCERNING THE AVAILABILITY, SCOPE AND USE OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS

1. Copyright and Related Rights
2. Trademarks
3. Geographical Indications
4. Industrial Designs
5. Patents
6. Layout-Designs (Topographies) of Integrated Circuits
7. Protection of Undisclosed Information
8. Control of Anti-Competitive Practices in Contractual Licences

PART III ENFORCEMENT OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS

1. General Obligations
2. Civil and Administrative Procedures and Remedies
3. Provisional Measures
4. Special Requirements Related to Border Measures
5. Criminal Procedures

PART IV ACQUISITION AND MAINTENANCE OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS AND RELATED *INTER-PARTES* PROCEDURES

PART V DISPUTE PREVENTION AND SETTLEMENT

PART VI TRANSITIONAL ARRANGEMENTS

PART VII INSTITUTIONAL ARRANGEMENTS; FINAL PROVISIONS

AGREEMENT ON TRADE-RELATED ASPECTS OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS

Members,

Desiring to reduce distortions and impediments to international trade, and taking into account the need to promote effective and adequate protection of intellectual property rights, and to ensure that measures and procedures to enforce intellectual property rights do not themselves become barriers to legitimate trade;

Recognizing, to this end, the need for new rules and disciplines concerning:

(a) the applicability of the basic principles of GATT 1994 and of relevant international intellectual property agreements or conventions;

(b) the provision of adequate standards and principles concerning the availability, scope and use of trade-related intellectual property rights;

(c) the provision of effective and appropriate means for the enforcement of trade-related intellectual property rights, taking into account differences in national legal systems;

(d) the provision of effective and expeditious procedures for the multilateral prevention and settlement of disputes between governments; and

(e) transitional arrangements aiming at the fullest participation in the results of the negotiations;

Recognizing the need for a multilateral framework of principles, rules and disciplines dealing with international trade in counterfeit goods;

Recognizing that intellectual property rights are private rights;

Recognizing the underlying public policy objectives of national systems for the protection of intellectual property, including developmental and technological objectives;

Recognizing also the special needs of the least-developed country Members in respect of maximum flexibility in the domestic implementation of laws and regulations in order to enable them to create a sound and viable technological base;

Emphasizing the importance of reducing tensions by reaching strengthened commitments to resolve disputes on trade-related intellectual property issues through multilateral procedures;

Desiring to establish a mutually supportive relationship between the WTO and the World Intellectual Property Organization (referred to in this Agreement as "WIPO") as well as other relevant international organizations;

Hereby agree as follows:

PART I

GENERAL PROVISIONS AND BASIC PRINCIPLES

Article 1

Nature and Scope of Obligations

1. Members shall give effect to the provisions of this Agreement. Members may, but shall not be obliged to, implement in their law more extensive protection than is required by this Agreement, provided that such protection does not contravene the provisions of this Agreement. Members shall be free to determine the appropriate method of implementing the provisions of this Agreement within their own legal system and practice.

2. For the purposes of this Agreement, the term "intellectual property" refers to all categories of intellectual property that are the subject of Sections 1 through 7 of Part II.

3. Members shall accord the treatment provided for in this Agreement to the nationals of other Members.[1] In respect of the relevant intellectual property right, the nationals of other Members shall be understood as those natural or legal persons that would meet the criteria for eligibility for protection provided for in the Paris Convention (1967), the Berne Convention (1971), the Rome Convention and the Treaty on Intellectual Property in Respect of Integrated Circuits, were all Members of the WTO members of those conventions.[2] Any Member availing itself of the possibilities provided in paragraph 3 of Article 5 or paragraph 2 of Article 6 of the Rome Convention shall make a notification as foreseen in those provisions to the Council for Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (the "Council for TRIPS").

Article 2

Intellectual Property Conventions

1. In respect of Parts II, III and IV of this Agreement, Members shall comply with Articles 1 through 12, and Article 19, of the Paris Convention (1967).

2. Nothing in Parts I to IV of this Agreement shall derogate from existing obligations that Members may have to each other under the Paris Convention, the Berne Convention, the Rome Convention and the Treaty on Intellectual Property in Respect of Integrated Circuits.

---

[1]When "nationals" are referred to in this Agreement, they shall be deemed, in the case of a separate customs territory Member of the WTO, to mean persons, natural or legal, who are domiciled or who have a real and effective industrial or commercial establishment in that customs territory.

[2]In this Agreement, "Paris Convention" refers to the Paris Convention for the Protection of Industrial Property; "Paris Convention (1967)" refers to the Stockholm Act of this Convention of 14 July 1967. "Berne Convention" refers to the Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works; "Berne Convention (1971)" refers to the Paris Act of this Convention of 24 July 1971. "Rome Convention" refers to the International Convention for the Protection of Performers, Producers of Phonograms and Broadcasting Organizations, adopted at Rome on 26 October 1961. "Treaty on Intellectual Property in Respect of Integrated Circuits" (IPIC Treaty) refers to the Treaty on Intellectual Property in Respect of Integrated Circuits, adopted at Washington on 26 May 1989. "WTO Agreement" refers to the Agreement Establishing the WTO.

Article 3

National Treatment

1. Each Member shall accord to the nationals of other Members treatment no less favourable than that it accords to its own nationals with regard to the protection[3] of intellectual property, subject to the exceptions already provided in, respectively, the Paris Convention (1967), the Berne Convention (1971), the Rome Convention or the Treaty on Intellectual Property in Respect of Integrated Circuits. In respect of performers, producers of phonograms and broadcasting organizations, this obligation only applies in respect of the rights provided under this Agreement. Any Member availing itself of the possibilities provided in Article 6 of the Berne Convention (1971) or paragraph 1(b) of Article 16 of the Rome Convention shall make a notification as foreseen in those provisions to the Council for TRIPS.

2. Members may avail themselves of the exceptions permitted under paragraph 1 in relation to judicial and administrative procedures, including the designation of an address for service or the appointment of an agent within the jurisdiction of a Member, only where such exceptions are necessary to secure compliance with laws and regulations which are not inconsistent with the provisions of this Agreement and where such practices are not applied in a manner which would constitute a disguised restriction on trade.

Article 4

Most-Favoured-Nation Treatment

With regard to the protection of intellectual property, any advantage, favour, privilege or immunity granted by a Member to the nationals of any other country shall be accorded immediately and unconditionally to the nationals of all other Members. Exempted from this obligation are any advantage, favour, privilege or immunity accorded by a Member:

(a) deriving from international agreements on judicial assistance or law enforcement of a general nature and not particularly confined to the protection of intellectual property;

(b) granted in accordance with the provisions of the Berne Convention (1971) or the Rome Convention authorizing that the treatment accorded be a function not of national treatment but of the treatment accorded in another country;

(c) in respect of the rights of performers, producers of phonograms and broadcasting organizations not provided under this Agreement;

(d) deriving from international agreements related to the protection of intellectual property which entered into force prior to the entry into force of the WTO Agreement, provided that such agreements are notified to the Council for TRIPS and do not constitute an arbitrary or unjustifiable discrimination against nationals of other Members.

---

[3]For the purposes of Articles 3 and 4, "protection" shall include matters affecting the availability, acquisition, scope, maintenance and enforcement of intellectual property rights as well as those matters affecting the use of intellectual property rights specifically addressed in this Agreement.

Article 5

Multilateral Agreements on Acquisition or Maintenance of Protection

The obligations under Articles 3 and 4 do not apply to procedures provided in multilateral agreements concluded under the auspices of WIPO relating to the acquisition or maintenance of intellectual property rights.

Article 6

Exhaustion

For the purposes of dispute settlement under this Agreement, subject to the provisions of Articles 3 and 4 nothing in this Agreement shall be used to address the issue of the exhaustion of intellectual property rights.

Article 7

Objectives

The protection and enforcement of intellectual property rights should contribute to the promotion of technological innovation and to the transfer and dissemination of technology, to the mutual advantage of producers and users of technological knowledge and in a manner conducive to social and economic welfare, and to a balance of rights and obligations.

Article 8

Principles

1. Members may, in formulating or amending their laws and regulations, adopt measures necessary to protect public health and nutrition, and to promote the public interest in sectors of vital importance to their socio-economic and technological development, provided that such measures are consistent with the provisions of this Agreement.

2. Appropriate measures, provided that they are consistent with the provisions of this Agreement, may be needed to prevent the abuse of intellectual property rights by right holders or the resort to practices which unreasonably restrain trade or adversely affect the international transfer of technology.

PART II

STANDARDS CONCERNING THE AVAILABILITY, SCOPE AND USE OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS

SECTION 1: COPYRIGHT AND RELATED RIGHTS

Article 9

Relation to the Berne Convention

1. Members shall comply with Articles 1 through 21 of the Berne Convention (1971) and the Appendix thereto. However, Members shall not have rights or obligations under this Agreement in respect of the rights conferred under Article 6*bis* of that Convention or of the rights derived therefrom.

2. Copyright protection shall extend to expressions and not to ideas, procedures, methods of operation or mathematical concepts as such.

Article 10

Computer Programs and Compilations of Data

1. Computer programs, whether in source or object code, shall be protected as literary works under the Berne Convention (1971).

2. Compilations of data or other material, whether in machine readable or other form, which by reason of the selection or arrangement of their contents constitute intellectual creations shall be protected as such. Such protection, which shall not extend to the data or material itself, shall be without prejudice to any copyright subsisting in the data or material itself.

Article 11

Rental Rights

In respect of at least computer programs and cinematographic works, a Member shall provide authors and their successors in title the right to authorize or to prohibit the commercial rental to the public of originals or copies of their copyright works. A Member shall be excepted from this obligation in respect of cinematographic works unless such rental has led to widespread copying of such works which is materially impairing the exclusive right of reproduction conferred in that Member on authors and their successors in title. In respect of computer programs, this obligation does not apply to rentals where the program itself is not the essential object of the rental.

Article 12

Term of Protection

Whenever the term of protection of a work, other than a photographic work or a work of applied art, is calculated on a basis other than the life of a natural person, such term shall be no less than 50 years

from the end of the calendar year of authorized publication, or, failing such authorized publication within 50 years from the making of the work, 50 years from the end of the calendar year of making.

Article 13

Limitations and Exceptions

Members shall confine limitations or exceptions to exclusive rights to certain special cases which do not conflict with a normal exploitation of the work and do not unreasonably prejudice the legitimate interests of the right holder.

Article 14

Protection of Performers, Producers of Phonograms (Sound Recordings) and Broadcasting Organizations

1. In respect of a fixation of their performance on a phonogram, performers shall have the possibility of preventing the following acts when undertaken without their authorization: the fixation of their unfixed performance and the reproduction of such fixation. Performers shall also have the possibility of preventing the following acts when undertaken without their authorization: the broadcasting by wireless means and the communication to the public of their live performance.

2. Producers of phonograms shall enjoy the right to authorize or prohibit the direct or indirect reproduction of their phonograms.

3. Broadcasting organizations shall have the right to prohibit the following acts when undertaken without their authorization: the fixation, the reproduction of fixations, and the rebroadcasting by wireless means of broadcasts, as well as the communication to the public of television broadcasts of the same. Where Members do not grant such rights to broadcasting organizations, they shall provide owners of copyright in the subject matter of broadcasts with the possibility of preventing the above acts, subject to the provisions of the Berne Convention (1971).

4. The provisions of Article 11 in respect of computer programs shall apply *mutatis mutandis* to producers of phonograms and any other right holders in phonograms as determined in a Member's law. If on 15 April 1994 a Member has in force a system of equitable remuneration of right holders in respect of the rental of phonograms, it may maintain such system provided that the commercial rental of phonograms is not giving rise to the material impairment of the exclusive rights of reproduction of right holders.

5. The term of the protection available under this Agreement to performers and producers of phonograms shall last at least until the end of a period of 50 years computed from the end of the calendar year in which the fixation was made or the performance took place. The term of protection granted pursuant to paragraph 3 shall last for at least 20 years from the end of the calendar year in which the broadcast took place.

6. Any Member may, in relation to the rights conferred under paragraphs 1, 2 and 3, provide for conditions, limitations, exceptions and reservations to the extent permitted by the Rome Convention. However, the provisions of Article 18 of the Berne Convention (1971) shall also apply, *mutatis mutandis*, to the rights of performers and producers of phonograms in phonograms.

SECTION 2: TRADEMARKS

Article 15

Protectable Subject Matter

1. Any sign, or any combination of signs, capable of distinguishing the goods or services of one undertaking from those of other undertakings, shall be capable of constituting a trademark. Such signs, in particular words including personal names, letters, numerals, figurative elements and combinations of colours as well as any combination of such signs, shall be eligible for registration as trademarks. Where signs are not inherently capable of distinguishing the relevant goods or services, Members may make registrability depend on distinctiveness acquired through use. Members may require, as a condition of registration, that signs be visually perceptible.

2. Paragraph 1 shall not be understood to prevent a Member from denying registration of a trademark on other grounds, provided that they do not derogate from the provisions of the Paris Convention (1967).

3. Members may make registrability depend on use. However, actual use of a trademark shall not be a condition for filing an application for registration. An application shall not be refused solely on the ground that intended use has not taken place before the expiry of a period of three years from the date of application.

4. The nature of the goods or services to which a trademark is to be applied shall in no case form an obstacle to registration of the trademark.

5. Members shall publish each trademark either before it is registered or promptly after it is registered and shall afford a reasonable opportunity for petitions to cancel the registration. In addition, Members may afford an opportunity for the registration of a trademark to be opposed.

Article 16

Rights Conferred

1. The owner of a registered trademark shall have the exclusive right to prevent all third parties not having the owner's consent from using in the course of trade identical or similar signs for goods or services which are identical or similar to those in respect of which the trademark is registered where such use would result in a likelihood of confusion. In case of the use of an identical sign for identical goods or services, a likelihood of confusion shall be presumed. The rights described above shall not prejudice any existing prior rights, nor shall they affect the possibility of Members making rights available on the basis of use.

2. Article 6*bis* of the Paris Convention (1967) shall apply, *mutatis mutandis,* to services. In determining whether a trademark is well-known, Members shall take account of the knowledge of the trademark in the relevant sector of the public, including knowledge in the Member concerned which has been obtained as a result of the promotion of the trademark.

3. Article 6*bis* of the Paris Convention (1967) shall apply, *mutatis mutandis*, to goods or services which are not similar to those in respect of which a trademark is registered, provided that use of that trademark in relation to those goods or services would indicate a connection between those goods or

services and the owner of the registered trademark and provided that the interests of the owner of the registered trademark are likely to be damaged by such use.

Article 17

Exceptions

Members may provide limited exceptions to the rights conferred by a trademark, such as fair use of descriptive terms, provided that such exceptions take account of the legitimate interests of the owner of the trademark and of third parties.

Article 18

Term of Protection

Initial registration, and each renewal of registration, of a trademark shall be for a term of no less than seven years. The registration of a trademark shall be renewable indefinitely.

Article 19

Requirement of Use

1. If use is required to maintain a registration, the registration may be cancelled only after an uninterrupted period of at least three years of non-use, unless valid reasons based on the existence of obstacles to such use are shown by the trademark owner. Circumstances arising independently of the will of the owner of the trademark which constitute an obstacle to the use of the trademark, such as import restrictions on or other government requirements for goods or services protected by the trademark, shall be recognized as valid reasons for non-use.

2. When subject to the control of its owner, use of a trademark by another person shall be recognized as use of the trademark for the purpose of maintaining the registration.

Article 20

Other Requirements

The use of a trademark in the course of trade shall not be unjustifiably encumbered by special requirements, such as use with another trademark, use in a special form or use in a manner detrimental to its capability to distinguish the goods or services of one undertaking from those of other undertakings. This will not preclude a requirement prescribing the use of the trademark identifying the undertaking producing the goods or services along with, but without linking it to, the trademark distinguishing the specific goods or services in question of that undertaking.

Article 21

Licensing and Assignment

Members may determine conditions on the licensing and assignment of trademarks, it being understood that the compulsory licensing of trademarks shall not be permitted and that the owner of a registered trademark shall have the right to assign the trademark with or without the transfer of the business to which the trademark belongs.

SECTION 3: GEOGRAPHICAL INDICATIONS

Article 22

Protection of Geographical Indications

1. Geographical indications are, for the purposes of this Agreement, indications which identify a good as originating in the territory of a Member, or a region or locality in that territory, where a given quality, reputation or other characteristic of the good is essentially attributable to its geographical origin.

2. In respect of geographical indications, Members shall provide the legal means for interested parties to prevent:

(a) the use of any means in the designation or presentation of a good that indicates or suggests that the good in question originates in a geographical area other than the true place of origin in a manner which misleads the public as to the geographical origin of the good;

(b) any use which constitutes an act of unfair competition within the meaning of Article 10*bis* of the Paris Convention (1967).

3. A Member shall, *ex officio* if its legislation so permits or at the request of an interested party, refuse or invalidate the registration of a trademark which contains or consists of a geographical indication with respect to goods not originating in the territory indicated, if use of the indication in the trademark for such goods in that Member is of such a nature as to mislead the public as to the true place of origin.

4. The protection under paragraphs 1, 2 and 3 shall be applicable against a geographical indication which, although literally true as to the territory, region or locality in which the goods originate, falsely represents to the public that the goods originate in another territory.

Article 23

Additional Protection for Geographical Indications for Wines and Spirits

1. Each Member shall provide the legal means for interested parties to prevent use of a geographical indication identifying wines for wines not originating in the place indicated by the geographical indication in question or identifying spirits for spirits not originating in the place indicated by the geographical indication in question, even where the true origin of the goods is indicated or the geographical indication is used in translation or accompanied by expressions such as "kind", "type", "style", "imitation" or the like.[4]

2. The registration of a trademark for wines which contains or consists of a geographical indication identifying wines or for spirits which contains or consists of a geographical indication identifying spirits shall be refused or invalidated, *ex officio* if a Member's legislation so permits or at the request of an interested party, with respect to such wines or spirits not having this origin.

3. In the case of homonymous geographical indications for wines, protection shall be accorded to each indication, subject to the provisions of paragraph 4 of Article 22. Each Member shall determine the practical conditions under which the homonymous indications in question will be differentiated from each other, taking into account the need to ensure equitable treatment of the producers concerned and that consumers are not misled.

4. In order to facilitate the protection of geographical indications for wines, negotiations shall be undertaken in the Council for TRIPS concerning the establishment of a multilateral system of notification and registration of geographical indications for wines eligible for protection in those Members participating in the system.

Article 24

International Negotiations; Exceptions

1. Members agree to enter into negotiations aimed at increasing the protection of individual geographical indications under Article 23. The provisions of paragraphs 4 through 8 below shall not be used by a Member to refuse to conduct negotiations or to conclude bilateral or multilateral agreements. In the context of such negotiations, Members shall be willing to consider the continued applicability of these provisions to individual geographical indications whose use was the subject of such negotiations.

2. The Council for TRIPS shall keep under review the application of the provisions of this Section; the first such review shall take place within two years of the entry into force of the WTO Agreement. Any matter affecting the compliance with the obligations under these provisions may be drawn to the attention of the Council, which, at the request of a Member, shall consult with any Member or Members in respect of such matter in respect of which it has not been possible to find a satisfactory solution through bilateral or plurilateral consultations between the Members concerned. The Council shall take such action as may be agreed to facilitate the operation and further the objectives of this Section.

3. In implementing this Section, a Member shall not diminish the protection of geographical indications that existed in that Member immediately prior to the date of entry into force of the WTO Agreement.

---

[4]Notwithstanding the first sentence of Article 42, Members may, with respect to these obligations, instead provide for enforcement by administrative action.

4. Nothing in this Section shall require a Member to prevent continued and similar use of a particular geographical indication of another Member identifying wines or spirits in connection with goods or services by any of its nationals or domiciliaries who have used that geographical indication in a continuous manner with regard to the same or related goods or services in the territory of that Member either (*a*) for at least 10 years preceding 15 April 1994 or (*b*) in good faith preceding that date.

5. Where a trademark has been applied for or registered in good faith, or where rights to a trademark have been acquired through use in good faith either:

(a) before the date of application of these provisions in that Member as defined in Part VI; or

(b) before the geographical indication is protected in its country of origin;

measures adopted to implement this Section shall not prejudice eligibility for or the validity of the registration of a trademark, or the right to use a trademark, on the basis that such a trademark is identical with, or similar to, a geographical indication.

6. Nothing in this Section shall require a Member to apply its provisions in respect of a geographical indication of any other Member with respect to goods or services for which the relevant indication is identical with the term customary in common language as the common name for such goods or services in the territory of that Member. Nothing in this Section shall require a Member to apply its provisions in respect of a geographical indication of any other Member with respect to products of the vine for which the relevant indication is identical with the customary name of a grape variety existing in the territory of that Member as of the date of entry into force of the WTO Agreement.

7. A Member may provide that any request made under this Section in connection with the use or registration of a trademark must be presented within five years after the adverse use of the protected indication has become generally known in that Member or after the date of registration of the trademark in that Member provided that the trademark has been published by that date, if such date is earlier than the date on which the adverse use became generally known in that Member, provided that the geographical indication is not used or registered in bad faith.

8. The provisions of this Section shall in no way prejudice the right of any person to use, in the course of trade, that person's name or the name of that person's predecessor in business, except where such name is used in such a manner as to mislead the public.

9. There shall be no obligation under this Agreement to protect geographical indications which are not or cease to be protected in their country of origin, or which have fallen into disuse in that country.

SECTION 4: INDUSTRIAL DESIGNS

Article 25

Requirements for Protection

1. Members shall provide for the protection of independently created industrial designs that are new or original. Members may provide that designs are not new or original if they do not significantly differ from known designs or combinations of known design features. Members may provide that such protection shall not extend to designs dictated essentially by technical or functional considerations.

2. Each Member shall ensure that requirements for securing protection for textile designs, in particular in regard to any cost, examination or publication, do not unreasonably impair the opportunity to seek and obtain such protection. Members shall be free to meet this obligation through industrial design law or through copyright law.

Article 26

Protection

1. The owner of a protected industrial design shall have the right to prevent third parties not having the owner's consent from making, selling or importing articles bearing or embodying a design which is a copy, or substantially a copy, of the protected design, when such acts are undertaken for commercial purposes.

2. Members may provide limited exceptions to the protection of industrial designs, provided that such exceptions do not unreasonably conflict with the normal exploitation of protected industrial designs and do not unreasonably prejudice the legitimate interests of the owner of the protected design, taking account of the legitimate interests of third parties.

3. The duration of protection available shall amount to at least 10 years.

SECTION 5: PATENTS

Article 27

Patentable Subject Matter

1. Subject to the provisions of paragraphs 2 and 3, patents shall be available for any inventions, whether products or processes, in all fields of technology, provided that they are new, involve an inventive step and are capable of industrial application.[5] Subject to paragraph 4 of Article 65, paragraph 8 of Article 70 and paragraph 3 of this Article, patents shall be available and patent rights enjoyable without discrimination as to the place of invention, the field of technology and whether products are imported or locally produced.

2. Members may exclude from patentability inventions, the prevention within their territory of the commercial exploitation of which is necessary to protect *ordre public* or morality, including to protect human, animal or plant life or health or to avoid serious prejudice to the environment, provided that such exclusion is not made merely because the exploitation is prohibited by their law.

3. Members may also exclude from patentability:

(a) diagnostic, therapeutic and surgical methods for the treatment of humans or animals;

(b) plants and animals other than micro-organisms, and essentially biological processes for the production of plants or animals other than non-biological and microbiological processes. However, Members shall provide for the protection of plant varieties either by patents or by an effective *sui generis* system or by any combination thereof. The

---

[5]For the purposes of this Article, the terms "inventive step" and "capable of industrial application" may be deemed by a Member to be synonymous with the terms "non-obvious" and "useful" respectively.

provisions of this subparagraph shall be reviewed four years after the date of entry into force of the WTO Agreement.

Article 28

Rights Conferred

1. A patent shall confer on its owner the following exclusive rights:

(a) where the subject matter of a patent is a product, to prevent third parties not having the owner's consent from the acts of: making, using, offering for sale, selling, or importing[6] for these purposes that product;

(b) where the subject matter of a patent is a process, to prevent third parties not having the owner's consent from the act of using the process, and from the acts of: using, offering for sale, selling, or importing for these purposes at least the product obtained directly by that process.

2. Patent owners shall also have the right to assign, or transfer by succession, the patent and to conclude licensing contracts.

Article 29

Conditions on Patent Applicants

1. Members shall require that an applicant for a patent shall disclose the invention in a manner sufficiently clear and complete for the invention to be carried out by a person skilled in the art and may require the applicant to indicate the best mode for carrying out the invention known to the inventor at the filing date or, where priority is claimed, at the priority date of the application.

2. Members may require an applicant for a patent to provide information concerning the applicant's corresponding foreign applications and grants.

Article 30

Exceptions to Rights Conferred

Members may provide limited exceptions to the exclusive rights conferred by a patent, provided that such exceptions do not unreasonably conflict with a normal exploitation of the patent and do not unreasonably prejudice the legitimate interests of the patent owner, taking account of the legitimate interests of third parties.

---

[6]This right, like all other rights conferred under this Agreement in respect of the use, sale, importation or other distribution of goods, is subject to the provisions of Article 6.

Article 31

Other Use Without Authorization of the Right Holder

Where the law of a Member allows for other use[7] of the subject matter of a patent without the authorization of the right holder, including use by the government or third parties authorized by the government, the following provisions shall be respected:

(a) authorization of such use shall be considered on its individual merits;

(b) such use may only be permitted if, prior to such use, the proposed user has made efforts to obtain authorization from the right holder on reasonable commercial terms and conditions and that such efforts have not been successful within a reasonable period of time. This requirement may be waived by a Member in the case of a national emergency or other circumstances of extreme urgency or in cases of public non-commercial use. In situations of national emergency or other circumstances of extreme urgency, the right holder shall, nevertheless, be notified as soon as reasonably practicable. In the case of public non-commercial use, where the government or contractor, without making a patent search, knows or has demonstrable grounds to know that a valid patent is or will be used by or for the government, the right holder shall be informed promptly;

(c) the scope and duration of such use shall be limited to the purpose for which it was authorized, and in the case of semi-conductor technology shall only be for public non-commercial use or to remedy a practice determined after judicial or administrative process to be anti-competitive;

(d) such use shall be non-exclusive;

(e) such use shall be non-assignable, except with that part of the enterprise or goodwill which enjoys such use;

(f) any such use shall be authorized predominantly for the supply of the domestic market of the Member authorizing such use;

(g) authorization for such use shall be liable, subject to adequate protection of the legitimate interests of the persons so authorized, to be terminated if and when the circumstances which led to it cease to exist and are unlikely to recur. The competent authority shall have the authority to review, upon motivated request, the continued existence of these circumstances;

(h) the right holder shall be paid adequate remuneration in the circumstances of each case, taking into account the economic value of the authorization;

(i) the legal validity of any decision relating to the authorization of such use shall be subject to judicial review or other independent review by a distinct higher authority in that Member;

(j) any decision relating to the remuneration provided in respect of such use shall be subject to judicial review or other independent review by a distinct higher authority in that Member;

---

[7]"Other use" refers to use other than that allowed under Article 30.

(k) Members are not obliged to apply the conditions set forth in subparagraphs (b) and (f) where such use is permitted to remedy a practice determined after judicial or administrative process to be anti-competitive. The need to correct anti-competitive practices may be taken into account in determining the amount of remuneration in such cases. Competent authorities shall have the authority to refuse termination of authorization if and when the conditions which led to such authorization are likely to recur;

(l) where such use is authorized to permit the exploitation of a patent ("the second patent") which cannot be exploited without infringing another patent ("the first patent"), the following additional conditions shall apply:

(i) the invention claimed in the second patent shall involve an important technical advance of considerable economic significance in relation to the invention claimed in the first patent;

(ii) the owner of the first patent shall be entitled to a cross-licence on reasonable terms to use the invention claimed in the second patent; and

(iii) the use authorized in respect of the first patent shall be non-assignable except with the assignment of the second patent.

Article 32

Revocation/Forfeiture

An opportunity for judicial review of any decision to revoke or forfeit a patent shall be available.

Article 33

Term of Protection

The term of protection available shall not end before the expiration of a period of twenty years counted from the filing date.[8]

Article 34

Process Patents: Burden of Proof

1. For the purposes of civil proceedings in respect of the infringement of the rights of the owner referred to in paragraph 1(b) of Article 28, if the subject matter of a patent is a process for obtaining a product, the judicial authorities shall have the authority to order the defendant to prove that the process to obtain an identical product is different from the patented process. Therefore, Members shall provide, in at least one of the following circumstances, that any identical product when produced without the consent of the patent owner shall, in the absence of proof to the contrary, be deemed to have been obtained by the patented process:

---

[8]It is understood that those Members which do not have a system of original grant may provide that the term of protection shall be computed from the filing date in the system of original grant.

(a) if the product obtained by the patented process is new;

(b) if there is a substantial likelihood that the identical product was made by the process and the owner of the patent has been unable through reasonable efforts to determine the process actually used.

2. Any Member shall be free to provide that the burden of proof indicated in paragraph 1 shall be on the alleged infringer only if the condition referred to in subparagraph (a) is fulfilled or only if the condition referred to in subparagraph (b) is fulfilled.

3. In the adduction of proof to the contrary, the legitimate interests of defendants in protecting their manufacturing and business secrets shall be taken into account.

SECTION 6: LAYOUT-DESIGNS (TOPOGRAPHIES) OF INTEGRATED CIRCUITS

Article 35

Relation to the IPIC Treaty

Members agree to provide protection to the layout-designs (topographies) of integrated circuits (referred to in this Agreement as "layout-designs") in accordance with Articles 2 through 7 (other than paragraph 3 of Article 6), Article 12 and paragraph 3 of Article 16 of the Treaty on Intellectual Property in Respect of Integrated Circuits and, in addition, to comply with the following provisions.

Article 36

Scope of the Protection

Subject to the provisions of paragraph 1 of Article 37, Members shall consider unlawful the following acts if performed without the authorization of the right holder:[9] importing, selling, or otherwise distributing for commercial purposes a protected layout-design, an integrated circuit in which a protected layout-design is incorporated, or an article incorporating such an integrated circuit only in so far as it continues to contain an unlawfully reproduced layout-design.

Article 37

Acts Not Requiring the Authorization of the Right Holder

1. Notwithstanding Article 36, no Member shall consider unlawful the performance of any of the acts referred to in that Article in respect of an integrated circuit incorporating an unlawfully reproduced layout-design or any article incorporating such an integrated circuit where the person performing or ordering such acts did not know and had no reasonable ground to know, when acquiring the integrated circuit or article incorporating such an integrated circuit, that it incorporated an unlawfully reproduced layout-design. Members shall provide that, after the time that such person has received sufficient notice that the layout-design was unlawfully reproduced, that person may perform any of the acts with respect to the stock on hand or ordered before such time, but shall be liable to pay to the right holder a sum

---

[9]The term "right holder" in this Section shall be understood as having the same meaning as the term "holder of the right" in the IPIC Treaty.

equivalent to a reasonable royalty such as would be payable under a freely negotiated licence in respect of such a layout-design.

2. The conditions set out in subparagraphs (a) through (k) of Article 31 shall apply *mutatis mutandis* in the event of any non-voluntary licensing of a layout-design or of its use by or for the government without the authorization of the right holder.

Article 38

Term of Protection

1. In Members requiring registration as a condition of protection, the term of protection of layout-designs shall not end before the expiration of a period of 10 years counted from the date of filing an application for registration or from the first commercial exploitation wherever in the world it occurs.

2. In Members not requiring registration as a condition for protection, layout-designs shall be protected for a term of no less than 10 years from the date of the first commercial exploitation wherever in the world it occurs.

3. Notwithstanding paragraphs 1 and 2, a Member may provide that protection shall lapse 15 years after the creation of the layout-design.

SECTION 7: PROTECTION OF UNDISCLOSED INFORMATION

Article 39

1. In the course of ensuring effective protection against unfair competition as provided in Article 10*bis* of the Paris Convention (1967), Members shall protect undisclosed information in accordance with paragraph 2 and data submitted to governments or governmental agencies in accordance with paragraph 3.

2. Natural and legal persons shall have the possibility of preventing information lawfully within their control from being disclosed to, acquired by, or used by others without their consent in a manner contrary to honest commercial practices[10] so long as such information:

(a) is secret in the sense that it is not, as a body or in the precise configuration and assembly of its components, generally known among or readily accessible to persons within the circles that normally deal with the kind of information in question;

(b) has commercial value because it is secret; and

(c) has been subject to reasonable steps under the circumstances, by the person lawfully in control of the information, to keep it secret.

3. Members, when requiring, as a condition of approving the marketing of pharmaceutical or of agricultural chemical products which utilize new chemical entities, the submission of undisclosed test or other data, the origination of which involves a considerable effort, shall protect such data against

---

[10]For the purpose of this provision, "a manner contrary to honest commercial practices" shall mean at least practices such as breach of contract, breach of confidence and inducement to breach, and includes the acquisition of undisclosed information by third parties who knew, or were grossly negligent in failing to know, that such practices were involved in the acquisition.

unfair commercial use. In addition, Members shall protect such data against disclosure, except where necessary to protect the public, or unless steps are taken to ensure that the data are protected against unfair commercial use.

SECTION 8: CONTROL OF ANTI-COMPETITIVE PRACTICES IN CONTRACTUAL LICENCES

Article 40

1. Members agree that some licensing practices or conditions pertaining to intellectual property rights which restrain competition may have adverse effects on trade and may impede the transfer and dissemination of technology.

2. Nothing in this Agreement shall prevent Members from specifying in their legislation licensing practices or conditions that may in particular cases constitute an abuse of intellectual property rights having an adverse effect on competition in the relevant market. As provided above, a Member may adopt, consistently with the other provisions of this Agreement, appropriate measures to prevent or control such practices, which may include for example exclusive grantback conditions, conditions preventing challenges to validity and coercive package licensing, in the light of the relevant laws and regulations of that Member.

3. Each Member shall enter, upon request, into consultations with any other Member which has cause to believe that an intellectual property right owner that is a national or domiciliary of the Member to which the request for consultations has been addressed is undertaking practices in violation of the requesting Member's laws and regulations on the subject matter of this Section, and which wishes to secure compliance with such legislation, without prejudice to any action under the law and to the full freedom of an ultimate decision of either Member. The Member addressed shall accord full and sympathetic consideration to, and shall afford adequate opportunity for, consultations with the requesting Member, and shall cooperate through supply of publicly available non-confidential information of relevance to the matter in question and of other information available to the Member, subject to domestic law and to the conclusion of mutually satisfactory agreements concerning the safeguarding of its confidentiality by the requesting Member.

4. A Member whose nationals or domiciliaries are subject to proceedings in another Member concerning alleged violation of that other Member's laws and regulations on the subject matter of this Section shall, upon request, be granted an opportunity for consultations by the other Member under the same conditions as those foreseen in paragraph 3.

PART III

ENFORCEMENT OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS

SECTION 1: GENERAL OBLIGATIONS

Article 41

1. Members shall ensure that enforcement procedures as specified in this Part are available under their law so as to permit effective action against any act of infringement of intellectual property rights covered by this Agreement, including expeditious remedies to prevent infringements and remedies which constitute a deterrent to further infringements. These procedures shall be applied in such a manner as to avoid the creation of barriers to legitimate trade and to provide for safeguards against their abuse.

2. Procedures concerning the enforcement of intellectual property rights shall be fair and equitable. They shall not be unnecessarily complicated or costly, or entail unreasonable time-limits or unwarranted delays.

3. Decisions on the merits of a case shall preferably be in writing and reasoned. They shall be made available at least to the parties to the proceeding without undue delay. Decisions on the merits of a case shall be based only on evidence in respect of which parties were offered the opportunity to be heard.

4. Parties to a proceeding shall have an opportunity for review by a judicial authority of final administrative decisions and, subject to jurisdictional provisions in a Member's law concerning the importance of a case, of at least the legal aspects of initial judicial decisions on the merits of a case. However, there shall be no obligation to provide an opportunity for review of acquittals in criminal cases.

5. It is understood that this Part does not create any obligation to put in place a judicial system for the enforcement of intellectual property rights distinct from that for the enforcement of law in general, nor does it affect the capacity of Members to enforce their law in general. Nothing in this Part creates any obligation with respect to the distribution of resources as between enforcement of intellectual property rights and the enforcement of law in general.

SECTION 2: CIVIL AND ADMINISTRATIVE PROCEDURES AND REMEDIES

Article 42

Fair and Equitable Procedures

Members shall make available to right holders[11] civil judicial procedures concerning the enforcement of any intellectual property right covered by this Agreement. Defendants shall have the right to written notice which is timely and contains sufficient detail, including the basis of the claims. Parties shall be allowed to be represented by independent legal counsel, and procedures shall not impose overly burdensome requirements concerning mandatory personal appearances. All parties to such procedures shall be duly entitled to substantiate their claims and to present all relevant evidence. The procedure shall provide a means to identify and protect confidential information, unless this would be contrary to existing constitutional requirements.

Article 43

Evidence

1. The judicial authorities shall have the authority, where a party has presented reasonably available evidence sufficient to support its claims and has specified evidence relevant to substantiation of its claims which lies in the control of the opposing party, to order that this evidence be produced by the opposing party, subject in appropriate cases to conditions which ensure the protection of confidential information.

2. In cases in which a party to a proceeding voluntarily and without good reason refuses access to, or otherwise does not provide necessary information within a reasonable period, or significantly impedes a procedure relating to an enforcement action, a Member may accord judicial authorities the authority to make preliminary and final determinations, affirmative or negative, on the basis of the information presented to them, including the complaint or the allegation presented by the party adversely affected by the denial of access to information, subject to providing the parties an opportunity to be heard on the allegations or evidence.

Article 44

Injunctions

1. The judicial authorities shall have the authority to order a party to desist from an infringement, *inter alia* to prevent the entry into the channels of commerce in their jurisdiction of imported goods that involve the infringement of an intellectual property right, immediately after customs clearance of such goods. Members are not obliged to accord such authority in respect of protected subject matter acquired or ordered by a person prior to knowing or having reasonable grounds to know that dealing in such subject matter would entail the infringement of an intellectual property right.

2. Notwithstanding the other provisions of this Part and provided that the provisions of Part II specifically addressing use by governments, or by third parties authorized by a government, without the authorization of the right holder are complied with, Members may limit the remedies available against

---

[11]For the purpose of this Part, the term "right holder" includes federations and associations having legal standing to assert such rights.

such use to payment of remuneration in accordance with subparagraph (h) of Article 31. In other cases, the remedies under this Part shall apply or, where these remedies are inconsistent with a Member's law, declaratory judgments and adequate compensation shall be available.

Article 45

Damages

1. The judicial authorities shall have the authority to order the infringer to pay the right holder damages adequate to compensate for the injury the right holder has suffered because of an infringement of that person's intellectual property right by an infringer who knowingly, or with reasonable grounds to know, engaged in infringing activity.

2. The judicial authorities shall also have the authority to order the infringer to pay the right holder expenses, which may include appropriate attorney's fees. In appropriate cases, Members may authorize the judicial authorities to order recovery of profits and/or payment of pre-established damages even where the infringer did not knowingly, or with reasonable grounds to know, engage in infringing activity.

Article 46

Other Remedies

In order to create an effective deterrent to infringement, the judicial authorities shall have the authority to order that goods that they have found to be infringing be, without compensation of any sort, disposed of outside the channels of commerce in such a manner as to avoid any harm caused to the right holder, or, unless this would be contrary to existing constitutional requirements, destroyed. The judicial authorities shall also have the authority to order that materials and implements the predominant use of which has been in the creation of the infringing goods be, without compensation of any sort, disposed of outside the channels of commerce in such a manner as to minimize the risks of further infringements. In considering such requests, the need for proportionality between the seriousness of the infringement and the remedies ordered as well as the interests of third parties shall be taken into account. In regard to counterfeit trademark goods, the simple removal of the trademark unlawfully affixed shall not be sufficient, other than in exceptional cases, to permit release of the goods into the channels of commerce.

Article 47

Right of Information

Members may provide that the judicial authorities shall have the authority, unless this would be out of proportion to the seriousness of the infringement, to order the infringer to inform the right holder of the identity of third persons involved in the production and distribution of the infringing goods or services and of their channels of distribution.

Article 48

Indemnification of the Defendant

1. The judicial authorities shall have the authority to order a party at whose request measures were taken and who has abused enforcement procedures to provide to a party wrongfully enjoined or restrained adequate compensation for the injury suffered because of such abuse. The judicial authorities shall also have the authority to order the applicant to pay the defendant expenses, which may include appropriate attorney's fees.

2. In respect of the administration of any law pertaining to the protection or enforcement of intellectual property rights, Members shall only exempt both public authorities and officials from liability to appropriate remedial measures where actions are taken or intended in good faith in the course of the administration of that law.

Article 49

Administrative Procedures

To the extent that any civil remedy can be ordered as a result of administrative procedures on the merits of a case, such procedures shall conform to principles equivalent in substance to those set forth in this Section.

SECTION 3: PROVISIONAL MEASURES

Article 50

1. The judicial authorities shall have the authority to order prompt and effective provisional measures:

(a) to prevent an infringement of any intellectual property right from occurring, and in particular to prevent the entry into the channels of commerce in their jurisdiction of goods, including imported goods immediately after customs clearance;

(b) to preserve relevant evidence in regard to the alleged infringement.

2. The judicial authorities shall have the authority to adopt provisional measures *inaudita altera parte* where appropriate, in particular where any delay is likely to cause irreparable harm to the right holder, or where there is a demonstrable risk of evidence being destroyed.

3. The judicial authorities shall have the authority to require the applicant to provide any reasonably available evidence in order to satisfy themselves with a sufficient degree of certainty that the applicant is the right holder and that the applicant's right is being infringed or that such infringement is imminent, and to order the applicant to provide a security or equivalent assurance sufficient to protect the defendant and to prevent abuse.

4. Where provisional measures have been adopted *inaudita altera parte*, the parties affected shall be given notice, without delay after the execution of the measures at the latest. A review, including a right to be heard, shall take place upon request of the defendant with a view to deciding, within a

reasonable period after the notification of the measures, whether these measures shall be modified, revoked or confirmed.

5. The applicant may be required to supply other information necessary for the identification of the goods concerned by the authority that will execute the provisional measures.

6. Without prejudice to paragraph 4, provisional measures taken on the basis of paragraphs 1 and 2 shall, upon request by the defendant, be revoked or otherwise cease to have effect, if proceedings leading to a decision on the merits of the case are not initiated within a reasonable period, to be determined by the judicial authority ordering the measures where a Member's law so permits or, in the absence of such a determination, not to exceed 20 working days or 31 calendar days, whichever is the longer.

7. Where the provisional measures are revoked or where they lapse due to any act or omission by the applicant, or where it is subsequently found that there has been no infringement or threat of infringement of an intellectual property right, the judicial authorities shall have the authority to order the applicant, upon request of the defendant, to provide the defendant appropriate compensation for any injury caused by these measures.

8. To the extent that any provisional measure can be ordered as a result of administrative procedures, such procedures shall conform to principles equivalent in substance to those set forth in this Section.

SECTION 4: SPECIAL REQUIREMENTS RELATED TO BORDER MEASURES[12]

Article 51

Suspension of Release by Customs Authorities

Members shall, in conformity with the provisions set out below, adopt procedures[13] to enable a right holder, who has valid grounds for suspecting that the importation of counterfeit trademark or pirated copyright goods[14] may take place, to lodge an application in writing with competent authorities, administrative or judicial, for the suspension by the customs authorities of the release into free circulation of such goods. Members may enable such an application to be made in respect of goods which involve other infringements of intellectual property rights, provided that the requirements of this Section are

---

[12]Where a Member has dismantled substantially all controls over movement of goods across its border with another Member with which it forms part of a customs union, it shall not be required to apply the provisions of this Section at that border.

[13]It is understood that there shall be no obligation to apply such procedures to imports of goods put on the market in another country by or with the consent of the right holder, or to goods in transit.

[14]For the purposes of this Agreement:

(a) "counterfeit trademark goods" shall mean any goods, including packaging, bearing without authorization a trademark which is identical to the trademark validly registered in respect of such goods, or which cannot be distinguished in its essential aspects from such a trademark, and which thereby infringes the rights of the owner of the trademark in question under the law of the country of importation;

(b) "pirated copyright goods" shall mean any goods which are copies made without the consent of the right holder or person duly authorized by the right holder in the country of production and which are made directly or indirectly from an article where the making of that copy would have constituted an infringement of a copyright or a related right under the law of the country of importation.

met. Members may also provide for corresponding procedures concerning the suspension by the customs authorities of the release of infringing goods destined for exportation from their territories.

Article 52

Application

Any right holder initiating the procedures under Article 51 shall be required to provide adequate evidence to satisfy the competent authorities that, under the laws of the country of importation, there is *prima facie* an infringement of the right holder's intellectual property right and to supply a sufficiently detailed description of the goods to make them readily recognizable by the customs authorities. The competent authorities shall inform the applicant within a reasonable period whether they have accepted the application and, where determined by the competent authorities, the period for which the customs authorities will take action.

Article 53

Security or Equivalent Assurance

1. The competent authorities shall have the authority to require an applicant to provide a security or equivalent assurance sufficient to protect the defendant and the competent authorities and to prevent abuse. Such security or equivalent assurance shall not unreasonably deter recourse to these procedures.

2. Where pursuant to an application under this Section the release of goods involving industrial designs, patents, layout-designs or undisclosed information into free circulation has been suspended by customs authorities on the basis of a decision other than by a judicial or other independent authority, and the period provided for in Article 55 has expired without the granting of provisional relief by the duly empowered authority, and provided that all other conditions for importation have been complied with, the owner, importer, or consignee of such goods shall be entitled to their release on the posting of a security in an amount sufficient to protect the right holder for any infringement. Payment of such security shall not prejudice any other remedy available to the right holder, it being understood that the security shall be released if the right holder fails to pursue the right of action within a reasonable period of time.

Article 54

Notice of Suspension

The importer and the applicant shall be promptly notified of the suspension of the release of goods according to Article 51.

Article 55

Duration of Suspension

If, within a period not exceeding 10 working days after the applicant has been served notice of the suspension, the customs authorities have not been informed that proceedings leading to a decision on the merits of the case have been initiated by a party other than the defendant, or that the duly empowered authority has taken provisional measures prolonging the suspension of the release of the goods, the goods shall be released, provided that all other conditions for importation or exportation have been complied with; in appropriate cases, this time-limit may be extended by another 10 working days. If proceedings leading to a decision on the merits of the case have been initiated, a review, including a right to be heard, shall take place upon request of the defendant with a view to deciding, within a reasonable period, whether these measures shall be modified, revoked or confirmed. Notwithstanding the above, where the suspension of the release of goods is carried out or continued in accordance with a provisional judicial measure, the provisions of paragraph 6 of Article 50 shall apply.

Article 56

Indemnification of the Importer
and of the Owner of the Goods

Relevant authorities shall have the authority to order the applicant to pay the importer, the consignee and the owner of the goods appropriate compensation for any injury caused to them through the wrongful detention of goods or through the detention of goods released pursuant to Article 55.

Article 57

Right of Inspection and Information

Without prejudice to the protection of confidential information, Members shall provide the competent authorities the authority to give the right holder sufficient opportunity to have any goods detained by the customs authorities inspected in order to substantiate the right holder's claims. The competent authorities shall also have authority to give the importer an equivalent opportunity to have any such goods inspected. Where a positive determination has been made on the merits of a case, Members may provide the competent authorities the authority to inform the right holder of the names and addresses of the consignor, the importer and the consignee and of the quantity of the goods in question.

Article 58

Ex Officio Action

Where Members require competent authorities to act upon their own initiative and to suspend the release of goods in respect of which they have acquired *prima facie* evidence that an intellectual property right is being infringed:

(a) the competent authorities may at any time seek from the right holder any information that may assist them to exercise these powers;

(b) the importer and the right holder shall be promptly notified of the suspension. Where the importer has lodged an appeal against the suspension with the competent authorities, the suspension shall be subject to the conditions, *mutatis mutandis*, set out at Article 55;

(c) Members shall only exempt both public authorities and officials from liability to appropriate remedial measures where actions are taken or intended in good faith.

Article 59

Remedies

Without prejudice to other rights of action open to the right holder and subject to the right of the defendant to seek review by a judicial authority, competent authorities shall have the authority to order the destruction or disposal of infringing goods in accordance with the principles set out in Article 46. In regard to counterfeit trademark goods, the authorities shall not allow the re-exportation of the infringing goods in an unaltered state or subject them to a different customs procedure, other than in exceptional circumstances.

Article 60

De Minimis Imports

Members may exclude from the application of the above provisions small quantities of goods of a non-commercial nature contained in travellers' personal luggage or sent in small consignments.

SECTION 5: CRIMINAL PROCEDURES

Article 61

Members shall provide for criminal procedures and penalties to be applied at least in cases of wilful trademark counterfeiting or copyright piracy on a commercial scale. Remedies available shall include imprisonment and/or monetary fines sufficient to provide a deterrent, consistently with the level of penalties applied for crimes of a corresponding gravity. In appropriate cases, remedies available shall also include the seizure, forfeiture and destruction of the infringing goods and of any materials and implements the predominant use of which has been in the commission of the offence. Members may provide for criminal procedures and penalties to be applied in other cases of infringement of intellectual property rights, in particular where they are committed wilfully and on a commercial scale.

PART IV

ACQUISITION AND MAINTENANCE OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS AND RELATED *INTER-PARTES* PROCEDURES

Article 62

1. Members may require, as a condition of the acquisition or maintenance of the intellectual property rights provided for under Sections 2 through 6 of Part II, compliance with reasonable procedures and formalities. Such procedures and formalities shall be consistent with the provisions of this Agreement.

2. Where the acquisition of an intellectual property right is subject to the right being granted or registered, Members shall ensure that the procedures for grant or registration, subject to compliance with the substantive conditions for acquisition of the right, permit the granting or registration of the right within a reasonable period of time so as to avoid unwarranted curtailment of the period of protection.

3. Article 4 of the Paris Convention (1967) shall apply *mutatis mutandis* to service marks.

4. Procedures concerning the acquisition or maintenance of intellectual property rights and, where a Member's law provides for such procedures, administrative revocation and *inter partes* procedures such as opposition, revocation and cancellation, shall be governed by the general principles set out in paragraphs 2 and 3 of Article 41.

5. Final administrative decisions in any of the procedures referred to under paragraph 4 shall be subject to review by a judicial or quasi-judicial authority. However, there shall be no obligation to provide an opportunity for such review of decisions in cases of unsuccessful opposition or administrative revocation, provided that the grounds for such procedures can be the subject of invalidation procedures.

PART V

DISPUTE PREVENTION AND SETTLEMENT

Article 63

Transparency

1. Laws and regulations, and final judicial decisions and administrative rulings of general application, made effective by a Member pertaining to the subject matter of this Agreement (the availability, scope, acquisition, enforcement and prevention of the abuse of intellectual property rights) shall be published, or where such publication is not practicable made publicly available, in a national language, in such a manner as to enable governments and right holders to become acquainted with them. Agreements concerning the subject matter of this Agreement which are in force between the government or a governmental agency of a Member and the government or a governmental agency of another Member shall also be published.

2. Members shall notify the laws and regulations referred to in paragraph 1 to the Council for TRIPS in order to assist that Council in its review of the operation of this Agreement. The Council shall attempt to minimize the burden on Members in carrying out this obligation and may decide to waive the obligation to notify such laws and regulations directly to the Council if consultations with WIPO on the establishment of a common register containing these laws and regulations are successful.

The Council shall also consider in this connection any action required regarding notifications pursuant to the obligations under this Agreement stemming from the provisions of Article 6*ter* of the Paris Convention (1967).

3. Each Member shall be prepared to supply, in response to a written request from another Member, information of the sort referred to in paragraph 1. A Member, having reason to believe that a specific judicial decision or administrative ruling or bilateral agreement in the area of intellectual property rights affects its rights under this Agreement, may also request in writing to be given access to or be informed in sufficient detail of such specific judicial decisions or administrative rulings or bilateral agreements.

4. Nothing in paragraphs 1, 2 and 3 shall require Members to disclose confidential information which would impede law enforcement or otherwise be contrary to the public interest or would prejudice the legitimate commercial interests of particular enterprises, public or private.

Article 64

Dispute Settlement

1. The provisions of Articles XXII and XXIII of GATT 1994 as elaborated and applied by the Dispute Settlement Understanding shall apply to consultations and the settlement of disputes under this Agreement except as otherwise specifically provided herein.

2. Subparagraphs 1(b) and 1(c) of Article XXIII of GATT 1994 shall not apply to the settlement of disputes under this Agreement for a period of five years from the date of entry into force of the WTO Agreement.

3. During the time period referred to in paragraph 2, the Council for TRIPS shall examine the scope and modalities for complaints of the type provided for under subparagraphs 1(b) and 1(c) of Article XXIII of GATT 1994 made pursuant to this Agreement, and submit its recommendations to the Ministerial Conference for approval. Any decision of the Ministerial Conference to approve such recommendations or to extend the period in paragraph 2 shall be made only by consensus, and approved recommendations shall be effective for all Members without further formal acceptance process.

PART VI

TRANSITIONAL ARRANGEMENTS

Article 65

Transitional Arrangements

1. Subject to the provisions of paragraphs 2, 3 and 4, no Member shall be obliged to apply the provisions of this Agreement before the expiry of a general period of one year following the date of entry into force of the WTO Agreement.

2. A developing country Member is entitled to delay for a further period of four years the date of application, as defined in paragraph 1, of the provisions of this Agreement other than Articles 3, 4 and 5.

3. Any other Member which is in the process of transformation from a centrally-planned into a market, free-enterprise economy and which is undertaking structural reform of its intellectual property system and facing special problems in the preparation and implementation of intellectual property laws and regulations, may also benefit from a period of delay as foreseen in paragraph 2.

4. To the extent that a developing country Member is obliged by this Agreement to extend product patent protection to areas of technology not so protectable in its territory on the general date of application of this Agreement for that Member, as defined in paragraph 2, it may delay the application of the provisions on product patents of Section 5 of Part II to such areas of technology for an additional period of five years.

5. A Member availing itself of a transitional period under paragraphs 1, 2, 3 or 4 shall ensure that any changes in its laws, regulations and practice made during that period do not result in a lesser degree of consistency with the provisions of this Agreement.

Article 66

Least-Developed Country Members

1. In view of the special needs and requirements of least-developed country Members, their economic, financial and administrative constraints, and their need for flexibility to create a viable technological base, such Members shall not be required to apply the provisions of this Agreement, other than Articles 3, 4 and 5, for a period of 10 years from the date of application as defined under paragraph 1 of Article 65. The Council for TRIPS shall, upon duly motivated request by a least-developed country Member, accord extensions of this period.

2. Developed country Members shall provide incentives to enterprises and institutions in their territories for the purpose of promoting and encouraging technology transfer to least-developed country Members in order to enable them to create a sound and viable technological base.

Article 67

Technical Cooperation

In order to facilitate the implementation of this Agreement, developed country Members shall provide, on request and on mutually agreed terms and conditions, technical and financial cooperation in favour of developing and least-developed country Members. Such cooperation shall include assistance in the preparation of laws and regulations on the protection and enforcement of intellectual property rights as well as on the prevention of their abuse, and shall include support regarding the establishment or reinforcement of domestic offices and agencies relevant to these matters, including the training of personnel.

PART VII

INSTITUTIONAL ARRANGEMENTS; FINAL PROVISIONS

Article 68

Council for Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights

The Council for TRIPS shall monitor the operation of this Agreement and, in particular, Members' compliance with their obligations hereunder, and shall afford Members the opportunity of consulting on matters relating to the trade-related aspects of intellectual property rights. It shall carry out such other responsibilities as assigned to it by the Members, and it shall, in particular, provide any assistance requested by them in the context of dispute settlement procedures. In carrying out its functions, the Council for TRIPS may consult with and seek information from any source it deems appropriate. In consultation with WIPO, the Council shall seek to establish, within one year of its first meeting, appropriate arrangements for cooperation with bodies of that Organization.

Article 69

International Cooperation

Members agree to cooperate with each other with a view to eliminating international trade in goods infringing intellectual property rights. For this purpose, they shall establish and notify contact points in their administrations and be ready to exchange information on trade in infringing goods. They shall, in particular, promote the exchange of information and cooperation between customs authorities with regard to trade in counterfeit trademark goods and pirated copyright goods.

Article 70

Protection of Existing Subject Matter

1. This Agreement does not give rise to obligations in respect of acts which occurred before the date of application of the Agreement for the Member in question.

2. Except as otherwise provided for in this Agreement, this Agreement gives rise to obligations in respect of all subject matter existing at the date of application of this Agreement for the Member in question, and which is protected in that Member on the said date, or which meets or comes subsequently to meet the criteria for protection under the terms of this Agreement. In respect of this paragraph and paragraphs 3 and 4, copyright obligations with respect to existing works shall be solely determined under Article 18 of the Berne Convention (1971), and obligations with respect to the rights of producers of phonograms and performers in existing phonograms shall be determined solely under Article 18 of the Berne Convention (1971) as made applicable under paragraph 6 of Article 14 of this Agreement.

3. There shall be no obligation to restore protection to subject matter which on the date of application of this Agreement for the Member in question has fallen into the public domain.

4. In respect of any acts in respect of specific objects embodying protected subject matter which become infringing under the terms of legislation in conformity with this Agreement, and which were

commenced, or in respect of which a significant investment was made, before the date of acceptance of the WTO Agreement by that Member, any Member may provide for a limitation of the remedies available to the right holder as to the continued performance of such acts after the date of application of this Agreement for that Member. In such cases the Member shall, however, at least provide for the payment of equitable remuneration.

5. A Member is not obliged to apply the provisions of Article 11 and of paragraph 4 of Article 14 with respect to originals or copies purchased prior to the date of application of this Agreement for that Member.

6. Members shall not be required to apply Article 31, or the requirement in paragraph 1 of Article 27 that patent rights shall be enjoyable without discrimination as to the field of technology, to use without the authorization of the right holder where authorization for such use was granted by the government before the date this Agreement became known.

7. In the case of intellectual property rights for which protection is conditional upon registration, applications for protection which are pending on the date of application of this Agreement for the Member in question shall be permitted to be amended to claim any enhanced protection provided under the provisions of this Agreement. Such amendments shall not include new matter.

8. Where a Member does not make available as of the date of entry into force of the WTO Agreement patent protection for pharmaceutical and agricultural chemical products commensurate with its obligations under Article 27, that Member shall:

(a) notwithstanding the provisions of Part VI, provide as from the date of entry into force of the WTO Agreement a means by which applications for patents for such inventions can be filed;

(b) apply to these applications, as of the date of application of this Agreement, the criteria for patentability as laid down in this Agreement as if those criteria were being applied on the date of filing in that Member or, where priority is available and claimed, the priority date of the application; and

(c) provide patent protection in accordance with this Agreement as from the grant of the patent and for the remainder of the patent term, counted from the filing date in accordance with Article 33 of this Agreement, for those of these applications that meet the criteria for protection referred to in subparagraph (b).

9. Where a product is the subject of a patent application in a Member in accordance with paragraph 8(a), exclusive marketing rights shall be granted, notwithstanding the provisions of Part VI, for a period of five years after obtaining marketing approval in that Member or until a product patent is granted or rejected in that Member, whichever period is shorter, provided that, subsequent to the entry into force of the WTO Agreement, a patent application has been filed and a patent granted for that product in another Member and marketing approval obtained in such other Member.

Article 71

Review and Amendment

1. The Council for TRIPS shall review the implementation of this Agreement after the expiration of the transitional period referred to in paragraph 2 of Article 65. The Council shall, having regard to the experience gained in its implementation, review it two years after that date, and at identical intervals

thereafter. The Council may also undertake reviews in the light of any relevant new developments which might warrant modification or amendment of this Agreement.

2. Amendments merely serving the purpose of adjusting to higher levels of protection of intellectual property rights achieved, and in force, in other multilateral agreements and accepted under those agreements by all Members of the WTO may be referred to the Ministerial Conference for action in accordance with paragraph 6 of Article X of the WTO Agreement on the basis of a consensus proposal from the Council for TRIPS.

Article 72

Reservations

Reservations may not be entered in respect of any of the provisions of this Agreement without the consent of the other Members.

Article 73

Security Exceptions

Nothing in this Agreement shall be construed:

(a) to require a Member to furnish any information the disclosure of which it considers contrary to its essential security interests; or

(b) to prevent a Member from taking any action which it considers necessary for the protection of its essential security interests;

  (i) relating to fissionable materials or the materials from which they are derived;

  (ii) relating to the traffic in arms, ammunition and implements of war and to such traffic in other goods and materials as is carried on directly or indirectly for the purpose of supplying a military establishment;

  (iii) taken in time of war or other emergency in international relations; or

(c) to prevent a Member from taking any action in pursuance of its obligations under the United Nations Charter for the maintenance of international peace and security.

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ឧបសម្ព័ន្ធ ក
[គំរូលេខ ១ ប្រត/មយ]

ក្រសួងឧស្សាហកម្មនិង សិប្បកម្ម
អគ្គនាយកដ្ឋានឧស្សាហកម្ម
នាយកដ្ឋានកម្មសិទ្ធិឧស្សាហកម្ម

ពាក្យសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មកម្ពុជា ឬ វិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍កម្ពុជា

យោងលេខ

☐**សាមីជនដែលបានចុះហត្ថលេខានេះ ស្នើសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម/វិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ ចំពោះកម្មវត្ថុដូចខាងក្រោមនេះ៖**

សម្រាប់មន្ត្រីការិយាល័យ
កាលបរិច្ឆេទទទួល :
លេខរបស់សំណុំលិខិតស្នើសុំ :
កាលបរិច្ឆេទសុំចុះបញ្ជី :

ប្រអប់លេខ ១

ចំណងជើងនៃតក្កកម្ម:..

....

ប្រអប់លេខ ២

អ្នកដាក់ពាក្យសុំ(ទោះបីមិនមែនជាតក្កករក៏ដោយ) សូមប្រើប្រអប់នេះសម្រាប់បញ្ជាក់ប្រាប់ ពីអ្នកដាក់ពាក្យសុំ ឬនរណាក៏បាននៅក្នុងចំណោមអ្នកដាក់ពាក្យសុំទាំងនោះ ប្រសិនបើអ្នកដាក់ពាក្យសុំមានគ្នាច្រើន។ ប្រសិនបើមានគ្នាលើសពីមួយនាក់(ឬអង្គភាពស្របច្បាប់លើសពីមួយឡើងទៅ)ដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធសូមបន្តទៅប្រអប់បន្ថែម។

បុគ្គលក្នុងប្រអប់នេះគឺជា (គូសតែមួយប៉ុណ្ណោះ) : ☐ អ្នកដាក់ពាក្យសុំ និងតក្កករ ☐ អ្នកដាក់ពាក្យសុំតែប៉ុណ្ណោះ

ឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋាន៖ ....

លេខទូរស័ព្ទ(រួមទាំងលេខកូដតំបន់):..

លេខទូរសារ:.. អាសយដ្ឋានអ៊ីម៉ែល:..

សញ្ជាតិ:.. ប្រទេសស្នាក់នៅ:...

បុគ្គលក្នុងប្រអប់នេះគឺជា (គូសតែមួយបណ្ណោះ) ☐ អ្នកដាក់ពាក្យសុំ និងតក្កករ ☐ អ្នកដាក់ពាក្យសុំតែប៉ុណ្ណោះ

ឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋាន: ....

....

លេខទូរស័ព្ទ (រួមទាំងលេខកូដតំបន់):

លេខទូរសារ:.. អាសយដ្ឋានអ៊ីម៉ែល..

សញ្ជាតិ.. ប្រទេសស្នាក់នៅ:...

ប្រអប់លេខ៣

សម្គាល់៖ ត្រូវបំពេញក្នុងប្រអប់តូចដាច់ពីគ្នាទៅតាមបុគ្គលនីមួយៗ។ ប្រសិនបើប្រអប់តូចទាំងពីរនោះពុំមានកន្លែងគ្រប់គ្រាន់ សូមបន្តទៅ "ប្រអប់បន្ថែម" (បំពេញនៅទីនេះសម្រាប់បុគ្គលបន្ថែមម្នាក់ៗដូចគ្នា និងការបញ្ជាក់នៃសំណើទាំងនោះ ក្នុងប្រអប់តូចទាំងពីរខាងក្រោម) ឬប្រើ "សន្លឹកបន្ត"

បុគ្គលក្នុងប្រអប់នេះគឺជា (គូសតែមួយប៉ុណ្ណោះ): ☐ អ្នកដាក់ពាក្យសុំ និងតក្កករ ☐ អ្នកដាក់ពាក្យសុំតែប៉ុណ្ណោះ

ឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋាន៖...

....

ប្រសិនបើបុគ្គលដែលបានបញ្ជាក់ក្នុងប្រអប់តូចនេះគឺជាអ្នកដាក់ពាក្យសុំ (ឬ អ្នកដាក់ពាក្យសុំ និងអ្នកបង្កើតស្នាដៃ) ចូរបញ្ជាក់ផងដែរនូវ:

សញ្ជាតិ:.. ប្រទេសស្នាក់នៅ:...

បុគ្គលក្នុងប្រអប់នេះគឺជា (គូសតែមួយប៉ុណ្ណោះ): ☐ អ្នកដាក់ពាក្យសុំ និងតក្កករ ☐ អ្នកដាក់ពាក្យសុំតែប៉ុណ្ណោះ

ឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋាន...

....

ប្រសិនបើបុគ្គលដែលបានបញ្ជាក់ក្នុងប្រអប់តូចនេះគឺជាអ្នកដាក់ពាក្យសុំ (ឬ អ្នកដាក់ពាក្យសុំ និងអ្នកបង្កើតស្នាដៃ) ចូរបញ្ជាក់ផងដែរនូវ:

សញ្ជាតិ:.. ប្រទេសស្នាក់នៅ:...

ប្រអប់លេខ ៤

ភ្នាក់ងារ(ប្រសិនបើមាន)ឬតំណាងរួម(ប្រសិនបើមាន)។ អាសយដ្ឋានសម្រាប់ជូនដំណឹង(ក្នុងករណីចាំបាច់)។

អ្នកតំណាងរួមអាចត្រូវបានគេចាត់តាំងឡើង ចំពោះតែករណីមានអ្នកដាក់ពាក្យសុំច្រើននាក់ និងប្រសិនបើពុំមានការចាត់តាំងភ្នាក់ងារ: អ្នកតំណាងរួមត្រូវតែជាបុគ្គលម្នាក់នៃអ្នកដាក់ពាក្យសុំទាំងនោះ។ បុគ្គលខាងក្រោមនេះ (អាចរួមមានអង្គភាពស្របច្បាប់ណាមួយ) ត្រូវបានចាត់តាំងជា ភ្នាក់ងារ ឬ ជាតំណាងរួមដើម្បីអនុវត្ត ក្នុងនាមជាអ្នកដាក់ពាក្យសុំ (ម្នាក់ឬ ច្រើននាក់)នៅចំពោះមុខមន្ត្រីកាន់កាប់បញ្ជី។

ឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋានរួមទាំងលេខកូដប្រៃសណីយ៍របស់ភ្នាក់ងារ:...

....

លេខទូរស័ព្ទ (រួមទាំងលេខកូដតំបន់):...

លេខទូរសារ:.. អាសយដ្ឋានអ៊ីម៉ែល...

ប្រអប់លេខ ៥

សំណុំលិខិតស្នើសុំបំបែកសំណុំលិខិតស្នើសុំនេះ គឺជាសំណុំលិខិតស្នើសុំបំបែក។ គុណប្រយោជន៍នៃកាលបរិច្ឆេទសុំចុះបញ្ជី កាលបរិច្ឆេទអាទិភាពនៃសំណុំលិខិតស្នើសុំពីដំបូងត្រូវបាន អះអាងដោយហេតុថា កម្មវត្ថុនៃសំណុំលិខិតស្នើសុំបំបែកនេះរួមមាននៅក្នុងសំណុំលិខិតស្នើសុំពីមុនដែលត្រូវបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម:

លេខសំណុំលិខិតស្នើសុំពីមុន :...

កាលបរិច្ឆេទនៃសំណុំលិខិតស្នើសុំពីមុន :...

ប្រអប់លេខ ៦

ការបញ្ចេញឲ្យដឹង ដែលមិនយកជាការសម្រាប់គោលបំណងនៃស្នាដៃមុន។ការបញ្ចេញឲ្យដឹងដែលកើតឡើងក្នុងកំឡុងមិនលើសពីដប់ពីរ (១២) ខែ មុនកាលបរិច្ឆេទសុំចុះបញ្ជី ឬកាលបរិច្ឆេទអាទិភាពនៃសំណុំលិខិតស្នើសុំនេះ៖

☐ ដោយមូលហេតុ ឬជាផលវិបាកនៃសកម្មភាពរបស់អ្នកដាក់ពាក្យសុំ ឬអ្នកស្នងរបស់បុព្វជននៃអ្នកដាក់ពាក្យសុំ។

☐ ដោយមូលហេតុ ឬជាផលវិបាកនៃការរំលោភបំពានដែលប្រព្រឹត្តឡើងដោយភាគីទីបីលើសិទ្ធិអ្នកដាក់ពាក្យសុំឬអ្នកស្នងរបស់បុព្វជន នៃអ្នកដាក់ពាក្យសុំ។

ប្រអប់លេខ ៧

សេចក្តីអះអាងអំពីអាទិភាព(ប្រសិនបើមាន)។ សូមអះអាងអំពីអាទិភាពនៃសំណុំលិខិតស្នើសុំដែលបានដាក់ដូចតទៅ

ប្រទេស ឬការិយាល័យដែលបានដាក់សំណុំលិខិតស្នើសុំ (ប្រសិនបើលិខិតស្នើសុំបានដាក់ មុនជាសំណុំលិខិតស្នើសុំថ្នាក់តំបន់ ឬសំណុំលិខិតស្នើសុំអន្តរជាតិ ត្រូវបញ្ជាក់អំពីឈ្មោះការិយាល័យ និងឈ្មោះប្រទេសដែលសំណុំលិខិតស្នើសុំនោះបានដាក់) :	កាលបរិច្ឆេទសុំចុះបញ្ជី (ថ្ងៃ.ខែ.ឆ្នាំ)	លេខសំណុំលិខិតស្នើសុំ	និមិត្តសញ្ញានៃចំណាត់ថ្នាក់អន្តរជាតិរបស់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម
១			
២			
៣			
៤			

លិខិតបញ្ជាក់អំពីសំណុំលិខិតស្នើសុំដែលបានដាក់មុន

☐ ត្រូវបានភ្ជាប់មកជាមួយសំណុំលិខិតស្នើសុំនេះ ☐ ត្រូវបានបានផ្តល់រយៈពេលបួន(៤)ខែ គិតចាប់ពីកាលចុះបញ្ជីនៃសំណុំលិខិតស្នើសុំ

ប្រអប់លេខ ៨

ការត្រួតពិនិត្យឯកសារ (**ត្រូវបំពេញដោយអ្នកដាក់ពាក្យសុំ**)

សំណុំលិខិតស្នើសុំនេះរួមមាន	សំណុំលិខិតស្នើសុំត្រូវមានឯកសារភ្ជាប់មកជាមួយដូចខាងក្រោម
១. ពាក្យសុំ..................................សន្លឹក	១. លិខិតប្រគល់សិទ្ធិដោយឡែក/ ចាត់តាំងភ្នាក់ងារតំណាង
២. សេចក្តីអត្ថាធិប្បាយ ....សន្លឹក	២. លិខិតថតចម្លងនៃការប្រគល់សិទ្ធិទូទៅ
៣. សេចក្តីអះអាង.........................សន្លឹក	៣. សេចក្តីថ្លែងបញ្ជាក់អំពីសិទ្ធិរបស់អ្នកដាក់ពាក្យសុំ
៥. គំនូរបង្ហាញ..............................សន្លឹក	៤. សេចក្តីថ្លែងបញ្ជាក់អំពីការបង្ហាញឲ្យដឹងមួយចំនួនដែលមិនយកជាការបាន
សរុបៈ .... សន្លឹក	៥. ឯកសារអាទិភាព (សូមមើលប្រអប់លេខ ៧)
គំនូរលេខ.......................នៃគំនូរបង្ហាញ	៦. លិខិតបញ្ជាក់នៃសំណុំលិខិតស្នើសុំដំបូង
(ប្រសិនមាន) ត្រូវបានស្នើសុំភ្ជាប់ទៅនឹង	៧. សេចក្តីបកប្រែជាភាសាអង់គ្លេសនៃសំណុំលិខិតស្នើសុំដែលបានដាក់មុនគេ ដែលការអះអាងអាទិភាពត្រូវបានយកធ្វើជាមូលដ្ឋាន
ខ្លឹមសារសង្ខេបដើម្បីធ្វើការផ្សព្វផ្សាយ។	៨. វិក្កយបត្របង់ប្រាក់
	៩. ឯកសារផ្សេងៗ (សូមបញ្ជាក់)

ប្រអប់លេខ ៩

ការសុំពន្យារការបោះពុម្ពផ្សាយ

តើអ្នកដាក់ពាក្យសុំពន្យារការចុះផ្សាយឬទេ? មាន គ្មាន

ប្រសិនបើមានរយៈពេលពន្យារគឺ :...ខែ

ប្រអប់លេខ ១០

ហត្ថលេខាអ្នកដាក់ពាក្យសុំ ឬភ្នាក់ងារ ព្រមទាំងត្រា ឈ្មោះ

ហត្ថលេខា* ....

(កាលបរិច្ឆេទ)

*ដាក់ឈ្មោះនៅក្រោមហត្ថលេខា

ប្រសិនបើពាក្យសុំនាពេលបច្ចុប្បន្នត្រូវបានចុះហត្ថលេខាដោយភ្នាក់ងារតំណាងម្នាក់ តំណាងឲ្យអ្នកដាក់ពាក្យសុំ នោះចាំបាច់ត្រូវមានលិខិតបញ្ជាក់ប្រគល់សិទ្ធិដោយឡែកមួយ ក្នុងការចាត់តាំងភ្នាក់ងារនោះ ដែលចុះហត្ថលេខាដោយអ្នកដាក់ពាក្យសុំ។ ប្រសិនបើមានករណីនេះ សំណូមពរឲ្យប្រើលិខិតប្រគល់សិទ្ធិទូទៅមួយ (ដែលតំកល់ទុកនៅនាយកដ្ឋានកម្មសិទ្ធិឧស្សាហកម្ម) លិខិតថតចម្លងនៃលិខិតប្រគល់សិទ្ធិត្រូវតែភ្ជាប់មកជាមួយសំណុំលិខិតស្នើសុំនេះ។

ត្រូវបំពេញដោយមន្ត្រីការិយាល័យកាន់កាប់បញ្ជី

១.កាលបរិច្ឆេទនៃការទទួលកែតម្រូវ ឬកាលបរិច្ឆេទនៃការទទួលឯកសារដែលបានដាក់ក្រោយគេសម្រាប់ការបំពេញឲ្យបានគ្រប់គ្រាន់នូវសំណុំលិខិតស្នើសុំ៖

២.កាលបរិច្ឆេទទទួលកម្រៃ: ....

ប្រអប់បន្ថែម ចូរប្រើប្រអប់នេះក្នុងករណីដូចតទៅ៖

(១) ប្រសិនបើមានគ្នាច្រើនជាងចំនួនបីនាក់ ជាប់ពាក់ព័ន្ធនិងការដាក់ពាក្យស្នើសុំនិង/ ឬតក្កករ : ក្នុងករណីនេះចូរសរសេរក្នុងប្រអប់បន្ថែមលេខ ៣ និងបញ្ជាក់ឲ្យដឹងសម្រាប់បុគ្គលបន្ថែមម្នាក់ៗនូវប្រភេទពត៌មានដូចគ្នា ដូចដែលបានស្នើសុំឲ្យបំពេញនៅក្នុងប្រអប់លេខ ៣។

(២) ប្រសិនបើមានសំណុំលិខិតស្នើសុំអះអាងអាទិភាពលើសពីប្រាំឡើង: ក្នុងករណីនេះចូរបញ្ជាក់ក្នុងការបន្តរបស់ប្រអប់លេខ ៧ និងបញ្ជាក់បន្ថែមលើសំណុំលិខិតស្នើសុំដែលបានដាក់មុនគេនីមួយៗនោះនូវប្រភេទពត៌មានដូចគ្នា ដូចដែលបានតម្រូវឲ្យបំពេញក្នុងប្រអប់លេខ ៧ ។

(៣) ប្រសិនបើនៅក្នុងប្រអប់ទាំងនោះគ្មានប្រអប់ទំនេរគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ផ្តល់ពត៌មាន ក្នុងករណីដូចនេះសូមសរសេរប្រអប់បន្តលេខ (ចូរសរសេរដាក់លេខនៃប្រអប់) ហើយសូមផ្តល់ពត៌មានក្នុងរបៀបដូចគ្នាដែលបានតម្រូវឲ្យបំពេញដោយយោងទៅតាមបញ្ហាដែលត្រូវអត្ថាធិប្បាយនៅក្នុងប្រអប់ដែលពុំមានកន្លែងគ្រប់គ្រាន់នោះ។

ឃ. នាយកដ្ឋានកម្មសិទ្ធិឧស្សាហកម្ម				
	ឃ.១- ការផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម			
	+ ការស្នើសុំផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម÷			
២៥	- សេចក្តីអះអាង ១០ចំណុច	៣២០ ០០០	១៥ថ្ងៃ	
២៦	- សេចក្តីអះអាងលើសពី ១០ចំណុច	២០ ០០០	១៥ថ្ងៃ	
២៧	ការបញ្ជាក់ និងផ្តល់វិញ្ញាបនបត្រលើការផ្លាស់ប្តូរម្ចាស់កម្មសិទ្ធិ	២៨០ ០០០	១៥ថ្ងៃ	
២៨	ការផ្តល់អាជ្ញាប័ណ្ណបង្ខំ	១ ៥០០ ០០០	១៥ថ្ងៃ	២ឆ្នាំ
២៩	ការប្តឹងលើការរំលោភបំពាន និង ដោះស្រាយវិវាទ	២០០ ០០០		
៣០	ការបញ្ជាក់បើឯកសារថតចម្លង	៣០ ០០០	១០ថ្ងៃ	
៣១	ការផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម	៦៥០ ០០០		២០ឆ្នាំ
	+ ការបង់កម្រៃប្រចាំឆ្នាំ ដើម្បីរក្សាសុពលភាពសំណុំលិខិតស្នើសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម និងប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម (ចាប់ពីរយៈពេល១ឆ្នាំ ក្រោយកាលបរិច្ឆេទស្នើសុំ)÷			
៣២	- ឆ្នាំទី២	៤០ ០០០	១០ថ្ងៃ	១ឆ្នាំ
៣៣	- ឆ្នាំទី៣	៨០ ០០០	១០ថ្ងៃ	១ឆ្នាំ
៣៤	- ឆ្នាំទី៤	១៦០ ០០០	១០ថ្ងៃ	១ឆ្នាំ
៣៥	- ឆ្នាំទី៥	៤០០ ០០០	១០ថ្ងៃ	១ឆ្នាំ
៣៦	- ឆ្នាំទី៦	៥៦០ ០០០	១០ថ្ងៃ	១ឆ្នាំ
៣៧	- ឆ្នាំទី៧	៧២០ ០០០	១០ថ្ងៃ	១ឆ្នាំ
៣៨	- ឆ្នាំទី៨	៨៨០ ០០០	១០ថ្ងៃ	១ឆ្នាំ

ល.រ	បរិយាយ	តម្លៃសេវា (រៀល)	រយៈពេលផ្តល់សេវា (ថ្ងៃធ្វើការ)	សុពលភាព
៣៩	- ឆ្នាំទី៩	១ ០៤០ ០០០	១០ថ្ងៃ	១ឆ្នាំ
៤០	- ឆ្នាំទី១០	១ ២០០ ០០០	១០ថ្ងៃ	១ឆ្នាំ
៤១	- ឆ្នាំទី១១	១ ៤០០ ០០០	១០ថ្ងៃ	១ឆ្នាំ
៤២	- ឆ្នាំទី១២	១ ៦០០ ០០០	១០ថ្ងៃ	១ឆ្នាំ
៤៣	- ឆ្នាំទី១៣	១ ៨០០ ០០០	១០ថ្ងៃ	១ឆ្នាំ
៤៤	- ឆ្នាំទី១៤	២ ០០០ ០០០	១០ថ្ងៃ	១ឆ្នាំ
៤៥	- ឆ្នាំទី១៥	២ ២០០ ០០០	១០ថ្ងៃ	១ឆ្នាំ
៤៦	- ឆ្នាំទី១៦	២ ៤៤០ ០០០	១០ថ្ងៃ	១ឆ្នាំ
៤៧	- ឆ្នាំទី១៧	២ ៦៨០ ០០០	១០ថ្ងៃ	១ឆ្នាំ
៤៨	- ឆ្នាំទី១៨	២ ៩២០ ០០០	១០ថ្ងៃ	១ឆ្នាំ
៤៩	- ឆ្នាំទី១៩	៣ ២៤០ ០០០	១០ថ្ងៃ	១ឆ្នាំ
៥០	- ឆ្នាំទី២០	៣ ៥៦០ ០០០	១០ថ្ងៃ	១ឆ្នាំ
៥១	ការពិន័យលើការយឺតយ៉ាវចំពោះការបង់កម្រៃសេវាប្រចាំឆ្នាំ រយៈពេល ៦ខែ (ពិន័យ២% ក្នុង១ខែ នៃឆ្នាំកាតព្វកិច្ចត្រូវបង់ រួមទាំងការប្រាក់ដែលត្រូវគិតតាមប្រមន្ទសមាត)	២%		
	ឃ.២- ការផ្តល់វិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍			
	+ ការស្នើសុំវិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍			
៥២	- សេចក្តីអះអាង ១០ជំពូក	១៦០ ០០០	១៥ថ្ងៃ	
៥៣	សេចក្តីអះអាងលើសពី ១០ជំពូក	៦០ ០០០	១៥ថ្ងៃ	
៥៤	ការផ្តល់វិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍	១៦០ ០០០	១៥ថ្ងៃ	៧ឆ្នាំ
៥៥	ការបញ្ជាក់ និងផ្តល់វិញ្ញាបនបត្រ លើការផ្លាស់ប្តូរម្ចាស់កម្មសិទ្ធិ	២០០ ០០០	១៥ថ្ងៃ	១ឆ្នាំ
៥៦	ការស្នើសុំអាជ្ញាប័ណ្ណបញ្ជា	១ ០០០ ០០០	១៥ថ្ងៃ	
៥៧	ការថ្លឹងលើការបោះបង់ចោល និងដោះស្រាយវិវាទ	៦០ ០០០		
៥៨	ការបញ្ជាក់លើឯកសារថតចម្លង	៣០០ ០០០	១០ថ្ងៃ	
	+ ការបង់កម្រៃប្រចាំឆ្នាំ ដើម្បីរក្សាសុពលភាពសំណុំលិខិតស្នើសុំវិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ (ចាប់ពីរយៈពេល១ឆ្នាំក្រោយកាលបរិច្ឆេទស្នើសុំចុះបញ្ជី) ÷			
៥៩	ឆ្នាំទី២	៨០ ០០០	១០ថ្ងៃ	១ឆ្នាំ
៦០	- ឆ្នាំទី៣	៨០ ០០០	១០ថ្ងៃ	
៦១	- ឆ្នាំទី៤	១២០ ០០០	១០ថ្ងៃ	
៦២	- ឆ្នាំទី៥	២០០ ០០០	១០ថ្ងៃ	

ល.រ	បរិយាយ	តម្លៃសេវា (រៀល)	រយៈពេលផ្តល់សេវា (ថ្ងៃធ្វើការ)	សុពលភាព
៦៣	- ឆ្នាំទី៦	៣០០ ០០០	១០ថ្ងៃ	
៦៤	- ឆ្នាំទី៧	៤០០ ០០០	១០ថ្ងៃ	
៦៥	ការពិន័យលើការយឺតយ៉ាវចំពោះការបង់កម្រៃសេវាប្រចាំឆ្នាំ រយៈពេល ៦ខែ (ពិន័យ ២% ក្នុង១ខែ នៃភាគតេចកិច្ចត្រូវបង់ រួមទាំងការប្រាក់ដែលត្រូវគិតតាមប្រមទូលមាស)	២%		
	ឃ.៣- ការចុះបញ្ជីប្លង់គំនូសបង្ហាញនៃសៀគ្វីបង្រួម			
៦៦	ការស្នើសុំចុះបញ្ជីគំនូសបង្ហាញនៃសៀគ្វីបង្រួម	២០០ ០០០		
៦៧	ការផ្តល់វិញ្ញាបនបត្រការចុះបញ្ជីគំនូសបង្ហាញនៃសៀគ្វីបង្រួម	៦០០ ០០០	១៥ថ្ងៃ	១០ឆ្នាំ
៦៨	ការបញ្ជាក់ និងផ្តល់វិញ្ញាបនបត្រ លើការផ្លាស់ប្តូរម្ចាស់កម្មសិទ្ធិ	២០០ ០០០	១៥ថ្ងៃ	
៦៩	ការប្តឹងលើការរំលោភបំពាន និងដោះស្រាយវិវាទ	៥០០ ០០០		
៧០	ការបញ្ជាក់លើឯកសារថតចម្លង	៣០ ០០០	១០ថ្ងៃ	
	ឃ.៤- ការចុះបញ្ជីគំនូរឧស្សាហកម្ម			
៧១	ការស្នើសុំចុះបញ្ជីគំនូរឧស្សាហកម្ម	៥០ ០០០		
៧២	ការផ្តល់វិញ្ញាបនបត្រចុះបញ្ជីគំនូរឧស្សាហកម្ម រយៈពេល៥ឆ្នាំ ដំបូង	២០០ ០០០	១៥ថ្ងៃ	៥ឆ្នាំ
៧៣	ការចុះបញ្ជីសាឡើងវិញ រយៈពេល៥ឆ្នាំ លើកទី១ (គាប់ពី ឆ្នាំទី៦ ដល់ ឆ្នាំទី១០)	២០០ ០០០	១៥ថ្ងៃ	៥ឆ្នាំ
៧៤	ការចុះបញ្ជីសាឡើងវិញ រយៈពេល៥ឆ្នាំ លើកទី២ (គាប់ពី ឆ្នាំទី១០ ដល់ឆ្នាំទី១៥)	២០០ ០០០	១៥ថ្ងៃ	៥ឆ្នាំ
៧៥	ការបញ្ជាក់លើឯកសារថតចម្លង	៣០ ០០០	១០ថ្ងៃ	
៧៦	ការបញ្ជាក់លើការកត់ត្រាកិច្ចសន្យាអាជ្ញាប័ណ្ណ ឬប្តូរម្ចាស់កម្មសិទ្ធិ	២០០ ០០០	១៥ថ្ងៃ	
៧៧	ការប្តឹងលើការរំលោភបំពាន និងដោះស្រាយវិវាទ	២០០ ០០០		
៧៨	ពិន័យលើការយឺតយ៉ាវចំពោះការបង់កម្រៃនៃការចុះបញ្ជីឡើងវិញ រយៈពេល ៦ខែ (ពិន័យ ២%ក្នុង១ខែនៃឆ្នាំភាគតេចកិច្ចត្រូវបង់ រួមទាំងការប្រាក់ដែលត្រូវគិតតាមប្រមទូលមាស)	២%		
	ឃ.៥ ការបោះពុម្ពផ្សាយ			
៧៩	ការបោះពុម្ពផ្សាយចំពោះការផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រធ្វើកម្មសម្រាប់ផ្សព្វផ្សាយជូនសាធារណជន	១២០ ០០០	៥០ថ្ងៃ	
៨០	ការបោះពុម្ពផ្សាយចំពោះការផ្តល់វិញ្ញាបនបត្រម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍សម្រាប់ផ្សព្វផ្សាយជូនសាធារណជន	១២០ ០០០	៥០ថ្ងៃ	
៨១	ការបោះពុម្ពផ្សាយចំពោះការផ្តល់វិញ្ញាបនបត្រគំនូសបង្ហាញសៀគ្វីបង្រួម ម៉ូដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ សម្រាប់ផ្សព្វផ្សាយជូនសាធារណជន	១២០ ០០០	៥០ថ្ងៃ	

ល.រ	បរិយាយ	តម្លៃសេវា (រៀល)	រយៈពេលផ្តល់សេវា (ថ្ងៃធ្វើការ)	សុពលភាព
៤២	ការបោះពុម្ពផ្សាយការចុះបញ្ជីគំនូរឧស្សាហកម្មសម្រាប់ផ្សព្វផ្សាយជូនសាធារណជន	១២០ ០០០	៩០ថ្ងៃ	
៤៣	ការបោះពុម្ពផ្សាយការចុះបញ្ជីគំនូរឧស្សាហកម្មសារឡើង សម្រាប់ផ្សព្វផ្សាយជូនសាធារណជន	៨០ ០០០	៩០ថ្ងៃ	
៤៤	ការប្រកាសអាទិភាព	ឥតគិតថ្លៃ		
៤៥	ការដកស្រង់ព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធសំណុំលិខិតស្នើសុំ	ឥតគិតថ្លៃ	១៥ថ្ងៃ	

Patent statistic				
Year	Local	Foreign	Total Per Year	Granted
2007	0	13	13	0
2008	0	39	39	0
2009	0	28	28	0
2010	0	26	26	0
2011	0	43	43	0
2012	0	53	53	0
2013	1	74	75	0
2014	2	63	65	0
2015	0	65	65	1
2016	3	65	68	10
2017	0	42	42	11
2018	1	66	67	8
Totol	7	577	584	30